
**BISKUPSKA KONFERENCIJA
BOSNE I HERCEGOVINE**

SLUŽBENO GLASILO

Godina VIII.

Sarajevo, 2017.

Izdaje:
Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine

Uredilo:
Tajništvo Biskupske konferencije BiH

Tehnička priprema:
Katolička tiskovna agencija BK BiH – www.ktabkbih.net

Tisak:
TOPDOG d.o.o. Sarajevo

Naklada:
40 primjeraka

DOKUMENTI SVETE STOLICE

Poruka Svetoga Oca Franje u prigodi proslave 50. Svjetskog dana mira, 1. siječnja 2017.

Nenasilje - stil politike za mir

1. Na početku ove nove godine, upućujem srdačne želje za mirom narodima i zemljama svijeta, šefovima država i vlada, te vjerskim vođama i osobama odgovornim za različite sektore civilnog društva. Mir želim svakom muškarcu, ženi i djetetu te molim da nam svijest o tome da je svaka osoba stvorena na Božju sliku i priliku omogući da priznamo jedni druge kao svete darove urešene neizmjernim dostojanstvom. Poštujemo ovo naše "dublje dostojanstvo"¹ i neka aktivno nenasilje postane naš način života, napose u situacijama sukoba.

Ovo je pedeseta po redu poruka za Svjetski dan mira. U prvoj poruci, blaženi papa Pavao VI. obratio se svim ljudima, a ne samo katolicima, nedvosmislenim riječima: "Napokon je zorno izašlo na vidjelo da je mir jedini i pravi smjer ljudskog napretka, a ne napetosti uzrokovane ambicioznim nacionalizmima, nasilna osvajanja, kao ni represije koje služe kao uporište lažnog građanskog reda". Upozorio je na "opasnost koja se krije iza stava da se međunarodni sporovi ne mogu rješavati razumnim putem, to jest pregovorima utemeljenima na pravu, pravdi i jednakosti, već isključivo zastrašujućim i ubilačkim silama". Nasuprot tome, citirajući encikliku *Pacem in terris* svoga predšasnika svetog Ivana XXIII., veličao je "osjećaj i ljubav prema miru utemeljenom na istini, pravednosti, slobodi i ljubavi"². Upravo je impresivna aktualnost tih riječi, koje danas nisu ništa manje važne i urgentne no prije pedeset godina.

U ovoj prigodi želim se zadržati u razmišljanju o nenasilju kao stilu mirovne politike. Molim Boga da nam svima pomogne nenasilje usaditi i njegovati u našim najdubljim mislima i vrijednostima. Neka ljubav i nenasilje određuju način na koji postupamo jedni s drugima u našim međusobnim odnosima, u društvu kao i u međunarodnim odnosima. Kad se žrtve nasilja znaju othrvati kušnji osvete, one mogu postati najvjerodostojniji promicatelji nenasilnog mirotvorstva. Neka nenasilje – od lokalne razine i svakodnevnih situacija pa sve do svjetskog poretka – postane karakteristični stil naših odluka, naših

---

¹ Apost. pob. *Evangelii gaudium*, 228.

² Poruka povodom proslave 1. Svjetskog dana mira, 1. siječnja 1968.

---

odnosa i naših aktivnosti, pa i samog političkog života u svim njegovim oblicima.

Rastrgani svijet

2. Dok je prošlo stoljeće upoznalo razornost dvaju smrtonosnih svjetskih ratova, prijetnje nuklearnim ratom kao i veliki broj drugih sukoba, danas se, nažalost, suočavamo sa stravičnim svjetskim ratom koji se vodi u dijelovima. Nije lako znati je li svijet danas više ili manje nasilan no što je bio jučer, niti pomažu li suvremena sredstva komunikacije i veća mobilnost, koji karakteriziraju naše doba, da postanemo svjesniji ili pak da se sve više navikavamo na nasilje.

U svakom slučaju, znamo da nasilje "u dijelovima", na različite načine i na različitim razinama, izaziva golema trpljenja kojih smo veoma svjesni: ratovi u različitim zemljama i kontinentima; terorizam, kriminalitet i nepredvidljivi oružani napadi; zlostavljanje kojima su izloženi migranti i žrtve trgovine ljudima; uništavanje okoliša. Koja je svrha toga? Može li se nasiljem postići bio koji cilj trajne vrijednosti? Ne vodi li to tek razbuktavanju odmazdi i spiralâ smrtonosnih sukoba od čega koristi imaju tek malobrojni "gospodari rata"?

Nasilje nije lijek za naš rastrgani svijet. Uzvrćati nasiljem na nasilje dovodi, u najboljem slučaju, do prisilnih migracija i golemih patnji, jer se ogromne količine resursa preusmjeravaju u vojne svrhe i uskraćuju mladima, obiteljima u teškoćama, starijima, bolesnima i velikoj većini stanovnika našega svijeta za zadovoljavanje njihovih svakodnevnih potreba. U najgorem slučaju, to može dovesti do fizičke i duhovne smrti mnogih, ako ne i svih ljudi.

Radosna vijest

3. I sâm Isus je živio u vremenima u kojima je vladalo nasilje. Ipak, učio je da prava bojišnica, gdje se nasilje i mir susreću, jest ljudsko srce: "Ta iznutra, iz srca čovječjega, izlaze zle namisli" (Mk 7, 21). Ali Kristova poruka, u pogledu te stvarnosti, nudi radikalno pozitivan pristup. On je neumorno propovijedao Božju bezuvjetnu ljubav, koja prihvaća i oprašta i učio je svoje učenike da ljube svoje neprijatelje (usp. Mt 5, 44) i okrenu drugi obraz (usp. Mt 5, 39). Kad je zaustavio tužitelje koji su htjeli kamenovati ženu uhvaćenu u preljubu (usp. Iv 8, 1-11) i kad je, u noći uoči svoje smrti, rekao Petru da zadjene mač svoj u korice (usp. Mt 26, 52), Isus je pokazao put nenasilja kojim je hodio do samoga kraja, sve do križa, kojim je uspostavio mir i razorio neprijateljstvo (usp. Ef 2, 14-16). Stoga, onaj tko prihvati Isusovu Radosnu vijest zna prepoznati nasilje koje nosi u sebi i pušta Božjem

---

milosrđu da ga ozdravi, postajući tako sredstvom pomirenja, prema poticajnim riječima svetoga Franje Asiškog: "Kao što mir naviještate ustima, tako ga još više imajte u svojim srcima"³.

Da bismo i danas bili istinski Isusovi učenici, trebamo prigrliti njegovo učenje o nenasilju. Ono, kao što je primijetio moj predšasnik Benedikt XVI., "je realno jer uzima u obzir da u svijetu postoji previše nasilja, previše nepravde, te da se stoga to stanje ne može prevladati drukčije već tako da mu se suprotstavimo s više ljubavi i dobrote. To "više" dolazi od Boga"⁴. U nastavku snažno naglašava: "Nenasilje za kršćane nije puko taktičko ponašanje, nego čovjekov način postojanja, stav onoga koji je tako uvjeren u Božju ljubav i njegovu moć, da se ne boji hvatati u koštac sa zlom oboružan jedino ljubavlju i istinom. Ljubav prema neprijatelju srž je "kršćanske revolucije"⁵. Evanđeoska zapovijed ljubite svoje neprijatelje (Lk 6, 27) s pravom se smatra "'magna chartom" kršćanskog nenasilja". Ono se ne sastoji u tome da se "predamo pred zlom [...] nego u tome da na zlo odgovorimo dobrom (usp. Rim 12, 17-21), raskidajući na taj način okove nepravde"⁶.

Snažnije od nasilja

4. Nenasilje se katkad doživljava kao predaju, nedostatak sudjelovanja i pasivnost, ali u stvarnosti to nije tako. Prilikom primanja Nobelove nagrade za mir 1979. godine, Majka Terezija jasno je izrekla svoju poruku aktivnog nenasilja: "Mi u našoj obitelji ne trebamo bombe i oružje, uništavanje da bismo donijeli mir već samo zajedništvo, da jedni druge ljubimo [...] I moći ćemo svladati sve zlo koje je u svijetu"⁷. Jer snaga oružja je varljiva. "Dok trgovci oružjem rade svoj posao, postoje siromašni mirotvorci koji daju svoje živote kako bi pomogli jednoj osobi, a zatim još jednoj i još jednoj i još jednoj"; za te mirotvorce Majka Terezija je "simbol, slika našeg vremena"⁸. U rujnu prošle godine, imao sam veliku radost proglasiti je svetom. Pohvalio sam njezinu spremnost da bude dostupna svima "kroz prihvaćanje i obranu ljudskog života, onog nerođenog i onog napuštenog i odbačenog. [...] Priginjala se nad nemoćnima, ostavljenima da umru pokraj ceste, gledajući u njima dostojanstvo koje im je Bog dao; preko nje njihov glas mogli su čuti moćnici ovoga svijeta, da prepoznaju svoje krivnje zbog zločinâ – zločinâ! – siromaštva koje su oni sami stvorili"⁹. Kao odgovor na to, njezina misija – i u

---

³ "Legenda trojice drugova": Fonti Francescane, br. 1469; Franjevački izvori, str. 571.

⁴ Angelus, 18. veljače 2007.

⁵ Ibid.

⁶ Ibid.

⁷ Majka Terezija, Govor prigodom primanja Nobelove nagrade, 11. prosinca 1979.

⁸ Meditacija "Put mira", Kapela Domus Sanctae Marthae, 19. studenog 2015.

⁹ Homilija prigodom kanonizacije blažene Majke Terezije iz Kolkate, 4. rujna 2016.

---

tome predstavlja tisuće, štoviše milijune osoba – bila je ići ususret žrtvama s velikodušnošću i predanošću, dodirujući i povijajući svako ranjeno tijelo, liječeći svaki slomljeni život.

Nenasilje koje se provodi odlučno i dosljedno polučilo je impresivne rezultate. Uspjesi koje su postigli Mahatma Gandhi i Khan Abdul Ghaffar Khan u oslobođenju Indije, te Martin Luther King, Jr. u borbi protiv rasne diskriminacije neće nikada pasti u zaborav. Žene su osobito predvodnice nenasilja, poput, primjerice, Leymahe Gbowee i tisuća liberijskih žena, koje su organizirale molitvene susrete i nenasilne prosvjede (pray-ins) kojima su izborili mirovne pregovore na visokoj razini za završetak drugoga građanskog rata u Liberiji.

Ne smijemo zaboraviti ni desetljeće od epohalne važnosti koje je završilo padom komunističkih režima u Europi. Kršćanske su zajednice dale svoj doprinos ustrajnom molitvom i hrabrim djelovanjem. Poseban su utjecaj izvršili služba i učenje svetog Ivana Pavla II. Razmišljajući o događajima iz 1989. u svojoj enciklici *Centesimus annus* iz 1991. godine, moj predšasnik istaknuo je činjenicu da se epohalnu promjenu u životima ljudi, narodâ i državâ ostvaruje "mirnom borbom koja se služila samo oružjem istine i pravde"¹⁰. Ta mirna politička tranzicija je omogućena dijelom "nenasilnim zalaganjem ljudi koji su, dok bi uvijek odbijali da popuste moći sile, uvijek znali naći, od slučaja do slučaja, djelotvorne oblike kako bi pružili svjedočanstvo za istinu". Ivan Pavao II. zaključuje: "Neka ljudi nauče boriti se za pravdu bez nasilja, odričući se klasne borbe u unutarnjim razmiricama, kao i rata u onim međunarodnim"¹¹.

Crkva je bila aktivno uključena u provedbu nenasilnih strategijâ promicanja mira u mnogim zemljama, potičući čak i najnasilnije aktere da ulože napore za izgrađivanje pravednog i trajnog mira.

Takvi naponi poduzeti u prilog žrtvama nepravde i nasilja nisu isključiva baština Katoličke Crkve, već su svojstveni mnogim religijskim tradicijama, za koje "suosjećanje i nenasilje su od bitne važnosti i pokazuju put života"¹². Ja nedvosmisleno potvrđujem da "nijedna religija nije teroristička"¹³. Nasiljem se oskvrnjuje Božje ime.¹⁴ Neka nam nikada ne dosadi ponavljati:

---

¹⁰ Br. 23.

¹¹ Ibid.

¹² Govor na Međureligijskoj audijenciji, 3. studenog 2016.

¹³ Govor na Trećem svjetskom susretu pučkih pokreta, 5. studenog 2016.

¹⁴ Usp. Govor na susretu sa šejikom kavkaskih muslimana i predstavnicima drugih vjerskih zajednica, Baku, 2. listopada 2016.

"Nikada se Božje ime ne može koristiti za opravdavanje nasilja. Mir je jedini svet. Jedino mir je svet, a ne rat!"¹⁵.

Obiteljski korijeni nenasilne politike

5. Ako nasilje ima svoj izvor u ljudskom srcu, tada je bitno da se nenasilje prakticira prije svega unutar obitelji. To je sastavni dio one radosti ljubavi koju sam opisao u ožujku ove godine u svojoj pobudnici *Amoris laetitia*, na zaključenju dvije godine dugog razmišljanja Crkve o braku i obitelji. Obitelj je nezamjenjiva kalionica gdje supružnici, roditelji i djeca, braća i sestre, uče komunicirati i nesebično se brinuti jedni za druge i gdje se trvenja, pa čak i konflikti ne rješavaju silom, već dijalogom, poštivanjem, traženjem dobra drugoga, milosrđem i opraštanjem.¹⁶ Iz obitelji se radost ljubavi širi u svijetu i zrači na cijelo društvo¹⁷. Uostalom, etika bratstva i mirnog suživota između pojedinaca i narodâ ne može se temeljiti na logici straha, nasilja i zatvorenosti, već na odgovornosti, poštivanju i iskrenom dijalogu. U vezi s tim, upućujem apel za razoružanje i zabranu i ukidanje nuklearnog oružja: nuklearno zastrašivanje i prijetnja zajamčenog uzajamnog uništenja nikako ne mogu biti temelj takve etike¹⁸. S jednakom neodložnošću molim da se stane na kraj nasilju u obitelji i zlostavljanju žena i djece.

Jubilej milosrđa, koji je završio u studenom ove godine, bio je poziv svakome od nas da pogledamo u dubinu svog srca i dopustimo Božjem milosrđu da u nj uđe. Jubilejska nam je godina pomogla shvatiti koliko su brojne i različite osobe i društvene skupine s kojima se postupa s ravnodušnošću i koje su izložene nepravdi i nasilju. I oni su dio naše "obitelji"; oni su naša braća i sestre. Politika nenasilja mora započeti unutar četiri zida vlastitog doma, a zatim se proširiti na cijelu ljudsku obitelj. "Sveta Terezija iz Lisieuxa poziva nas da se vježbamo u malom putu ljubavi, da ne propustimo prigodu da kažemo lijepu riječ, uputimo osmijeh ili učinimo bilo koju malu gestu koja širi mir i prijateljstvo. Cjelovita ekologija sastoji se i od jednostavnih svakidašnjih gesta, kojima prekidamo logiku nasilja, iskorištavanja i sebičnosti".¹⁹

---

¹⁵ Govor, Asiz, 20. rujna 2016.

¹⁶ Usp. Post. apost. pob. *Amoris laetitia*, 90-130.

¹⁷ Usp. *ibid.*, 133.194.234.

¹⁸ Usp. Poruka u prigodi Konferencije o utjecaju nuklearnog oružja na čovjeka i okoliš (Conference of the Humanitarian Impact of Nuclear Weapons), 7. prosinca 2014.

¹⁹ Enc. *Laudato si'*, 230.

Moj poziv

6. Izgrađivanje mira aktivnim nenasiljem je prirodna i nužna dopuna stalnim nastojanjima Crkve oko ograničavanja uporabe sile primjenom moralnih normi; ona to ostvaruje sudjelovanjem u radu međunarodnih institucija i stručnim doprinosom mnogobrojnih kršćana izradi zakonodavstva na svim razinama. Sâm Isus nam nudi "priručnik" iz te strategije mirotvorstva u takozvanoj Propovijedi na gori. Osam blaženstva (usp. Mt 5, 3-10) oslikavaju portret osobe koju bismo mogli okarakterizirati kao blaženu, dobru i vjerodostojnu. Blaženi su krotki, govori Isus, milosrdni, mirotvorci, oni koji su čista srca, oni koji gladuju i žedaju za pravednošću.

To je ujedno program i izazov za političke i vjerske vođe, voditelje međunarodnih institucija i upravitelje poduzeća i medijskih kuća iz cijeloga svijeta: primijeniti blaženstva u obavljanju svojih dužnosti. To je izazov izgrađivati društvo, zajednicu ili poduzeće za koje su odgovorni djelujući kao mirotvorci i pokazati milosrđe odbijajući odbacivati osobe, nanositi štetu okolišu ili nastojati pobijediti po svaku cijenu. To zahtijeva raspoloživost "suočiti se s konfliktom, riješiti ga i pretvoriti u kariku lanca novog procesa"²⁰. Djelovati na ovaj način znači izabrati solidarnost kao način stvaranja povijesti i izgrađivanja prijateljstva u društvu. Aktivno nenasilje predstavlja način na koji se pokazuje da je jedinstvo zaista moćnije i plodnije od konflikta. Sve u svijetu je međusobno duboko povezano.²¹ Može se, sigurno, dogoditi da razlike izazovu trvenja, ali valja nam se s njima suočiti konstruktivno i nenasilno, tako da "konflikti, napetosti i protivštine mogu dostići mnogoliko jedinstvo koje donosi novi život", čuvajući "dragocjene potencijale strana među kojima postoji kontrast"²².

Mogu zajamčiti da će Crkva pomoći sve napore oko izgrađivanja mira također aktivnim i kreativnim nenasiljem. Dana 1. siječnja 2017. godine započet će s radom novi Dikasterij za promicanje cjelovitog ljudskog razvoja, koji će pomagati Crkvi da promiče na sve učinkovitiji način "neprocjenjiva dobra pravde, mira i očuvanja stvorenoga svijeta" kao i brigu za migrante, "ljude u potrebi, bolesne i odbačene, marginalizirane i žrtve oružanih sukoba i prirodnih nepogoda, zatvorenike, nezaposlene i žrtve svih oblika ropstva i mučenja".²³ Svako djelovanje u tome pravcu, ma koliko skromno bilo, pomaže u izgrađivanju svijeta bez nasilja, što predstavlja prvi korak prema pravdi i miru.

---

²⁰ Apost. pob. Evangelii gaudium, 227.

²¹ Usp. enc. Laudato si', 16.117.138.

²² Apost. pob. Evangelii gaudium, 228.

²³ Apostolsko pismo u obliku motu proprija kojim se osniva Dikasterij za promicanje cjelovitog ljudskog razvoja, 17. kolovoza 2016.

Zaključak

7. Ovu poruku, prema tradiciji, potpisujem 8. prosinca, na svetkovinu Bezgrešnog začeća Blažene Djevice Marije. Marija je Kraljica mira. Prilikom rođenja njezina Sina, anđeli su davali slavu Boga i zaželjeli mir na zemlji muškarcima i ženama dobre volje (usp. Lk 2, 14). Molimo Djevicu da nas vodi na našem putu.

"Svi želimo mir. Mnogi ga izgrađuju svakodnevno malim gestama a mnogi od njih pate, ali ipak strpljivo ustraju u svojim nastojanjima da budu mirotvorci"²⁴. Trudimo se u 2017. godini postati, svojom molitvom i djelima, ljudi koji su odagnali nasilje iz vlastitog srca, iz svojih riječi i djela, i koji izgrađuju nenasilne zajednice koje se brinu za naš zajednički dom. "Ništa nije nemoguće ako se obratimo Bogu u molitvi. Svi možemo biti mirotvorci"²⁵.

Iz Vatikana, 8. prosinca 2016.

Papa Franjo

Poruka pape Franje za Svjetski dan selilaca i izbjeglica 2017.

Djeca migranti, ranjiva i bez glasa

Crkva u Hrvata Svjetski dan selilaca i izbjeglica obilježava na blagdan Svete Obitelji koji će se na razini opće Crkve obilježiti 15. siječnja 2017. Papa Franje uputio je svoju Poruku za 103. Svjetski dan selilaca i izbjeglica na temu "Migranti maloljetnici: ranjivi i bez glasa". Papinu Poruku donosimo u cijelosti:

Draga braćo i sestre!

"Tko god jedno ovakvo dijete primi u moje ime, mene prima. A tko mene prima, ne prima mene, nego onoga koji mene posla" (Mk 9, 37; usp. Mt 18, 5; Lk 9, 48; Iv 13, 20). Tim riječima evanđelisti dozivaju u pamet kršćanskoj zajednici Isusovo učenje, koje nadahnjuje i ujedno predstavlja izazov. Te riječi, naime, označavaju siguran put koji vodi do Boga: počinje s najmanjima, vodi preko Spasitelja a na kraju prerasta u praksu prihvaćanja drugih. Upravo je prihvaćanje, dakle, nužan uvjet da taj put postane

---

²⁴ Regina caeli, Betlehem, 25. svibnja 2014.

²⁵ Apel, Asiz, 20. rujna 2016.

---

konkretna zbilja: Bog je postao jedan od nas, u Isusu Bog je postao dijete te otvorenost Bogu u vjeri, koja jača nadu, izražava se u nježnoj blizini prema najmanjima i najslabijima. Ljubav, vjera i nada su djelatno prisutne u duhovnim i tjelesnim djelima milosrđa, kao što smo ponovno otkrili tijekom nedavnog izvanrednog jubileja.

Ali evanđelisti se zadržavaju također na odgovornosti onih koji čine ono što je suprotno od milosrđa: "Onomu, naprotiv, tko bi sablaznio jednoga od ovih najmanjih što vjeruju u mene bilo bi bolje da mu se o vrat objesi mlinski kamen pa da potone u dubinu morskiju" (Mt 18, 6; usp. Mk 9, 42; Lk 17, 2). Zar možemo zanemariti ovu tešku opomenu promatrajući izrabljivanje koje provode beskrupulozni pojedinci? Žrtve tog izrabljivanja su tolike djevojčice i dječaci koje se uvlači u prostituciju ili kaljugu pornografije; koje se izvirgava ropskom radu ili prisilno vojači u vojsku; koje se uključuje u trgovinu drogom i druge oblike kriminaliteta; koji su prisiljeni bježati od sukobâ i progonâ, izlažući se opasnosti da ostanu sami i napušteni.

Zbog toga, povodom Svjetskog dana selilaca i izbjeglica koji slavimo svake godine, osjećam potrebu da skrenem pozornost na stvarnost djece migranata, a posebno one koja su sama. Pritom tražim od svih da se brinu za djecu, koja su bespomoćna u trostrukom smislu: jer su djeca, jer su stranci i jer nemaju sredstava da se zaštite kad su, iz raznih razloga, prisiljeni živjeti daleko od vlastite domovine i odvojeni od svojih obitelji.

Migracije danas nisu fenomen ograničen samo na neka područja planeta, već su njima pogođeni svi kontinenti i one sve više poprimaju dramatične razmjere globalnog pitanja. Nije riječ samo o osobama koje traže dostojanstven posao ili bolje uvjete živote, već također muškarcima i ženama, starcima i djeci koji su prisiljeni napustiti svoje domove u nadi da će spasiti goli život i negdje drugdje naći mir i sigurnost. Tešku cijenu iseljavanja, gotovo uvijek uzrokovanog nasiljem, bijedom i uvjetima života, kojima se pridodaju i negativni aspekti globalizacije, u prvom redu plaćaju djeca. Neobuzdana utrka za brzom i lakom zaradom povlači za sobom također razvoj izopačenih pošasti poput trgovine djecom, izrabljivanja i zlostavljanja maloljetnika i, općenito, lišavanja djece prava potvrđenih Međunarodnom konvencijom o pravima djeteta.

Zbog svoje krhke i osjetljive naravi, djetinja dob ima jedinstvene i neotuđive potrebe. To je prije svega pravo na zdravo i sigurno obiteljsko okruženje gdje dijete može rasti pod vodstvom i primjerom oca i majke; zatim pravo i dužnost da stekne odgovarajuću izobrazbu, prije svega u obitelji, ali i u školi, gdje će djeca moći rasti kao osobe i protagonisti vlastite i budućnosti svojih zemalja. Doista, u mnogim su dijelovima svijeta čitanje, pisanje i svladavanje osnovnih računskih radnji još uvijek privilegija malobrojnih. Sva djeca, osim

---

toga, imaju pravo na odmor i rekreacijske aktivnosti; riječju, ona imaju pravo biti djeca.

Među migrantima, pak, djeca čine najranjiviju skupinu, jer, u dobi u kojoj se suočavaju sa životom koji je pred njima, ona su nevidljiva i njihov se glas ne čuje: u nezavidnom su položaju jer su lišena osobnih dokumenata, te su skrivena od očiju svijeta, a zbog odsutnosti odraslih koji ih prate njihov se glas ne može dići i čuti. Na ovaj način, djeca migranti lako završavaju na najnižim razinama ljudske degradacije, gdje nezakonitost i nasilje uništavaju budućnost prevelikog broja nevinih, dok je mrežu zlostavljanja djece teško razbiti.

Kako odgovoriti na tu stvarnost?

U prvom redu, moramo znati da fenomen migracije nije istrgnut iz povijesti spasenja, već je, štoviše, njezin sastavni dio. Uz to je vezana jedna Božja zapovijed: "Ne tlači pridošlicu niti mu nanosi nepravde, jer ste i sami bili pridošlice u zemlji egipatskoj" (Izl 22, 20); "Ljubite i vi pridošlicu, jer ste i sami bili pridošlice u zemlji egipatskoj" (Pnz 10, 19). Ovaj fenomen predstavlja znak vremena, znak koji govori o Božjoj providnosti na djelu u povijesti i u ljudskoj zajednici, s obzirom na opće zajedništvo. Premda su joj poznati problemi, a često i patnje i tragedije koje sa sobom nose migracije, kao i teškoće vezane uz dostojanstveno primanje tih osoba, Crkva potiče prepoznati Božji naum također u tome fenomenu, s uvjerenjem da nitko nije stranac u kršćanskoj zajednici, koja obuhvaća "sve narode, i plemena, i puke, i jezike" (Otk 7, 9). Svaka osoba je dragocjena; osobe su važnije od stvari i vrijednost svake institucije mjeri se time kako se ophodi prema životu i dostojanstvu ljudskih bića, osobito kad su ona ranjiva, kao u slučaju djece migranata.

Nadalje, naše djelovanje mora ići u pravcu zaštite, integracije i trajnih rješenja.

Naša prva briga mora biti usvajanje svih mogućih mjera kako bi se djeci migrantima zajamčilo zaštitu i sigurnost, jer "ti dječaci i djevojčice često završavaju na ulici prepušteni sebi samima i postaju plijen nemilosrdnih izrabljivača, koji ih, nerijetko, izlažu tjelesnom, moralnom i spolnom nasilju" (Benedikt XVI., Poruka za Svjetski dan selilaca i izbjeglica 2008.).

Nadalje, crta koja razdvaja migracije i trgovinu ljudima katkad može biti vrlo tanka. Postoje mnogi faktori koji doprinose stvaranju stanja ranjivosti kod migranata, pogotovo ako su posrijedi djeca: siromaštvo i nedostatak sredstava za preživljavanje – kojima se pridodaju nerealna očekivanja generirana od strane medija; niska razina pismenosti; nepoznavanje zakonâ,

---

kulture a često i jezika zemlje domaćina. Zbog svega toga djeca su u fizičkom i psihičkom smislu ovisna o drugima. No najsnažniji poticaj iskorištavanju i zlostavljanju djece dolazi od potražnje. Ako se ne poduzmu strože i učinkovitije mjere protiv onih koji izvlače profit iz tih zloporaba, neće biti moguće suzbiti mnogobrojne oblike ropstva kojih su žrtve djeca.

Potrebno je, stoga, da migranti, upravo za dobro svoje djece, sve tješnje surađuju sa zajednicama koje ih prihvaćaju. Duboko smo zahvalni crkvenim i civilnim udrugama i ustanovama koje s velikom predanošću posvećuju vrijeme i resurse zaštiti djece od različitih oblika zloupotrebe. Važno je da zažive sve djelotvorniji i dublji oblici suradnje, utemeljeni ne samo na razmjeni informacijâ, već također na jačanju mreža koje su kadre osigurati blagovremene i kapilarne intervencije. Pritom se ne smije podcijeniti činjenicu da se izvanredna snaga crkvenih zajednica pokazuje prije svega kad je ona ujedinjena u molitvi i bratskom zajedništvu.

Drugo, moramo raditi na integraciji djece i mladih migranata. Oni u potpunosti ovise o odraslim osobama. Vrlo često manjak financijskih sredstava sprječava usvajanje odgovarajućih politika usmjerenih na prihvaćanje, pomoć i uključivanje. To ima za posljedicu da namjesto da se unaprjeđuje socijalnu integraciju djece migranata, odnosno programe sigurnog povratka uz pratnju, pokušava se samo spriječiti njihov ulazak, čime se potiče pribjegavanje ilegalnim mrežama; ili ih se vraća u zemlju iz koje dolaze ne vodeći uopće računa o tome je li to stvarno u njihovu "najboljem interesu".

Položaj djece migranata dodatno je otežan kad je njihov status nereguliran ili kad završe u redovima kriminalnih organizacija. U takvim slučajevima obično ih se šalje u zatvor. Nerijetko, naime, bivaju uhićena i, budući da nemaju novca da plate kaznu ili otputuju natrag u svoju zemlju, mogu provesti duže vrijeme u zatvoru, izloženi raznim vrstama zlostavljanja i nasilja. U tim slučajevima, pravo države da kontrolira migracijske valove i sačuva opće dobro zemlje mora biti povezano s dužnošću rješavanja i reguliranja položaja djece migranata, u potpunosti poštujući njihovo dostojanstvo i nastojeći izaći ususret njihovim potrebama kad su sama, ali i potrebama njihovih roditelja, za dobrobit čitave obitelji.

Od temeljne je važnosti donošenje odgovarajućih nacionalnih procedura i planova suradnje koji će biti plod uzajamnog dogovora zemalja porijekla i odredišta, sa ciljem otklanjanja uzrokâ prisilnog iseljavanja maloljetnika.

Treće, svima upućujem usrdan poziv na traženje i usvajanje dugoročnih rješenja. Budući da je to kompleksna pojava, problem djece migranata potrebno je suzbijati u korijenu. Ratovi, kršenja ljudskih prava, korupcija,

---

siromaštvo, ekološke neravnoteže i katastrofe – sve su to uzroci tog problema. Djeca prva od toga trpe, podnoseći katkad također mučenja te, osim duševnih i psiholoških, također fizička nasilja, koji gotovo uvijek ostavljaju u njima neizbrisive ožiljke.

Apsolutno je neophodno, stoga, uhvatiti se u koštac s uzrocima migracije u zemljama porijekla. To zahtijeva, kao prvi korak, predanost cijele međunarodne zajednice uklanjanju sukobâ i nasiljâ koji prisiljavaju ljude na bijeg. Nadalje, nameće se potreba dalekosežne vizije, koja može ponuditi odgovarajuće programe za područja pogođena najtežim nepravdama i nestabilnostima, kako bi se svima zajamčio pristup autentičnom razvoju, koji će promicati dobro dječaka i djevojčica, koji su nada čovječanstva.

Na kraju, želim se obratiti vama, koji radite s djecom migrantima i mladima iseljenicima prateći ih na njihovu putu: oni trebaju vašu dragocjenu pomoć. Crkva vas također treba i podržava vas u velikodušnom služenju koje pružate. Nemojte se umoriti hrabro živjeti i svjedočiti evanđelje koje od vas traži da prepoznate i prihvatite Gospodina Isusa prisutna u najmanjima i najranjivijima.

Povjeravam svu djecu migrante, njihove obitelji, njihove zajednice, i sve vas koji ste im blizu, zaštititi Svete Nazaretske Obitelji, da bdije i prati svakog na njihovu putovanju. Svojoj molitvi rado pridružujem apostolski blagoslov.

Iz Vatikana, 8. rujna 2016., blagdan Rođenja Blažene Djevice Marije.

Franjo

Poruka pape Franje za 25. svjetski dan bolesnika, 2017.

Zadivljenost Božjim djelima: "Velika mi djela učini Svesilni..." (Lk 1, 49)

Draga braćo i sestre,
dana 11. veljače slavimo u čitavoj Crkvi i na osobit način u Lurdu, 25. svjetski dan bolesnika na temu: Zadivljenost Božjim djelima: "Velika mi djela učini Svesilni..." (Lk 1, 49). Ovaj Dan, koji je utemeljio moj predšasnik sv. Ivan Pavao II. godine 1992. i koji se prvi puta slavio upravo u Lurdu 11. veljače 1993. godine, predstavlja prigodu za posvećivanje posebne pažnje položaju bolesnih i, općenito, svih koji trpe. To je ujedno poziv onima koji velikodušno pomažu bolesnima, počevši od članova obitelji, zdravstvenih djelatnika i volontera, da zahvale za Božji poziv da prate našu bolesnu braću i sestre. Ovo slavlje isto tako daje Crkvi novu duhovnu snagu

---

da sve bolje ostvaruje onaj temeljni dio njezina poslanja koji uključuje služenje posljednjima, bolesnima, patnicima, odbačenima i marginaliziranim (usp. Ivan Pavao II., *Motu proprio Dolentium hominum*, 11. veljača 1985., 1). Molitve, euharistijska bogoslužja i podjeljivanje sakramenta bolesničkog pomazanja, druženje s bolesnima i bioetička i teološko-pastoralna produbljivanja koja će se održati u Lurdu tih dana dat će zacijelo novi i značajan doprinos tome služenju.

Već sam sada u mislima kod špilje Massabielle, pred kipom Bezgrešne Djevice, u kojoj je Svesilni učinio velika djela za otkupljenje čovječanstva i izražavam svoju blizinu svima vama, braćo i sestre koji proživljavate iskustvo patnje, vašim obiteljima, kao i zahvalnost svima onima koji, u različitim službama i u zdravstvenim ustanovama diljem svijeta, stručno, odgovorno i predano skrbe za vas, pružaju vam svu potrebnu liječničku skrb i svakodnevno brinu o vašem zdravlju. Potičem sve vas bolesne, sve vas koji trpíte, liječnike, medicinske sestre i tehničare, članove obitelji i volontere, da kontemplirate u Mariji, Zdravlju bolesnih, siguran znak Božje nježnosti prema svakom ljudskom biću i uzor prepuštanja njegovoj volji, i da u vjeri, hranjenoj Božjom riječju i sakramentima, nalazite snagu potrebnu da ljubite Boga također u iskustvu bolesti.

Poput svete Bernardice stojimo pod budnim pogledom Marije. Skromna djevojčica iz Lurda nam pripovijeda da ju je Djevica, koju je ona opisala kao "Lijepu Gospođu", gledala kao što se gleda osobu. Te jednostavne riječi opisuju puninu jednog odnosa. Siromašna, nepismena i bolesna Bernardica osjetila je da je Marija gleda kao osobu. Lijepa Gospođa obraća joj se s velikim poštovanjem, bez trunke sažaljenja. To nam doziva u pamet da svaka osoba jest i uvijek ostaje ljudsko biće, i kao takvom joj treba pristupati. Bolesni i osobe s invaliditetom, pa i onim najtežim, imaju svoje neotuđivo dostojanstvo i svoju misiju u životu. Oni nikada ne postaju puki predmeti. Premda ponekad izgledaju potpuno pasivni, u stvarnosti tomu nikada nije tako.

Nakon posjeta špilji, Bernardica, zahvaljujući molitvi, okreće svoju slabost u podršku za druge, zahvaljujući svojoj ljubavi postaje kadra obogatiti svoje bližnje i, nadasve, prikazuje svoj život za spas čovječanstva. Činjenica da Lijepa Gospođa od nje traži da moli za grešnike podsjeća nas da bolesni i oni koji pate nose u sebi ne samo želju za ozdravljenjem, već i želju da žive istinskim kršćanskim životom, čak do te mjere da ga daruju kao autentični Kristovi učenici misionari. Marija Bernardici upućuje poziv da služi bolesnima i poziva ju da postane sestra milosrdnica. Ona tu misije provodi na tako primjeren način da je postala uzor svim zdravstvenim djelatnicima. Molimo se dakle Bezgrešnoj Mariji za milost da se uvijek znamo ophoditi s

---

bolesnikom kao s osobom koja, zasigurno, treba pomoć, katkad čak i za najjednostavnije stvari, ali koja u sebi nosi dar koji može dijeliti s drugima.

Pogled Marije, Utjehe žalosnih, prosvjetljuje lice Crkve u njezinu svakidašnjem predanom zauzimanju za one koji pate i koji su u potrebi. Dragocjeni plodovi te skrbi Crkve za svijet patnje i bolesti razlog su zahvalnosti Gospodinu Isusu, koji je, iz poslušnosti Očevoj volji, postao jedan od nas, podnijevši čak smrt na križu za otkupljenje ljudskog roda. Solidarnost koju je pokazao Krist, Sin Božji rođen od Marije, je izraz Božje milosrdne svemoći, koja se očituje u našem životu – prije svega kad je krhak, ranjen, ponižen, marginaliziran i ispaćen – ulijevajući u njega snagu nade koja nas podupire i pomaže nam ponovno ustati.

To veliko bogatstvo čovječanstva i vjere ne smije biti izgubljeno, već nam, naprotiv, treba pomoći suočiti se s vlastitim ljudskim slabostima i, istodobno, s izazovima suvremenog zdravstva i tehnologije. Neka na ovaj Svjetski dan bolesnika uzmognemo naći novi poticaj u pružanju vlastitog doprinosa širenju kulture u kojoj se poštuje život, zdravlje i okoliš. Neka ovaj Dan također potakne nove napore u obrani integriteta i dostojanstva osobe, također kroz ispravan pristup bioetičkim pitanjima, zaštititi najranjivijih i brizi za okoliš.

Prigodom ovog 25. Svjetskog dana bolesnika još jednom izražavam svoju blizinu u molitvi i ohrabrenju liječnicima, medicinskim sestrama i tehničarima, volonterima i svim Bogu posvećenim ženama i muškarcima koji se posvećuju služenju bolesnima i onima u potrebi, zatim crkvenim i civilnim institucijama koje djeluju na tome polju, te obiteljima koji se s ljubavlju brinu za svoje bolesne. Svima želim da budu uvijek radosni znaci Božje prisutnosti i ljubavi, nasljeđujući svijetlo svjedočanstvo tolikih prijatelja i prijateljica Božjih, od kojih želim spomenuti svetog Ivana od Boga i svetog Camilla de' Lellis, zaštitnike bolnica i zdravstvenih djelatnika, kako i svetu Majku Tereziju iz Kolkate, misionarku Božje nježnosti.

Draga braćo i sestre – bolesnici, zdravstveni djelatnici i volonteri – uputimo zajedno svoju molitvu Mariji da svojim majčinskim zagovorom podupre i prati našu vjeru i izmoli nam od Krista svoga Sina nadu na putu ozdravljenja i zdravlja, osjećaj bratstva i odgovornosti, zauzimanje za cjeloviti ljudski razvoj i radost zahvalnosti kad god nas Bog zadivi svojom vjernošću i milosrđem.

Marijo, Majko naša,
u Kristu si prigrlila svakog od nas kao vlastito dijete.
Podupri povjerljivo očekivanje našega srca,
pohiti nam u pomoć u našim bolestima i patnjama,

---

vodi nas prema Kristu svome Sinu i našem bratu
i pomozí nam da se uzdamo u Oca koji čini velika djela.

Svima jamčim da ću vas se stalno spominjati u svojoj molitvi i od srca vam
udjeljujem apostolski blagoslov.

*Dana 8. prosinca 2016., svetkovina Bezgrešnoga začeca Blažene Djevice
Marije.*

Poruka pape Franje za korizmu 2017.

Božja riječ je dar. Drugi su dar

Draga braćo i sestre,

korizma je novi početak, put koji vodi ka sigurnom cilju: Uskrsu, Kristovoj
pobjedi nad smrću. To nas vrijeme uvijek snažno poziva na obraćenje.
Kršćanin je pozvan vratiti se Bogu "svim srcem" (Jl 2, 12), ne zadovoljavati
se osrednjošću već rasti u prijateljstvu s Gospodinom. Isus je vjerni prijatelj
koji nas nikada ne napušta, jer i kada smo u grijehu on strpljivo čeka da mu
se vratimo i tim strpljivim čekanjem pokazuje svoju spremnost na opraštanje
(usp. Homilija na misi, 8. siječnja 2016.).

Korizma je pogodno vrijeme za jačanje duhovnog života sredstvima
posvećenja koje nam Crkva pruža: postom, molitvom i milostinjom. U
korijenu svega toga je Božja riječ, koju smo u ovom vremenu pozvani slušati
i nad njom revnije meditirati. Želim se ovdje na poseban način zadržati na
prisposobi o bogatašu i siromašnom Lazaru (usp. Lk 16, 19-31). Neka nam
bude nadahnuće taj tako značajan tekst, koji nam pomaže razumjeti što nam
je potrebno da bismo postigli pravu sreću i vječni život.

1. Druga osoba je dar

Na početku prisposobe predstavljena su dva glavna lika s time što je siromah
detaljnije opisan: on se nalazi u očajnom stanju, nema čak snage ni ustati,
leži pred bogataševim vratima i hrani se mrvama koje padaju s njegova stola,
cijelo tijelo mu je posuto ranama koje psi dolaze lizati (usp. rr. 20-21).
Mračna je to slika; prikazuje ponižena čovjeka koji je zapao u veliku bijedu.

Dodatnu crtu dramatičnosti toj slici daje siromahovo ime: zove se Lazar, ime
bremenito obećanjem, koje doslovno znači "Bog pomaže". Stoga taj lik nije
anoniman, njegove su osobine jasno opisane i predstavljen je kao pojedinac s
vlastitom osobnom poviješću. Dok je za bogataša praktički nevidljiv, za nas

---

je netko koga dobro poznajemo. Postaje jedno lice i, kao takav, dar, neprocjenjivo bogatstvo, biće koje je Bog htio, koje voli i kojeg se spominje, premda je konkretno stanje u kojem se nalazi stanje odbačenog čovjeka (usp. Homilija na misi, 8. siječnja 2016.).

Lazar nas uči da je druga osoba dar. Ispravan odnos s osobama sastoji se u tome da prepoznamo sa zahvalnošću njihovu vrijednost. I siromah na bogataševim vratima nije neugodna smetnja, već poziv na obraćenje i promjenu života. Ta nas prispodoba ponajprije poziva da otvorimo vrata svoga srca drugome, jer svaka osoba je dar, bilo da je to naš susjed ili pak nepoznati siromah. Korizma je pogodno vrijeme da otvorimo vrata svakoj osobi u potrebi i prepoznamo u njemu ili njoj Kristovo lice. Svaki od nas susreće takve ljude u svom svakodnevnom životu. Svaki život koji susrećemo je dar koji zaslužuje prihvaćanje, poštivanje i ljubav. Božja nam riječ pomaže otvoriti oči da prihvatimo i ljubimo život, prije svega kad je ovaj slab i ranjiv. A da bismo to mogli nužno je uzeti ozbiljno i ono što nam Evanđelje kazuje o bogatašu.

2. Grijeh nas zasljepljuje

Prispodoba je bespoštedna u opisivanju proturječnosti u kojima se nalazi bogataš (usp. r. 19). Taj lik, za razliku od Lazara, je bezimen; za njega se jednostavno kaže da je "bogataš". Izobilje u kojem živi ogleda se u pretjeranoj raskošnoj odjeći koju nosi. Grimiz je naime bio vrlo cijenjen, čak više od srebra i zlata, i zato je bio pridržan božanstvima (usp. Jr 10, 9) i kraljevima (usp. Suci 8, 26), dok je tanani lan davao pojedincu gotovo svet značaj. Taj se čovjek dakle volio razmetati svojim bogatstvom i običavao je to činiti svakodnevno: "danomice se sjajno gostio" (r. 19). U njemu vidimo dramatičan odraz izopačenosti grijehom, koja poznaje tri susljedna stupnja: ljubav prema novcu, ispraznost i oholost (usp. Homilija na misi, 20. rujna 2013.).

Apostol Pavao kaže da "korijen svih zala jest srebroljublje" (1 Tim 6, 10). To je glavni uzrok korupcije i izvor zavisti, svađa i sumnjičenja. To može ići tako daleko da novac zavlada nama, čak dotle da postane tiranijski idol (usp. apost. pob. Evangelii gaudium, 55). Namjesto da bude sredstvo kojim se služimo u činjenju dobra i iskazivanju solidarnosti drugima, novac može nas i čitav svijet podjarmiti egoističnoj logici koja ne ostavlja prostora ljubavi i predstavlja prepreku miru.

U prispodobi se zatim pokazuje da gramzivost bogataša čini ispraznim. Njegova osobnost nalazi izraz u vanjštini, u pokazivanju drugima što si može priuštiti. Ali ta vanjština pokriva unutarnje lice. Njegov je život talac

---

vanjskog izgleda, tog najpovršnijeg i najprolaznijeg aspekta postojanja (usp. isto, 62).

Najniži stupanj tog moralnog srozavanja je oholost. Bogataš se odijeva poput kralja i ponaša se poput božanstva, zaboravljajući da je obični smrtnik. Za čovjeka iskvarena ljubavlju prema bogatstvima ne postoji ništa drugo osim njega samog i zbog toga osobe koje ga okružuju ostaju izvan njegova vidokruga. Plod navezanosti na novac je dakle neka vrsta zaslijepljenosti; bogataš ne vidi čovjeka koji gladan, izranjen, ponižen leži do njegovih vrata. Promatrajući taj lik, može se razumjeti zašto se u Evanđelju tako jasno osuđuje ljubav prema novcu: "Nitko ne može služiti dvojici gospodara. Ili će jednoga mrziti, a drugoga ljubiti; ili će uz jednoga prijanjati, a drugoga prezirati. Ne možete služiti Bogu i bogatstvu" (Mt 6, 24).

3. Riječ je dar

Evanđelje o bogatašu i siromašnom Lazaru pomaže nam dobro se pripraviti za Uskrs koji se bliži. Liturgija Pepelnice poziva nas iskusiti nešto slično onom što bogataš doživljava na tako dramatičan način. Svećenik, dok nas posipa pepelom, ponavlja riječi: "Sjeti se da si prah i da ćeš se u prah pretvoriti". I bogataš i siromah umiru i glavni dio prispodobe se odvija na drugome svijetu. Dvojica likova iznenada otkrivaju da "ništa nismo donijeli na svijet te iz njega ništa ni iznijeti ne možemo" (1 Tim 6, 7).

Mi također možemo vidjeti što se događa na drugome svijetu gdje bogataš vodi poduži dijalog s Abrahamom, kojeg naziva "ocem" (Lk 16, 24.27), pokazujući time da pripada Božjem narodu. Ta pojedinost čini njegov život još kontradiktornijim, jer do toga trenutka nije uopće bilo govora o njegovu odnosu s Bogom. Naime, u njegovu život nije bilo mjesta za Boga. Jedini njegov bog bio je on sam.

Tek usred muka na drugome svijetu bogataš prepoznaje Lazara. Želi da mu siromah ublaži patnje s malo vode. To što on traži od Lazara slično je onome što je bogataš mogao za života činiti a nije nikada učinio. Abraham mu, ipak, objašnjava: "Sinko! Sjeti se da si za života primio dobra svoja, a tako i Lazar zla. Sada se on ovdje tješi, a ti se mučiš" (r. 25). Na onome svijetu se uspostavlja stanovita pravednost i ravnoteža između zala doživljenih za života i dobra na drugome svijetu.

Prispodoba se nastavlja i dalje kako bi pružila poruku kršćanima. Naime, bogataš koji još ima žive braće na zemlji, moli Abrahama da im pošalje Lazara da ih opomene; ali Abraham odgovara: "Imaju Mojsija i Proroke! Njih neka poslušaju!" (r. 29). A na bogataševo protivljenje domeće: "Ako ne

---

slušaju Mojsija i Prorokâ, neće povjerovati sve da i od mrtvih tko ustane" (r. 31)

Tako na vidjelo izlazi pravi bogatašev problem: korijen njegovih zala je u tome što nije slušao Božju riječ. To ga je dovelo do toga da nije više ljubio Boga te dakle da je prezreo bližnjega. Božje riječ je živa i djelotvorna, kadra pobuditi obraćenje u srcima ljudi i iznova upraviti čovjekove korake prema Bogu. Kad zatvaramo srce daru Boga koji govori to ima za posljedicu da na kraju zatvaramo svoje srce daru braće.

Draga braćo i sestre, korizma je pogodno vrijeme za obnavljanje susreta s Kristom živim u njegovoj riječi, sakramentima i bližnjemu. Neka nam Gospodin – koji se tijekom četrdeset dana provedenih u pustinji odupro napasnikovim prijevarama – pokaže put kojim nam je ići. Neka nas Duh Sveti povede pravim putom obraćenja da ponovno otkrijemo dar Božje riječi, da budemo očišćeni od grijeha koji nas zasljepljuje i da služimo Kristu prisutnom u braći i sestrama u potrebi. Potičem sve vjernike da izraze tu obnovljenost duha također svojim sudjelovanjem u korizmenim kampanjama koje mnoga crkvena tijela priređuju u raznim dijelovima svijeta sa ciljem širenja kulture susreta u jednoj ljudskoj obitelji. Molimo jedni za druge, da, kao dionici Kristove pobjede, znamo otvoriti naša vrata slabom i siromašnom. Tada ćemo moći u punini živjeti i svjedočiti uskrсну radost.

Iz Vatikana, 18. listopada 2016.

Blagdan svetog Luke evanđeliste.

Poruka pape Franje za 54. svjetski dan molitve za duhovna zvanja 2017.

U misiji pod vodstvom Duha

Draga braćo i sestre,

u proteklih nekoliko godina, promatrali smo dva aspekta kršćanskog poziva: poziv na "izlazak iz nas samih" da bismo osluškivali Gospodinov glas te važnost crkvene zajednice kao povlaštenog mjesta gdje se Božji poziv rađa, jača i izražava.

Sada, u prigodi 54. svjetskog dana molitve za duhovna zvanja, želio bih se zadržati na misionarskoj dimenziji našeg kršćanskog poziva. Oni koji su dopustili da ih Božji glas privuče i odlučili slijediti Isusa vrlo brzo otkrivaju u sebi nezatomljivu želju da nose blagovijest svojoj braći i sestrama kroz

---

evangelizaciju i služenje u ljubavi. Svi su kršćani pozvani biti misionari evanđelja! Kao učenici, naime, ne primamo dar Božje ljubavi za svoju osobnu utjehu, niti smo pozvani gurati u prvi plan same sebe ili brinuti o interesima nekog poduzeća. Mi smo jednostavno muškarci i žene koje je radost Božje ljubavi dotakla i preobrazila i koji ne mogu takvo iskustvo zadržati samo za sebe: "Radost evanđelja koja ispunjava život zajednice učenikâ je misijska radost" (Apost. pob. Evangelii gaudium, 21).

Misijska zadaća, međutim, nije nešto što se pridodaje kršćanskom životu poput nekog ukrasa, već je, naprotiv, bitni sastavni dio same vjere. Odnos s Gospodinom podrazumijeva da smo poslani u svijet kao proroci njegove riječi i svjedoci njegove ljubavi.

Premda smo svjesni mnogih svojih slabosti i možemo se katkad osjećati obeshrabrenima, moramo s povjerenjem podići glavu k Bogu. Moramo prevladati osjećaj vlastite nedostatnosti i ne podleći pesimizmu, koji nas pretvara u pasivne promatrače dosadnog i jednoličnog života. Nema mjesta strahu! Sâm Bog dolazi očistiti naše "nečiste usne" i osposobiti nas za poslanje: "'krivica ti je skinuta i grijeh oprošten'. Tad čuh glas Gospodnji: 'Koga da pošaljem? I tko će nam poći?' Ja rekoh: 'Evo me, mene pošalji!'" (Iz 6, 6-8).

Svi učenici misionari osjećaju u srcu taj Božji glas koji ih poziva da, poput Isusa, "prolaze" svijetom "čineći dobro i ozdravljajući sve" (usp. Dj 10, 38). Već sam spomenuo da je, po svom krštenju, svaki kršćanin "kristonosac", to jest onaj koji nosi Krista svojoj braći i sestrama (usp. Kateheza, 30. siječnja 2016.). To posebno vrijedi za one koji su pozvani na život posebnog posvećenja i svećenike koji su velikodušno odgovorili: "Evo me, Gospodine, mene pošalji!". S obnovljenim misionarskim zanosom, svećenici su pozvani izaći izvan svete ograde hrama, da omoguće Božjoj nježnoj ljubavi da se izlije na dobrobit čovječanstva (usp. Homilija na Misi posvete ulja, 24. ožujka 2016.). Crkva treba takve svećenike: vedre i sigurne da su otkrili istinsku blago, nošene silnom željom da pođu s radošću sve upoznavati s njim (usp. Mt 13, 44).

Javlja se, dakako, mnoga pitanja kad je riječ o kršćanskoj misiji: što znači biti misionar evanđelja? Tko nam daje snagu i hrabrost da naviještamo? Kojom se evanđeoskom logikom nadahnjuje misija? Na ta pitanja možemo odgovoriti promatrajući tri prizora iz Evanđelja: početak Isusova poslanja u nazaretskoj sinagogi (usp. Lk 4, 16-30); njegovo putovanje, nakon uskrsnuća, u društvu učenika iz Emausa (usp. Lk 24, 13-35) i, konačno, prispodoba o sijaču i sjemenu (Mt 4, 26-27).

Isus je pomazan Duhom i poslan. Biti učenik misionar znači aktivno sudjelovati u Kristovu poslanju, koje sam Isus opisuje u nazaretskoj sinagogi: "Duh Gospodnji na meni je jer me pomaza! On me posla blagovjesnikom biti siromasima, proglasiti sužnjima oslobođenje, vid slijepima, na slobodu pustiti potlačene proglasiti godinu milosti Gospodnje" (Lk 4, 18-19). To je ujedno naše poslanje: biti pomazani Duhom i poći našoj braći i sestrama naviještati Riječ i biti za njih sredstvo spasenja.

Isus je uz nas na našem putu. Pred pitanjima koja naviru iz ljudskog srca i izazovima pred koje nas stavlja život, može nas obuzeti osjećaj izgubljenosti, nedoraslosti zadaći ili beznađa. Kršćanska se misija može činiti kao čista neostvariva utopija ili barem nešto što nadilazi naše snage. Međutim, promatranje Uskrslog Isusa dok hoda uz učenike iz Emausa (usp. Lk 24, 13-15) može nam uliti novo pouzdanje. U tom evanđeoskom prizoru, imamo pravu i istinsku "liturgiju na ulici", koja prethodi liturgiji riječi i lomljenja kruha. Vidimo da je, na svakom koraku koji učinimo, Isus uz nas! Dvojica učenika, shrvani sablaznošću križa, vraćaju se kući kao oni koji su pretrpjeli poraz. Njihova srca su slomljena, njihove nade potonule a njihovi snovi razbijeni. Radost evanđelja je zamijenila tuga. Što Isus čini? Ne osuđuje ih već im se pridružuje na njihovu putu i namjesto da podiže zid, on otvara novi prostor. Postupno preobražava njihovu obeshrabrenost, daje da im srce usplamti i otvara njihove oči, naviještajući Riječ i lomeći kruh. Na isti način, kršćanin ne nosi sâm teret misije, već je svjestan da, i usred napora i nerazumijevanja, "Isus kroči s njim, govori s njim, diše s njim, radi s njim. Osjeća Isusa živog uza se usred misionarske zauzetosti" (Apost. pob. Evangelii gaudium, 266).

Isus čini da sjeme raste. Na kraju, važno je iz Evanđelja naučiti kako naviještati. Nerijetko, čak i s najboljim namjerama, možemo podleći stanovitoj pomami za moći, prozelitizmom ili netolerantnim fanatizmom. Evanđelje nas, naprotiv, poziva da odbacimo idolopoklonstvo moći i uspjeha, pretjeranu brigu za strukture i neku vrstu tjeskobe koja ima više veze s duhom osvajanja no služenja. Sjeme Kraljevstva, premda maleno, nevidljivo i katkad beznačajno, tiho i dalje raste, zahvaljujući Božjem neumornom djelovanju. "Kraljevstvo je Božje kao kad čovjek baci sjeme u zemlju. Spavao on ili bdio, noću i danju sjeme klija i raste – sam ne zna kako" (Mk 4, 26-27). To je naš prvi razlog povjerenja: Bog nadilazi sva naša očekivanja i stalno nas iznenađuje svojom velikodušnošću. On daje da naši napori urode plodom koji izmiče svakoj ljudskoj kalkulaciji.

S ovim evanđeoskim povjerenjem, postajemo otvoreni za tiho djelovanja Duha, koji je temelj poslanja. Nema niti će ikada moći biti pastorala zvanja ili kršćanske misije bez revne i kontemplativne molitve. U tome smislu, kršćanski se život treba hraniti slušanjem Božje riječi i, iznad svega,

---

njegovanjem osobnog odnosa s Gospodinom u euharistijskom klanjanju, tom povlaštenom "mjestu" za naš susret s Bogom.

Želim od srca potaknuti to prisno prijateljstvo s Gospodinom, prije svega kako bismo od Boga molili nova zvanja za svećeništvo i Bogu posvećeni život. Božji narod trebaju voditi pastiri koji ulažu svoje živote u službi evanđelja. Stoga pozivam župne zajednice, udruge i brojne molitvene skupine koje su prisutne u Crkvi da se othrvaju napasti malodušnosti i nastave moliti da Gospodin pošalje radnike u svoju žetvu i da nam dadne svećenike zaljubljene u evanđelje, koji su kadri iskazati blizinu braći i sestrama i biti živi znakovi Božje milosrdne ljubavi.

Draga braćo i sestre, i danas možemo obnoviti žar navještaja i potaknuti na osobit način mlade da krenu putem nasljedovanja Krista. Unatoč raširenom osjećaju da je vjera umorna ili svedena na puke "dužnosti za obaviti", naši mladi žele otkriti trajno aktualnu privlačnost Isusa, iskusiti poticajnost i izazovnost njegovih riječi i djela, i, na kraju, njegovati, zahvaljujući njemu, ideal punine ljudskog života, koji se troši iz ljubavi za druge.

Blažena Djevica Marija, Majka našega Spasitelja, imala je hrabrosti prigrliti taj ideal, stavljajući svoju mladost i svoje oduševljenje u Božje ruke. Neka nam svojim zagovorom izmoli istu otvorenost srca, istu spremnost odgovoriti: "Evo me" na Gospodinov poziv i s istom radošću pohitati na put (usp. Lk 1, 39) da ga naviještamo cijelom svijetu.

*Iz Vatikana, 27. studenoga 2016. godine
Prva nedjelja došašća*

Poruka pape Franje za 51. svjetski dan sredstava društvene komunikacije, 2017.

Ne boj se jer ja sam s tobom (Iz 43, 5). Priopćivanje nade i povjerenja u našem dobu

Pristup sredstvima priopćivanja, zahvaljujući tehnološkom napretku, omogućuje mnogim ljudima dijeliti s drugima vijesti u hîpu i širiti ih sveudilj. Te vijesti mogu biti dobre ili loše, istinite ili lažne. Već su naši pređi u vjeri govorili o ljudskom umu kao o mlinskom kamenu koji se, pogonjen vodom tekućicom, ne može zaustaviti. Onaj tko je zadužen za mlin, međutim, ima mogućnost odlučiti hoće li mljeti pšenicu ili kukolj. Čovjekov um je uvijek u pokretu i ne može prestati "mljeti" sadržaj koji prima, ali na nama je da odlučimo kojim ćemo ga materijalom opskrbljivati (usp. KASIJAN RIMSKI, Pismo Leonziju Igumeni).

Želio bih da ova poruka dospije i bude na poticaj svima onima koji, bilo u profesionalnom radu bilo u osobnim odnosima, svakodnevno "melju" tolike informacije da bi mogli ponuditi mirisan i dobar kruh onima koji se hrane plodovima njihove komunikacije. Želim sve potaknuti na konstruktivnu komunikaciju koja odbacuje predrasude prema drugome i jača kulturu susreta, zahvaljujući kojoj možemo na stvarnost naučiti gledati s realizmom i povjerenjem.

Uvjeren sam da je potrebno razbiti začarani krug zla tjeskobe i zaustaviti spiralu straha, koja je posljedica stalne usredotočenosti na "loše vijesti" (ratovi, terorizam, skandali i svakovrsne ljudske pokvarenosti). Nipošto nije riječ o širenju dezinformacije u kojoj bi se zanemarila drama patnje, niti o upadanju u naivni optimizam koji zatvara oči pred sablazni zla. Predlažem, naprotiv, da svi pokušamo nadvladati osjećaj nezadovoljstva i rezignacije koji katkad rađa bezvoljnošću, strahovima ili ostavlja dojam da se zlo ne može zaustaviti. Osim toga, u komunikacijskoj industriji, gdje vrijedi logika da dobra vijest ne prolazi na tržištu i stoga nije vijest, i gdje se od tragedije ljudske patnje i otajstva zla veoma lako pravi spektakl, uvijek vreba napast umrtvljenja savjesti ili zapadanja u očaj.

Stoga želim pružiti doprinos traženju otvorenog i stvaralačkog stila komunikacije koji zlu nikada ne priznaje glavnu ulogu, nego pokušava ukazati na moguća rješenja, poticanjem konstruktivnoga i odgovornoga pristupa od strane primateljâ. Upućujem poziv svima da muškarcima i ženama našeg doba ponude sadržaje obilježene logikom "dobre vijesti".

Dobre vijesti

Čovjekov život nije puko nizanje događaja, nego je to povijest koja čeka da bude ispričana kroz izbor načina tumačenja koji mogu odabrati i prikupiti najvažnije podatke. Stvarnost, u sebi samoj, nije jednoznačna. Sve ovisi o načinu na koji je se promatra, od "naočala" kroz koju ju promatramo. Promijenimo li stakla tih naočala i sama će stvarnost izgledati drukčije. Otkuda dakle krenuti da bi se stvarnost tumačilo s pravim "naočalama"?

Za nas kršćane, jedine prave "naočale" kojima promatramo stvarnost je blagovijest, počevši od Blagovijesti u pravom smislu te riječi: "Evandjelja Isusa Krista Sina Božjega" (Mk 1, 1). Tim riječima, naime, evanđelist Marko započinje svoje pripovijedanje, navještajem "dobre vijesti" vezane uz Isusa, ali više no sama informacija o Isusu, ta blagovijest je sâm Isus! Čitajući stranice Evandjelja otkrivamo, zapravo, da naslov djela odgovara njegovu sadržaju i, iznad svega, da je taj sadržaj sama Isusova osoba.

Ova dobra vijest koja je sâm Isus nije dobra zato što nema veze s patnjom, nego zbog toga što iskustvo patnje postaje dio šire slike. Ona je sastavni dio Isusove ljubavi prema Ocu i prema ljudskom rodu. U Kristu je Bog pokazao svoju solidarnost sa svakom čovjekovom situacijom, otkrivajući nam da nismo sami, jer imamo Oca koji nikada ne zaboravlja svoje djece. "Ne boj se, jer ja sam s tobom" (Iz 43, 5) utješne su riječi Boga koji je uvijek uronjen u povijest svoga naroda. U njegovu ljubljenu Sinu, to Božje obećanje – "ja sam s tobom" – obuhvaća sve naše slabosti, čak dotle da umire istom smrću. U Njemu tama i smrt također postaju mjesto zajedništva sa Svjetlom i Životom. Nada, dostupna svakom, se rađa upravo u točki gdje život kuša gorčinu neuspjeha. Riječ je o nadi koja ne razočarava, jer ljubav je Božja razlivena u srcima našim (usp. Rim 5, 5) i daje da procvate novi život poput biljke koja izrasta iz palog sjemena. Promatrana u tome svjetlu, svaka nova tragedija koja se zbiva u povijesti svijeta može također postati podloga moguće dobre vijesti, jer ljubav može uvijek iznova pronaći put bliskosti i pobuditi srca sposobna za samilost, lica koja neće klonuti duhom i ruke spremne na izgradnju.

Povjerenje u sjeme Kraljevstva

Da bi svoje učenike i mnoštva uveo u ovaj evanđeoski način razmišljanja i dao im prave "naočale" koje su potrebne da se vidi i prigrli logiku ljubavi koja umire i uskršava, Isus se koristio prisposodobama, u kojima je Kraljevstvo Božje često uspoređivao sa sjemenom koje svoju životnu snagu oslobađa tek kad padne u zemlju i umre (usp. Mk 4, 1-34). Tim korištenjem slikâ i metaforâ kojima se priopćava poniznu snagu Kraljevstva ne umanjuje se njegovu važnost ili hitnost, nego je to, radije, milosrdan način koji slušatelju ostavlja "prostor" slobode da prihvati tu snagu i da ona zaživi u njegovu životu. To je ujedno najplodonosniji način da se izrazi neizmjernu vrijednost pashalnog otajstva, puštajući da same slike – više od pojmova – priopće paradoksalnu ljepotu novog života u Kristu, gdje neprijateljstva i križ ne ometaju nego su sredstva u službi Božjeg spasenja, gdje se slabost pokazuje moćnijom od bilo koje ljudske vlasti, gdje poraz može biti preludij u ispunjenje svega u ljubavi. Upravo tako, naime, nada u Kraljevstvo Božje sazrijeva i produbljuje se: to je "kao kad čovjek baci sjeme u zemlju. Spavao on ili bdio, noću i danju sjeme klija i raste" (Mk 4, 26-27).

Kraljevstvo je Božje već među nama, kao sjeme skriveno površnom pogledu, čiji se rast zbiva u tišini. Onaj kome Duh Sveti rasvjetljuje oči može vidjeti kako ono klija i ne dopušta da mu trajno prisutan kukolj ukrade radost Kraljevstva.

Obzori Duha

Nada utemeljena na blagovijesti koja je Isus potiče nas da uzdignemo svoj pogled i promatramo ga u liturgijskom slavlju svetkovine Uzašašća. Iako se na prvi pogled čini da se Gospodin od nas udaljava, zapravo se obzori nade sve više proširuju. U Kristu, koji uzdiže našu ljudsku narav do neba, svaki muškarac i žena ima "slobodan ulaz u Svetinju po krvi Isusovoj – put nov i živ što nam ga On otvori kroz zavjesu, to jest svoje tijelo" (Heb 10, 19-20). "Snagom Duha Svetoga" možemo biti "svjedoci" i priopćitelji novoga i otkupljenog čovječanstva "do kraja zemlje" (Dj 1, 7-8).

Povjerenje u sjeme Božjeg Kraljevstva i u logiku Uskrsa treba oblikovati i naš način komuniciranja. To povjerenje nam omogućuje djelovati – na mnogostruke načine na koje se komunikacija danas odvija – s uvjerenjem da je moguće otkriti i istaknuti dobre vijesti prisutne u životnoj stvarnosti i na licu svake osobe.

Onaj tko se, u vjeri, daje voditi Duhom Svetim postaje sposoban prepoznati kako je Bog prisutan i na djelu u svakom času našega života i povijesti te prepoznaje kako On, u dramatičnim prilikama ovoga svijeta, strpljivo plete tkanje povijesti spasenja. Nit kojom se tka tu svetu povijest je nada, a njezin tkalac nije nitko drugi doli Duh Sveti, Tješitelj. Nada je najponiznija od svih vrlina, jer ostaje skrivena u naborima života. Ipak, ona je nalik kvascu koji ukvasa čitavo tijesto. Mi je jačamo čitajući uvijek iznova Radosnu vijest, Evandjelje "pretiskano" u mnogim izdanjima života svetaca, muškaraca i žena koji su postali slike Božje ljubavi u ovome svijetu. Duh Sveti nastavlja i danas usađivati u nas želju za Kraljevstvom zahvaljujući onima koji, crpeći nadahnuće iz Radosne vijesti usred dramatičnih događaja našeg doba, svijetle poput svjetionikâ u tami ovoga svijeta, obasjavajući put i otvarajući nove putove povjerenja i nade.

Iz Vatikana, 24. siječnja 2017.

Papina poruka za 32. Svjetski dan mladih, 2017.

"Velika mi djela učini Svesilni!" (Lk 1,49)

Draga mladeži,

evo nas ponovno na putu nakon našega predivnog susreta u Krakovu, gdje smo zajedno proslavili 31. Svjetski dan mladih i Jubilej za mlade u sklopu Svete godine milosrđa. Za vodiče smo uzeli svetog Ivana Pavla II. i svetog Faustina Kowalsku, apostole Božjeg milosrđa, kako bismo ponudili

---

konkretan odgovor na izazove našeg vremena. Doživjeli smo snažno iskustvo bratstva i radosti, a svijetu dali znak nade. Naše različite zastave i jezici nisu bili razlog za suparništva i podjele, nego prigoda za otvaranje vrata našega srca i građenje mostova.

U zaključnom dijelu Svjetskog dana mladih u Krakovu, najavio sam sljedeću postaju našega hodočašća, koja će nas, uz Božju pomoć, dovesti do Paname, 2019. godine. Na tom putu će nas pratiti Djevica Marija, koju svi naraštaji nazivaju blaženom (usp. Lk 1, 48). Ova nova dionica našeg putovanja nastavlja se na prethodnu, koja je u središtu imala blaženstva, i potiče nas da nastavimo ići naprijed. Žarko se nadam, naime, da ćete vi mladi ljudi i dalje kročiti naprijed, da nećete samo njegovati sjećanje na prošla vremena, već i imati hrabrost u sadašnjosti i nadu za budućnost. Takvi stavovi su zasigurno postojali u mladoj djevojci Mariji iz Nazareta i jasno su izraženi u odabranim temama triju sljedećih svjetskih dana mladih. Ove godine (2017.), razmišljat ćemo o Marijinoj vjeri, koja u svojem hvalospjevu Veliča kaže: "Velika mi djela učini Svesilni" (Lk 1, 49). Tema sljedeće, 2018. godine "Ne boj se, Marijo! Ta našla si milost u Boga" (Lk 1, 30) uvest će nas pak u razmišljanje o hrabroj ljubavi kojom je Djevica prihvatila anđelovo navještenje. Svjetski dan mladih 2019. godine bit će nadahnut riječima "Evo službenice Gospodnje. Neka mi bude po tvojoj riječi" (Lk 1, 38); to je Marijin odgovor anđelu, bremenit nadom.

U listopadu 2018. godine, u Crkvi će se održati Biskupska sinoda na temu Mladi, vjera i razlučivanje zvanja. Govorit ćemo o tome kako vi, mladi ljudi, živite iskustvo vjere usred izazovâ našeg vremena. Raspravljat će se također o temi kako možete postići zrelost na svom životnom putu raspoznavanjem svojeg osobnog poziva, shvaćenog u širem smislu, to jest poziva na brak, kao životnom opredjeljenju ili zanimanju, odnosno na posvećeni život i svećeništvo. Nadam se da će hod prema Svjetskom danu mladih u Panami i tijekom priprema za Sinodu ići ukorak jedno s drugim.

Naše doba ne treba mladež koja se izležava po cijeli dan

Prema Lukinom Evanđelju, nakon što je od anđela primila navještaj i na poziv da postane Spasiteljova Majka odgovorila "da", Marija ustaje i žurno hita posjetiti svoju rođakinju Elizabeta, koja je bila u šestom mjesecu trudnoće (usp. 1, 36.39). Marija je vrlo mlada; ono što joj je naviješteno neizmjeran je dar, no sa sobom nosi također vrlo velike izazove. Gospodin joj je zajamčio svoju prisutnost i potporu, ali je još mnogo toga u njezinu umu i srcu ostalo nepoznato i nejasno. Ipak, Marija se ne zatvara u kuću i ne dopušta strahu ili ponosu da ju sputaju. Marija nije tip osobe koja, da bi se dobro osjećala, treba dobar naslonjač u kojem se osjeća ugodno i na sigurnom. Ona nije djevojka koja se po cijeli dan izležava na kauču! (usp.

Govor na bdjenju, Krakov, 30. srpnja 2016.). Ako starijoj rođakinji treba pomoć, ona ne oklijeva nego odmah kreće na put.

Dug je put do Elizabetine kuće, oko 150 km. Ali mlada žena iz Nazareta, vođena Duhom Svetim, ne poznaje zapreke. Ti su joj dani provedeni na putovanju zasigurno pomogli u razmišljanju o čudesnom događaju, čija je i sama bila dio. Isto se događa i nama svaki put kad sudjelujemo na hodočašću. Tijekom puta prisjećamo se događaja iz svoga života, proničemo njihovo značenje i raspoznajemo svoje zvanje koje zatim, u susretu s Bogom i u služenju drugima, dobiva jasne obrise.

Velika mi djela učini Svesilni

Susret dviju žena – mlađe i starije – ispunjen je prisutnošću Duha Svetoga i pun radosti i čuđenja (usp. Lk 1, 40-45). Dvije majke, kao i djeca koju nose u svome krilu, gotovo plešu od radosti. Elizabeta, zadivljena Marijinom vjerom, kliče: "Blažena ti što povjerova da će se ispuniti što ti je rečeno od Gospodina" (r. 45). Da, jedan od velikih darova koje je Djevica primila je zasigurno vjera. Vjera u Boga je neprocjenjiv dar, ali taj dar treba prihvatiti. Elizabeta blagoslivlja zbog toga Mariju, a Ona joj uzvraća hvalospjevom Veliča (Lk 1, 46-55), u kojem nalazimo riječi: "Velika mi djela učini Svesilni" (r. 49).

Marijina je molitva revolucionarna, to je hvalospjev žene snažne vjere, koja je svjesna svojih granica, ali se pouzda u Božju milosrdnost. Ta hrabra mala žena Bogu zahvaljuje jer pogleda na njezinu neznatnost, kao i za spasenje koje je donio narodu, siromašnima i poniznima. Vjera je u središtu čitave Marijine povijesti. Njezin nam hvalospjev pomaže shvatiti Gospodinovo milosrđe kao pokretačku snagu povijesti, povijesti svakog od nas, kao i čitavoga čovječanstva.

Kad Bog dotakne srce mladića ili djevojke oni postaju sposobni za velika djela. "Velika djela" koja je Svesilni ostvario u Marijinu životu govore nam također o našem hodu kroz život, koji nije besmisleno lutanje, nego putovanje koje, uza sve svoje nesigurnosti i patnje, svoju puninu može naći u Bogu (usp. Angelus, 15. kolovoza 2015.). Možda ćete mi reći: "Ali, oče, imam svoje granice, grješnik sam, što ja mogu učiniti?!" Kad nas Gospodin poziva, on se ne zaustavlja na onome što jesmo ili što smo postigli. Naprotiv, onoga trenutka kad nas poziva, on gleda sve ono što možemo postići, svu ljubav koju smo sposobni darovati. Poput mlade Marije, možete učiniti da vam život postane sredstvom izgradnje boljega svijeta. Isus vas poziva da ostavite svoj trag u životu, svoj trag u povijesti, kako svojoj osobnoj tako i u povijesti mnogih drugih ljudi (usp. Govor na bdjenju, Krakov, 30. srpnja 2016.).

Biti mlad ne znači raskinuti veze s prošlošću

Marija je bila tek izašla iz adolescentske dobi, baš poput mnogih od vas. No, hvalospjev Veliča odjek je hvale njezina naroda i njegove povijesti. To nam pokazuje da biti mlad ne znači raskinuti veze s prošlošću. Naša osobna povijest nastavlja se na dugi trag, ona je dio zajedničkog putovanja kroz stoljeća onih koji su nam prethodili. Poput Marije, pripadamo svome narodu. A povijest nas uči da, čak i kada je morala ploviti po olujnom moru, Crkvu je vodila Božja ruka i pomagala joj da prebrodi teške trenutke. Pravo iskustvo Crkve nije kao neki flash mob, gdje se skupina ljudi dogovori naći se na nekome mjestu, izvede neki kratki performans, a zatim se razidu. Crkva je baštinica duge tradicije koja se prenosi s naraštaja na naraštaj, obogaćujući se istodobno iskustvima svakoga pojedinca. Vaša osobna povijest također ima svoje mjesto u povijesti Crkve.

Spominjati se prošlosti služi također tome da budemo otvoreni neočekivanim načinima na koje Bog djeluje u nama i po nama. To nam također pomaže da budemo otvoreni Bogu da nas može izabrati za svoje suradnike u ostvarivanju svojega nauma spasenja. Vi, kao mladi ljudi, također možete činiti velike stvari i preuzeti veće odgovornosti jedino ako u svom životu prepoznate djelovanje Božje milosti i snage.

Želim vam postaviti nekoliko pitanja. Na koji način "pohranjujete" u svome sjećanju događaje i iskustva svoga života? Kako pristupate činjenicama i slikama koje su vam se utisnule u pamćenje? Neki bi od vas, osobito oni koji su ranjeni nekim životnim prilikama, možda htjeli "resetirati" svoju prošlost, iskoristiti pravo da zaborave sve što je bilo. Ali htio bih vas podsjetiti da ne postoji svetac bez prošlosti ni grešnik bez budućnosti. Biser se rađa iz rane u školjci! Isus, svojom ljubavlju, može izliječiti naša srca i pretvoriti naše rane u prave bisere. Gospodin, kao što reče sveti Pavao, svoju moć može očitovati po našim slabostima (usp. 2 Kor 12, 9).

Ipak, sva naša sjećanja ne bi trebala ostati zbijena na jednome mjestu, kao u memoriji nekog tvrdog diska. Ne možemo isto tako sve pohraniti u nekom virtualnom "oblaku" (cloud). Moramo naučiti kako od proteklih događaja stvoriti dinamičnu stvarnost o kojoj ćemo razmišljati i iz koje ćemo izvlačiti pouku i značenja za našu sadašnjost i budućnost. Mukotrpa je, ali nužna zadaća otkriti tanku nit Božje ljubavi koja se provlači kroz sav naš život.

Mnogi ljudi kažu da ste vi mladi rastreseni i površni. Potpuno su u krivu! No, treba priznati da je u ovom našem dobu potrebno ponovno vratiti sposobnost razmišljanja o vlastitom životu i njegova usmjeravanja prema budućnosti. Imati prošlost nije isto što i imati povijest. U svom životu možemo imati mnogo uspomena, ali koliko ih je uistinu dio našeg sjećanja? Koliko su one

---

značajne za naše srce i koliko nam pomažu dati smisao vlastitom životu? Na društvenim mrežama vidimo lica mladih na mnoštvu fotografija koje su trag više ili manje stvarnih događaja, ali ne znamo koliko je sve to stvarno "povijest", iskustvo koje se može prenijeti i koje je urešeno svrhom i smislom. Televizijski programi nude obilje takozvanih "reality showa", ali to nisu stvarne priče, to su samo minute koje pred televizijskom kamerom provode osobe koje žive od danas do sutra, bez dubljeg plana. Ne dajte se zavesti ovim lažnim slikama stvarnosti! Budite protagonisti svoje povijesti, odlučujte o svojoj budućnosti!

Kako ostati povezani po uzoru na Mariju?

Za Mariju se kaže da je sve te stvari pohranjivala i prebiralala u svom srcu (usp. Lk 2, 19.51). Ova jednostavna djevojka iz Nazareta uči nas svojim primjerom čuvati sjećanje na događaje iz života, ali i kako ih povezati, sastavljajući od dijelova cjelinu koja tvori mozaik. Kako možemo naučiti to činiti u praksi? Dopustite mi da vam ponudim neke prijedloge.

Na kraju svakoga dana možemo izdvojiti nekoliko minuta da stanemo i prisjetimo se lijepih trenutaka, kao i izazova, onoga što je bilo dobro i onoga što je pošlo po zlu. Na taj način, pred Bogom i pred samima sobom, možemo izraziti svoju zahvalnost, žaljenje i svoje povjerenje. Ako hoćete, možete sve to također zapisati u bilježnicu, voditi kao neku vrstu duhovnog dnevnika. To znači moliti u životu, sa životom i o životu, a to će vam sigurno pomoći da prepoznate velike stvari koje Gospodin čini za svakog od vas. Kao što je rekao sveti Augustin, Boga možemo pronaći na širokim poljanama svoga pamćenja (usp. Ispovijesti, X, 8, 12).

Čitajući hvalospjev Veliča shvaćamo koliko je Marija poznavala Božju riječ. Svaki stih tog hvalospjeva ima svoju paralelu u Starome zavjetu. Mlada Isusova majka znala je dobro molitve svoga naroda. Sigurno su je tome poučili njezini roditelji, baka i djed. Koliko je samo važno prenošenje vjere s koljena na koljeno! Postoji neko skriveno blago u molitvama koje nas uče naši pređi, u onoj živoj duhovnosti običnih ljudi koju nazivamo pučkom pobožnošću. Marija baštini vjeru svoga naroda i oblikuje je u hvalospjev koji je u potpunosti njezin, ali u isti mah i hvalospjev čitave Crkve. I cijela ga Crkva zajedno s njom pjeva. Da biste i vi mladi mogli pjevati Veliča i svoj život učiniti darom za cijelo čovječanstvo, bitno je da se povežete s povijesnom tradicijom i molitvom svojih predaka. Zato je za vas važno poznavati Bibliju, Božju riječ, svakodnevno je čitati i pustiti je da govori vašem životu, te događaje iz svakodnevnog života tumačiti u svjetlu onoga što vam Gospodin govori u Svetom pismu. U molitvi i u molitvenom čitanju Biblije (takozvana lectio divina), Isus će vaša srca ispuniti toplinom i

---

prosvijetliti vam korake, čak i u tamnim trenucima vašega života (usp. Lk 24, 13-35).

Marija nas također uči živjeti "euharistijski", to jest zahvaljivati i hvaliti, a ne usredotočiti se samo na svoje probleme i teškoće. U životu vrijedi da današnje prošnje postaju razlozima sutrašnje zahvalnosti. Tako će vaše sudjelovanje na misi i pristupanja sakramentu pomirenja biti ujedno i vrhunac i novi početak. Vaši će se životi obnavljati iz dana u dan u oproštenju i postat će trajna hvala Svevišnjemu. "Uzdajte se u Božje pamćenje [...] njegovo pamćenje je srce ispunjeno nježnošću i samilošću, koje s radošću briše svaki trag zla u nama" (usp. Homilija na misi Svjetskog dana mladih, Krakov, 31. srpnja 2016.).

Vidjeli smo da hvalospjev Veliča izvire iz Marijina srca u času u kojem susreće svoju stariju rođakinju Elizabetu. Svojom vjerom, svojim oštrom pogledom i svojim riječima, Elizabeta pomaže Djevici bolje shvatiti veličinu onoga što Bog u njoj ostvaruje, kao i poslanje koje joj je povjerio. A vi, jeste li vi svjesni čudnog vrela bogatstva koji predstavlja susret između mladih i starijih osoba? Koliku važnost pridajete starijim osobama, svojim bakama i djedovima? S pravom se želite "vinuti u let", u svom srcu nosite tolike snove, ali trebate i mudrost i viziju starijih. Dok širite svoja krila da poletite, važno je da otkrijete svoje korijene i preuzmete štafetu od osoba koje su vam prethodile. Da bi se izgradilo budućnost koja ima smisla, potrebno je poznavati događaje iz prošlosti i zauzeti stav prema njima (usp. *Amoris laetitia*, 191, 193). Vi mladi imate snagu, a starije osobe imaju pamćenje i mudrost. Kao što je Marija učinila s Elizabetom, upravite svoj pogled u starije, svoje bake i djedove. Oni će s vama razgovarati o stvarima koje mogu pobuditi oduševljenje u vašem duhu i dirnuti vas u srce.

Kreativna vjernost za izgradnju budućnosti

Istina je da ste još mladi te vam je stoga možda teško shvatiti vrijednost i važnost tradicije. Morate međutim znati da to nije isto što i biti tradicionalisti. To nikako! Kad je Marija u Evanđelju rekla "velika mi djela učini Svesilni", ona želi reći da ta "velika djela" nisu prošlost, nego se nastavljaju događati u sadašnjosti. Nije riječ o nekoj dalekoj prošlosti. Znati se spominjati prošlosti ne znači biti nostalgičan niti navezan za određeno razdoblje povijesti, već znati prepoznati vlastite korijene, tako da se možemo uvijek vraćati na ono bitno i sa stvaralačkom vjernošću prionuti izgradnji budućnosti. Bilo bi potpuno pogrešno i u konačnici beskorisno njegovati pamćenje koje nas koči i sputava, gdje bismo uvijek iste stvari činili na isti način. Pravi je Božji dar vidjeti kako mnogi od vas, sa svojim pitanjima, snovima i preispitivanjima, odbijaju slušati one koji govore kako se stvari ne mogu promijeniti.

Društvo koje cijeni samo sadašnjost sklono je također odbaciti sve naslijeđe prošlosti, kao što su na primjer institucije braka, posvećenog života i svećeničkoga poslanja. Na to se gleda kao na besmislene i zastarjele forme. Neki misle da je bolje živjeti u takozvanoj "otvorenoj" situaciji, prolaziti kroz život kao da je to neki reality show, bez cilja i svrhe. Ne dajte se obmanuti! Bog je došao proširiti obzore našeg života u svakom pogledu. On nam pomaže pridati prošlosti vrijednost koja joj pripada kako bismo bolje gradili budućnost sreće. No, to je moguće samo ako imamo vjerodostojno iskustvo ljubavi, koje nam konkretno pomaže razabrati Gospodinov poziv i uz njega prionuti. Jedino nas to čini istinski sretnima.

Draga mladeži, povjeravam naš hod prema Panami, kao i tijek priprema za sljedeću Biskupsku sinodu, majčinskom zagovoru Blažene Djevice Marije. Molim vas da imate na umu dvije važne obljetnice u 2017. godini: tristotu obljetnicu pronalaska slike Gospe od Aparecida u Brazilu i stotu obljetnicu ukazanjâ u Fatimi, u Portugalu, gdje, uz Božju pomoć, planiram hodočastiti sljedećega svibnja. Sveti Martin od Porresa, jedan od svetaca zaštitnika Latinske Amerike i Svjetskoga dana mladih 2019. godine, u svojem poniznom svakodnevnom služenju, običavao je Mariji donositi najljepše cvijeće, kao znak svoje sinovske ljubavi. I vi, poput njega, njegujte odnos prisnosti i prijateljstva s Gospom, povjeravajući joj svoje radosti, nemire i brige. Uvjeravam vas da nećete požaliti!

Neka nas mlada djevojka iz Nazareta, koja je u čitavom svijetu poprimila tisuću imena i lica, da bi se učinila bliskom svojoj djeci, sve zagovara i pomogne nam da pjevamo o velikim djelima koja Gospodin u nama i po nama ostvaruje.

Iz Vatikana, 27. veljače 2017.

Spomendan svetoga Gabrijela od Žalosne Gospe

Magnum principium

Apostolsko pismo u obliku motu propria vrhovnog svećenika Franje kojim se unose promjene u kan. 838 Zakonika kanonskog prava

Veliko načelo, potvrđeno od Drugog vatikanskog koncila, prema kojem se bogoslužnu molitvu mora prilagoditi shvaćanju puka kako bi mu bila razumljiva, zahtijevalo je tešku zadaću uvođenja narodnog jezika u bogoslužje i pripreme i odobravanja prijevoda bogoslužnih knjiga, koja je povjerena biskupima.

Latinska Crkva bila je svjesna predstojeće žrtve djelomičnog gubitka vlastitog bogoslužnog jezika, koji se stoljećima upotrebljavao u čitavom svijetu. Ipak, rado je otvorila vrata kako bi ti prijevodi, kao dio samih obreda, mogli postati glasom Crkve koja slavi božanske tajne, zajedno s latinskim jezikom.

Istodobno, poglavito imajući pred očima različita jasno izražena stajališta koncilskih otaca o korištenju narodnog jezika u bogoslužju, Crkva je bila svjesna teškoća koje bi se na tome području mogle javiti. S jedne strane, bilo je potrebno povezati dobrobit vjernika određenog vremena i kulture i njihovo pravo na svjesno i aktivno sudjelovanje u bogoslužnim slavljinama s bitnim jedinstvom rimskog obreda. S druge strane, sami narodni jezici moći će, često tek postupno, postati liturgijski jezici, koji neće nimalo zaostajati za liturgijskim latinskim po profinjenosti stila i dubini svojih pojmova sa ciljem jačanja vjere.

To je bio cilj raznih bogoslužnih zakona, naputaka, okružnica, uputa i potvrđivanja bogoslužnih knjiga na različitim mjesnim jezicima koje je izdala Apostolska Stolica od Koncila naovamo, i to kako prije tako i nakon zakonâ koji su utvrđeni u Zakoniku kanonskog prava. Navedeni kriteriji bili su i ostaju korisni na razini općih smjernica i liturgijske komisije ih se moraju, što je više moguće, pridržavati kao prikladnih instrumenata, tako da liturgijska zajednica može, u velikoj raznolikosti jezika, doći do izražajnog stila koji je prikladan i odgovara pojedinim dijelovima, čuvajući cjelovitost, točnost i vjernost, osobito u prevodenju nekih tekstova od velike važnosti u pojedinoj bogoslužnoj knjizi.

Bogoslužni tekst, kao obredni znak, je sredstvo usmene komunikacije. Međutim, za vjernike koji slave svete obrede, riječ je također misterij. Naime, kada se riječi izgovaraju, osobito kad se čita Sveto pismo, Bog govori ljudima. U Evanđelju sâm Krist govori svojem narodu koji, sam ili po predvoditelju slavlja, molitvom odgovara Gospodinu u Duhu Svetom.

Cilj prevodenja bogoslužnih tekstova i biblijskih tekstova za Službu riječi je naviještati vjernicima riječ spasenja u poslušnosti vjeri i izreći molitvu Crkve Gospodinu. U tu svrhu potrebno je vjerno prenositi pojedinom narodu, služeći se njegovim vlastitim jezikom, sve što je Crkva htjela prenositi drugim ljudima latinskim jezikom. Premda vjernost nije moguće uvijek prosuditi po pojedinim riječima, već je se treba tražiti u kontekstu cjelokupnog komunikacijskog čina i prema književnoj vrsti, ipak mora se također voditi računa o nekim posebnim pojmovima u kontekstu cijele katoličke vjere, jer svaki prijevod teksta mora biti u skladu sa zdravim učenjem.

Ne treba čuditi da su se, tijekom ovog dugotrajnog procesa, javljale teškoće između biskupskih konferencija i Apostolske Stolice. Kako bi odluke Koncila o upotrebi narodnih jezika u bogoslužju mogle vrijediti i u budućnosti, prijeko je potrebna stalna, budna i kreativna suradnja, ispunjena međusobnim povjerenjem, između biskupskih konferencija i dikasterija Apostolske Stolice koji vrši zadaću promicanja svetog bogoslužja, odnosno Kongregacije za bogoštovlje i sakramentalnu disciplinu. Stoga, da bi se mogao nastaviti rad na obnovi čitavog liturgijskog života, činilo se korisnim da se neka načela koja se prenose još od vremena Koncila jasnije utvrde i provode.

Mora se, bez sumnje, posvetiti dužnu pažnju koristi i dobrobiti vjernika, a ne smije se zaboraviti ni pravo i dužnost biskupskih konferencija koje, zajedno s biskupskim konferencijama krajeva u kojima se govori istim jezikom i sa Apostolskom Stolicom, moraju zajamčiti i odrediti da se, čuvajući karakter svakog pojedinog jezika, potpuno i vjerno čuva smisao izvornog teksta i da prevedene bogoslužne knjige, i nakon prilagodbi, uvijek jasno odražavaju jedinstvo rimskog obreda.

Da bi suradnja između Apostolske Stolice i biskupskih konferencija bila to vjernija i plodonosnija i saslušavši mišljenje Komisije biskupâ i stručnjaka koju sam osnovao, naređujem, vlašću koja mi je povjerena, da kanonska disciplina koja je trenutno na snazi u kan. 838 ZKP-a postane jasnija, tako da se, u skladu s onim što je navedeno u konstituciji Sacrosanctum concilium, napose u člancima 36. §§ 3. i 4., 40. i 63. i u apostolskom pismu u obliku motu propria Sacram liturgiam, br. IX, jasnije izrazi mjerodavnost Apostolske Stolice u vezi prijevoda bogoslužnih knjiga i dubljih prilagodbi, među koje se mogu ubrojiti također eventualni novi tekstovi koji će se u njih uvrstiti, koje su usvojile i odobrile biskupske konferencije.

U tome smislu, kan. 838 će ubuduće glasiti kako slijedi:

Kan. 838 - § 1. Uređivanje svetog bogoslužja ovisi samo o crkvenoj vlasti; tu pak vlast imaju Apostolska Stolica i, prema pravnoj odredbi, dijecezanski biskup.

§ 2. Zadaća je Apostolske Stolice da uređuje sveto bogoslužje opće Crkve, izdaje bogoslužne knjige i pregleda[1] prilagodbe koje je, prema pravnoj odredbi, odobrila biskupska konferencija i da bdije da se bogoslužne uredbe posvuda vjerno obdržavaju.

§ 3. Biskupskim konferencijama pripada da vjerno prirede prijevode bogoslužnih knjiga na narodne jezike, primjereno prilagođene unutar

---

određenih granica, te da odobre i objave bogoslužne knjige za krajeve za koje su odgovorni, nakon što ih potvrdi Sveta Stolica.

§ 4. Dijecezanskom biskupu u Crkvi koja mu je povjerena pripada da izda, u granicama svoje mjerodavnosti, odredbe o bogoslužju koje obvezuju svakoga.

U skladu s navedenim treba tumačiti bilo čl. 64 § 3 Apostolske konstitucije Pastor Bonus bilo druge zakone, osobito one sadržane u bogoslužnim knjigama, u vezi njihovih prijevoda. Određujem, isto tako, da Kongregacija za bogoštovlje i sakramentalnu disciplinu promijeni vlastiti "Pravilnik" na temelju ove nove discipline i pomogne biskupskim konferencijama da ispune svoj zadatak, te da radi na sve većem unaprjeđivanju bogoslužnog života Latinske Crkve.

Sve što sam odredio u ovom apostolskom pismu u obliku "motu propria" mora se vjerno obdržavati u svim dijelovima, bez obzira na sve suprotno, čak i ako je vrijedno posebno spomenuti, da se proglasi objavljivanjem na stranicama L'Osservatore Romana, te da stupi na snagu 1. listopada 2017., nakon čega će biti objavljeno u Acta Apostolicae Sedis.

Dano u Rimu, pri Svetom Petru, 3. rujna 2017., pete mog pontifikata.

Franciscus

Poruka pape Franje za Svjetski misijski dan 2017.

Misija u srcu kršćanske vjere

Draga braćo i sestre,

I ove nas godine Svjetski misijski dan okuplja oko Isusove osobe "prvog i najvećeg blagovjesnika" (Pavao VI., Evangelii nuntiandi, 7), koji nas neprestano šalje da naviještamo Evanđelje ljubavi Boga Oca u snazi Duha Svetoga. Ovaj nas dan poziva da ponovno razmišljamo o misiji u srcu kršćanske vjere. Naime, Crkva je misijska po svojoj naravi; u protivnom ne bi više bila Kristova Crkva, nego tek jedna od zajednica koja bi brzo prestala služiti svojoj svrsi te bi nestala. Stoga smo pozvani postaviti si određena pitanja o našem kršćanskom identitetu i odgovornostima nas kao vjernika, u svijetu obilježenom zbunjenostima, razočaranjem i frustracijom i rastrganom brojnim bratoubilačkim ratovima, koji nepravedno pogađaju poglavito nedužne. Koji je temelj našega poslanja? Što je središte našega poslanja? Koji su temeljni pristupi koje trebamo poduzeti u obavljanju svojeg poslanja?

Misija i preobražavajuća snaga evanđelja Krista, Puta, Istine i Života

1. Misija Crkve, namijenjena svim ljudima dobre volje, temelji se na snazi preobraženja koju ima evanđelje. Evanđelje je Radosna vijest koja u sebi sadrži zaraznu radost i nudi novi život: život uskrsloga Krista koji, darujući nam svoga životvornoga Duha, postaje za nas Put, Istina i Život (usp. Iv 14, 6). On je onaj koji nas poziva da ga slijedimo s povjerenjem i hrabrošću. U nasljedovanju Isusa kao našeg Puta, doživljavamo njegovu Istinu i primamo njegov Život, koji je punina zajedništva s Bogom Ocem, u sili Duha Svetoga. Taj nas život oslobađa od svake sebičnosti i izvor je kreativnosti u ljubavi.

2. Bog Otac želi ovu egzistencijalnu preobrazbu svojih sinova i kćeri. Ta preobrazba nalazi svoj izraz u klanjanju u duhu i istini (usp. Iv 4, 23-24), po životu oživotvorenim Duhom Svetim u nasljedovanju Isusa Sina na slavu Boga Oca. "Božja slava je živi čovjek" (Irenej, *Adversus haereses* IV, 20, 7). Naviještanje Evanđelja postaje tako živa i djelotvorna riječ koja ostvaruje ono što razglasa (usp. Iz 55, 10-11), to jest Isusa Krista, koji se neprestano utjelovljuje u svakoj ljudskoj situaciji (usp. Iv 1, 14).

Misija i Kristov kairos

3. Misija Crkve, dakle, nije širenje neke vjerske ideologije, a još manje predlaganje nekog uzvišenog etičkog nauka. Mnogi su pokreti u svijetu sposobni pobuditi uzvišene ideale ili načine življenja smislenog života. No, kroz misiju Crkve sâm Isus Krist nastavlja evangelizirati i djelovati. Njegova misija tako u povijesti uprisutnjuje kairos, pogodno vrijeme spasenja u povijesti. Propovijedanjem evanđelja, Uskrsli Isus postaje uvijek iznova naš suvremenik, tako da oni koji ga prihvate s vjerom i ljubavlju doživljavaju preobražavajuću snagu njegova Duha koji čovječanstvo i stvorenje čini plodnima, kao što kiša čini zemlju plodnom. "Njegovo uskrsnuće nije nešto što pripada prošlosti, već sadrži neku životnu snagu koja je prožela svijet. Tamo gdje se sve čini da je mrtvo, sa svih se strane iznenada ponovno javljaju klice uskrsnuća. To je neodoljiva sila" (*Evangelii gaudium*, 276).

4. Imajmo uvijek na umu da "biti kršćanin nije rezultat neke etičke odluke ili neke velike ideje, već je to susret s događajem, s Osobom, koja životu daje novi obzor i time konačni pravac" (Benedikt XVI., *Deus caritas est*, 1). Evanđelje je Osoba, koja se neprestano nudi i stalno poziva one koji ju prihvaćaju s poniznom i djelatnom vjerom i povjerenjem dijeliti njezin život stvarnim dioništvom u vazmenom otajstvu Kristove smrti i uskrsnuća. Evanđelje postaje tako, po krštenju, izvorom novog života, oslobođenog vladavine grijeha, prosvijetljenog i preobraženog Duhom Svetim, po potvrdi postaje okrjepjujuće pomazanje koje, po istome Duhu, pokazuje nove putove

---

i strategije svjedočenja i praćenja, a po euharistiji postaje hrana za novi život, "lijek besmrtnosti" (Ignacije Antiohijski, Epistula ad Ephesios, 20, 2).

5. Svijetu je nasušno potrebno evanđelje Isusa Krista. On, po Crkvi, nastavlja svoje poslanje Dobrog Samaritanca, vidajući krvareće rane čovječanstva i kao Dobri Pastir neprestano traži one koji besciljno lutaju krivudavim stazama koje nikamo ne vode. Hvala Bogu, mnoga značajna iskustva i dalje svjedoče o preobražavajućoj snazi evanđelja. Tu mislim na gestu studenta Dinke koji je, po cijenu vlastitog života, zaštitio studenta od pripadnika neprijateljskog plemena Nuer koji su ga htjeli ubiti. Mislim također i na ono euharistijsko slavlje u Kitgumu, u sjevernoj Ugandi, gdje je, nakon okrutnog pokolja koje je počinila skupina pobunjenika, misionar poticao narod da ponavlja Isusove riječi na križu: "Bože moj, Bože moj, zašto si me napustio?", kao izraz očajničkog vapaja braće i sestara rassetoga Gospodina. Za narod je to slavlje bilo veliki izvor utjehe i ohrabrenja. Možemo također podsjetiti na bezbrojna svjedočanstva o tome kako evanđelje pomaže u prevladavanju uskogrudnosti, sukobâ, rasizma, plemenskih sukoba te svugdje i među svima promiče pomirenje, bratstvo i uzajamnu razmjenu iskustva i dobara.

Misija nadahnjuje duhovnost stalnog izlaska, hodočašća i progonstva

6. Misija Crkve oživljuje duhovnost stalnog izlaska. Pred nas se postavlja izazov "izići iz vlastite udobnosti i imati hrabrosti poći na sve periferije koje trebaju svjetlo evanđelja" (Evangelii gaudium, 20). Misija Crkve nas potiče na trajno hodočašće po različitim bespućima života, kroz različita iskustva gladi i žeđi za istinom i pravednošću. Misija Crkve nadahnjuje iskustvo stalnog progonstva, kako bismo, u svojoj žeđi za beskonačnošću, postali svjesni da smo prognanici koji putuju prema svojoj konačnoj domovini, smještenoj između "već" i "još ne" Kraljevstva nebeskog.

7. Misija podsjeća Crkvu da ona nije svrha samoj sebi, već ponizno sredstvo i posredovanje Kraljevstva. Crkva koja je autoreferencijalna i zadovoljava se zemaljskim uspjehom, nije Kristova Crkva, njegovo raspeto i slavno Tijelo. Zato bismo trebali više voljeti "Crkvu koja je doživjela nezgodu, koja je ranjena i prljava zato što je izišla na ulice, nego Crkvu koja je bolesna zbog zatvorenosti i komocije hvatanja za vlastite sigurnosti" (isto, 49).

Mladi, nada misije

8. Mladi su nada misije. Osoba Isusa Krista i Radosna vijest koju je proglasio i dalje oduševljavaju mnoge mlade ljude. Oni traže načine da se hrabro i s oduševljenjem stave u službu čovječanstva. "Mnogi mladi pružaju svoju solidarnu pomoć s obzirom na probleme u svijetu i posvećuju se raznim

---

aktivnostima i različitim oblicima volonterskog rada [...]. Kako je lijepo vidjeti da su mladi 'putujući propovjednici' (callejeros de la fe), radosno noseći Isusa na sve ulice, na sve trgove, u svaki kutak zemlje!" (isto, 106). Sljedeća opća redovita skupština Biskupske sinode, koja će se održati 2018. godine, na temu "Mladi, vjera i razlučivanje poziva" predstavlja providnosnu priliku za uključivanje mladih u zajedničku misijsku zadaću u kojoj je potrebna njihova bogata mašta i kreativnost.

Služba papinskih misijskih djela

9. Papinska misijska djela dragocjeno su sredstvo buđenja želje za nadilaženjem vlastitih granica i sigurnosti, kako bismo svima navijestili evanđelje, u svakoj kršćanskoj zajednici. U njima, zahvaljujući dubokoj misionarskoj duhovnosti koju treba svakodnevno njegovati, kao i stalnoj predanosti u podizanju misionarske svijesti i oduševljenja, mladi ljudi, odrasli, obitelji, svećenici, biskupi te redovnici i redovnice rade na tome da se kod sviju odnjeguje misijsko srce. Svjetski misijski dan, koji promiče Djelo za širenje vjere, dobra je prilika da misijsko srce kršćanskih zajednica sudjeluje s molitvom, svjedočanstvom života i zajedništvom dobara kako bi se odgovorilo na velike i prijeke potrebe evangelizacije.

Ostvarivanje naše misije s Marijom, Majkom evangelizacije

10. Draga braćo i sestre, u ostvarivanju svojega poslanja, nadahnjajmo se na Mariji, Majci evangelizacije. Ona je, potaknuta Duhom, u dubini svoje ponizne vjere prihvatila Riječ života. Neka nam Djevica Majka pomogne izreći svoj "da", svjesni prijeke potrebe da Isusova Radosna vijest odzvanja u našem vremenu. Neka nam svima isprosi obnovljenu revnost u donošenju svima Evanđelja života koje pobjeđuje smrt. Neka nas zagovara da steknemo svetu odvažnost, potrebnu pri iznalaženju novih načina donošenja dara spasenja svakoj osobi.

Iz Vatikana, 4. lipnja 2017.

Svetkovina Duhova

Papina poruka za 1. Svjetski dan siromašnih, 19. studenoga 2017.

Ne ljubimo riječima, već djelima

Razmotrivši Poruku pape Franje za 1. Svjetski dan siromašnih od 13. lipnja 2017., biskupi Biskupske konferencije BiH podsjećaju sve članove biskupijskih zajednica u Bosni i Hercegovini na želju Svetoga Oca „da kršćanske zajednice, u tjednu koji prethodi Svjetskom danu siromašnih, koji ove godine pada na 19. studenoga, to jest Trideset i treću nedjelju kroz godinu, ulože napore kako bi omogućili trenutke susreta i prijateljstva, solidarnosti i konkretne pomoći“. Podsjećaju sve članove krajevne Crkve u Bosni i Hercegovini na svakovrsnu oskudicu u teškim ratnim vremenima te s papom Franjom potiču da Svjetski dan siromašnih „postane snažan podsjećaj našoj vjerničkoj savjesti, omogućujući nam sve više rasti u uvjerenju da nam dijeljenje sa siromasima omogućuje shvatiti najdublju istinu evanđelja“. Budući da se Nedjelja Caritasa već godinama u biskupijskim zajednicama obilježava na Treću nedjelju Došašća, biskupi su odlučili da se te nedjelje u predbožićnom vremenu darivanja nastave organizirati i provoditi konkretne karitativne akcije pomoći siromašnima i potrebnima. Tako će se i cijela Crkva u Bosni i Hercegovini molitveno i na druge načine uključiti u Papinu inicijativu za Svjetski dan siromašnih, a na Nedjelju Caritasa u Treću nedjelju Došašća nastaviti organizirati konkretne akcije pomoći siromašnim i potrebnima. Tom prigodom poruku pape Franje za 1. Svjetski dan siromašnih, prenosimo u cijelosti:

1. „Dječice, ne ljubimo riječju i jezikom, već djelom i istinom" (1 Iv 3, 18). Ove riječi apostola Ivana izražavaju zapovijed prema kojoj nijedan kršćanin ne smije biti ravnodušan. Ozbiljnost kojom „ljubljeni učenik" predaje Isusovu zapovijed sve do naših dana još je snažnije naglašena suprotstavljanjem između praznih riječi koje su često na našim usnama i konkretnih djela koja smo si naprotiv pozvani postaviti kao mjerilo. Ljubav ne dopušta izgovore. Tko želi ljubiti kao što je Isus ljubio, mora se povesti njegovim primjerom, poglavito kada je riječ o ljubavi prema siromašnima. Način na koji je Sin Božji ljubio, uostalom, dobro je poznat, a Ivan na to jasno podsjeća. Ta ljubav počiva na dva nosiva stupa: Bog nas je prvi ljubio (usp. 1 Iv 4, 10.19), i ljubio nas je predavši potpuno samoga sebe, čak dotle da je položio svoj život za nas (1 Iv 3, 16).

Takva ljubav ne može ostati bez odgovora. Iako se nudi jednostrano i ne traži ništa zauzvrat, ona ipak rasplamsava srce takvim žarom da se svaki onaj koji to u srcu oćuti osjeća dužnim uzvratiti na tu ljubav unatoć svojim ograničenjima i grijesima. A to se može dogoditi samo ako Božju milost, njegovu milosrdnu ljubav prihvatimo, što je više moguće, u svome srcu tako

---

da ona potakne našu volju pa i naša čuvstva na ljubav prema Bogu samome i prema bližnjemu. Na taj način milosrđe koje izvire, tako reći, iz srca Presvetoga Trojstva može pokrenuti naš život i uroditi samilošću i djelima milosrđa prema braći i sestrama koji se nalaze u potrebi.

2. „Jadnik vapi, a Jahve ga čuje" (Ps 34, 7). Crkva je oduvijek shvaćala važnost ovog vapaja. Tome u prilog govori veliko svjedočanstvo koje nalazimo već na prvim stranicama Djela apostolskih, gdje Petar traži da se izabere sedmorica ljudi, „punih Duha i mudrosti" (6, 3), da preuzmu na sebe službu pomaganja siromašnima. To je zasigurno jedan od prvih znakova kojima se kršćanska zajednica predstavila svijetu: služenje siromašnima. Prva je zajednica shvatila da biti Isusov učenik znači pokazati bratstvo i solidarnost, kao odgovor na glavno Učiteljevo učenje koji je proglasio siromašne blaženima i baštinicima Kraljevstva nebeskog (usp. Mt 5, 3).

„Sva bi imanja i dobra prodali i porazdijelili svima kako bi tko trebao" (Dj 2, 45). U ovim riječima jasno uočavamo koliko su prvi kršćani bili time zaokupljeni. Evanđelist Luka, koji više nego bilo koji drugi sveti pisac govori o milosrđu, ne pretjeruje kada opisuje praksu dijeljenja u prvoj zajednici. Naprotiv, njegove su riječi upućene vjernicima svih naraštaja, a time i nama, kako bi nas podupro u našem svjedočenju i potaknuo našu brigu za one najpotrebnije. Istu poruku prenosi s jednakim uvjerenjem apostol Jakov koji u svojoj poslanici upotrebljava snažne i prodorne riječi: „Čujte, braćo moja ljubljena: nije li Bog one koji su svijetu siromašni izabrao da budu bogataši u vjeri i baštinici Kraljevstva što ga je obećao onima koji ga ljube? A vi prezreste siromaha! Ne tlače li vas upravo bogataši? Ne vuku li vas baš oni na sudove? [...] Što koristi, braćo moja, ako tko rekne da ima vjeru, a djela nema? Može li ga vjera spasiti? Ako su koji brat ili sestra goli i bez hrane svagdanje pa im tkogod od vas rekne: 'Hajdete u miru, grijte se i sitite', a ne dadnete im što je potrebno za tijelo, koja korist? Tako i vjera: ako nema djela, mrtva je u sebi" (2, 5-6.14-17).

3. Bilo je, međutim, razdoblja u povijesti kada kršćani nisu u potpunosti poslušali taj poziv i kada su dopustili da ih zarazi svjetovni način razmišljanja. No, Duh Sveti nije propuštao dozivati im u pamet da moraju svoj pogled držati čvrsto upravljen u ono što je bitno. Podizao je, naime, muškarce i žene koji su na različite načine posvetili svoj život služenju siromašnima. Koliko su samo stranica, tijekom ove dvije tisuće godina povijesti, napisali kršćani koji su, u krajnjoj jednostavnosti i poniznosti te velikodušnom i kreativnom ljubavlju, služili najsiromašnijoj braći i sestrama!

Najistaknutiji primjer nam pruža Franjo Asiški, kojeg su slijedili mnogi drugi sveti muškarci i žene tijekom stoljeća. On se nije zadovoljio time da zagrlj gubavce i dadne im milostinju, već je odlučio poći u Gubbio da boravi s

---

njima. On sâm vidio je u tome susretu prekretnicu na svom putu obraćenja: „Dok sam bio u grijesima, bilo mi je veoma mrsko i gledati gubavce. I Gospodin sam dovede me među njih i ja sam im iskazivao milosrđe. I kad sam odlazio od njih, ono što mi se činilo mrskim pretvorilo mi se u duhovnu i tjelesnu slast" (Opor 1-3: FF 110). Ovo svjedočanstvo pokazuje preobražavajuću snagu ljubavi i kršćanskog načina života.

Ne možemo razmišljati o siromašnima jednostavno kao o korisnicima našeg povremenog volonterskog rada kojeg obavljamo jednom tjedno ili improviziranih djela velikodušnosti koja umiruju našu savjest. Ta iskustva, koja su svakako vrijedna i korisna da probude u nama osjetljivost za potrebe ljudi i nepravde koje su često njihov uzrok, morala bi zapravo voditi pravom susretu sa siromašnima i prerasti u dijeljenje koje postaje način života. Naša molitva i naš put učenja i obraćenja potvrđuju svoju evanđeosku vjerodostojnost upravo u takvoj ljubavi i zajedništvu. Ovakav način života donosi radost i mir duše, jer dotičemo vlastitim rukama Kristovo tijelo. Ako zaista želimo susresti Krista, moramo doticati njegovo tijelo u ranjenom tijelu siromašnih, kao odgovor na sakramentalno zajedništvo koje je darovano u euharistiji. Tijelo Kristovo, razlomljeno u svetoj liturgiji, može se vidjeti, po ljubavi i dijeljenju, na licima i osobama najranjivijih od naše braće i sestara. Opomena sv. Ivana Zlatoustog ostaje trajno aktualna: „Ako želite častiti Kristovo tijelo, nemojte ga prezirati kad je golo; ne častite euharistijskog Kristu svilenom odjećom, a zatim, pošto odete iz crkve, zanemarivati onog drugog Krista koji trpi hladnoću i golotinju" (Hom. in Matthaeum, 50.3: PG 58).

Pozvani smo stoga pristupiti siromašnima, susretati ih, gledati ih u oči, zagrliti ih i tako im dati da osjete toplinu ljubavi koja razbija samoću. Njihova ispružena ruka također je poziv izaći iz naših sigurnosti i udobnosti i priznati vrijednost koju siromaštvo ima samo po sebi.

4. Nikada ne zaboravimo da je za Kristove učenike siromaštvo prije svega poziv da slijedimo Isusa siromašna. To znači ići za njim i uz njega, putem koji vodi do blaženstva Kraljevstva nebeskoga (usp. Mt 5, 3; Lk 6, 20). Biti siromašan znači imati ponizno srce koje zna prihvatiti vlastito stanje ograničenog i grešnog stvorenja kako bismo pobijedili napast svemoći, koja nas zavarava da smo besmrtni. Siromaštvo je stav srca koji priječi gledati na novac, karijeru, luksuz kao na ciljeve života i uvjete za sreću. Siromaštvo stvara uvjete za slobodno preuzimanje vlastitih osobnih i društvenih odgovornosti, unatoč svojim ograničenjima, uz povjerenje u Božju bliskost i pomoć njegove milosti. Tako shvaćeno siromaštvo je mjerilo koje nam omogućuje prosuditi kako najbolje koristiti materijalna dobra i izgrađivati odnose s drugima koji neće biti egoistični i posesivni (usp. Katekizam Katoličke Crkve, br. 25-45).

Povedimo se, stoga, za primjerom svetoga Franje, toga svjedoka istinskog siromaštva. Upravo zato što mu je pogled bio čvrsto uperen u Krista, znao ga je prepoznati i služiti mu u siromašnima. Ako želimo dati djelotvorni doprinos promjeni povijesti i promicanju stvarnog razvoja, moramo poslušati vapaj siromašnih i zalagati se za to da se oslobode svoga stanja marginaliziranosti. Pozivam, istodobno, siromašne koji žive u našim gradovima i našim zajednicama da ne izgube osjećaj evanđeoskog siromaštva koje je dio njihove svakodnevice.

5. Poznato nam je koliko je teško u suvremenom svijetu jasno definirati siromaštvo. No, ono nas na bezbroj načina svakodnevno proziva, u tisućama lica obilježenih patnjom, isključenošću, zlostavljanjima, nasiljima, mučenjima i zatvaranjima, ratom, lišavanjem slobode i dostojanstva, neznanjem i nepismenošću, izvanrednim zdravstvenim situacijama i nezaposlenošću, trgovinom robljem i ropstvom, progonstvom i bijedom, prisilnom migracijom. Siromaštvo ima lice žena, muškaraca i djece izrabljivanih zbog niskih interesa, gaženih izopačenom logikom moći i novca. Kakav samo nemilosrdan i beskrajn popis možemo sastaviti kada tome pridodamo siromaštvo nastalo kao plod društvene nepravde, moralne degeneracije, pohlepe nekolicine izabranih i opće ravnodušnosti!

U našem vremenu, nažalost, dok se silno bogatstvo gomila u rukama povlaštene nekolicine, često kao plod ilegalnih aktivnosti i užasnog iskorištavanja ljudskog dostojanstva, prava je sablazan porast siromaštva u širokim slojevima društva u čitavom svijetu. Pred svim tim ne možemo ostati pasivni, a još se manje smijemo miriti s takvim stanjem. Na siromaštvo koje guši duh inicijative tolikih mladih ljudi, sprječavajući ih da nađu posao; na siromaštvo koje umrtvljuje osjećaj osobne odgovornosti, prebacujući odgovornost na drugoga i tražeći pogodnosti; na siromaštvo koje truje vrutke sudjelovanja i sužava prostore stručnosti, umanjujući tako zasluge onih koji rade i proizvode; na sve te oblike siromaštva moramo odgovoriti novom vizijom života i društva.

Svi siromasi – kao što je volio reći blaženi Pavao VI. – pripadaju Crkvi po „evanđeoskom pravu“ (Govor na otvaranju drugog dijela Drugog vatikanskog koncila, 29. rujna 1963.) i obvezuju nas na temeljno opredjeljenje za siromašne. Blagoslovljene ruke koje se šire da prime siromaha i da im pomognu: to su ruke koje donose nadu. Blagoslovljene ruke koje nadilaze svaku barijeru kulture, vjeroispovijesti i nacionalnosti, izlijevajući ulje utjehe na rane čovječanstva. Blagoslovljene ruke koje se otvaraju ne tražeći ništa za uzvrat, bez ikakvih „ako“, „ali“ i „možda“: to su ruke po kojima na braću silazi Božji blagoslov.

---

6. Na kraju Jubileja milosrđa želio sam Crkvi predložiti Svjetski dan siromašnih, tako da u cijelom svijetu kršćanske zajednice postaju sve više i sve bolje konkretni znak Kristove ljubavi prema posljednjima i najpotrebnijima. Svjetskim danima koje su pokrenuli moji prethodnici, koji su već zaživjeli u životu naših zajednica, želim da se doda i taj Dan, koji im pridodaje izvrsnu evanđeosku puninu, to jest Isusovu povlaštenu ljubav prema siromašnima.

Pozivam čitavu Crkvu kao i muškarce i žene dobre volje da se na taj dan okrenu svima onima koji pružaju svoje ruke i traže našu pomoć i solidarnost. Oni su naša braća i sestre, stvoreni i ljubljeni od jednog Nebeskog Oca. Ovaj Dan želi potaknuti u prvom redu vjernike da reagiraju na kulturu odbacivanja i rasipanja, te da usvoje i prigrle kulturu susreta. Istodobno, taj je poziv upućen svima neovisno o vjerskoj pripadnosti; svi su pozvani na otvorenost i dijeljenje sa siromašnima kroz konkretne znakove solidarnosti i bratstva. Bog je stvorio nebo i zemlju za sve; nažalost, ljudi su podigli barijere, zidove i ograde, izdajući izvorni dar namijenjen cijelom čovječanstvu, bez ikakve iznimke.

7. Moja je želja da kršćanske zajednice, u tjednu koji prethodi Svjetskom danu siromašnih, koji ove godine pada na 19. studenoga, to jest Trideset i treću nedjelju kroz godinu, ulože napore kako bi omogućili trenutke susreta i prijateljstva, solidarnosti i konkretne pomoći. Mogu pozvati siromašne i volontere da sudjeluju zajedno u euharistiji te nedjelje, tako da učine još autentičnijom proslavu svetkovine Gospodina našega Isusa Krista, Kralja svega stvorenja, koja se slavi slijedeće nedjelje. Kristovo kraljevstvo pokazuje se u svem svom značenju upravo na Golgoti, kada Nevini prikovan na križu, siromašan, gol i lišen svega, utjelovljuje i otkriva puninu Božje ljubavi. Isusovo potpuno prepuštanje Ocu izražava njegovo krajnje siromaštvo i ujedno pokazuje moć te Ljubavi koja ga uskrišava na novi život na dan uskrsnuća.

Ako u našim četvrtima ima siromašnih ljudi koji traže zaštitu i pomoć, približimo im se te nedjelje: to će biti pogodan trenutak da se susretnemo s Bogom kojeg tražimo. Držeći se onoga što uči Sveto pismo (usp. Post 18, 3-5, Heb 13, 2), prigrlimo ih kao časne goste za našim stolom; oni mogu biti učitelji koji nam pomažu dosljednije živjeti svoju vjeru. Svojim povjerenjem i spremnošću da prihvate pomoć, pokazuju nam na miran i često radostan način koliko je nužno živjeti jednostavno i prepustiti se Božjoj providnosti.

8. U srcu mnogih konkretnih inicijativa koje će se moći provoditi na taj Dan treba uvijek biti molitva. Ne zaboravimo da je Oče naš molitva siromašnih. Naše traženje kruha, naime, izražava naše povjerenje u Boga za naše osnovne potrebe u životu. Sve što nas je Isus učio u toj molitvi izražava i objedinjuje

---

vapaj svih onih koji pate zbog nesigurnosti života i manjka onoga što im je potrebno. Kada su učenici zamolili Isusa da ih nauči moliti, odgovorio je riječima siromašnih koji se obraćaju jednom Ocu u kojem se svi prepoznaju kao braća i sestre. Oče naš je molitva koja se izražava množini: kruh za koji molimo je „naš”, a to podrazumijeva dijeljenje, sudjelovanje i zajedničku odgovornost. U toj molitvi svi prepoznamo potrebu za prevladavanjem svakog oblika sebičnosti, kako bismo ušli u radost uzajamnog prihvaćanja.

9. Pozivam subraću biskupe, sve svećenike i đakone, koji po svom pozivu imaju zadaću pomagati siromašne, kao i sve Bogu posvećene osobe i sve udruge, pokrete i volontere diljem svijeta, da se zauzmu da ovaj Svjetski dan siromašnih postane tradicija koja će biti konkretni doprinos evangelizaciji u današnjem svijetu.

Neka ovaj novi Svjetski dan, stoga, postane snažan podsjećaj našoj vjerničkoj savjesti, omogućujući nam sve više rasti u uvjerenju da nam dijeljenje sa siromasima omogućuje shvatiti najdublju istinu evanđelja. Siromašni nisu problem: oni su izvor na kojem se moramo napajati u našem nastojanju da prihvaćamo i živimo bit evanđelja.

Zajednička poruka pape Franje i ekumenskog patrijarha Bartolomeja prigodom proslave III. svjetskog dana molitve za skrb o stvorenom svijetu, 1. rujna 2017.

Izvještaj o stvaranju pruža nam panoramski pogled na svijet. Sveto pismo otkriva da je Bog "u početku" želio čovjeka za suradnika u očuvanju i zaštiti prirodnog okoliša. U početku, kao što čitamo u Postanku, "još nije bilo nikakva poljskoga grmlja po zemlji, još ne bijaše niklo nikakvo poljsko bilje, jer Jahve, Bog, još ne pusti dažda na zemlju i nije bilo čovjeka da zemlju obrađuje" (2, 5). Zemlja nam je povjerena kao uzvišeni dar i naslijeđe, za koje smo svi odgovorni sve dok "na kraju" sve na nebu i na zemlji ne bude obnovljeno u Kristu (Ef 1, 10). Naše ljudsko dostojanstvo i dobrobit duboko su povezani s našom brigom za čitav stvoreni svijet.

Međutim, "u međuvremenu", povijest svijeta pokazuje drukčiju stvarnost. Ona otkriva moralno pustošenje gdje naši stavovi i ponašanje prema stvorenom svijetu potamnjaju naš poziv da budemo Božji suradnici. Naša sklonost da prekidamo osjetljive i uravnotežene ekosustave na svijetu, naša nezasićena želja za manipulacijom i nadzorom nad ograničenim dobrima planeta i naša pohlepa za neograničenim izvlačenjem zarade na tržištima – sve to nas je otuđilo od izvornog nauma stvaranja. Više ne poštujemo prirodu kao zajednički dar, već je, naprotiv, smatramo privatnim posjedom. Više ne

---

postupamo s prirodom prijateljski i zaštitnički, već samovoljno njome gospodarimo kako bismo jačali naše strukture.

Posljedice ovog alternativnog pogleda na svijet su tragične i trajne. Ljudski i prirodni okoliš zajedno propadaju, a tim propadanjem planeta najteže su pogođene najranjivije osobe. Utjecaj klimatskih promjena pogađa prije svega one koji grcaju u siromaštvu u svakom kutku svijeta. Naša obveza da se odgovorno služimo zemaljskim dobrima podrazumijeva prepoznavanje i poštivanje svih ljudi i svih živih bića. Hitan poziv i izazov da skrbimo o stvorenom svijetu predstavljaju poziv čitavom čovječanstvu da radi na održivom i cjelovitom razvoju.

Stoga, ujedinjeni istom brigom za svijetom koji je Bog stvorio i priznajući da je zemlja zajedničko dobro, usrdno pozivamo sve ljude dobre volje da dana 1. rujna izdvoje vremena za molitvu za okoliš. O toj prigodi želimo zahvaliti dobrohotnom Stvoritelju za veličanstveni dar stvorenog svijeta i obvezati se da ćemo za njega skrbiti i čuvati ga radi budućih naraštaja. Najposlije, znamo da radimo uzalud ako Gospodin nije uz nas (usp. Ps 126/127), ako molitva nije u središtu našega promišljanja i proslava. Naime, cilj naše molitve je promijeniti način na koji promatramo svijet kako bismo promijenili način na koji se ophodimo prema njemu. Cilj koji si postavljamo je smoći hrabrosti prihvatiti veću jednostavnost i solidarnost u našem načinu življenja.

Onima koji su na važnim položajima u društvu, gospodarstvu, politici i kulturi upućujemo hitan apel da odgovorno osluhnu krik zemlju i da odgovore na potrebe marginaliziranih, ali prije svega da odgovore na molbu mnogih i podrže globalni konsenzus za oporavak našeg ranjenog svijeta. Uvjereni smo da nema iskrenog i trajnog rješenja za izazov ekološke krize i klimatskih promjena bez složnog i kolektivnog odgovora, bez zajedničke odgovornosti u kojoj će se voditi računa i o do sada učinjenom, te bez davanja prioriteta solidarnosti i služenju.

Iz Vatikana i Fanara, 1. rujna 2017.

Papa Franjo i ekumenski patrijarh Bartolomej

Dekret Kongregacije za katolički odgoj o kanonskom ustanovljenju Teološko-katehetskog instituta u Mostaru

Kongregacija za katolički odgoj donijela je, 22. veljače 2017. godine Dekret o kanonskom ustanovljenju Teološko-katehetskog instituta u Mostaru (dalje: TKIM) kao crkvene visokoškolske znanstveno-nastavne ustanove u poveznici s Katoličkim bogoslovnim fakultetom Univerziteta u Sarajevu (dalje: KBF). TKIM je tim Dekretom, u skladu s Naputkom Kongregacije o visokim učilištima (institutima) religijskih znanosti iz 2008. i Sporazumom o akademskoj odgovornosti i suradnji između Vrhbosanske nadbiskupije i Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske biskupije iz 2016., institucijski povezan s KBF-om koji za njega preuzima akademsku odgovornost, jamči mu akademsku razinu djelovanja i prikladnost postizanja akademskih ciljeva.

Kongregacija je također potvrdila i odobrila na pet godina Statut TKIM-a, njegov Plan i program trogodišnjega preddiplomskog i dvogodišnjega diplomskog teološko-katehetskoga i religijsko-pedagoškoga programa studija. Ona je tim činom uvrstila TKIM među visokoškolska crkvena učilišta Katoličke Crkve na kojima se provode sveučilišni studijski programi prvoga i drugoga ciklusa studija i stječu, u skladu s Bolonjskim procesom, akademske titule i diplome prvostupnika (bakalaureata) i magistra (master) religijske pedagogije i katehetike. Kongregacija je također time omogućila pokretljivost studenata TKIM-a i mogućnost njihova diplomskoga i poslijediplomskoga studija na crkvenim učilištima diljem Europe i svijeta. Dekret Kongregacije u tom pogledu predstavlja crkvenu visokoškolsku akreditaciju TKIM-a, njegov crkveni i javni sveučilišni akademski status, njegove znanstveno-nastavne programe i njihovu nastavnu provedbu na sveučilišnoj razini koja je temelj i njegova priznanja i akreditacije na visokoškolskom civilnom području. TKIM je ujedeno pravna osoba, upisana u Registar za Katoličku Crkvu kod Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine, registriran je u županijskom sudu u Mostaru i u Upisniku mjerodavnoga županijskog ministarstva znanosti i obrazovanja u Mostaru. On je također, u skladu sa Statutom, otvoren mogućnostima povezivanja sa Sveučilištem u Mostaru, na temelju sporazuma.

TKIM ove godine obilježava 30. obljetnicu svoga osnutka i djelovanja. Osnovala ga je Mostarsko-duvanjska i Trebinjsko-mrkanska biskupija dekretom biskupa mons. Pavla Žanića, 7. rujna 1987., kao „područni odjel“ Vrhbosanske katoličke teologije u Sarajevu s naslovom Teološki institut Mostar. Osnovan je najprije kao trogodišnji studij za teološku izobrazbu vjernika laika, imajući posebno u vidu zahtjeve Drugoga vatikanskoga koncila i potrebe mjesne Crkve za duhovnom i teološkom izobrazbom katoličkih laika. Nakon jednogodišnje zabrane rada, koju je naredio komunistički režim, i nakon demokratskih promjena koje su ubrzo

---

nadošle, Institut je 1991. godine izradio prvi Statut koji su potpisali mostarski Biskup kao osnivač, Veliki kancelar i vrhbosanski nadbiskup, Rektor Vrhbosanske katoličke teologije i Predstojnik Instituta. Institut je tada usvojio četverogodišnji program studija prema četverogodišnjem sveučilišnom programu studija Katehetskoga instituta Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Zagrebu, koji se dalje razvijao i prilagođavao crkvenim potrebama odnosno svrsi i potrebama visokoškolskoga teološko-katehetskog studija vjernika laika i redovnika. Njegov akademski ustroj i rad usklađivan je također s crkvenim dokumentima i civilnim visokoškolskim zakonodavstvom.

Nakon što je Kongregacija za katolički odgoj 2008. godine donijela Naputak o visokim učilištima (institutima) religijskih znanosti, Teološki institut mijenja svoj naziv u Teološko-katehetski institut u Mostaru i od akademske godine 2008./2009. počinje provoditi petogodišnji teološko-katehetski i religijsko-pedagoški programa studija u dva susljedna ciklusa: preddiplomski trogodišnji ciklus s diplomom prvostupnika (baccalareus) i dvogodišnji diplomski ciklus s diplomom magistra (master) religijske pedagogije i katehetike. Novi Plan i program studija u dva ciklusa donesen je akademske godine 2009./2010. Odmah se pristupilo i provođenju Naputka o kanonskom ustanovljenju TKIM-a, ali je proces dijelom usporen jer je Kongregacija za katolički odgoj, dekretom od 21. rujna 2009., osnovala Katolički bogoslovni fakultet u Sarajevu, kojemu je tada bio „pridružen Teološki institut u Mostaru“. Nakon ulaska Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u puni sastav Univerziteta u Sarajevu, i donošenja njegova novoga Statuta, TKIM je od Kongregacije zatražio kanonsko utemeljenje u poveznici s KBF-om, koji je za njega preuzeo akademsku odgovornost, kako to podrobnije određuje i uređuje njezin Naputak.

Od osnutka TKIM-a do danas, na ovu visokoškolsku ustanovu bilo je upisano više od 600 studenata koji su dolazili iz svih dijelova i svih biskupija u BiH, a dijelom i iz Republike Hrvatske. Godišnje na TKIM-u predaje oko 25 sveučilišnih nastavnika. Četverogodišnji sveučilišni studij od 1994. do 2011. završilo je i diplomu profesora vjeronauka - diplomiranoga katehete stekla su 194 studenta, a diplomu magistra religijske pedagogije i katehetike, od 2012. do danas, steklo je 39 studenata.

DOKUMENTI KONGREGACIJE ZA KATOLIČKI ODGOJ

ODOBRENJE STATUTA TEOLOŠKO-KATEHETSKOG INSTITUTA U MOSTARU

KONGREGACIJA ZA KATOLIČKI ODGOJ

(CONGREGATIO DE STUDIORUM INSTITUTIS)

KONGREGACIJA ZA KATOLIČKI ODGOJ (de Studiorum Institutis), pročitavši i ocijenivši Statut Visokoga učilišta religijskih znanosti [Teološko-katehetskog instituta] u gradu Mostaru, uspostavljenoga pod vlašću i vodstvom Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, utvrdivši, prema odredbi Naputka o visokim učilištima [institutima] religijskih znanosti iste Kongregacije koji je objavljen 28. mjeseca lipnja godine Gospodnje 2008., da se Statut u svomu dvadeset i jednom članu određuje i uređuje, ovim ga **potvrđuje i odobrava na petogodište radi pokusa**, te onima na koje se odnosi nalaže da ga obdržavaju, opslužujući ostalo što po pravu treba opsluživati, unatoč svemu što bi bilo čemu i najmanje bilo protivno.

Dano u Rimu, u dvorima iste Kongregacije, dana 22. mjeseca veljače, na blagdan Katedre sv. Petra apostola, godine Gospodnje 2017.

Giuseppe kard. Versaldi
Pročelnik

+ A. Vincenzo Zani
Tajnik

USTANOVLJENJE TEOLOŠKO-KATEHETSKOG INSTITUTA U MOSTARU

KONGREGACIJA ZA KATOLIČKI ODGOJ

(DE STUDIORUM INSTITUTIS)

KONGREGACIJA ZA KATOLIČKI ODGOJ (de Studiorum Institutis), uzimajući u obzir zakonito predstavljen zahtjev uzoritoga i prečasnoga Vrhbosanskoga nadbiskupa metropolita, Velikoga kancelara Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Univerziteta u Sarajevu; doznajući da je Visoko učilište religijskih znanosti [Teološko-katehetski institut], koje se nalazi u gradu Mostaru, prema odredbama koje je Sveta Stolica za ovakva Učilišta (Institute) izradila – uz potpunu akademsku odgovornost Vijeća spomenutoga Bogoslovnog fakulteta, zakonito uređeno, u prvom redu s

---

obzirom na nastavnike i studijske programe, uvaživši rado molbe joj iznesene, isto

VISOKO UČILIŠTE RELIGIJSKIH ZNANOSTI

**smješteno u gradu Mostaru
hrvatskim jezikom nazvano
„Teološki-katehetski institut u Mostaru“,**

ovim Dekretom akademski **ustanovljuje i ustanovljenim** proglašava, te ga ujedno uspostavlja pod vlašću i vodstvom gore spomenutoga Bogoslovnog fakulteta, koji se sastoji iz prvoga i drugoga ciklusa, da akademske stupnjeve bakalaureata [prvostupnika] i magisterija [master] religijskih znanosti po istom Fakultetu mogu postizati oni studenti koji su trogodišnji i petogodišnji studijski program redovito odslušali, te sve pravne propise uspješno ispunili prema posebnim Statutima koje je ova Kongregacija odobrila.

Stoga je dužnost istoga Fakulteta trajno pratiti da se akademski položaj Instituta marljivo čuva i promiče, osobito s obzirom na kvalifikacije nastavnika i ozbiljnost studija, opslužujući ostalo što po pravu treba opsluživati, unatoč svemu što bi bilo čemu i najmanje bilo protivno.

Dano u Rimu, u dvorima iste Kongregacije, dana 22. mjeseca veljače, na blagdan Katedre sv. Petra apostola, Godine Gospodnje 2017.

Giuseppe kard. Versaldi
PROČELNIK

+ *A. Vincenzo Zani*
TAJNIK

Okružno pismo biskupima o kruhu i vinu za euharistiju

Kongregacija za bogoštovlje i sakramentalnu stegu

1. Kongregacija za bogoštovlje i sakramentalnu stegu, po nalogu Svetoga Oca Franje, obraća se dijecezanskim biskupima (i onima koji su po pravu njima izjednačeni) da podsjeti da je, prije svega, njihova zadaća dostojno osigurati sve ono što je potrebno za slavljenje Večere Gospodnje (usp. Lk 22, 8.13). Biskupu, prvom djelatelju Božjih otajstava, voditelju, promicatelju i čuvaru bogoslužnog života u Crkvi koja mu je povjerena (usp. ZKP kan. 835 §1), povjerena je zadaća posvetiti budnu pozornost kvaliteti kruha i vina namijenjenih za euharistiju kao i, samim tim, osobama koje ih pripremaju. Da bi im se u toj zadaći pomoglo, u nastavku će se podsjetiti na postojeće uredbe i predložiti neke praktične upute.

2. Dok su se do sada obično redovničke zajednice brinule za pripremu kruha i vina za euharistijsko slavlje danas se oni prodaju i u supermarketima, drugim trgovinama i putem interneta. Kako ne bi bilo dvojbi oko valjanosti euharistijske tvari, ovaj vatikanski dikasterij predlaže biskupima da u vezi s tim daju upute, primjerice tako da se euharistijska tvar potvrdi odgovarajućim certifikatima.

Ordinarij je dužan podsjećati svećenike, na poseban način župnike i rektore crkava, na njihovu odgovornost da provjeravaju kako dobavljače kruha i vina za slavlje tako i prikladnost tvari.

Dužnost je ordinarija također podsjećati u vezi s tim proizvođače vina i kruha za euharistiju na apsolutno poštivanje propisâ.

3. Uredbe o euharistijskoj tvari, opisane u kan. 924 ZKP-a i brojevima 319 – 323 Opće uredbe Rimskog misala (Institutio generalis Missalis Romani), već su objašnjene u uputi Redemptionis sacramentum ove Kongregacije od 25 ožujka 2004.

a) "Kruh koji se upotrebljava u slavlju euharistijske žrtve mora biti beskvasan, čisto pšenični i svježe pečen, tako da bude isključena svaka mogućnost kvarenja. Iz toga slijedi da kruh iz druge tvari, makar i žitne, ili takav kojemu je u tolikoj mjeri dodana neka tvar različita od pšenice da se prema općem sudu ne može reći kako je riječ o pšeničnom kruhu, nikako nije valjana za tvar za tvorbu euharistijske žrtve i sakramenta. Teška je zloraba uvoditi u kruh za tvorbu euharistije druge tvari, kao što su voće, šećer ili med. Jasno je da hostije trebaju proizvoditi oni koji se ističu ne samo čestitošću već su ujedno i vješti u pripremanju te uz to opremljeni prikladnim pomagalicama" (br. 48).

---

b) "Vino koje se upotrebljava u slavlju presvete euharistijske žrtve mora biti prirodno, od trsova roda, čisto i nepokvareno, bez primjesa drugih sastojaka. [...] Neka se brižno pazi da se vino određeno za euharistiju čuva u besprijekornom stanju kako se ne bi ukiselilo. Zabranjeno je upotrebljavati vino o čijoj se izvornosti i podrijetlu sumnja: Crkva, naime, što se tiče uvjeta potrebnih za valjanost sakramenta zahtijeva sigurnost. Jednako se tako ni pod kakvim izgovorom ne smije dopustiti bilo koje drugo piće, koje ne tvori valjanu materiju" (br. 50).

4. Kongregacija za nauk vjere u Okružnom pismu predsjednicima biskupskih konferencija o korištenju kruha s malim udjelom glutena i mošta kao euharistijske tvari (24. srpnja 2003., Ur. br. 89/78 – 17498), objavila je uredbe za slavljenje euharistije za osobe koje, zbog različitih i teških razloga, ne smiju jesti kruh pripravljen na uobičajen način i vino koje je uzavrelo na uobičajen način:

a) "Hostije koje su potpuno bez glutena nisu valjana tvar za euharistiju. Valjana su tvar hostije koje su djelomično bez glutena i takve da sadrže toliku količinu glutena koja je dovoljna za njihovu pripravu bez dodavanja drugih tvari i bez korištenja postupaka koji mijenjaju narav kruha" (A. 1-2).

b) "Mošt, odnosno sok od grožđa, bilo da je svjež ili konzerviran na način da se vrenje prekine postupcima koji ne mijenjaju njegovu narav (primjerice zamrzavanjem), valjana je tvar za euharistiju" (A. 3).

c) "Ordinariji su mjerodavni za davanje dopuštenja pojedinom svećeniku ili vjerniku laiku da koristi kruh s niskim udjelom glutena ili mošt kao tvari euharistije. Dopusštenje se može dati na uobičajen način i dok traje situacija zbog koje je to dopuštenje dano" (C. 1).

5. Ista Kongregacija je, osim toga, odlučila da se euharistijska tvar pripravljena s genetski modificiranim organizmima može smatrati valjanom tvari (usp. Pismo pročelniku Kongregacije za bogoštovlje i sakramentalnu stegu, 9. prosinca 2013., Ur. br. 89/78 – 44897).

6. Oni koji pripremaju kruh i proizvode vino za euharistijsko slavlje moraju biti svjesni toga da je njihov rad upravljen na euharistijsku žrtvu i stoga se od njih traži čestitost, odgovornost i umješnost.

7. Kako bi lakše održavali opće uredbe, ordinariji se mogu korisno dogovarati na razini biskupskih konferencija, dajući konkretne upute. Zbog složenosti situacijâ i prilikâ, kao što je nedostatak poštovanja prema svetomu, uočava se praktična potreba da, po nalogu mjerodavne vlasti, postoje oni koji

---

će nadzirati jamče li stvarno proizvođači izvornost euharistijske tvari kao i njezinu doličnu distribuciju i prodaju.

U tome se smislu predlaže, na primjer, da pojedina biskupska konferencija ovlasti jednu ili više redovničkih zajednica ili drugo tijelo koje je kadro izvršiti nužne provjere nad proizvodnjom, čuvanjem i prodajom kruha i vina za euharistiju u pojedinoj zemlji i drugim zemljama u koje se izvoze. Preporučuje se također da se s kruhom i vinom namijenjenim za euharistiju postupa na doličan način na prodajnim mjestima.

Iz sjedišta Kongregacije za bogoštovlje i sakramentalnu stegu, 15. lipnja 2017., svetkovina Presvetog Tijela i Krvi Kristove.

Robert kard. Sarah
Pročelnik

+ *Arthur Roche*
Nadbiskup tajnik

BISKUPSKA KONFERENCIJA BOSNE I HERCEGOVINE

APELI, IZJAVE I PORUKE

Proglas ustanovljenja Dana molitve i pokore za žrtve nasilja i zlorabljenja

Na prijedlog Papinskog povjerenstva za zaštitu maloljetnika, Sveti Otac je odlučio ustanoviti Dan molitve i pokore za žrtve spolnog zlostavljanja te molitve Bogu za jasniju svijest odgovornosti svih članova Crkve u pogledu osoba maloljetne dobi njoj povjerene.

Poslušni Papinoj želji, odredili smo da taj „Dan molitve i pokore“ u našim (nad)biskupijama bude petak pred Cvjetnicu – u narodu poznat i kao Cvjetni petak. Ove godine je to 7. travnja. Toga ćemo dana zajedno u liturgijskim slavljinama ili osobno u svojoj molitvi posebno moliti za svu izrabljivanu djecu, ali i za obraćenje onih koji su krivci toga Bogu morskog zlodjela. Na istu nakanu vršit ćemo i dragovoljna pokornička djela.

Dok istodobno zahvaljujemo Božjoj milosti što izopačenost spolne zloporabe maloljetnika ne predstavlja breme koje opterećuje našu domovinsku Crkvu, a svjesni svih drugih teških nasilja i nepravdi koje opterećuju naše narode i naše društvo, pridružujemo se proširenosti molitve za sve one koji su diljem svijeta žrtve ovog teškog zlodjela i izražavamo im svoju kršćansku duhovnu solidarnost. Osobitu sućut iskazujemo onima koji i danas pate zbog toga što su u svojoj intimi, djetinjoi nevinosti i povjerenju, povrijeđeni po zlodjelima onih koji pripadaju Katoličkoj Crkvi – bilo da su klerici, redovnici/ice ili laici. Ujedno molimo dragoga Boga da našu domovinsku Crkvu i u budućnosti zaštiti od svake ljae zlostavljanja i zlorabljenja mladih i nejakih.

U svojoj molitvi i pokori tražimo Božju milost i zaštitu od svih oblika spolnog zlostavljanja djece i mladeži, uključujući i grijehe putem interneta te i drugih informacijskih i komunikacijskih medija.

Također, ovo je prigoda moliti i za zlorabljiivače koji su na različite načine pristali bili instrument i robovi grijeha, izravno priječeći dolazak Isusu onih kojih je kraljevstvo Božje (usp. Mk 10,14). Molimo da Božje preobilno milosrđe i njihove suze pokajnice speru ljaegu s lica Crkve, dajući joj milost da takvo zlo bude iskorijenjeno iz njezinih redova svugdje po svijetu.

Potičemo ujedno na molitvu i za obraćenje i svih onih koji ovu sablazan zlorabe zarad vlastite koristi ili koristi skupine kojoj pripadaju kako bi u javnosti cjelokupnu Katoličku Crkvu prikazali kao duboko nemoralnu ustanovu. Naglašavamo da se i u takvom djelovanju prepoznaje sotonski prsti te su svi oni, koji na to pristaju, također potrebiti naših molitava i djela pokore za njihovo obraćenje. Želeći da živimo na ovdašnjem području, Bog nas potiče da budemo proročki prisutni i u drugim područjima života gdje današnja djeca nepravедno trpe. Stoga se moramo prisjetiti i sve druge djece – rođene i još nerođene – te maloljetnika koji su na različite druge načine žrtve grijeha odraslih kao i grješnih struktura našeg društva.

Stoga potičemo moliti i za svu nerođenu djecu koja su žrtve pobačaja; za svu djecu i maloljetnike koji na svom tijelu i u svojoj duši nose rane i ožiljke ratnih strahota; za svu djecu i maloljetnike koji su žrtve trgovine ljudima, te sramotne rane našeg vremena, i koji bivaju izrabljivani kao roblje u bezočnom prosjačenju; također i za sve one kojima su uskraćena bilo koja od ljudskih prava.

Svoju nadu u djelotvornost naših molitava i pokorničkih djela polažemo ne u svoju pravednost nego u Krista Isusa, raspetog i uskrsloga, po čijim zaslugama, u Duhu Svetom, i imamo pristup k Bogu Ocu. Neka ondje gdje se umnožio grijeh, nadmoćno izobiluje milost: „kao što grijeh zakraljeva smrću, da tako i milost kraljuje pravednošću za život vječni po Isusu Kristu Gospodinu našem“ (Rim 5,20-21).

Sarajevo, 27. ožujka 2017.

Vinko kardinal Puljić, nadbiskup metropolit i predsjednik BK BiH

Mons. Tomo Vukšić, vojni biskup

Mons. Franjo Komarica, biskup banjolučki

Mons. Ratko Perić, biskup mostarsko-duvanjski i apostolski upravitelj trebinjsko-mrkanski

Mons. Pero Sudar, pomoćni biskup vrhbosanski

Mons. Marko Semren, pomoćni biskup banjolučki

Molitva vjernika

(Dan molitve i pokore za žrtve nasilja i zlorabljenja, petak pred Cvjetnicu)

Braćo i sestre u Isusu Kristu, uputimo milosrdnom Ocu svoje molitve za sve žrtve nasilja i zlorabljenja da osjete Božju ljubav i blizinu te u Kristu Gospodinu pronađu jakost i utjehu.

Za svu zlostavljšanu i izrabljivanu djecu i maloljetnike u našoj zemlji i širom svijeta: daj da čim prije prestane njihovo izrabljivanje kako bi mogli živjeti u dostojanstvu djece Božje, molimo te, milosrdni Oče – Gospodine, smiluj se!

Za sve članove Crkve maloljetne dobi koje su žrtve spolnog zlostavljanja: podari im Duha jakosti i potporu bližnjih da po vjeri u Krista Gospodina prevladaju sve poteškoće, molimo te, milosrdni Oče – Gospodine, smiluj se!

Da našu domovinsku Crkvu i u budućnosti zaštitiš od svake ljage zlostavljanja i zlorabljenja mladih i nejakih, molimo te, milosrdni Oče – Gospodine, smiluj se!

Za sve one diljem svijeta koji pate zbog toga što su u svojoj intimi, djetinjoj nevinosti i povjerenju, povrijeđeni po zlodjelima onih koji pripadaju Katoličkoj Crkvi, molimo te, milosrdni Oče – Gospodine, smiluj se!

Da po molitvi i pokori Crkve podariš svoju milost i zaštitu od svih oblika spolnog zlostavljanja djece i mladeži, uključujući i grijehе putem interneta te i drugih informacijskih i komunikacijskih medija, molimo te, milosrdni Oče – Gospodine, smiluj se!

Za svu nerođenu djecu koja su žrtve pobačaja: svojom božanskom milošću takni srca očeva i majki još nerođene djece da čuvaju taj Božji dar života koji je povjeren njima na brigu, molimo te, milosrdni Oče – Gospodine, smiluj se!

Za svu djecu i maloljetnike koji na svom tijelu i u svojoj duši nose rane i ožiljke proživljenih ratnih strahota: zaliječi njihove rane i obdari ih svojim mirom, molimo te, milosrdni Oče – Gospodine, smiluj se!

Za svu djecu i maloljetnike u našoj zemlji i širom svijeta koji su žrtve trgovine ljudima, te sramotne rane našeg vremena: da u slobodi tvoje djece žive svoje djetinjstvo i mladenaštvo, molimo te, milosrdni Oče – Gospodine, smiluj se!

Za sve koji bivaju izrabljivani kao roblje u bezočnom prosjačenju: da im se omogući školovanje i normalan razvoj i rast uz uživanje svih ljudskih prava, molimo te, milosrdni Oče – Gospodine, smiluj se!

Za sve zlorabljiivače, koji su na različite načine pristali bili instrument i robovi grijeha: molimo da tvoje preobilno milosrđe i njihove suze pokajnice speru ljagu s lica Crkve, molimo te, milosrdni Oče – Gospodine, smiluj se!

Za sve one kojima su uskraćena bilo koja od temeljnih njihovih ljudskih prava: da se na svim razinama društva poduzmu potrebni koraci kako bi svaka osoba uživala sva ljudska prava i slobode, molim te, milosrdni Oče – Gospodine, smiluj se!

Svemogući dobri Bože, svoju nadu u djelotvornost naših molitava i naših pokorničkih djela polažemo ne u svoju pravednost nego u Krista Isusa, raspetog i uskrsloga, po čijim zaslugama, u Duhu Svetom, i imamo pristup k Bogu Ocu. Neka ondje gdje se umnožio grijeh, nadmoćno izobiluje milost: kao što grijeh zakraljeva smrću, da tako i milost tvoja kraljuje pravednošću za život vječni. To te molimo po Isusu Kristu Gospodinu našem. Amen.

**Molitva u prigodi Dana molitve i pokore
za žrtve nasilja i zlorabljenja
(Petak pred Cvjetnicu)**

**Bože otaca naših, obnovi nas
u vjeri koja nam je život i spasenje,
u nadi koja obećava praštanje i unutarnju obnovu,
u ljubavi koja čisti i otvara srca naša,
da ljubimo Tebe, i u Tebi svakoga svoga brata i sestru.**

**Gospodine Isuse Kriste,
daj da Crkva obnovi svoju drevnu predanost
poučavanju mladih putovima istine i dobrote,
svetosti i velikodušna služenja društvu.**

**Duše Sveti, tješitelju, zagovorniče i vođo,
nadahni novo proljeće svetosti i apostolskoga žara u Crkvi.**

**Neka naše žalosti i suze,
naša iskrena nastojanja za ispravljanjem prošlih krivnja,
i naša čvrsta nakana za promjenom
donose obilnu žetvu milosti
za produbljenje vjere
u našim obiteljima, župama, školama i zajednicama,
za duhovno napredovanje društva
i za rast ljubavi, pravde, radosti i mira
u cijeloj ljudskoj obitelji.**

**Tebi, Trojedinu Bože,
s povjerenjem u zaštitu blažene Marije,
Majke Crkve i Majke naše,**

**i blaženoga Josipa, njezina zaručnika,
povjeravamo sebe same, djecu našu
i potrebe cijele Crkve.
Amen.**

(Prema molitvi koju je sastavio papa Benedikt XVI.)

Priopćenje za javnost Biskupske konferencije BiH u povodu presude u Den Haagu

*Biskupi Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, 30. studenog 2017.
uputili su Priopćenje za javnost u povodu konačne presude Žalbenog vijeća
Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju u predmetu Prlić i ostali.
Priopćenje za javnost prenosimo u cijelosti:*

Iako osjećamo da bi, nakon jučerašnje presude i tragične smrti generala Slobodana Praljka u Den Haagu, skrušena molitva za Pokojnika i sve žrtve rata i šutnja bile najprikladniji izraz naših osjećaja, znamo da, možda i s pravom, svi dobronamjerni ljudi ove zemlje, a napose katolici očekuju i naše javljanje. Naime, i ovim povodom ponavljamo, ono što smo tijekom cijeloga rata govorili, da se protivimo i osuđujemo svaki i svačiji zločin i da za svaki treba odgovarati. Ponavljamo i to da su nas tijekom rata najviše boljeli zločini koje su počinili ljudi koje je oprala *krsna voda u Katoličkoj crkvi*. Dosljedni tome i svjesni u kakvome svijetu živimo, te kakvih su sve interesa i nepravdi, napose cijeli mali narodi žrtve bili i ostali, ne želimo komentirati presude Haškoga suda.

Ali, ne možemo i ne smijemo zatvarati oči pred očitom činjenicom da su se od Washingtonskoga i Daytonskoga mirovnog sporazuma, napose pred načinom njihove implementacije, pripadnicima domicilnog hrvatskoga naroda, na različite načine, slale i nastavljaju slati poruke da Bosna i Hercegovina nije i njihova domovina i da za njih u njoj nema mjesta. Smije li postaviti pitanje nije li, možda, i ova presuda dio toga plana i programa?! E, to smatramo nemoralnim i neprihvatljivim, te zato, opasnim i nedopustivim za budućnost ove zemlje i svih njezinih ljudi i naroda. To je svojevrsan zločin za koji bi mnogi, od onih koji domicilnom hrvatskom narodu upućuju takve poruke i prijete, trebali odgovarati. Ali vjerujemo da, nažalost, oni ne će odgovarati za taj zločin kao što u Den Haagu nisu odgovarali mnogi za zločine počinjene nad pripadnicima hrvatskoga naroda.

Unatoč toj gorkoj i bolnoj činjenici, snagom vjere u Boga, koji poznaje svačija djela i proniče i skrivene nakane, u ime Katoličke crkve, ostajemo otvoreni za svaku plodnu suradnju sa svima kojima je stalo do pravednijega i

---

čovjeka dostojnijega općeg stanja u ovoj zemlji. Pozivamo i potičemo naše sunarodnjake Hrvate-katolike da ne gube nadu i da se ne plaše budućnosti u ovoj zemlji. Podsjećamo da je bilo i nepravdnijih vremena i težih bremena, ali su naši preci pa i mi sami snagom pouzdanja u Boga i ljubavlju prema rodnoj grudi, sve izdržali i preživjeli. Sve će ove nepravde i nevolje proći a ostat će samo dobro što smo ga iz vjere u Boga i iz ljubavi prema čovjeku činili. Za vas i za sve ljude ove zemlje, za sve poginule i pokojne upućujemo svoje molitve dobrome i milosrdnome Bogu!

Vinko kardinal Puljić, nadbiskup metropolit vrhbosanski

mons. Tomo Vukšić, vojni biskup u BiH

mons. Franjo Komarica, biskup banjolučki

mons. Ratko Perić, biskup mostarsko-duvanjski i apostolski upravitelj trebinjsko-mrkanski

mons. Pero Sudar, pomoćni biskup vrhbosanski

mons. Marko Semren, pomoćni biskup banjolučki

Zajednička Izjava članova Komisijā „Justitia et pax“ Biskupskih konferencija Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije

Članovi Komisije „Justitia et pax“ Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine (BK BiH) okupili su se 6. svibnja 2017. u središtu Banjolučke biskupije na obilježavanju 20. obljetnice osnutka Komisije. Njima su se pridružili i članovi istih komisija Hrvatske i Slovenske biskupske konferencije (HBK i SŠK). Na jubilarnoj sjednici sudjelovao je i poseban gost, kardinal Peter Turkson, dugogodišnji predsjednik Papinskog Vijeća „Justitia et pax“, a sad predsjednik Dikasterija za cjeloviti ljudski razvoj, novoimenovanog tijela Svete Stolice.

Sa svoga zajedničkog zasjedanja sudionici upućuju crkvenoj i sveopćoj javnost sljedeću

IZJAVU

U duhu Apostolske Konstitucije *Pastor Bonus* pape sv. Ivana Pavla II., Komisija „Justitia et pax“ (Pravda i mir) BK BiH nastoji – između ostalog:

- na području BK BiH promicati pravdu i mir prema načelima Evandjelja i crkvenog društvenog nauka;
- prikupljati vijesti i rezultate istraživanja o pravdi i miru, o napretku naroda i o povredama ljudskih prava te ih vrednovati i upoznavati javnost sa svojim zaključcima;

-
- njegovati odnose s katoličkim udrugama i drugim ustanovama i izvan Katoličke Crkve, koje se iskreno zanimaju za ostvarenje *pravde i mira* u svijetu;
  - održavati posebne odnose s Papinskim vijećem „*Justitia et pax*“, odnosno Dikasterijem za cjeloviti ljudski razvoj.

Od svoga osnivanja Komisija je članica Konferencije europskih Komisija „*Justitia et pax*“.

I. Biskupi Bosne i Hercegovine su i prije osnivanja Komisije „*Justitia et pax*“ – u duhu Evandjelja i društvenog nauka Katoličke Crkve, dosljedni crkvenim stavovima u vezi s ratom i mirom mnogo puta – zajednički i pojedinačno – apelirali i zauzimali se da do rata ne dođe, da se zaustavi nametnuti rat i da se uspostavi pravedan i trajan mir za sve stanovnike Bosne i Hercegovine. Konstantno su se zauzimali za temeljna ljudska i građanska prava i slobode svih naroda i vjera. Dizali su odlučno svoj glas protiv svih vrsta ratnih i poratnih zločina i nasilja – nad konkretnim čovjekom, neovisno radilo se o katolicima ili nekatolicima.

Biskupi su tijekom rata (1992-1995) u svojim brojnim apelima domaćim i međunarodnim političarima jasno davali do znanja „da ne pristaju ni na kakvo mijenjanje granica svojih biskupija, niti na nestanak s tih prostora većeg dijela hrvatskog naroda i Katoličke Crkve, koja mu je inače bila i ostala vjekovima najvjernija roditeljica i zaštitnica“. To su nastavili činiti i nakon rata.

U svojoj izjavi od 29. 1. 1995. biskupi su napisali i ovo:

„Duboko smo ožalošćeni zbog nedopustivih propusta međunarodne političke zajednice, koja je pokazala neshvatljivo popuštanje prema agresiji i „sili jačega“, a ravnodušnost prema svom pučanstvu koje trpi neizmjerne nepravde, nasilja, rušenja, progonstva, klanja... Zaprepašteno se pitamo je li moguće da su politički interesi i prestiži beskrajno važniji od čovjeka, od ljudi i naroda, koji se bez ikakve krivnje nalaze pred genocidnim istrebljenjem nakon tolikih stoljeća svoje nacionalne opstojnosti, vjerske prakse 'kulturne otvorenosti prema svima na ovim prostorima'?“

U svome pismu Visokom predstavniku Carlosu Westendorpu od 4. 12. 1998. bili su također jasni i dosljedni:

„Tražimo ostvarenje prava na siguran povratak i život dostojan čovjeka na vlastitom posjedu i u svom zavičaju, ne samo za pripadnike svoje katoličke zajednice, koji se žele vratiti nego i za pripadnike svake druge vjerske zajednice ili etničke skupine“.

Biskupi BiH su i deset godina nakon rata (29. 10. 2005.) – po tko zna koji put – javno upozorili da Daytonski mirovni sporazum postaje trajan izvor

---

nestabilnosti i ujedno prijetnja miru, te da je najviše štete donio pripadnicima domicilnog hrvatskog naroda odnosno Katoličke Crkve:

„Jako su najmalobrojniji i najveće žrtve rata, prognano ih je 67 %, a vratilo se do sada (2005.) samo 13 %, Hrvati su žrtve i Daytonskog sporazuma, jer kao konstitutivni narod nemaju ni prava manjine. Kao najstariji narod u BiH traže samo da u pravima i dužnostima budu izjednačeni s druga dva naroda u toj zemlji.“

Također i tijekom sljedećih 10–12 godina su biskupi BK BiH u brojnim svojim javnim nastupima kritički, ali dobronamjerno, upozoravali na nametnuti kontrolirani i dozirani kaos u nepravedno uređenoj, nefunkcionalnoj i preskupoj državnoj tvorevini, gdje nije bilo moguće ostvariti ni osigurati potrebni napredak i sigurniju budućnost za sve narode i građane BiH.

Na takav njihov dosljedan i principijelan stav obvezivale su ih smjerdavne riječi pape sv. Ivana Pavla II., izrečene u Sarajevu 13.4.1997., da su kao biskupi *„obvezni upozoravati na nasilja, raskrinkavati nepravde, nazivati zlo pravi imenom i svim zakonitim sredstvima braniti povjerene im zajednice“*.

II. U duhu jasnih i dosljednih upozorenja i prokazivanja od strane biskupa BK BiH brojnih nedostataka u temeljnom uređenju države BiH i selektivnosti i nedosljednosti u provođenju Daytonskog mirovnog sporazuma tijekom više od dvadeset poratnih godina, izjašnjavala se i Komisija „Justitia et pax“ te iste BK.

U svojim brojnim izvješćima Komisija je:

- jasno označavala i obrazlagala uzroke konstantnog stanja obespravljenosti građana i naroda u BiH;
- predlagala konkretna rješenja;
- slala apele relevantnim domaćim i međunarodnim političkim čimbenicima za korjenu promjenu postojećeg nezadovoljavajućeg društveno-političkog stanja u državi;
- kontinuirano ukazivala da je jedan od glavnih izvora obespravljenosti građana i naroda u BiH nedemokratski, neracionalan i nefunkcionalan ustroj multietničke države BiH, a to su sve gorki plodovi nepravednih rješenja nametnutog Daytonskog mirovnog sporazuma.

Komisija je uvijek iznova u svojim godišnjim izvješćima argumentirano ukazivala da Anex 4 Daytonskog mirovnog sporazuma kao Ustav BiH zapravo nije legitiman, jer njegovi potpisnici nisu demokratski izabrani od strane građana BiH i njenih konstitutivnih naroda. On nije ni legalan s obzirom da kao međunarodni sporazum nije nikad ratificiran u Skupštini BiH niti potvrđen od strane Predsjedništva BiH.

Komisija je višekratno ponavljala općepoznatu činjenicu da je spomenuti Sporazum zaustavio prolijevanje krvi, ali nije donio pravdu i pravednost za sve stanovnike zemlje, nego stalni politički konflikt među domaćim strankama i političarima. Taj konflikt, koji čini državu BiH sve nestabilnijom i besperspektivnijom, ugrožava ujedno i susjedne zemlje.

Komisija je i tijekom zadnjih godina u višekratnim svojim izjavama za javnost, koje je prosljeđivala na adrese svih odgovornih domaćih i međunarodnih dužnosnika, konkretno upozoravala na u praksi sve dramatičniju situaciju – dekonstituiranog domicilnog hrvatskog naroda. Njega sada (22 godine nakon rata) prema crkvenim statističkim podacima nedostaje na području cijele države BiH čak više od 45 % od njegovog predratnog broja. U gotovo polovici države – u entitetu *Republika Srpska* (RS) – uslijed temeljitog etničkog čišćenja i onemogućavanja održivog povratka prognanog katoličkog pučanstva nedostaje ga više od 90 %.

Tijekom proteklih godina Komisija je često pozivala na dosljednu i striktnu primjenu Aneksa 7 Daytonskog mirovnog sporazuma da se svim izbjeglim i prognanim osobama stvore uvjeti za siguran i održiv povratak. Općenito je poznato da je kod svih dosadašnjih donatorskih i obnoviteljskih akcija najmanje pomoći dodijeljeno prognanim Hrvatima (3 %!), napose prognanim Hrvatima s područja RS-a, gdje su rezultati njihova održivog povratka poražavajući. Višestruko je isticala da bez održivog povratka u svoja rodna mjesta onih prognanika i izbjeglica, koji se još uvijek žele vratiti, neće biti zadovoljena pravda niti ostvareno pomirenje među ljudima. Rat koji je stotine tisuća naših sugrađana protjerao iz njihovih kuća, uništio im živote i imovinu bio je projekt države ili država. Zato obnova kuća, povratak, stvaranje uvjeta za normalan život isto tako treba biti projekt države ili država. Stoga je Komisija smatrala i smatra kako nitko, u ime bilo kojih ciljeva, nema pravo proglasiti povratak prognanih završenim dok se ne provede Aneks 7 Daytonskog mirovnog sporazuma i dok i prognani Hrvati – katolici ne dobiju iste uvjete – kao i drugi – za svoj održivi povratak.

Osim na bolnu i dramatičnu činjenicu fizičkog iskorjenjivanja domicilnog hrvatskog – katoličkog naroda, Komisija je u više navrata upozoravala službene dužnosnike i cjelokupnu javnost također i na potpuno brisanje njegovih kulturnih, etničkih i političkih identifikacija i nazivlja – od brisanja u matičnim uredima do promjena imena ulica, zatiranja kulturnih društava i vjerskih institucija.

Upozoravala je i na fatalnu nebrigu velikog broja službenih predstavnika Hrvata u zakonodavnoj i izvršnoj vlasti na razini cijele države, a osobito entiteta RS, za opstanak hrvatskog naroda u vlastitom zavičaju, te za nužnu

---

materijalnu pomoć onim malobrojnim Hrvatima katolicima, koji su, uz brojne poteškoće, uspjeli ostati u svom rodnom kraju ili su se – uz velike prepreke – uspjeli vratiti odakle su nasilno bili istjerani.

Takvim ponašanjem ti politički predstavnici hrvatskog naroda pristajali su na legaliziranje nasilnog progona i iskorjenjivanja naroda u velikom dijelu Bosne i Hercegovine, a samim tim i definitivnog nestanka Katoličke Crkve na tim prostorima.

Komisija je ponavljala riječi biskupā BiH i biskupā Republike Hrvatske (RH) iz 1993. godine, kojima su oni naglašavali kako se ne mogu „*pomiriti ni s kakvim političkim rješenjem o budućnosti te napaćene zemlje (BiH), koje bi ozakonilo uništenje više od polovice članova i imovine Katoličke Crkve i hrvatskog naroda u Republici BiH. Time bi se praktički ugasile dvije katoličke biskupije na području Europe*“.

Komisija je poticala sve odgovorne u vlasti da odlučnije i zajednički porade na uređenju države uz garanciju svih osnovnih i građanskih prava i sloboda, osobnih i kolektivnih u svim dijelovima zemlje. Upozoravala je da će samo djelomična i kratkoročna rješenja uređenja države nastaviti rađati novim nepravdama i dovesti u pitanje daljnju opstojnost države BiH, ali i domicilnih naroda u nekim njenim sadašnjim dijelovima.

III. Katolička je Crkva u ovim krajevima i u prošlosti i u sadašnjosti neustrašivo i dosljedno branila čovjekovo dostojanstvo, njegovu bogolikost i temeljna ljudska prava.

Javnosti je poznato da u ovakvim bosansko-hercegovačkim odnosima domicilni Hrvati i katolici nemaju jednake mogućnosti sudjelovanja u javnom informiranju putem kojega se onemogućava stvaranje istinite predodžbe u bh javnosti o stanju i problemima hrvatskog i katoličkog pučanstva u BiH. Često se u javnosti prikazuje kako svi drugi u zemlji imaju više problema nego Hrvati. Kad se o problemima Hrvata i katolika izvješćuje to se radi na senzacionalistički i neobjektivan način zbog čega se Hrvati sasvim pogrešno percipiraju kao teret Bosne i Hercegovine i u njoj kao remetilački faktor.

I ovaj put ponavljamo svoj moralni sud – na koji imamo pravo – i kao kršćani i kao građani – da se svim građanima ove naše predugo zgažene – države – pa tako i ovdašnjim katolicima mora omogućiti pravo na izgrađivanje svoje budućnosti, kao što je to slučaj i u svakoj drugoj suvremenoj europskoj prosperitetnoj i funkcionalnoj, pravno uređenoj državi, a što se tijekom svih poratnih godina onemogućavalo.

Također i ovaj put Komisija ponavlja gorku i dramatičnu činjenicu da su katolici u BiH danas fizički najugroženiji dio Katoličke Crkve na cijelom europskom kontinentu.

Svjedoci smo da se nastavlja – pa i povećava neizvjesnost fizičkog opstanka Katoličke Crkve u Bosni i Hercegovini, unatoč neumornom nastojanju vodstva Crkve da u ovoj politički i pravno nesređenoj zemlji bude prijeko potreban čimbenik pravednog i trajnog mira.

Komisija ponovno upozorava da se u BiH nastavlja nepravedna legalizacija zločina počinjenih u ratu 1992. – 1995., kao i politička previranja, sukobi i opća društvena nesigurnost, otežavanje povratka prognanih, onemogućavanje zapošljavanja osobito mnogih mladih ljudi, povećanje nestabilnosti brojnih obitelji, te afektivno i društveno razdvajanje čitavih zajednica.

Komisija i ovaj put potiče sve odgovorne da odlučnije pristupe korjenitim ustavnim promjenama države BiH na načelima federalizma, decentralizacije, supsidijarnosti te legitimnog predstavljanja njegovih konstitutivnih naroda i nacionalnih manjina.

Komisija apelira na službene predstavnike međunarodne zajednice u BiH da pruže učinkovitiju političku, pravnu i materijalnu pomoć za uspostavljanje stvarne ravnopravnosti na području cijele države svih pripadnika triju konstitutivna naroda Bošnjaka, Srba i Hrvata, kao i drugih građana.

Komisija se pridružuje i ovaj put svima onima, koji se trude oko konačnog donošenja Ustava – jednog za cijelu zemlju – umjesto dosadašnja četiri različita ustava.

IV. Bosnu i Hercegovinu, kao „semiprotektorat“ međunarodne zajednice, ta ista Međunarodna zajednica – nažalost – ostavila je tijekom svih poratnih godina da bude „prostor nesigurnosti“ umjesto zone mira. Svakom iole humanom čovjeku, a pogotovo političaru, zasigurno je jasno kako održavanje ovakvog „kontroliranog kaosa“ u BiH predstavlja latentnu opasnost ne samo za stabilan mir u ovom dijelu Europe nego i za svjetski mir.

Zato pozdravljamo i podržavamo „Izvješće“ Europskog Parlamenta od 20. veljače 2017. o aktualnoj situaciji u BiH u kojem je izražena spremnost da se državi BiH učinkovitije nego ranijih godina pomogne u okviru procesa stabilizacije i pridruživanja Europskoj Uniji.

Komisija „Justitia et pax“ BK BiH, zajedno s Komisijom HBK i Komisijom SŠK izražava zahvalnost europskim političarima, osobito onima iz Hrvatske i Slovenije, za njihov dragocjeni doprinos u pripremanju i u prihvaćanju

---

ovog dokumenta međunarodnog karaktera, na temelju kojega će se – nadamo se – moći konačno učinkovitije poraditi oko uređenja BiH kao pravne, sigurne i prosperitetne države za sve njezine stanovnike, etničke i vjerske zajednice, a osobito obespravljenu katoličku populaciju u njoj.

Zahvalni smo svim našim dobročiniteljima – osobito Svetom Ocu i Svetoj Stolici – za svu dosadašnju dragocjenu brigu i potporu životu i djelovanju Katoličke Crkve u ovoj zemlji, kao i zauzimanju – osobito njenih pastira – za *istinu i pravdu*, za ravnopravnost, za praštanje, pomirenje i pravedni mir za sve stanovnike Bosne i Hercegovine.

Stanislav Zore,
ljubljski nadbiskup, metropolit,
predsjednik Komisije „Justitia et pax“ SŠK

Vjekoslav Huzjak,
bjelovarsko-križevački biskup,
predsjednik Komisije „Justia et pax“ HBK

Franjo Komarica,
banjolučki biskup,
predsjednik Komsije „Justitia et Pax“ BK BiH

Izjava komisije Justitia et pax BK BiH s obzirom na društveno-političku situaciju u BiH

Nužno je naći dugoročno, a ne zadovoljiti se kratkotrajnim političkim rješenjima

Iako je od završetka posljednjeg rata u našoj zemlji cijeli jedan naraštaj doživio svoju punoljetnost, još uvijek se, osobito na planu društveno-političkih događanja, osjećaju ratne posljedice koje i danas mnoge naše sugrađane priječe da drugima i drugačijima priznaju i poštuju njihova temeljna ljudska prava.

Za osvajanje političke vlasti i svega što s tom vlašću dolazi, koristile su se, a i dalje se koriste brojne nepravde daytonskog unutarnjeg uređenja Bosne i Hercegovine i, napose njegove implementacije, koje je, uz ostalo, omogućilo legaliziranje progona i etničkog čišćenja.

Razlike među ovdašnjim narodima i ljudima često se ne prepoznaju kao bogatstvo i višestoljetna datost naše domovine nego bivaju korišteni kao opravdanje za traženje takvog rješenja kojemu je mjerilo ponajviše etnička

---

pripadnost. Takvo ponašanje s jedne strane, a nijekanje identiteta drugog i drugačijeg te neprihvatanje u jednakopravnosti, s druge strane, na ovim našim prostorima nikada nije urodilo dobrim plodovima.

Pravo na dom i domovinu

I ovom prigodom – podsjećamo na jasan stav kojega su, odmah po završetku rata, 25. siječnja 1996., članovi Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, izrazili u svojoj poslanici „svećenicima, redovnicima, redovnicama i puku Božjem“: „Nošeni željom za mirom i pomirenjem svi mi, sinovi i kćeri ove zemlje, stječemo neotuđivo pravo tražiti od međunarodne zajednice, koja nam je nametnula ovakav okvir mira, da nam pomogne pretvarati ga u mir po mjeri pravde i pravičnosti, a to znači po mjeri čovjeka... Mi još jedanput podsjećamo na temeljnu istinu da čovjek u svome domu i narod u svojoj domovini ne mogu nikad biti na tuđem, niti u manjini. Njihovo je temeljno pravo živjeti svojim identitetom, ali i obveza poštivati tuđi.“

Kao i do sada, tako će Katolička Crkva u BiH i ubuduće, stajati na strani onih, koji se trude oko promicanja pravde kao najvećeg dobra, nasuprot svakog drugog promišljanja i opredjeljenja.

Trudit će se – zajedno sa svim dobronamjernim ljudima u našoj zemlji i izvan nje – osobito oko odlučnog i sustavnog ispravljanja i otklanjanja dosadašnjih nepravdi prema pojedincima i takozvanim manjinskim etničkim ili vjerskim zajednicama; oko veće potpore – u duhu apela papā Ivana Pavla II. i Benedikta XVI. – održivom povratku svih prognanih i izbjeglica koji to žele, osobito katolika, kojima je svih poratnih godina pružena daleko najmanja potpora od strane državnih institucija, a u mnogo slučajeva uporno i na razne načine onemogućavan njihov održivi povratak. U tom kontekstu podsjećamo na zabrinutost pape Ivana Pavla II.¹ zbog neriješenog pitanja izbjeglica i prognanika s banjolučkog područja, iz Bosanske Posavine i drugih dijelova Bosne i Hercegovine, koji čekaju povratak na svoju zemlju u potpunoj sigurnosti kako bi tamo živjeli životom dostojnim čovjeka.

Nužno je dati dobronamjernan prijedlog

Vodstvo Katoličke Crkve u našoj zemlji u duhu socijalnog nauka Crkve osjeća svojom obvezom zalagati se ponajprije za one najslabije koji su u političkim igrama na rubovima događanja: za obespravljene, prognane, nezbrinute, malobrojne. Također je svjesno da treba davati moralne prosudbe o ponašanju državnih i drugih političkih dužnosnika prema svim žiteljima naše zemlje.

---

¹ Iz govora Papa Ivana Pavla II. veleposlaniku BiH Miroslavu Palameti, 27. 2. 2004.

Ovom prigodom podsjećamo također na jasan stav naših biskupa kojeg su zajedno s biskupima Republike Hrvatske izrazili u svojoj Izjavi od 15. listopada 1993.: „Ne možemo se pomiriti ni s kakvim političkim rješenjem o budućnosti te napaćene zemlje koje bi ozakonilo uništenje više od polovice članova i imovine Katoličke Crkve i hrvatskog naroda u Republici BiH. Time bi se, praktički, ugasile dvije katoličke biskupije na području Europe.“

Odlučnije tražiti trajno pravedno rješenje

Na tom tragu, za očekivati je – u ime istine i pravednosti – da biskupi nikada neće podržati bilo kakva parcijalna i, suštinski gledano, kratkotrajna politička rješenja koja će – a to nam je 20-godišnje poratno iskustvo pokazalo – rađati novim nepravdama, koja bi najmalobrojniji autohtoni hrvatski narod u njegovim pravima svela na manjinu, a ujedno opstojnost države Bosne i Hercegovine ozbiljno dovela u pitanje!

U skladu s posljednjim stavom naših biskupa, Komisija *Justitia et pax* i ovaj put potiče domaće političare da konačno u prvi plan stave istinsku dobrobit čovjeka, a ne uskogrudne političke i stranačke interese. Apeliramo na međunarodnu zajednicu, poglavito na članice Europske unije, Sjedinjene Američke Države i Rusiju, kao jamce Daytonskog mirovnog sporazuma, na temelju kojega je društveno-politički uređena Bosna i Hercegovina, da zajednički i odlučnije nego do sada pomognu u stvaranju dugotrajnog rješenja aktualnih bremenitih političkih pitanja radi trajnog i pravednog mira u našoj zemlji.

Hoće li to značiti: da je konačno sazrelo vrijeme za davno obećano „raspakiranje Daytonске kutije“ i zajedničko nalaženje drugog najboljeg mogućeg rješenja, koje će poštivati temeljna ljudska prava i činjenicu etničke, vjerske, kulturne i jezične različitosti te gospodarskih potreba cijelog društva i pravedne raspodjele društvenih dobara, ostavljamo mudrosti i zrelosti legalno izabраниh političkih dužnosnika. Za nas je nedvojbeno da je ovo navedeno sigurno prikladnije od dosadašnjega nepostojanja demokratske, moderne, funkcionalne i pravne države ili od, možebitnih, kratkotrajnih rješenja koja bi zacijelo unijela još više nepovjerenja među ovdašnje narode i dala realnu podlogu svima onima koji u svojim glavama ponovno prizivaju neke nove oružane sukobe.

Svima i na svim područjima sva prava

U tom duhu i ovom prigodom potičemo sve ljude u vlasti da teže takvom unutaršnjem uređenju naše domovine u kojem će svaki čovjek u svakom njezinu dijelu imati sva ljudska prava i vjerske slobode, a svaki narod biti jednakopravan u svom identitetu s druga dva naroda. Takvo rješenje moguće je pronaći kroz otvoreni i argumentirani dijalog najprije unutar svakog od

---

naroda, a onda i između narodā i svih onih koji sudjeluju u društveno-političkom životu naše zemlje. Isključivost, jednoulje i želja za majorizacijom onih manje brojnih, uz odricanje dijela vlastitog naroda, nikada nisu vodili dobru nego su kroz cijelu povijest uzrokovali mnogo patnje te nanijeli bol brojnim nedužnim ljudima, o čemu nam tako zorno svjedoče i nedavna ratna stradanja.

Poticaj hrvatskim političarima

Kao pripadnici domicilnog hrvatskog naroda potičemo i ovaj put ponajprije hrvatske legitimne predstavnike vlasti na svakoj od njenih razina da ne zaborave svoju obvezu i poslanje predstavljati sve članove svoga naroda u svakom dijelu ove zemlje, posebno one najslabije koji žive kao brojčana manjina u svom rodnom kraju, u opravdanom nastojanju za jednakopravnošću s druga dva naroda u Bosni i Hercegovini.

Uvjereni smo da to vrijedi i za legalne predstavnike drugih naroda i za sve ljude imajući na umu poznato zlatno pravilo: „Sve, dakle, što želite da ljudi čine vama, tako činite i vi njima“ (Mt 7,12).

Crkva ostaje uz narod

U aktualnom ozračju kada mnogi putem medija zbunjuju i, u krajnjoj crti, razočaravaju i plaše domaćeg „običnoga“ čovjeka, ističemo kako naša krajevna Crkva u Bosni i Hercegovini – pod time mislimo na njezin ministerijalni dio: svećenstvo i redovništvo, odnosno crkveno vodstvo – i sada, kao i do sada, čvrsto stoji uz povjereni joj narod. Naglašavamo potrebu jedinstvenosti i odlučnosti u zajedničkoj nakani sve (u)činiti kako bismo kao Katolička Crkva ostali i opstali na ovim prostorima na što nas obvezuje Kristov nalog, a i brojni poticaji Svete Stolice. Podsjećamo na smjerodavne riječi pape Franje o obvezi međusobnog zajedništva, koje je on uputio našim biskupima tijekom njihova pohoda „ad limina“, 16. ožujka 2015.: „Poznate su mi povijesne prilike koje su doprinjele različitosti Bosne od Hercegovine u mnogim oblicima. Ipak, vi ste jedno tijelo: vi ste katolički biskupi na jednom pograničnom području u zajedništvu s Petrovim Nasljednikom. Spontano mi iz srca izlazi samo jedna misao: vi ste u zajedništvu. Iako je katkada nesavršeno, ovo zajedništvo biva s upornošću građeno na svim razinama bez ikakve razlike“. U tom duhu se s pravom očekuje od svih članova biskupijskih zajednica u Bosni i Hercegovini, a posebno od svećenike, redovnika i redovnica da se trude oko njegovanja istinskog zajedništva utemeljenoga na evanđelju Isusa Krista i oko zauzetosti osobito za one rubne, najobespravljenije, najzapostavljenije i najpotrebnije te oko otvorenosti prema drugima i drugačijima.

Božja providnost koja se očitovala mnogo puta u ovdašnjoj povijesti, te baština sposobnosti istinskog suživota s onima koji su drugačijeg religijskog

---

i nacionalnog predznaka, ozbiljuju našu kršćansku nadu i potkrjepljuju tu našu odlučnost.

Poticaj na molitvu

Komisija *Justitia et pax*, kao savjetodavno tijelo BK BiH, potiče i cjelokupan vjerujući puk Božji u našoj zemlji na obnavljanje – osobito molitvom – svoje vjere i svoga pouzdanja u Boga koji vodi i usmjerava našu i cjelokupnu ljudsku povijest. Potrebno je da se kao vjerodostojni Kristovi suradnici dokažemo i kao istinski graditelji pravednog i trajnog mira u ovoj zemlji, koju je Božja providnost povjerila i nama, članovima Katoličke Crkve.

Na kraju ove naše Izjave pozivamo sve članove biskupijskih zajednica u našoj zemlji da i na sva sadašnja događanja gledaju kroz mjeru Evanđelja imajući uvijek na umu da je Isus Krist Put, Istina i Život (usp. Iv 14,6). S čvrstom vjerom da je Bog jedini istinski darovatelj mira te da mir dolazi iz ljudskoga srca, potičemo sve na žarku molitvu Gospodinu da On upraviteljima naše zemlje udijeli mudrosti i sloge te ispuni njihova srca ljubavlju prema pravednom miru, kako bi ova zemlja postala mjesto lijepog življenja za sve njene stanovnike u vlastitom identitetu i u otvorenosti prema drugima i drugačijima.

Sarajevo, 23. ožujka 2017.

*Mons. Franjo Komarica, biskup banjolučki
Predsjednik Komisije Justitia et Pax BK BiH*

Poruka predsjednika Caritasu BiH kardinala Vinka Puljića uz Nedjelju Caritasu u BiH

Idi pa i ti čini tako! (Lk 10,37)

Treća nedjelja došašća: Dan Caritasu u BiH, 17. prosinca 2017.

Dragi prijatelji i dobročinitelji Caritasu!

Kada je jedan zakonoznanac upitao Isusa da ga iskuša: „Učitelju, što mi je činiti da život vječni baštinim?“, Isus ga upućuje na zakon koji donosi zapovijed ljubavi prema Bogu i prema bližnjemu. Kaže Sveto pismo da se htio opravdati pa upita Isusa: „Tko je moj bližnji?“ Tada mu Isus iznese prisposobu o milosrdnom Samaritancu. On se sagnuo nad ranjenikom i pomogao mu. Zato Isus pita zakonoznanca: „Što ti se čini, koji je od ove trojice bio bližnji onomu koji je upao među razbojнике?“ On odgovori: „Onaj

---

koji mu iskaza milosrđe!“ Na to mu Isus reče: „Idi pa i ti čini tako!“ (Lk 10 25-37)

Ovdje Isus jasno ukazuje na činjenicu da je moj bližnji onaj komu trebam iskazati milosrđe i ljubav. Tako nas Isus upućuje da to činimo. Dakle svaki čovjek koji treba moju pomoć, potporu i izraze milosrđa jest moj bližnji, jer mu ja postajem bliz svojom kršćanskom ljubavlju. Time svjedočim svoj kršćanski identitet i spremnost ići Isusovim putem i njegovom milosrdnom ljubavi.

Svi smo pozvani odgajati svoja srca u kršćanskoj ljubavi. Onaj tko istinski upozna ljubav i živi ljubav, taj ispravno živi. Istina je da je najveća avantura biti dobar, a nema dobrote bez iskrene ljubavi.

Sveti Augustin, neumorni tražitelj Boga, kaže: „Kasno sam te uzljubio, ljepota tako stara i tako nova, kasno sam te uzljubio, a eto ti si bio u meni, a ja izvan sebe!“

Nedjelja Caritasa u Bosni i Hercegovini je izazov i poziv da nađemo sebe i u sebi susretnemo Boga, koji je ljubav, i prepoznamo da smo voljena bića, i da tu ljubav trebamo ostvarivati živeći jedni s drugima i jedni za druge.

Živeći tu kršćansku ljubav, svjedočeći je svojim životom, otkrivajući tko je moj bližnji, ostvarujući tu Isusovu poruku, „Idi i ti čini tako!“, tkamo ljudsku povijest vidljivim nitima Božje ljubavi. Postajemo graditelji ljudskog društva čiji je konačni čin prijateljstvo s Bogom koje ulijeva radost života.

Isti sveti Augustin kaže: „U mjeri u kojoj ljubav u tebi raste, raste i tvoja ljepota, jer je ljubav ljepota tvoje duše!“

Slaveći Nedjelju Caritasa, želimo svi poći u školu kršćanske ljubavi, prepoznati one koji nas trebaju, bilo našom toplom ljudskom i vjerničkom riječju, bilo iskrenom molitvom ili našim skromnim darom ili bilo kojom pomoći.

Na Nedjelju Caritasa skupljat ćemo svoje priloge kojim želimo pomoći potrebnima. Uz taj prilog neka naše srce zrije u kršćanskoj ljubavi. Nikada nismo tako siromašni da ne možemo pružiti znakove i darove kršćanske ljubavi, niti smo tako bogati da nam nije potrebna ruka naših bližnjih. Nitko nije za sebe otok, jer smo upućeni jedni na druge i jedni s drugima hoditi ovom zemljom u susret Gospodinu!

Božić je Utjelovljena i očitovana Božja ljubav. Idemo u susret Božiću i valja srce pripremiti da se u njemu dogodi Božić, rođenje Isusa Krista koji nas

---

upućuje da i mi idemo i tako činimo. Kao što nam se On približio rodivši se kao malo dijete, da se i mi znamo približiti onima koji trebaju naše milosrđe i našu ljubav.

U toj kršćanskoj ljubavi neka se dogodi radost Božjeg rođenja u nama i po nama ostvarujući milosrdnu ljubav svima koji nas trebaju!

Uz pozdrav i blagoslov!

*Vinko kardinal Puljić,
nadbiskup metropolit vrhbosanski
i predsjednik Caritasa BiH*

Poruka biskupa Semrena za Dan života 2017.

Zaštita života i pravo na život od samog začeca

Na prijedlog Svetog Oca i prema odluci naših biskupa svake je godine prva nedjelja veljače posvećena razmišljanju i molitvi za dar života. Naši biskupi pozivaju na odgajanje savjesti i svijesti i o ljubavi, prihvaćanju i poštivanju istinskog života od samoga začeca. Stoga je predsjednik Vijeća za obitelj mons. dr. Marko Semren, pomoćni biskup banjolučki, uputio Poruku za Dan života, koji se obilježava u nedjelju 5. veljače 2017., pod naslovom „Zaštita života i pravo na život od samog začeca“.

Poznati njemački astrofizičar Harald Lesch i istaknuti povjesničar i znanstveni žurnalist Harald Zaun u svojoj zajedničkoj knjizi pod naslovom *Najkraća povijest svega života*, s podnaslovom *Reportaža o 13,7 milijardi godina nastajanja i nestajanja*¹ uvjerljivo i zorno izlažu kako je nastao kozmos prije 13,7 milijardi godina, i to pra-praskom, kako su nastali prostor, vrijeme i materija, kako je nastalo svjetlo, kako su nastale milijarde galaksija, a u svakoj od njih milijarde zvijezda, kako se sve u svemiru kreće brzinom svjetlosti i kako se ta brzina mjeri svjetlosnim godinama, kako je nastao naš planet Zemlja prije 4,5 milijardi godina, život prije 3,5 milijarde godina, a čovjek se kao *homo sapiens* pojavio prije dvjesto tisuća godina. Toliko sve savršeno u svemiru funkcionira da se čovjek može samo diviti. Poznato je da su se stari Grci divili kozmosu i da je iz toga divljenja izviralo njihovo mišljenje. Nakon najnovijih prirodnoznanstvenih spoznaja mi se još više možemo diviti kozmosu. Nisu samo pjesnici čuđenje u svijetu, kako je

---

¹ Harald LESCH, Harald ZAUN, Die kürzeste Geschichte allen Lebens. Eine Reportage über 13,7 Milliarden Jahre Werden und Vergehen, Piper, München-Zürich 2010.

---

pjevao veliki pjesnik Antun Branko Šimić, nego je sav kozmos i sav život vrijedan čuđenja i divljenja.

Prirodnoznanstvenici – i oni koji vjeruju i oni koji ne vjeruju u Boga – tvrde da je ovaj svijet primjereno mjesto za čovjekov život, a suvremeni psiholozi tvrde da ljudski život može uspjeti samo u povjerenju. Imati povjerenje u život, radovati se životu, tražiti smisao i temelj života te se diviti onoj moći koja rađa život, vodi čovjeka i čovječanstvo u uspjeti i puni život. Ako promotrimo cijelu povijest čovječanstva, onda uviđamo da se mi ljudi, općenito gledano, i cijelo čovječanstvo borimo protiv života: protiv života u prirodi, u vodi, u zraku, u šumi i u ljudima. To je ta zla sklonost u čovjeku, koja želi život umanjiti i razoriti.

Bog je stvoritelj života. On je iz slobode i iz ljubavi stvorio život. Ona moć koja život stvara jedina je istinska moć, a sve moći koje život umanjuju i razaraju nisu nikakve moći u pravom smislu, nego su nasilje nad životom. Život je čudesan i on je pravo Božje čudo. Ljepota života obvezuje ljude i cijelo čovječanstvo na djelovanje koja život umnaža i usavršava.

Razmišljajući o Danu života, razmišljamo o obitelji u kojoj se rađa život, o dostojanstvu obitelji, o dostojanstvu roditelja i djece. Bog je stvorio čovjeka na svoju sliku i priliku, i to je izvor čovjekova dostojanstva: „Snagom takva identiteta svako je ljudsko biće – bez obzira na dob, spol, društveni položaj, ideološko mišljenje – nositelj unutarnjih i nepovrjedivih vrijednosti te subjekt neotuđivih prava. Čovjek je odsjaj dobrote i moći trojedinoga Boga, ali ujedno razumsko i voljno biće, sposobno djelovati u ljubavi, prihvaćati drugoga i živjeti u zajedništvu s drukčijim od sebe; obdaren je sposobnošću da shvaća, preobražava, uljepšava svijet u kojemu se nalazi, kako bi se ostvarili uvjeti života koji će sve više odgovarati njegovoj posebnosti i veličini“.²

Bez djece nema budućnosti. Majke koje rađaju djecu šire i promiču vrijednosti koje Europa proglašava, ali ih često ne uvažava. Ne zaboravimo da je Europa srce humanizma, jer su u njoj proglašeni ljudske slobode i prava, odnosno *Deklaracija o ljudskim pravima*. Bez života nema ni prava. Prava postoje da bi štitila ljudski život i da bi služila njegovu razvoju. To je danas, kao i ubuduće, potrebno i Europi, i našoj zemlji Bosni i Hercegovini.

Od trenutka začeća počinje novi život koji nije ni očev ni majčin nego ***život novoga ljudskog bića*** koje se razvija po svojoj vlastitoj dinamici. Suvremena

---

² G. M. SALVATI, „Dostojanstvo čovjeka“, u: Enciklopedijski teološki rječnik, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2009, 209.

---

genetika je utvrdila da je od prvog časa utvrđen program onoga što će začeto biće biti – čovjek. To biće nikada neće postati ljudsko ako to nije već od tada. Prema tome, od prvog časa svog postojanja ljudsko biće u svojoj cjelokupnosti zahtijeva bezuvjetno poštovanje koje dugujemo svakom čovjeku. ***Stoga je život svet i nepovrediv od prvoga časa začeca.*** Iz toga proizlazi moralni imperativ: ljudsku osobu treba bezuvjetno poštovati i ljubiti, bez obzira na njezino fizičko ili mentalno zdravstveno stanje i bez obzira na njezine osobine. ***Stoga zapamtimo da je život uvijek, u svim svojim razdobljima i u svakoj dobi, svet i trajno vrijedan.*** To nije zahtjev samo vjere, nego i ljudskoga uma. Ne postoji neki život koji je svetiji od drugoga; jednako tako ne postoji ljudski život koji je po vrijednosti važniji od drugoga. Vjerodostojnost se nekog zdravstvenog sustava ne mjeri samo po djelotvornosti, nego iznad svega po poštovanju čovjeka i po ljubavi prema njemu, jer je život uvijek svet i nepovrediv od nastanaka do prirodne smrti.

Obitelj kao relaciju između muškarca i žene, roditelja i djece, ne valja miješati s drugim oblicima zajedničkoga života, koji pak nastaju po drugoj logici, koji primjerice počivaju na nekom dogovoru ili interesu, i kao takvi mogu biti i nesigurni, kraćega ili dužega trajanja. Bog je ljude stvorio slobodne i oni iz te slobode stupaju u zajednicu ljubavi koja se zove brak i iz koje se razvija obitelj. Obiteljska ljubav oslobađa djecu od egoizma, pa tako oslobođena djeca mogu istinski slobodno djelovati. Vrhunac toga istinskog djelovanja jest ljubav. U obitelji se poštuje razlika među osobama i njihovo jedinstvo, pa se može reći da je obitelj *prva slika Trojstva*.

Moramo se suočiti s činjenicom ***opadanja nataliteta***, što je velika opasnost za gospodarsku, društvenu i kulturnu budućnost europskih naroda. Ovdje posebno ističem Bosnu i Hercegovinu i hrvatski narod u njoj. Obitelj se ne može dokidati, njome se ne smije manipulirati. Stoga je neprimjereno brkati obitelj s drugim oblicima zajedničkoga života.

Ovom prigodom u ime svih katoličkih biskupa Bosne i Hercegovine upućujem vapaj za obnovu obitelji – rađanje djece, obnovu Crkve, naroda, Domovine, ali i iskrenu zahvalnost svima Vama, svećenicima, redovnicima i drugima, koji se na razne načine trudite oko izgradnje kulture i civilizacije života, a suzbijate kulturu smrti.

Posebno zahvaljujem i izražavam veliko poštovanje svima onima u našoj Domovini koji s velikom odgovornosti prema Bogu, prema svojoj savjesti i prema svome narodu štite ljudski život i visoko cijene dostojanstvo braka i obitelji.

Zahvaljujem svim pomagačima zaklade „*Da životu*“, koju smo ustanovili prije više godina, a koja potiče naše hrabre bračne drugove da budu spremni imati više djece.

Zahvaljujem i karitativnim i molitvenim skupinama koje se veoma trude oko pružanja pomoći mladim bračnim parovima kao i siromašnijim obiteljima.

Zahvaljujem također svim liječnicima i bolničkom osoblju, kao i članovima obitelji koji su se istakli u spašavanju nerođenih života.

Sve Vas molim: bdijte i dalje nad svakim ljudskim životom! Branite i štitite i ubuduće ljudski život u njegovoj cjelovitosti! To je velika zadaća i veliko poslanje za sve nas koje nam je povjerio sam Bog Životvorac! Neka Vas On nagradi svojim blagoslovom i svojim mirom!

Banja Luka, Prvomučenicima Franjevačkog reda, 16. 1. 2017.

*Dr. Marko Semren,
pomoćni biskup banjolučki i
predsjednik Vijeća za obitelj BK BiH*

PRIOPĆENJA

XIX. redovno godišnje zajedničko zasjedanje HBK i BK BiH

Članovi Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine održali su svoje devetnaesto redovito godišnje zajedničko zasjedanje, 23. siječnja 2017. u zgradi Hrvatske biskupske konferencije pod predsjedanjem mons. Želimira Puljića, nadbiskupa zadarskog i predsjednika HBK, te kardinala Vinka Puljića, nadbiskupa metropolita vrhbosanskog, predsjednika BK BiH. Sudjelovali su svi članovi obje Biskupske konferencije osim jednog člana HBK koji je bio spriječen.

Apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj nadbiskup Alessandro D'Errico pridružio se dijelu zasjedanja te prenio poseban blagoslov Svetog Oca i srdačne pozdrave poglavara Svete Stolice. Ističući da zajedničko zasjedanje omogućuje promišljanje o pastoralnim važnim pitanjima i izazovima, kazao je da ovaj susret pruža posebnu mogućnost zajedničkog razmišljanja o trnovitom putu koji proživljava Crkva Božja u Bosni i Hercegovini.

Saslušavši izvješće o radu Vijeća te Ravnateljstva dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu, koje je, kao zajednički ured Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, nacionalni ured za hrvatsku inozemnu pastvu, biskupi su pohvalili rad ovih tijela i zauzimanje brojnih svećenika, redovnika, redovnica te pastoralnih suradnika i suradnica u naviještanju vjere na hrvatskom jeziku u brojnim zemljama diljem svijeta. Nakon što su informirani o trenutnom stanju u Hrvatskoj inozemnoj pastvi te aktualnim personalnim potrebama u hrvatskim župama, misijama, zajednicama i centrima u inozemstvu, biskupi su dali potrebne smjernice. Raduje ih da hrvatske katoličke zajednice ne zaboravljaju svoj rodni kraj u Republici Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini ili dijelovima onih zemalja gdje Hrvati stoljećima žive te da hrabro svjedoče svoju vjeru u Boga i vjernost Katoličkoj Crkvi u zemljama u kojima su pronašli svoj novi dom.

Biskupi su saslušali izvješće predsjednika Hrvatskog Caritasa i Caritasa BK BiH o prošlogodišnjoj akciji Tjedna solidarnosti s Crkvom i ljudima u BiH što je nastavak onih „akcija bratimljenja“ kojima su hrvatske biskupije pomagale pojedinim župama u BiH u saniranju ratnih šteta. Također su upoznati da je Biskupska konferencija BiH 2016. godine pokrenula akciju Nedjelje solidarnosti kojom župe s brojnijim vjernicima unutar BiH podupiru župe na kojima je ostao mali broj vjernika i tako jasno pokazuju želju Crkve da opstane i dostojanstveno živi u onim dijelovima Bosne i Hercegovine odakle su mnogi prognani. Biskupi pozivaju sve vjernike na onakvu

---

spremnost pomaganja slabijima i potrebitijima koja je pokazana u teškim danima rata te potiču članove svojih biskupijskih zajednica da na tom putu ustraju i u mirnom razdoblju te takva povezanost bude istinski blagoslov onima koji daju kao i onima koji primaju. Posebno naglašavaju potrebu međusobne povezanosti na duhovnoj, molitvenoj i svakoj drugoj razini koja doprinosi boljitku Crkve i društva.

Biskupi su razmišljali i o pojedinim zajedničkim liturgijskim pitanjima.

Nakon što su saslušali izvješće o radu Komisije HBK i BK BiH za Hrvatski martirologij, biskupi su ponovno izrazili zahvalnost svim članovima ove Komisije za njihovo zauzimanje oko prikupljanja podataka o žrtvama na području obje konferencije koja, ponajprije, imaju za cilj pronalazak onih osoba koje su dale svoj život iz ljubavi prema vjeri te bi se mogao pokrenuti proces za njihovo proglašenje blaženim. Zaključeno je da se hrvatskim predstavnicima vlasti prenese očekivanje biskupa u vezi s poduzimanjem nužnih koraka na istraživanju o žrtvama totalitarnih sustava.

Biskupi su saslušali i izvješće o radu Vijeća za misije te dali smjernice za daljnju plodnu suradnju na dobro misija i misionara iz Crkve u Hrvata.

Biskupi su također razmijenili mišljenja i o nekim pitanjima u vezi s vjeronaukom u školi te o mogućnostima zajedničkih akcija na planu ekumenizma i dijaloga.

Zagreb, 23. siječnja 2017.

Tajništvo BK BiH Tajništvo HBK

Priopćenje sa 69. redovitog zasjedanja BK BiH

Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine održala je, 21. i 22. ožujka 2017. u prostorijama Biskupskog ordinarijata u Mostaru svoje 69. redovito zasjedanje pod predsjedanjem nadbiskupa metropolita vrhbosanskog kardinala Vinka Puljića, predsjednika BK BiH. Sudjelovali su svi članovi BK BiH te delegat Hrvatske biskupske konferencije mons. Slobodan Štambuk, biskup hvarsko-bračko-viški.

Tijekom zasjedanja s biskupima se susreo apostolski nuncij u Bosni i Hercegovini mons. Luigi Pezzuto koji je pohvalio pojedine inicijative na planu odgoja svećeničkih kandidata. Pozvao je biskupe da nastave pružati znakove nade katolicima, ali i svim ljudima u BiH te kod zaposlenih u raznim institucijama buditi osjećaj odgovornosti i potrebu služenja.

Biskupi su saslušali izvješća svojih delegata s raznih susreta u zemlji i u inozemstvu te odredili delegate za predstojeće međunarodne susrete.

Predsjednici Vijeća i Komisija BK BiH te Tajništva i Katoličke tiskovne agencije BK BiH podnijeli su izvješća o radu u 2016. godini. Pošto su saslušali izvješće o radu Vijeća za ekumenizam i dijalog među religijama i kulturama BK BiH, biskupi su zahvalili svima koji su se aktivno uključili u obilježavanje Molitvene osmine za jedinstvo kršćana te pohvalili organizatore raznih ekumenskih i dijaloških susreta koji doprinose izgradnji međusobnog povjerenja. Svjesni važnosti odgoja budućih svećeničkih kandidata, posebnu pozornost posvetili su radu Vijeća za bogoslovna sjemeništa i Vijeća za mala sjemeništa BK BiH. Zahvalili su organizatorima i sudionicima stručnih skupova na planu formacije svećeničkih kandidata.

Utvrdivši da Komisija za nauk vjere BK BiH nije uočila razlog radi kojeg bi trebala reagirati, biskupi su upoznati s radom Vijeća za sredstva društvenog priopćivanja BK BiH s posebnim naglaskom na inicijative i događanja u vezi s obilježavanjem Dana sredstava društvenoga priopćivanja u Bosni i Hercegovini, u nedjelju 25. rujna 2016. Odlučeno je da se, u skladu s Temeljnim odredbama BK BiH za televizijski, radijski i internetski prijenos liturgijskih slavlja, osnuje stručno tijelo koje će predlagati plan televizijskih i radijskih prijenosa te brinuti da prijenosi budu u skladu s liturgijskim normama.

Saslušavši izvješće o radu Vijeća za kler BK BiH, biskupi su zahvalili svim sudionicima i svima koji su sudjelovali u organizaciju Trećeg susreta svećenika u BiH održanog, 18. lipnja 2016. u Tomislavgradu. Također su dogovorili dnevni red Četvrtog međudekanskog susreta koji će se održati, 27. travnja 2017. u Travniku kao još jedan od znakova povezanosti Crkve na razini Bosne i Hercegovine. Kroz izvješće o radu Vijeća za katehezu BK BiH, biskupi su dali potporu i smjernice za obilježavanje 25. obljetnice uvođenja konfesionalnog vjeronauka u škole te odobrili logo Katehetskog ureda BK BiH.

Kroz opširno izvješće o radu Pedagoškog vijeća katoličkih škola za Europu BK BiH, biskupi su imali prigodu čuti temeljne informacije o brojnim aktivnostima koje se poduzimaju na planu katoličkog školstva kao i o poteškoćama s kojima se susreću pojedini katolički školski centri ponajprije zbog nedovoljne otvorenosti nekih struktura vlasti. Informirani o radu Vijeća za laike BK BiH i Odbora za mlade BK BiH, biskupi su posebno pohvalili zauzimanje na planu pastoralna mladih na biskupijskim razinama i na razini Biskupske konferencije. Kroz izvješće predsjednika Vijeća za obitelj BK BiH upoznati su o raznim inicijativama na planu pastoralna obitelji i pripreme mladih za brak u posljednje vrijeme. Posebno ih raduje da Komisije *Justitia et pax* BK BiH, a što je vidljivo iz godišnjeg izvješća, nastoji probuditi

---

svijesti odgovornih i ukazati na nužnost pomoći brojnim obespravljenim ljudima.

Kroz izvješće Vijeća za liturgiju BK BiH biskupi su upoznati s pojedinim aktualnim pitanjima na liturgijskom planu koja je nužno rješavati kroz aktivnu suradnju s Biskupskom komisijom HBK za liturgiju jer je riječ o Crkvi u hrvatskom narodu. Saslušali su i izvješće o radu Katoličke tiskovne agencije koja na poseban način uprisutnjuje rad Biskupske konferencije u javnosti.

Biskupi su prihvatili godišnje izvješće Misijske središnjice i Papinskih misijskih djela BiH, a raduje ih vrlo dobra suradnja s Papinskim misijskim djelima Hrvatske što je vidljivo kroz zajednički rad na promidžbenim materijalima za Misijsku nedjelju, Djelo sv. Djetinjstva, MIVU, godišnji susret misionara, Radosnu vijest, različite tiskane materijale i misijske animacije. Zahvalni su svim animatorima i promicateljima misija kao i svima koji su svojim molitvama i konkretnom pomoću trajna potpora misionarima i misionarkama.

U sadašnjem osjetljivom političkom trenutku biskupi podržavaju i potiču sve legalno izabrane predstavnike hrvatskog naroda da se svim demokratskim sredstvima zalažu za zaštitu i promicanje svih temeljnih ljudskih prava i sloboda svih građana Bosne i Hercegovine, ali i da se izbore za jednakopravan položaj hrvatskog naroda s druga dva naroda.

Nakon što je Sveti Otac je odlučio ustanoviti Dan molitve i pokore za žrtve spolnog zlostavljanja te molitve Bogu za jasniju svijest odgovornosti svih članova Crkve u pogledu osoba maloljetne dobi njoj povjerene, biskupi su odredili da taj „Dan molitve i pokore za žrtve nasilja i zlorabljenja“ u (nad)biskupijama u Bosni i Hercegovine bude petak pred Cvjetnicu - u narodu poznat i kao Cvjetni petak o čemu su pripremili zaseban Proglas.

U povodu ovogodišnjeg obilježavanja stote obljetnice Gospih ukazanja u Fatimi, biskupi su odlučili da će u svim biskupijama biti obavljena posveta Blaženoj Djevici Mariji.

Biskupi su, 20. ožujka 2017. sudjelovali na zajedničkom Euharistijskom slavlju u mostarskoj katedrali Marije Majke Crkve na liturgijsku proslavu svetkovine sv. Josipa, zaštitnika Mostarsko-duvanjske biskupije. Predsjedao je kardinal Puljić, a prigodnu propovijed izrekao je pomoćni biskup banjolučki mons. Marko Semren.

Mostar, 22. ožujka 2017.

Tajništvo BK BiH

Priopćenje sa 70. redovitog zasjedanja BK BiH

U zgradi Biskupskog ordinarijata u Banjoj Luci, 13. i 14. srpnja 2017. održano je 70. redovito zasjedanje Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine. Predsjedao je nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić, a sudjelovali su svi članovi BK BiH, osim biskupa mostarsko-duvanjskog i apostolskog upravitelja trebinjsko-mrkanskog mons. Ratka Perića, koji je zbog službenog boravka u Rimu, poslao svog delegata.

Na zasjedanju su također sudjelovali: delegat Hrvatske biskupske konferencije mons. Nikola Kekić, vladika križevački, zatim predsjednik Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metodija mons. Ladislav Nemet, biskup zrenjaninski, te delegat Slovenske biskupske konferencije mons. Anton Jamnik, pomoćni biskup ljubljanski. Pošto su prenijeli pozdrave i duhovnu blizinu članova svojih Biskupskih konferencija s krajevnom Crkvom u BiH i njihovim pastirima, ukratko su prikazali najvažnija događanja i stanje katoličkih zajednica i društva uopće u svojim zemljama.

S biskupima se susreo i apostolski nuncij u Bosni i Hercegovini mons. Luigi Pezzuto. Osvrćući se na obilježavanje 20. obljetnice Međureligijskog vijeća BiH, pohvalio je izgradnju “mostova” između vjerskih poglavara te istaknuo potrebu da se i na taj način pomogne pojedincima mijenjati svoje srce i svoju misao snagom vlastite vjere i vjerskih vrjednota i tako pomoći promijeni društva u cjelini.

Osvrnuvši se na svoj susret s članovima Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica BiH, koji je održan 28. travnja 2017. u Sarajevu, biskupi su odlučili da i ubuduće na takve godišnje susrete pozivaju sve koji su, prema nedavno odobrenom Statutu, članovi te Konferencije.

Razmotrivši Izviješće o službenom pohodu Papinskom hrvatskom zavodu sv. Jeronima u Rimu u veljači 2017. godine, biskupi su izabrali mons. Tomu Vukšića, vojnog ordinarija, na novi mandat u Biskupskoj komisiji HBK i BK BiH za spomenuti Zavod.

Biskupi su također izabrali mons. Marka Semrena, pomoćnog biskupa banjolučkog, za svoga delegata na Redovničkom danu koji će se održati 9. rujna 2017. u franjevačkom samostanu na Humcu.

Biskupi su odobrili Opći pravilnik Caritasa Bosne i Hercegovine.

Pošto su razmotrili Pripremni dokument za XV. Opću redovitu skupštinu Biskupske sinode pod naslovom „Mladi, vjera i razlučivanje zvanja“ i nakon što su upoznati s poduzetim koracima Ureda za mlade BK BiH u vezi s tim,

---

biskupi su dali potrebne smjernice predsjedniku Odbora za mlade pri Vijeću za laike BK BiH.

Biskupi su saslušali izvješća svojih delegata: s plenarnog zasjedanja Talijanske biskupske konferencije održane od 22. do 25. svibnja u Rimu; sa Susreta generalnih tajnika europskih biskupskih konferencija održanog od 30. lipnja do 3. srpnja 2017. u Bukureštu, sa Susreta osoba zaduženih za medije i glasnogovornika europskih biskupskih konferencija održanog od 7. do 10. lipnja 2017. u Sofiji, te s Međunarodnog foruma mladih održanog 5. do 9. travnja 2017. u Rimu pod naslovom: „Od Krakova do Paname – Sinoda u hodu s mladima“.

Pošto su razmotrili Okružno pismo Zbora za bogoštovlje i sakramentalnu stegu „o kruhu i vinu za Euharistiju“ od 8. srpnja 2017., biskupi podsjećaju svećenike da im je obveza nabavljati hostije samo na onim mjestima gdje su sigurni u njihovu kakvoću za slavlje Euharistije odnosno da je kruh beskvasan i napravljen isključivo od pšenice. Ističu da se u dokumentu izrijekom spominje kako hostije koje su potpuno bez glutena nisu valjana materija za Euharistiju te podsjećaju da postoje hostije koje su djelomično bez glutena kao i da se pretvorba vrši pod prilikama kruha i vina pa se i pričest, kada to zahtijevaju zdravstveni razlozi, može podijeliti pod jednom ili drugom prilikom. Također podsjećaju misnike na obvezu da nabavljaju samo provjereno prirodno misno vino napravljeno samo od plodova loze. Potiču prezbitere da vode brigu o svježini hostija i vina, a osobito kada je riječ o svježini posvećenih čestica pohranjenih u svetohranište.

Biskupi su prihvatili Godišnje izvješće Caritasa Bosne i Hercegovine kao i Izvješće Nadzornog vijeća. Upoznati su s 18 projekata koje je u 2016. godini proveo Caritas BiH u koordinaciji s nad/biskupijskim Caritasima ili u suradnji s drugim partnerima. Raduje ih da su djelatnici Caritasa BiH aktivni u mreži Caritasa Europa, koji ima 47 članica, i Caritasa Internationalis, koji broji 165 članica, te da posebno blisko surađuju s talijanskim, belgijskim, švicarskim i američkim (CRS) Caritasima koji u Sarajevu imaju svoje urede kao i s mnogim drugima među kojima su i brojne organizacije civilnog društva. Upoznati su i s rezultatima akcije Tjedna solidarnosti HBK sa Crkvom i ljudima u Bosni i Hercegovini. I ovom prigodom biskupi zahvaljuju svim ravnateljima i svim djelatnicima i podupirateljima Caritasa te potiču sve vjernike na žarku molitvu za tolike dobrotvore koji su pomagali u teškim ratnim danima, a mnogi to čine i danas. Osobito potiču sve članove svojih biskupijskih zajednica na otvorenost srca prema siromasima i potrebnima kojih je u našoj zemlji, na žalost, još uvijek nemali broj.

Na blagdan sv. Bonaventure, nebeskog zaštitnika banjolučke katedrale i biskupije, 15. srpnja biskupi će slaviti svečanu Euharistiju. Svetu misu predvoditi će i propovijedati kardinal Puljić.

Banja Luka, 14. srpnja 2017.

Tajništvo BK BiH

Priopćenje sa 71. redovitog zasjedanja BK BiH

Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine održala je, 3. i 4. studenog 2017. u prostorijama Nadbiskupskog ordinarijata vrhbosanskog u Sarajevu, svoje 71. redovito zasjedanje pod predsjedanjem nadbiskupa metropolita vrhbosanskog kardinala Vinka Puljića, predsjednika BK BiH. Sudjelovali su svi članovi Biskupske konferencije te delegat Hrvatske biskupske konferencije mons. Tomislav Rogić, biskup šibenski, koji je upoznao biskupe s najvažnijim temama 55. plenarnog zasjedanja HBK održanog od 10. do 12. listopada 2017. u Zagrebu.

Tijekom zasjedanja s biskupima se susreo apostolski nuncij u Bosni i Hercegovini mons. Luigi Pezzuto. Razgovarao je s biskupima, između ostaloga, o pastoralnom usmjerenju prema jačanju kulturnog identiteta vjernika katolika kroz bolje poznavanje vlastite prošlosti i kršćanskih korijena na koje se oslanja važnost ekumenskog djelovanja i međureligijskoga dijaloga u multireligijskoj stvarnosti Bosne i Hercegovine.

Pošto su saslušali izvješće biskupa banjolučkog mons. Franje Komarice o njegovim brojnim susretima tijekom nedavnog boravka u Sjedinjenim Američkim Državama, biskupi su razmišljali o načinu traženja potpore povratku prognanih i izbjeglih katolika iz BiH, a osobito iz banjolučke regije i Bosanske Posavine. Biskupi su također saslušali izvješća svojih delegata: s Redovničkog dana, održanog 9. rujna 2017. na Humcu, zatim s Međunarodnog simpozija o temeljnim odredbama o svećeničkom odgoju i izobrazbi Ratio Fundamentalisi Institutionis Sacerdotalis koji je održan od 4. do 7. listopada 2017. u Castel Gandolfu pokraj Rima, sa zasjedanja Međunarodne BK, održanog 24. i 25. listopada 2017. u Novom Sadu, te s plenarnog zasjedanja Vijeća europskih biskupskih konferencija (CCEE), održanog od 27. rujna do 1. listopada 2017. u Minsku u Bjelorusiji.

Razmotrivši Poruku pape Franje za 1. Svjetski dan siromašnih od 13. lipnja 2017., biskupi podsjećaju sve članove biskupijskih zajednica u Bosni i Hercegovini na želju Svetoga Oca „da kršćanske zajednice, u tjednu koji prethodi Svjetskom danu siromašnih, koji ove godine pada na 19. studenoga,

---

to jest Trideset i treću nedjelju kroz godinu, ulože napore kako bi omogućili trenutke susreta i prijateljstva, solidarnosti i konkretne pomoći“. Podsjećaju sve članove krajevne Crkve u Bosni i Hercegovini na svakovrsnu oskudicu u teškim ratnim vremenima te s papom Franjom potiču da Svjetski dan siromašnih „postane snažan podsjećaj našoj vjerničkoj savjesti, omogućujući nam sve više rasti u uvjerenju da nam dijeljenje sa siromasima omogućuje shvatiti najdublju istinu evanđelja“. Budući da se Nedjelja Caritasa već godinama u biskupijskim zajednicama obilježava na Treću nedjelju Došašća, biskupi su odlučili da se te nedjelje u predbožićnom vremenu darivanja nastave organizirati i provoditi konkretne karitativne akcije pomoći siromašnima i potrebnima. Tako će se i cijela Crkva u Bosni i Hercegovini molitveno i na druge načine uključiti u Papinu inicijativu za Svjetski dan siromašnih, a na Nedjelju Caritasa u Treću nedjelju Došašća nastaviti organizirati konkretne akcije pomoći siromašnim i potrebnima.

U skladu s temeljnim odredbama BK BiH za televizijski, radijski i internetski prijenos liturgijskih slavlja, biskupi su odlučili „ustanoviti stručno tijelo koje će u suradnji s pojedinim predstavnicima biskupija i provincija te s vodstvom programa religijske kulture javnih televizija i radija na razini BiH, odnosno mjerodavnih tijela medijskih kuća, izraditi godišnji raspored prijenosa liturgijskih slavlja, pazeći na zastupljenost svih krajeva BiH te vodeći brigu o posebnim slavljinama i prigodama“.

Pošto su razmotrili apostolsko pismo u obliku motuproprija pape Franje Magnum principium u vezi s pripremom i odobravanjem prijevoda bogoslužnih knjiga, biskupi su dali potrebne smjernice Vijeću za liturgiju BK BiH imajući u vidu Papine riječi da se „ne smije zaboraviti ni pravo ni dužnost biskupskih konferencija koje, zajedno s biskupskim konferencijama krajeva u kojima se govori istim jezikom i sa Apostolskom Stolicom moraju zajamčiti i odrediti da se, čuvajući karakter svakog pojedinog jezika, potpuno i vjerno čuva smisao izvornog teksta i da prevedene bogoslužne knjige, i nakon prilagodbi, uvijek jasno odražavaju jedinstvo rimskog obreda“.

Nakon što su upoznati s dugogodišnjim neuspješnim traženjem lokacije za izgradnju katoličke crkve u župi Banjolučke biskupije Drvar, srušene nakon Drugog svjetskog rata, biskupi pozivaju mjerodavne vlasti da napokon riješe to pitanje i omoguće katoličkoj zajednici u tom gradu da ima svoju crkvu. Također izražavaju očekivanje da mjerodavne vlasti u Goraždu i Zvorniku dadnu lokacije za ponovnu izgradnju katoličkih crkava srušenih tijekom ili nakon Drugog svjetskog rata.

U petak, 3. studenog 2017. u 18 sati biskupi su slavili Svetu misu u katedrali Srca Isusova. Predsjedao je kardinal Puljić, a prigodnu propovijed uputio je

---

dopredsjednik Biskupske konferencije BiH mons. Tomo Vukšić, vojni biskup u BiH.

U subotu, 4. studenog biskupi su slavili Euharistiju u kapeli Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa i susreli se s bogoslovnom zajednicom. Predsjedao je kardinal Puljić, a prigodnu propovijed uputio je biskup Rogić.

Sarajevo, 4. studenog 2017.

Tajništvo BK BiH

XII. susret biskupa BK BiH s članovima Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica BiH

Dvanaesti susret biskupa Biskupske konferencije BiH s članovima Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica BiH održan je, 28. travnja 2017. u prostorijama Nadbiskupskog ordinarijata vrhbosanskog u Sarajevu.

Tijekom osvrta na prošli susret razmišljalo se posebno o buđenju novih svećeničkih i redovničkih zvanja. Spomenute su brojne hvale vrijedne molitvene inicijative koje se poduzimaju na planu molitve za zvanja u redovničkim i župnim zajednicama kao i djelovanje u okviru djela za zvanja u svakoj pojedinoj biskupiji. Svjesni važnosti i sve veće aktualnosti ove teme, zaključeno je da tome bude posvećen sljedeći susret.

Središnja tema ovog susreta bila je: Suradnja katoličkih laika i laičkih udruženja s redovnicima i redovnicama na području pastorala. Sudionici susreta saslušali su dva prigodna izlaganja s naglaskom na pojedine crkvene dokumente, osobito koncilске, koji, na temelju sakramenta krštenja, govore o sudjelovanju vjernika laika u trostrukoj Kristovoj službi: proročkoj, svećeničkoj i kraljevskoj, a bilo je riječi i o konkretnom angažmanu laika u životu krajevne Crkve u Bosni i Hercegovini. Spomenute su poimence i laičke udruge te djelovanje vjernika laika na raznim razinama kao i potreba duhovne i materijalne pomoći laicima od strane svećenika, redovnika i redovnica u zajedničkom radu za kraljevstvo nebesko.

Biskupi i redovnički poglavari i poglavarice potiču sve članove svojih biskupijskih i redovničkih zajednica da otvorenost ponajprije srca, ali i vrata župnih i redovničkih kuća za vjernike laike koji se, kao članovi kraljevskog svećenstva, žele uključiti u razna polja apostolata u skladu sa svojim poslanjem i sposobnostima. Svjesni brojnih izazova poratnog vremena, pozivaju sve na jačanje crkvenog jedinstva i zajedništva uz poštivanje

---

poslanja i službe svakog pojedinca. U tom duhu potiču također na molitvu brojnim svecima laicima među kojima posebno blaženom Ivanu Merzu.

Sarajevo, 28. travnja 2017.

Tajništvo BK BiH

Sedmi susret biskupa BK BiH s franjevačkim provincijalima u BiH

Sedmi susret biskupa Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine s franjevačkim provincijalima u BiH održan je, 28. travnja 2017. u prostorijama Nadbiskupskog ordinarijata vrhbosanskog u Sarajevu.

Pošto su se osvrnuli na prošli susret, biskupi i franjevački provincijali konstatali su da su stvoreni preduvjeti za realiziranje zajedničke pastoralne godine svećeničkih kandidata nakon svršenog teološkog studija te izrazili svoju suglasnost da se poradi na njezinoj provedbi. Ponovno je razmišljano o iznalaženju najboljeg načina pastoriziranja župa s malim brojem vjernika, ali i brige za svećenike koji žive i djeluju u takvim župama. Ponovno je izražena svijest da je Crkva preživjela i najteža vremena zahvaljujući upravo malim zajednicama, ali i da je potrebno mudro rasporediti duhovne snage na dobro svih.

Središnja tema susreta bila je: Sudjelovanje biskupija i provincija u inozemnoj pastvi. U uvodnom izlaganju spomenuti su konkretni podaci o broju svećenika, redovnika, redovnica i pastorlanih djelatnika u hrvatskoj inozemnoj pastvi. Iznese su i neke poteškoće s kojima se susreću pastoralni djelatnici u inozemnoj pastvi. Biskupi i provincijali sa zabrinutošću saslušali su podatke o odlasku brojnih članova biskupijskih zajednica iz Bosne i Hercegovine i Hrvatske i pojedinih zemalja u kojima Hrvati stoljećima žive u bogatije zapadne zemlje te razmišljali o potrebi da i ti vjernici budu pastoralno zbrinuti. Iznijeli su i konkretne podatke o broju svećenika i redovnika iz biskupija i provincija u Bosni i Hercegovini koji pastoralno skrbe za Hrvate katolike u misijama i župama širom svijeta. Razmišljano je o iznalaženju načina da biskupije i provincije u BiH nastave pastoralno brinuti za one župe i misije za koje su i do sada skrbili te da i na taj način pokažu solidarnost i zahvalnost prema brojnim biskupijama koje su konkretnom pomoću u vremenu komunizma, rata i poraća pokazivale ljubav prema krajevnoj Crkvi u Bosni i Hercegovini.

Biskupi i provincijali upoznati su i s najavljenim pohodom kardinala Petera Turksona, prefekta Dikasterija za promicanje cjelovitoga ljudskog razvoja,

---

koji će od 6. do 8. svibnja biti gost Komisije „Justitia et pax“ Biskupske konferencije BiH, kojom predsjedava banjolučki biskup mons. Franjo Komarica.

Sarajevo, 28. travnja 2017.

Tajništvo BK BiH

SUSRETI UZ SUDJELOVANJE DELEGATA BISKUPSKE KONFERENCIJE BIH

Plenarno zasjedanje Vijeća Europskih biskupskih konferencija u Minsku

Na poziv mons. Tadeusza Kondrusiewicza, nadbiskupa Minsk-Mohileva, od 27. rujna do 1. listopada 2017. u Minsku, u Bjelorusiji, održava se plenarno zasjedanje Vijeća Europskih biskupskih konferencija (CCEE), na kojem sudjeluju predsjednici europskih biskupskih konferencija odnosno njihovi delegati. Na zasjedanju sudjeluju također predsjednik Hrvatske biskupske konferencije zadarski nadbiskup Želimir Puljić i predsjednik Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić.

Prvi put u povijesti CCEE-a plenarno zasjedanje se održava u Bjelorusiji. Sudionici zasjedanja susrest će se s tamošnjom katoličkom zajednicom i zajedno s njom proslaviti 750. obljetnicu prvog spomena grada Minska u Nestorovim ljetopisima i 500. obljetnicu tiskanja Biblije, prve knjige tiskane na bjeloruskom jeziku. Središnje teme zasjedanja su mladi, poglavito današnji mladi, njihove želje, potrebe, strahovi, očekivanja i njihovi odnosi, te poslanje CCEE-a u Europi. Na zasjedanju će biti riječi također o izazovima koji današnji svijet u stalnom previranju stavlja pred Crkvu u njezinu osmišljavanju pastoralna i pastoralnom planiranju te ponudi evanđelja mladima koji su budućnost Crkve. Nakon Europskog simpozija održanog u mjesecu ožujku ove godine u Barceloni, a na kojem su se okupili biskupi i voditelji pastoralna mladih, pastoralna zvanja, pastoralna u školama i na sveučilištima, plenarno zasjedanje u Minsku predstavlja daljnji susret pripreme za predstojeću Biskupsku sinodu koja će se održati u Rimu na jesen iduće godine na temu „Mladi, vjera i razlučivanje zvanja”.

Druga tema u središtu radova bit će Europa, poglavito doprinos i poslanje Crkve izgrađivanju zajedničkog europskog doma. U Minsku će predsjednici europskih biskupskih konferencija razgovarati o tome kako naviještati Kristovo evanđelje u Europi.

U srijedu 27. rujna predsjednici i delegati predsjednika europskih biskupskih konferencija slavili su Misu u katedrali Svetog Imena Marijina u Minsku. Katedralu su dali sagraditi početkom 18. stoljeća isusovci a nakon osnivanja katoličke biskupije u Minsku 1798. godine isusovačka crkva postaje prvostolnica. Krajem 19. stoljeća ukinuta je minska nadbiskupija te crkva posvećena Mariji Djevici postaje župna crkva a ponovno postaje katedralom

---

nakon ponovnog osnivanja biskupije Minsk 1917. godine. Nakon Drugog svjetskog rata komunističke su vlasti zatvorile katedralu. Vlasti su crkvu predale na korištenje Državnom dramskom kazalištu, a zatim sportskoj udruzi. God. 1951. uništena su dva tornja i unutarnji ukrasi. Nakon demokratskih promjena u Bjelorusiji država je 1993. godine vratila katedralu nadbiskupiji u vlasništvo. Zbog velikih oštećenja na katedrali radovi na njezinoj obnovi trajali su do listopada 1997. kada je prvostolnica posvećena Svetom Imenu Marijinu ponovno posvećena.

U četvrtak ujutro, 28. rujna, Predsjednik Republike Bjelorusije, Aleksandar Lukašenko, primit će u audijenciju sudionike plenarnog zasjedanja. Zasjedanje se zaključuje u nedjelju 1. listopada euharistijskim slavljinama u različitim župama Minska i susretom s lokalnim vjerničkim zajednicama.

Vijeće europskih biskupskih konferencija službeno je osnovano u ožujku 1971. no povijest Vijeća seže još dalje u prošlost. Naime, neposredno nakon Drugog vatikanskog sabora trinaest predsjednika europskih biskupskih konferencija odlučilo je istražiti mogućnost bolje suradnje i povezivanja između europskih biskupa i europskih biskupskih konferencija. God. 1995. odobren je statut CCEE-a u kojem se izričito navodi da Vijeće čine europske biskupske konferencije, koje u CCEE-u predstavljaju njihovi predsjednici. Statut predviđa također mogućnost da biskupi koji nisu članovi neke biskupske konferencije budu ipak punopravni članovi CCEE-a.

U svojoj više od četrdeset godina dugoj povijesti CCEE je organizirao niz susreta, među kojima osam simpozija europskih biskupa i brojne susrete o temama od velike pastoralne važnosti u Europi. Jednog od plenarnih zasjedanja CCEE-a, 40. po redu, održano je u Zagrebu od 30. rujna do 3. listopada 2010.

Vijeće trenutno ima 39 članova. Uz 33 predsjednika europskih biskupskih konferencija u europskim zemljama Vijeće čine još nadbiskup Luksemburga, nadbiskup Kneževine Monaka, ciparski maronitski nadbiskup, biskup Chişinăua (Moldavija), biskup eparhije Mukačevo i apostolski upravitelj Estonije. Ukupno je dakle 39 članova CCEE-a, koji se prostire na teritoriju koji obuhvaća 45 država.

Vodstvo CCEE-a čine predsjednik i dva potpredsjednika koji se biraju na petogodišnji mandat. Vijećem trenutno predsjedava genovski nadbiskup kardinal Angelo Bagnasco, a potpredsjednici su westminsterski nadbiskup kardinal Vincent Nichols i nadbiskup Poznańa mons. Stanislaw Gadecki. Tajništvo vodi generalni tajnik koji se bira na plenarnom zasjedanju CCEE-a na mandat od pet godina, te zamjenik generalnog tajnika kojeg imenuje Predsjedništvo. Tajništvo ima sjedište u St. Gallenu u Švicarskoj.

Narav i ciljevi CCEE-a definirani su Statutom koji je 2. prosinca 1995. godine odobrio sv. Ivan Pavao II. "Vijeće europskih biskupskih konferencija (CCEE) je tijelo zajedništva između europskih biskupskih konferencija koje ima za cilj promicanje i očuvanje dobra Crkve", navodi se u Statutu. Među ciljevima CCEE-a ističu se vršenje kolegijalnosti u hijerarhijskom zajedništvu cum et sub romano pontefice; ostvarenje tješnje komunikacije i suradnje između europskih biskupa i europskih biskupskih konferencija, poštujući ulogu i mjerodavnost svakog od njih, sa ciljem promicanja i poticanja nove evangelizacije na tlu Europe; promicanje zajedništva s vijećima biskupskih konferencija drugih kontinenata; potpora ekumenskoj suradnji u Europi, sa ciljem uspostave jedinstva kršćana; živo crkveno svjedočenje u europskom društvu.

Zajedno s pravoslavnim Crkvama na europskom kontinentu, CCEE organizira svake druge godine Europski katoličko-pravoslavni forum na kojem se raspravlja o antropološkim i pastoralnim pitanjima i nastoje se usuglasiti zajednička stajališta o socijalnim i etičkim pitanjima.

Za teme koje su povezane s Europskom unijom, CCEE surađuje osobito s COMECE-om. Uzajamni pozivi i razmjene informacija te zajedničke inicijative postoje između CCEE-a i biskupskih tijela drugih kontinenata: SECAM-SCEAM-a (Afrika), CELAM (Latinska Amerika), FABC (Azija) i FBCO (Oceanija). U svojim različitim područjima CCEE djeluje u povezanosti s mjerodavnim uredima Svete Stolice.

Završna poruka s plenarnog zasjedanja Vijeća Europskih biskupskih konferencija u Minsku

Na završetku radnog dijela plenarnog zasjedanja Vijeća europskih biskupskih konferencija u Minsku u subotu 30. rujna objavljena je Završna poruka, koju prenosimo u cijelosti:

Crkva voli Europu i vjeruje u njezinu budućnost: Europa nije samo zemlja, već je duhovni zadatak. Na plenarnom sastanku održanom u Bjelorusiji, u Minsku, obnovili smo svoju opredijeljenost da s oduševljenjem budemo dionici puta ovog kontinenta, koji ima nešto veliko ponuditi svima u logici reciprociteta.

Zadatak našeg Vijeća je promicanje zajedništva među pastirima različitih naroda i pronalaženje putova da glas Gospodina Isusa ponovno odjekne u srcu "europskog čovjeka", kulture i društva: gdje ljudsko dostojanstvo može naći čvrsto sidro ako ne u Isusu, utjelovljenom Sinu Božjem? Ovo je

---

specifičan doprinos kršćanstva europskom identitetu, a dvije tisuće godina ljubavi, umjetnosti i kulture, to živo svjedoče.

S ljubavlju upućujemo želju Svetom Ocu Franji za "novim i hrabrom zamahom za ovaj voljeni kontinent". U tom novom zamahu mi ne smijemo izostati, svjesni da smo glasnici blagovijesti. Poruka koju smo dužni svijetu naviještati je uzvišena i snažna, ali sa siromašnim sredstvima: Isusovo evanđelje je nepresušno vrelo europske povijesti, njegove humanističke kulture, demokracije, ljudskih prava i dužnosti. I ujedno im je najsigurnije jamstvo!

Usprkos tendencijama koje nastoje čovjeka izolirati, vjerujemo u ono jedinstvo duhovnih i etičkih ideala koje je oduvijek duša i sudbina Europe. Baš kao što vjerujemo u kontinuirani put pomirenja koji je dio ne samo povijesti, nego i života, a koji vodi prema poštivanju i valorizaciji različitih tradicija i religija odbacujući svaki ekstremizam.

Otvorenost religiji, transcenciji, solidarnom odnosu i zajedništvu, dobili su svoj opipljiv izraz u evanđelju i otkrili jedinstveno dostojanstvo osobe; nadahnjivali su Europu na njezinu ne uvijek lakom putu, na kojem je bilo i ograničenja i pogrešaka. Sâm fenomen imigracije obasjava svjetlo te duše, u znaku prihvaćanja, integracije i zakonitosti, unatoč poteškoćama i strahovima, svjesni napora nužne zajedničke odgovornosti.

Narodima i državama izražavamo naš ohrabrenje da reagiraju također na snažne sugestije sekularizma, koji potiče na život bez Boga ili da ga se ograniči na privatni prostor, potičući klicu individualizma i stvarajući samoću. Poznato je, između ostalog, kako je otvorenost životu – u svakoj njegovoj fazi – pokazatelj nade, a stopa nataliteta najbolji znak zdravstvenog stanja društva.

Upravo stvarnost mladih – tema sljedeće Sinode Crkve – bila je druga tema kojoj su biskupi okupljeni u duhu kolegijaliteta posvetili pozornost. Na vidjelo je izašla velika naklonost europskih biskupa: naklonost koja se preobražava u molitvu, veću bliskost, želju za slušanjem i praćenjem mladog pacijenta strpljivo i s ljubavlju.

Crkva čvrsto vjeruje u mlade ljude, gaji poštovanje i ima povjerenje u njih, kao majka za svoju djecu. Tijekom radova pojavile su se i neke zabrinutosti, poput nestalne kulture koja nas sa svih strana okružuje, raširene individualističke ogorčenosti koja rađa nesigurnost i usamljenost, te neki sukobi i nepravde koji i danas narušavaju veliko dobro mira. To su razlozi koji potvrđuju našu opredijeljenost da budemo uz njih i da im budemo suputnici na njihovu životnom putu; da im pomognemo osjetiti da je

---

evanđelje navještaj velikoga "da" životu, ljubavi, slobodi, radosti: to znači reći "da" Kristu.

Na ovom putu naše zajednice su s nama i s našim svećenicima, kako bismo bili znak nade, zajedništva, djelatne dobrohotnosti: duboki i živi korijen je Krist, koji govori srcu i razumu svakog pojedinca kao i Staroga kontinenta, da pronade sebe samog onkraj politike i ekonomije.

Želimo da Isusova riječ dopre do srca Europe: "Ne boj se, ja sam s tobom". Ne boj se stara Europo biti to što jesi, nastavi putom svojih očeva koji su te sanjali kao dom narodâ i državâ, kao majku brojne djece i bogate kulture, zemlju otvorenog i cjelovitog humanizma. Dà, ne boj se, vjeruj! Crkva, iskusna u čovjekoljublju, ti je prijatelj: s pogledom uprtim u Krista i evanđelje, kroči s tobom prema budućnosti pomirenja, pravednosti i mira, kaže se u Završnoj poruci s plenarnog zasjedanja Vijeća europskih biskupskih konferencija.

Delegacija BK BiH sudjelovala u radu Simpozija o mladima Europe u Barceloni

Mons. Pero Sudar, pomoćni biskup vrhbosanski i Predsjednik Pedagoškog vijeća Katoličkih „Škola za Europu“ u BiH, vlč. Tomislav Mlakić, ravnatelj Nacionalnog katehetskog ureda BK BiH i vlč. Šimo Maršić, u ime Odbora za mlade koje djeluje unutar Vijeća za laike BK BiH sudjelovali su od 28. ožujka do 31. ožujka 2017. godine u Barcelonu na Simpoziju o Praćenju mladih na njihovom putu slobodnog odgovora na Kristov poziv. Simpozij je organiziralo Vijeće Biskupijskih konferencije Europe u prostorima barcelonske bogoslovije, a s ciljem pripreme za najavljenju Sinodu o mladima koja će biti održana u listopadu 2018. godine. Na susretu se okupilo 275 nacionalnih delegata odgovornih za Sveučilišni pastoral, Katoličko školstvo, Katehezu, Pastoral zvanja i Pastoral mladih. Simpozij je bio mjesto susreta, molitve, razmjene iskustava u praćenju mladih iz različitih sektora, zajedničkog promišljanja i osluškivanja mladih. Tema susreta bio je događaj susreta učenika s Uskrslim Isusom na putu u Emaus koji je sudionicima Simpozija poslužio kao temelj promišljanja o praćenju mladih u njihovom odrastanju. Vrhunac Simpozija je bilo euharistijsko slavlje u crkvi Svete Obitelji (Sagrada Familia), koje je predvodio Kardinal Agnelo Bagnasco, predsjednik Vijeća Biskupijskih konferencija Europe. Zadnji dan Simpozija Jutarnju molitvu i Sv. Misu predvodio je Mons. Juan Jose Omella, nadbiskup Barcelone, koji je zahvalio sudionicima Simpozija na njihovom radu i pozvao ih da slijede model Emausa u praćenju mladih ljudi, osluškujući mlade ljude i preporučujući im slijediti Krista u njihovom životu. Kardinal Lorenzo Baldisseri, generalni tajnik Sinode biskupa, sudionicima je govorio

---

o Sinodalnom putu koji uključuje Pripremni dokument koji je već objavljen i u kojem se nalazi upitnik koji je upućen cijeloj Crkvi. Radni dokument (Instrumentum Laboris) Sinode biskupa će biti sastavljen nakon što pristignu odgovori, prijedlozi i sugestije iz cijeloga svijeta, te će biti dan Sinodskim ocima na promišljanje i diskusiju. Zaključne riječi Simpozija bile su povjerene Predsjedniku Vijeća biskupijskih konferencije Europe, Kardinalu Agnelu Bagnascu, koji je naglasio važnost odgojitelja u današnjem društvenom kontekstu, u kojem je odgojitelj mora biti zagledan u Isusa, jedinog i pravog Učitelja. Kardinal Bagnasco zaključio je riječima upućenim mladima: „Gledamo na generaciju mladih s velikim povjerenjem i ljubavlju; na nama je biti danas evangelizatori, uvjereni da to danas znači poučiti ljude umjetnosti življenja! Providnost nam je dala ovo vrijeme koje je nam se ponekad čini zahtjevnim, prihvatimo ga s povjerenjem i ljubavlju (...) Da, želimo ga dobro živjeti mijenjajući sebe i pomažući drugima.“

Priopćenje na završetku susreta osoba zaduženih za medije i glasnogovornika europskih biskupskih konferencija i Izjava Sofijskog Apostolskog egzarha

Tiskovni ured Vijeća europskih biskupskih konferencija objavio je Priopćenje s Godišnjeg susreta osoba zaduženih za medije i glasnogovornika europskih biskupskih konferencija, koji je održan od 7. do 10. lipnja 2017. u bugarskom glavnom gradu Sofiji. Na susretu su, između ostalih, sudjelovali: glasnogovornik Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine mons. Ivo Tomašević te, u ime Hrvatske biskupske konferencije, doktor komunikologije vlč. Krunoslav Novak, asistent na Hrvatskom katoličkom sveučilištu u Zagrebu. Priopćenje i Izjavu Sofijskog Apostolskog egzarha prenosimo u cijelosti:

Godišnji susret osoba zaduženih za medije i glasnogovornika europskih biskupskih konferencija održan je od 7. do 10. lipnja 2017. u Sofiji (Bugarska) na poziv predsjednika Bugarske međuobredne biskupske konferencije mons. Christa Proykova, Sofijskog apostolskog egzarha.

U glavnom gradu Bugarske, glasnogovornici su raspravljali o korištenju novih medija, a osobito društvenih mreža, s ciljem povećanja sinodalne dimenzije Crkve i širenja pojma zvanja u kršćanskoj svijesti te služenja i zauzetosti Crkve za Europu i njezina nastojanja u borbi protiv oblika zlostavljanja djece na internetu. Između ostaloga, razmijenili su iskustva i projekte na području komunikacija.

U Sofiji su 45 delegata iz 25 europskih zemalja imali također prigodu produbiti i vrjednovati važnu kulturnu baštinu bugarskog kršćanskog

---

nasljeđa, posjetiti i susreti se s ravnateljem Bugarske državne agencije (BTA – Bulgarian News Agency), Maximom Minchevim i slaviti Euharistiju sa župnom zajednicom. U Katoličkoj Crkvi u Bugarskoj postoji zajednica latinskog obreda kao i zajednica bizantskog obreda. Ova malobrojna katolička zajednica, koja je osobito živa, susreće se s brojnim izazovima.

Izjava Sofijskog Apostolskog egzarha

U vrijeme dok se Bugarska priprema da po prvi put u svojoj povijesti preuzme predsjedanje Vijećem Europske Unije (od siječnja 2018.), glasnogovornici biskupskih konferencija informirani su o žalosnom stanju do kojeg je nedavno došlo između Sofijskog egzarhata i Financijskog odjela glavnog grada koji uporno odbija priznati vjerski status katoličkih samostana u Sofiji.

Mjesna Katolička Crkva stoga bila je primorana obratiti se sudu pravde protiv spomenutog Financijskog odjela koji, unatoč opetovanih pisanih izdvojenih mišljenja sa strane raznih mjerodavnih nadležnih organa, kao na primjer Uprave Vijeća za vjerska pitanja pri Vijeću ministara Bugarske, radije želi ići do kraja pravnoga postupka koji je u tijeku.

Za egzarhijske pravnike i za mons. Christa Proykova „ova nesretna tvrdoglavost baca loše svjetlo na poštivanje prava na vjersku slobodu u Bugarskoj u mjeri u kojoj pokazuje ranjivost na osobne interpretacije općinskih ili državnih službenika”.

Deset godina od ulaska Bugarske u Europsku Uniju

Deseta obljetnica ulaska Bugarske u Europsku Uniju bila je prigoda za razmišljanje o stanju Unije i o društvenim, političkim, gospodarskim i kulturnim izazovima koji postoje širom europskog kontinenta. Stalni promatrač Svete Stolice pri Vijeću Europe mons. Paolo Rudelli i generalni tajnik COMECE o. Olivier Poquillon svojim su izlaganjima pomogli glasnogovornicima u spomenutom razmišljanju.

Nastojanje Crkve u ovom projektu mira i razvoja, što je sudbina ove zajednice i što bi Europska unija trebala biti, pokazuje se kroz trajno i diskretno praćenje rada europskih institucija. Brojni izazovi, koji danas prijete koheziji i samom europskom projektu, zahtijevaju od europskih institucija obnovljeni napor u promišljanju vlastitih načina rada tražeći inspiraciju u velikim idealima. Kao svjedočanstvo zauzimanja Crkve za Europu, sastat će se predsjednici europskih biskupskih konferencija krajem rujna u Minsku (Bjelorusija), na poziv CCEE-a te, između ostalih tema, zajednički promišljati o poslanju Crkve u današnjem kontekstu europskog

---

kontinenta. COMECE - crkveno tijelo koje prati rad Europske unije – zajedno s Državnim tajništvom Svete Stolice, sa svoje će strane u jesen (od 27. do 29. listopada 2017.) u Rimu organizirati europski dijalog pod naslovom „(Pre)-misliti Europu. Kršćanski doprinosi za budućnost europskog projekta“.

Promišljanje o Europi zaključeno je susretom s bugarskim carem Simeonom II., bivšim premijerom (od 2001. do 2005.), tijekom kojeg su sudionici upoznati s velikim trudom i njegovim osobnim doprinosom u ostvarenju europskog projekta.

Sinoda o mladima

Polazeći od predstojeće Sinode o mladima, glasnogovornici su promišljali o tehnološkom razvoju na području komunikacija i širenja društvenih medija. Usredotočili su se na koncept sinodalnosti, na način komuniciranja kršćanskog pojma zvanja te crkvenog nastojanja u borbi protiv zlostavljanja maloljetnika na internetu. Tijekom radnog dijela zasjedanja svoja izlaganja održali su stručnjaci: o. Eric Salobir, generalni promicatelj za društvene komunikacije dominikanaca, sestra Nathalie Becquart, ravnateljica Nacionalne službe za evangelizaciju mladih i zvanja Francuske biskupske konferencije, i član Družbe Isusove p. dr. Hans Zollner, predsjednik Centra za zaštitu djece.

Novi mediji, a posebno društvene mreže, mogu dati veliki doprinos u promicanju prakse sudjelovanja vjernika u životu i promišljanju Crkve.

Digitalna kultura, u kojoj se razvija praksa „kolektivne inteligencije,, (crowdsourcing) tipična za svijet hakera i „open sourcea“, što ukazuje na sudjelovanje sve većeg broja umova zauzetih u promišljanju o istom pitanju, o istoj situaciji, o istim problemima, kako bi se na kraju identificirao i povećao broj mogućih rješenja na određeni problem bez traženja da se dođe do „zajedničke odluke“, mogao bi pomoći u življenju i korektnom razmišljanju sinodalnosti Crkve. Ove nove tehnološke mogućnosti, međutim, zahtijevaju sa strane Crkva i društva u cjelini hitnu pozornost kako bi uistinu bile u službi ljudske osobe, njezinoga dobra i njezine istine.

Također i u komunikaciji oko pojma kršćanskog poziva, Crkva ne može ne koristiti nova sredstva društvenih komunikacija, društvenih mreža i kulture slike u koje su uronjeni mladi ljudi danas. Nužno je puno raditi koristeći pedagogiju videa i dajući glas onim iskustvima koja su u stanju pokazati ljepotu različitih zvanja u Crkvi kao služenja za dobro svih i na slavu Božju, a istovremeno pomoći osobi u uvodnom razmišljanju o vlastitom odnosu s Gospodinom koji poziva svakog od nas.

Unatoč patnji uzrokovanoj slučajevima zlostavljanja maloljetnika počinjenih sa strane zaređenih crkvenih službenika, Crkva je svjesna svog poziva da bude na prvoj crti u borbi protiv svih oblika zlostavljanja maloljetnika koja se u eri konekcije događa sve više na internetu i preko interneta. Glasnogovornici su informirani o inicijativama poduzetim na tom području, a na osobit način o onima koje promiče Centar za zaštitu djece Sveučilišta Gregorijana i predstojećeg kongresa „Dječje dostojanstvu u digitalnom svijetu” koji će se održati od 3. do 6. listopada 2017. u Rimu i koji potvrđuje nastojanje Crkve, zajedno s vlastima i brojnim drugim međunarodnim institucijama, u sučeljavanju s tim fenomenom.

Susret je, na koncu, bio i prigoda da se razmijene projekti dobre prakse biskupskih konferencija na području društvenih komunikacija.

Susret glasnogovornika 2018. godine održat će se od 26. do 28. lipnja 2018. u Rimu.

U Bukureštu održan susret generalnih tajnika europskih biskupskih konferencija

U Bukureštu je od 30. lipnja do 3. srpnja održan 45. susret generalnih tajnika europskih biskupskih konferencija. Ove je godine susret održan u Rumunjskoj, na poziv Rumunjske biskupske konferencije. Deset godina nakon ulaska Rumunjske u Europsku uniju i deset godina nakon Europske ekumenske skupštine u Sibiuu, održane u rujnu 2007. na kojoj se okupilo više od tri tisuće predstavnika svih kršćanskih crkava Staroga kontinentu, glavni tajnici sastali su se u glavnom gradu Rumunjske da raspravljaju o „Ulozi Crkve, posebice katoličkih biskupskih konferencija, u pluralističnoj Europi”.

Europa je danas više nego ikada složena stvarnost, navodi se u priopćenju CCEE-a o temi „Europa: pluralna i živa stvarnost” u kojem je sažeta poruka susreta. Europa u „množini” također uključuje potrebu za zajedničkim hvatanjem ukoštac s izazovima. Pluralistička kultura snažno obilježena sekularizmom i individualizmom uzima sve više maha. Usprkos tome volja za zajedničkim vrijednostima, utemeljena u Istini, zajedno sa željom za Bogom sve više raste, osobito među mlađim naraštajima.

Katolička Crkva u sadašnjem trenutku prepoznaje priliku da živi i svjedoči s obnovljenom predanošću radost Isusova evanđelja: radost Boga koji je iz ljubavi preuzeo na sebe ljudsku narav, pružajući čovjeku svoju pomoć i u

---

najtežim povijesnim trenucima. Prateći europski pluralizam u svjetlu kršćanske poruke, Crkva želi svjedočiti tu Božju ljubav prema čovjeku.

Fenomen migracije, stanoviti kulturološki raskol među generacijama, kriza obrazovnog sustava, koji pomalo posvuda ne uspijeva osigurati prenošenje vrijednosti koje podupiru društvene odnose i kriza institucija, samo su neki od aspekata koji svjedoče da Europa više nije homogena stvarnost. Da bi se ozbiljno suočilo s izazovima tih pitanja, nužno je vratiti odlučujuću ulogu razuma. Ako potonjeg istisnu emocije, kao što je često slučaj u našim vremenima zatomljene istine, nasilje u govoru i djelima postaje svakodnevna praksa, upozorava se u priopćenju.

Unatoč nekim znakovima oporavka u Europi, jaz između bogatih i siromašnih stalno raste. Postoje također velike razlike među samim europskim zemljama, između gradova i ruralnih sredina te među generacijama. Posebnu zabrinutost pobuđuje sve veći broj nezaposlenih mladih ljudi (koji je u nekim zemljama vrlo visok) kao i sve veći broj starijih ljudi koji žive u stanju krajnjeg siromaštva. Ako su ideologije iz prošlosti, usmjerene na poništavanje razlika među ljudima, dovele do totalitarnih i nasilnih režima, porast gospodarske nejednakosti među ljudima i zemljama dovodi do novih uznemirujućih napetosti. Solidarnost i ljubav, zajedno s pravdom, nisu prazne riječi, već hitnosti na koje Crkva ne prestaje ukazivati.

Aktualna zdrava politička pluralnost danas ne uspijeva jasno izraziti antropološke vizije i modele kao i vizije i modele društva. Već dugi niz godina u mnogim europskim zemljama društveni raskol između građana i političkih vođa obilježen je sve većom apstinencijom birača na izborima. Obnova političkoga djelovanja ovisi o političarima i strankama koji će znati predložiti politike usmjerene na zaštitu ljudskoga dostojanstva i promicanje općeg dobra.

Različitosti u pristupu uslugama, starenje stanovništva i teškoće koje se javljaju u življenju etničkih ili vjerskih razlika, sva ta pitanja jasno ukazuju na potrebu promicanja „kulture suživota" koja ne pretvara različitost u neprijateljstvo a identitet u izolaciju. Izazov poštovanja identiteta i oblika pripadanja, čak i unutar Crkve, bila je tema o kojoj su glavni tajnici mnogo raspravljali.

I u samoj Crkvi pluralizam predstavlja veliki izazov. Kao što nas papa Franjo podsjeća, jedinstvo je višestruko i u samoj Crkvi postoji mnogo načina življenja vjere. Ako je potrebno unijeti poboljšanja u naše rasprave u zajednici i svjedočiti crkveno zajedništvo, pogrešno je različitost mišljenja smatrati znakom podjele. Pravi kršćanski dijalog je zapravo slobodno i odgovorno slušanje čak i suprotnih mišljenja.

U svim tim izazovima, ucjepljivanje ima ključnu ulogu i to je istodobno način kojim Crkva želi živjeti u ovom europskom pluralističkom ozračju i pratiti čovjeka u njegovoj krhkosti i njegovim pravednim težnjama. Bog je uvijek prisutan! Jedino ako ostane danas vjerna Isusu Kristu i promiče načela i vrijednosti izražene u njezinom društvenom nauku, Crkva može odgovoriti na svoje poslanje služenja čovječanstvu. Jedino Crkva lišena predrasuda, oblika instrumentalizacije, a ponekad čak i zakona koji ne poštuju u potpunosti pravo na vjersku slobodu, može ispuniti tu službu i dati svoj poseban doprinos. Ta perspektiva danas se pokazuje posebno teškom zbog tendencije odvajanja vjere od razuma i sve većeg potiskivanja religije u privatnu sferu ljudskog života. Zato je nužno proširiti prostor javne rasprave i dozivati kršćanima u pamet prije svega važnost odjelotvorenja vrijednosti prudentia christiana i potrebu obrane života i dostojanstva svake osobe po svaku cijenu, navodi se, među ostalim, u priopćenju CCEE-a.

Idući susret generalnih tajnika europskih biskupskih konferencija održat će se od 28. lipnja do 2. srpnja 2018. na Cipru.

Završen međunarodni simpozij u Castel Gandolfu

Simpozij je okupio oko 300 sudionika iz 40-etak zemalja, među kojima je sudjelovao i kardinal Vinko Puljić i odgojitelji u ime BK BiH

U Castel Gandolfu je održan međunarodni simpozij povodom izlaska novog Ratio Fundamentalism Institutionis Sacerdotalis od 4. do 7. listopada 2017. u organizaciji Kongregacije za Kler. Simpozij je okupio oko 300 sudionika iz 40-etak zemalja. U ime Hrvatske biskupske konferencije sudjelovali su predstavnici: mons. Marin Barišić, nadbiskup Splitsko-makarski i predsjednik vijeća HBK-a za sjemeništa i duhovna zvanja, s. Danijela Anić, tajnica vijeća, rektor Bogoslovnog sjemeništa "Ivan Pavao II." u Rijeci vlč. Mario Tomljanović, rektor Centralnog bogoslovnog sjemeništa u Splitu don Jure Bjeliš, duhovnik Nadbiskupskog bogoslovnog sjemeništa u Zagrebu vlč. Andrija Miličević te vlč. Đulijano Trdić voditelj centra za savjetovanje Riječke nadbiskupije. U ime Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine njezin predsjednik kardinal Vinko Puljić, nadbiskup metropolit vrhbosanski, rektor Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa vlč. Josip Knežević, rektor Nadbiskupskog misijskog međunarodnog sjemeništa "Redemptoris Mater" u Sarajevu vlč. Michele Capasso, magistar franjevačke teologije fra Danijel Nikolić te dr. Sanda D. Smoljo, voditeljica Centra za savjetovanje Vrhbosanske nadbiskupije.

Simpozij je započeo sa slavljem Svete mise u centru Mariapoli u Castel Gandolfu u srijedu 4. listopada. Sve prisutne na početku je pozdravio

---

kardinal Beniamino Stella, Prefekt kongregacije za kler te predstavio glavne teme simpozija o novom Ratio. Simpozij je bio usmjeren na predstavljanje poglavlja novog Ratio Fundamentalis koji bi trebao doprinijeti integralnoj formaciji kandidata za svećeništvo. Također je predstavljen put kako bi svaka Biskupska konferencija prema ovom predlošku trebala izraditi za svoje zemlje novi Ratio Nationalis koji poslije treba biti odobren od Kongregacije za kler.

Također je bio radni dio u grupama podijeljen u jezičnim skupinama gdje su svi trebali dati odgovor na pitanja: Što je u novom Ratio što već postoji u formaciji koju novosti u odnosu na dosadašnju formaciju donosi novi Ratio.

Simpozij je zaključen posjetom Vatikanu i Svetom misom koju je predvodio kardinal Stella koji je zahvalivši svima na sudjelovanju u radu ovog simpozija napomenuo da naš rad u pogledu formacije novih svećenika Crkvi tek započinje. Kasnije su svi prisutni u Apostolskoj palači u dvorani Klemenitna sudjelovali na audijenciji kod pape Franje. Papa Franjo se svima prisutnima obratio riječima istaknuvši da " je svećenička formacija odlučujuća za poslanje Crkve. Obnova vjere i buduća duhovna zvanja moguća su samo ako imamo dobro formirane svećenike. Formacija svećenika ovisi u prvom redu o Božjem djelovanju u našem životu, a ne o našim aktivnostima. To je djelo koje traži hrabrost prepustiti se da nas oblikuje Gospodin, kako bi preobrazio naše srce i naš život, istaknuo je Papa, nastavivši da se ta formacija ne može riješiti produblјivanjem kulture te da ne može biti samo mjesna inicijativa. Bog je strplјiv i milosrdan tvorac naše svećeničke formacije i kao što stoji u dokumentu Ratio Fundamentalis, taj posao traje čitavi život".

Zaključujući, Sveti Otac je naglasio "da se svećenik odgaja bježeći od duhovnosti koja je beživotna i s druge strane izbjegavajući djela koja pripadaju samo ovom svijetu i nemaju u sebi Boga". I na kraju Papa je rekao "da si moramo uvijek postavljati pitanje: Kakav svećenik želim biti? Svećenik koji traži udobnost ili misionar u kojem gori srce za Učitelja i Narod Božji?".

IMENOVANJA, RAZRJEŠENJA I ODOBRENJA

Mons. Tomo Vukšić – izabran na novi mandat u Biskupskoj komisiji HBK i BK BiH za Papinski hrvatski zavod sv. Jeronima u Rimu (dopis br. 149/2017)

Praesentibus litteris – za svećenike imenovane u hrvatskoj inozemnoj pastvi: fra Nikolu Matanovića (dekret br. 10/2017)

Praesentibus litteris – za svećenike imenovane u hrvatskoj inozemnoj pastvi: fra Miroslava Jonjića, fra Mirona Sikirića, fra Slavena Mijatovića, vlč. Vrdrana Lešića i vlč. Veselka Župarića (dekret br. 50/2017)

Praesentibus litteris – za vrhbosanskog svećenika imenovanog u hrvatskoj inozemnoj pastvi: vlč. Marjana Orkića (dekret br. 185/2017)

Vlč. Predrag Ivandić – imenovan članom Vijeća za mala sjemeništa BK BiH (dekret br. 191/2017)

Vlč. Jošt Mezeg – imenovan članom Vijeća za bogoslovna sjemeništa BK BiH (dekret br. 192/2017)

Osnutak i imenovanje Stručnog tijela za prijenos liturgijskih slavlja

Prot.br. 217/2017

Sarajevo, 1. prosinca 2017.

U skladu s odlukom Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, koja je donesena na 71. redovitom zasjedanju održanom 3. i 4. studenog 2017. u Sarajevu, ovim dekretom osnivam Stručno tijelo za prijenose liturgijskih slavlja u skladu s dokumentom BK BiH iz 2010. godine: *Temeljne odredbe BK BiH za televizijski, radijski i internetski prijenos liturgijskih slavlja*.

Na čelu ovog stručnog tijela bit će predsjednika Vijeća za sredstva društvenog priopćivanja BK BiH, a sada je to mons. Tomo Vukšić, vojni biskup u BiH. Za članove Stručnog tijela imenujem:

1. Mons. Ivicu Božinovića, ekonoma Banjolučke biskupije;
2. Fra Damira Pavića, tajnika Franjevačke provincije Bosne Srebrene;
3. P. Sinišu Štambuka, glavnog urednika Radio Marije BiH;
4. Vlč. Josipa Vajdnara, glavnog urednika Katoličkog tjednik;
5. Gospodina Maria Glibića;
6. Gđicu Marinu Knežević, urednicu vjerskog programa na Federalnoj televiziji;
7. Mons. Ivu Tomaševića, generalnog tajnika BK BiH.

Prema *Temeljnim odredba BK BiH za televizijski, radijski i internetski prijenos liturgijskih slavlja* ovo Stručno tijelo će: *u suradnji s pojedinim*

---

predstavnicima biskupija i provincija te s vodstvom programa religijske kulture javnih televizija i radija na razini BiH, odnosno mjerodavnih tijela medijskih kuća, izraditi godišnji raspored prijenosa liturgijskih slavlja, pazеći na zastupljenost svih krajeva BiH te vodeći brigu o posebnim slavlјima i prigodama. Tako izrađен plan bit će dostavlјen na odobrenje Vijeću BK BiH za liturgiju. Spomenuto mjerodavno stručno tijelo vodit će brigu da se odobreni plan poštuje, te da televizijski i radijski prijenosi budu u skladu s općim liturgijskim normama i ovim Temelјnim dokumentom. U tome smislu ono će u pripremanju pojedinoga prijenosa biti u povezanosti i suradnji s televizijskim i radijskim redateljstvom, kao i sa zaduženim osobama iz nad/biskupije s čijega se područja ostvaruje prijenos.

Na prijedlog biskupa Vukšića, molim mons. Božinovića, vlč. Vajdnера i gospodina Glibića da na području svojih biskupija, u skladu s gore navedenom zadaćom Stručnog tijela, prikupe i do 15. prosinca 2017. dostave prijedlog najvažnijih događanja koje smatraju da bi ih trebalo izravno prenositi ili s njih izvještavati tijekom 2018. godine. Tom prigodom stupit će u kontakt s predstavnicima pojedinih provincija u BiH osim dvije franjevačke provincije. Molim fra Damira da učiniti to isto za područje dviju franjevačkih provincija u BiH predlažući događaje koji se slave na razini spomenutih provincija. Također molim da se u prijedlogu napiše koji bi elektronički mediji u BiH prenosili pojedini događaj.

Na rad ovog Stručnog tijela i na sve imenovane zazivam obilје Božјeg blagoslova i najiskrenije pozdravlјam!

*Vinko kardinal Puljić
nadbiskup metropolit vrhbosanski
predsjednik BK BiH*

*Mons. Ivo Tomašević
generalni tajnik BK BiH*

Odobrenje Općeg pravilnika Caritasа BiH

Prot. broj: 162/2017

Sarajevo, 14. srpnja 2017.

Nakon što je na 70. redovitom zasjedanju Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, održanom 13. i 14. srpnja 2017. u Banjoj Luci, razmotren prijedlog Općeg pravilnika Caritasа Bosne i Hercegovine, koji je usuglašen s Pravilnikom *Caritasa Internationalis* i Statutom Caritasа BiH te s drugim

---

pravilnicima Caritasa BiH, ovim ODOBRAVAM Opći pravilnik Caritasa Bosne i Hercegovine.

Ovaj Opći pravilnik Caritasa Bosne i Hercegovine stupa na snagu dana 14. srpnja 2017.

*Vinko kardinal Puljić
nadbiskup metropolit vrhbosanski
predsjednik BK BiH*

*Mons. Ivo Tomašević
generalni tajnik BK BiH*

OPĆI PRAVILNIK CARITASA BOSNE I HERCEGOVINE³

POGLAVLJE I. Uvodne odredbe

Članak 1.: Pojašnjenja

1.1 Opći pravilnik (dalje: Pravilnik) Caritasu Bosne i Hercegovine (dalje: Caritas BiH) izrađen je na temelju Statuta Caritasu Bosne i Hercegovine (dalje: Statut), Zakonika kanonskog prava, važećih zakona Bosne i Hercegovine i Internog pravilnika Caritasu Internationalis.

1.2 Poslovnici o radu Upravnog vijeća, Nadzornog vijeća i Središnjeg ureda Caritasu BiH trebaju biti u skladu s ovim Pravilnikom.

1.3 Gramatička terminologija korištenja muškog i ženskog roda za pojmove u ovome Pravilniku uključuje oba roda.

POGLAVLJE II. Organizacije članice

Članak 2.

2.1 Temeljem članka 7.1 Statuta Caritasu Bosne i Hercegovine organizacije članice Caritasu BiH jesu svi nad/biskupijski Caritasi u Bosni i Hercegovini.

---

³ **Napomena:** Ovaj predložak Općeg pravilnika Caritasu BiH usuglašen je s Pravilnikom Caritasu Internationalis, Statutom Caritasu BiH, Menadžmentskim standardima i drugim pravilnicima Caritasu BiH, posebno o financijama!

2.2 Ni jedna druga organizacija, bez obzira na njezinu narav ili pravni status, ne može biti članicom Caritasu BiH.

2.3 Organizacije članice zadržavaju punu samostalnost svog pravnog, financijskog i ugovornog statusa.

2.4 Svaka organizacija mora ispunjavati obveze proistekle iz njihovog vlastitog pravnog statusa, a obveza je dijecezanskog biskupa pobrinuti se kako bi se sve pravne obveze ispunjavale. Caritas BiH nema zakonskih obveza prema organizacijama članicama.

2.5 Organizacija članica ne može ni pod kojim uvjetima samostalno istupiti iz Caritasu BiH. Za istupanje iz članstva potrebna je suglasnost dijecezanskog biskupa i odobrenje Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine (dalje: Osnivač).

2.6 Zadaća je ravnatelja Caritasu BiH da potiče i pomaže organizacijama članicama proces usklađivanja. Organizacije članice trebaju, temeljem članka 6.2 i 9 Statuta, uskladiti svoje opće dokumente i svoj logo s Caritasom BiH.

2.7 Središnji ured Caritasu BiH, pod vodstvom ravnatelja, zadužen je za savjetovanje organizacija članica u ispunjavanju obveza u skladu sa standardima Caritasu Internationalis. Organizacije članice trebaju zadovoljiti minimalne standarde upravljanja, organizacijske infrastrukture, financijske održivosti i odgovornosti, te biti sukladne etičkim pravilima ponašanja Caritasu Internationalis koje je ratificirao Caritas BiH.

2.8 Ravnatelj Caritasu BiH, može uputiti žalbu na način rada članice ukoliko je on u suprotnosti s odredbama Statuta, mjesnih zakona, Zakonikom kanonskog prava i odredbi iz članka 2.6 i 2.7 ovog Pravilnika. Ova se žalba upućuje pismeno, prvo izravno organizaciji članici, a onda i dijecezanskom biskupu u slučaju nepostizanja dogovora.

POGLAVLJE III. Organizacijski ustroj

Članak 3.: Upravno vijeće

3.1 Upravno vijeće ima 8 (osam) članova, a koje po svojoj službi čine:
- predsjednik Caritasu BiH u svojstvu predsjednika Upravnog vijeća (dalje: predsjednik);

- generalni vikari nad/biskupija koje imaju svoje sjedište na području BiH, osim generalnog vikara nad/biskupije iz koje je predsjednik;
- ravnatelj Caritasu BiH;
- ravnatelji nad/biskupijskih Caritasu u BiH.

3.2 Broj članova Upravnog vijeća može se mijenjati, temeljem odluke Osnivača, ali ne smije biti manji od 3 (tri).

3.3 Člana Upravnog vijeća, samo u iznimnim slučajevima spriječenosti iz opravdanih razloga, može predstavljati drugi član Upravnog vijeća ili drugi ovlaštenik koji nema pravo odlučivanja.

3.4 Upravno vijeće radi i odlučuje na sjednicama koje se održavaju najmanje dva puta godišnje i koje saziva predsjednik najmanje 14 (četrnaest) dana prije redovne sjednice Upravnog vijeća.

3.5 Na vlastiti poticaj ili na poticaj Osnivača ili ravnatelja Caritasa BiH, te na temelju pismenog zahtjeva najmanje 3 (tri) člana Upravnog vijeća, predsjednik može sazvati i izvanrednu sjednicu.

3.6 Upravno vijeće ima zapisničara koji može biti djelatnik Caritasa BiH ili predloženi i izabrani nazočni član Upravnog vijeća. Zapisnik sa sjednice potpisuje predsjednik i zapisničar.

3.7 Odluke Upravnog vijeća donose se konsenzusom. Sve donesene odluke trebaju biti zasebno napisane i evidentirane. Sve odluke Upravnog vijeća potpisuje predsjednik.

3.8 Svi članovi Upravnog vijeća služe Caritasu BiH, a opći interesi Caritasa BiH trebaju biti njihov prioritet.

3.9 Članovi Upravnog vijeća prihvaćaju zadaće navedene u članku 13.7 Statuta.

3.10 Članovi Upravnog vijeća mogu zatražiti od ravnatelja Caritasa BiH pismene informacije potrebne za donošenje odluka i ispunjavanje zadaća iz članka 13.7 Statuta.

3.11 Ravnatelj Caritasa BiH obvezatan je ispunjavati odluke Upravnog vijeća i dostaviti informacije o svom radu i radu središnjeg ureda Upravnom vijeću.

3.12 Odobravanje dokumenata navedenih u članku 13.7 alineje b i d Statuta, Upravno vijeće obavlja nakon što su dobili pisane prijedloge od Središnjeg ureda.

3.13 Zasebnom odlukom Upravno vijeće definirat će način odobravanja projekata i programa Središnjeg ureda.

3.14 Upravno vijeće raspravlja o profilu i opisu posla ravnatelja Caritasa BiH i svoj prijedlog dostavlja Osnivaču na odobrenje.

3.15 Način osnivanja povjerenstava, odbora i radnih tijela uređeno je u članku 9. ovog Pravilnika.

3.16 Upravno vijeće ima obvezu predlagati i nadzirati primjenu odluke o načinu financiranja Caritasa BiH. Upravno vijeće svojim odlukama treba omogućiti Caritasu BiH stjecanje financijskih sredstava za nesmetano djelovanje.

3.17 Ostali pojmovi o radu Upravnog vijeća definiraju se Poslovníkom o radu Upravnog vijeća.

Članak 4.: Nadzorno vijeće

4.1 Nadzorno vijeće ima najmanje 3 (tri) člana, a to su:

- biskup kojega bira Osnivač u svojstvu predsjednika Nadzornog vijeća;

- dva financijska stručnjaka koje bira Osnivač, a imenuje predsjednik Biskupske konferencije BiH.

4.2 Svi članovi Nadzornog vijeća biraju se na mandat od 5 (pet) godina koji može biti više puta ponavljan.

4.3 Članovi Nadzornog vijeća ne smiju biti u krvnom srodstvu sa zaposlenicima Caritasa BiH ili članovima Upravnog vijeća.

4.4 Nadzorno vijeće sastaje se najmanje jednom godišnje na redovitoj sjednici koju saziva i kojom ravna predsjednik Nadzornog vijeća.

4.5 Ravnatelj Caritasu BiH može sudjelovati na sjednici, na poziv predsjednika Nadzornog vijeća, ali nema prava odlučivanja.

4.6 Na sjednicama Nadzornog vijeća odluke se donose konsenzusom.

4.7 O radu Nadzornog vijeća vodi se zapisnik. Zapisnik se čuva u pismohrani Caritasu BiH.

4.7 Pregled računa središnjeg ureda obavlja Nadzorno vijeće po potrebi. Predsjednik Nadzornog vijeća treba najaviti pregled računa najmanje 10 (deset) dana unaprijed. Internu reviziju može obavljati član Nadzornog vijeća ili treća osoba koju izabere Nadzorno vijeće, a nju imenuje predsjednik Nadzornog vijeća.

4.8 Nadzorno vijeće odobrava općeg vanjskog revizora Caritasu BiH temeljem prijedloga ravnatelja Caritasu BiH. Nadzorno vijeće treba svakih pet godina procijeniti rad vanjskog revizora. Vanjska revizija pojedinih projekata obavlja se temeljem zahtjeva i pravila donatora.

4.9 Po prijemu godišnjeg financijskog izvješća i mišljenja vanjskog revizora Nadzorno vijeće daje mišljenje o godišnjem financijskom poslovanju Caritasu BiH i upućuje ga Osnivaču na odobrenje.

4.10 Ostala pitanja u vezi s djelovanjem Nadzornog vijeća uređuju se Poslovníkom o radu Nadzornog vijeća.

Članak 5.: Središnji ured

5.1 Ravnatelj Caritasu BiH određuje sastav Središnjeg ureda, njegov organizacijski ustroj i uvjete zaposlenja osoblja.

5.2 Na sve radne odnose djelatnika, uključujući i ravnatelja i odnose zaposlenja i suradnje koje je uspostavio Caritas BiH pod bilo kojim nazivom i u bilo kojem obliku, primjenjuju se odgovarajuće odredbe Zakona o radu i drugih valjanih zakona koji propisuje ova pitanja.

5.3 Središnji ured može urediti odjele, povjerenstva, radne skupine i slična tijela sastavljena od djelatnika Središnjeg ureda, predstavnika članica i

---

vanjskih suradnika, za planiranje i provođenje zajedničkih programa, kako je to opisano u članku 9. ovog Pravilnika.

5.4 Po uputama ravnatelja, Središnji ured radi na ostvarenju svih ciljeva Caritasu BiH, a poglavito skrbi se o:

- izradi i provedbi Strateškog plana Caritasu BiH;
- provedbi projekata Caritasu BiH;
- pripremi godišnjeg plana rada i godišnjeg financijskog plana Središnjeg ureda;
- pripremi godišnjeg opisnog i financijskog izvješća Središnjeg ureda.

POGLAVLJE IV.

Dužnosti

Članak 6.: Predsjednik

6.1 Predsjednika bira Biskupska konferencija BiH.

6.2 Predsjednik istovremeno obnaša dužnost i predsjednika Upravnog vijeća.

6.3 Predsjednik prihvaća zadaće navedene u članku 12.3 Statuta.

6.4 Predsjednik je dužan podnijeti izvješće Osnivaču o djelovanju Caritasu BiH nakon što je zaprimio sve dokumente u pisanom obliku i mišljenje Upravnog i Nadzornog vijeća.

6.5 Predsjednik blisko surađuje s ravnateljem Caritasu BiH i nadgleda njegov rad.

6.6 Predsjednik je posebno pozvan da promiče duh crkvenog zajedništva među organizacijama članicama kao i među nad/biskupima koji su odgovorni za pojedinačne nad/biskupijske Caritase, imajući pritom u vidu njihovu odgovornost u jačanju rada i pastoralnog značaja nad/biskupijskog Caritasu. Predsjednik će nastojati jačati pastoralni značaj zajedničkih aktivnosti kojima se promiče potpuni i cjeloviti ljudski razvoj, nastojati jamčiti vjerodostojnost poslanja Caritasu BiH i podržati organizacije članice, posebno u trenucima poteškoća, te osigurati poštovanje i valjano izvršavanje Statuta i Pravilnika, svih propisanih pravila i odredbi kao i sporazuma o međusobnoj suradnji.

6.7 U slučaju nesposobnosti, teških zapreka, ostavke ili smrti predsjednika, dužnost predsjednika preuzima najstariji član Upravnog vijeća *ad interim* do sljedeće sjednice Biskupske konferencije na kojoj se bira novi Predsjednik.

Članak 7.: Ravnatelj

7.1 Ravnatelja predlaže Upravno vijeće, odobrava Osnivač, a imenuje predsjednik Biskupske konferencije BiH.

7.2 O opisu posla i o prikladnosti ravnatelja raspravlja Upravno vijeće, a svoj prijedlog dostavlja Osnivaču.

7.3 Ravnatelj je odgovoran za izvršenje odluka Upravnog i Nadzornog vijeća.

7.4 Ravnatelj surađuje s predsjednikom u održavanju odnosa s Osnivačem.

7.5 Ravnatelj potiče razvoj članica i potiče njihovo aktivno sudjelovanje u radu Caritasa BiH.

7.6 Ravnatelj koordinira aktivnosti Caritasa BiH na međunarodnoj razini.

7.7 Ravnatelj je odgovoran za promicanje i provedbu međunarodno dogovorenih načela i standarda.

7.8 Ravnatelj štiti i odobrava ispravnu uporabu imena i loga Caritasa BiH.

7.9 Ravnatelj je zakonski predstavnik Caritasa BiH.

7.10 Ravnatelj vodi i organizira Središnji ured. Ravnatelj zapošljava potreban broj osoblja za Središnji ured, u okviru proračunskih granica, sukladno kanonskim i mjesnim zakonima. Ravnatelj otpušta djelatnike Središnjeg ureda sukladno kanonskim i mjesnim zakonima.

7.11 U suradnji s financijskim djelatnicima ravnatelj priprema godišnji financijski plan, te ga dostavlja Upravnom vijeću. Pravo je i obveza Upravnog vijeća da dadne posljednje i konačno odobrenje godišnjeg financijskog plana.

7.12 Ravnatelj dostavlja Upravnom vijeću godišnji plan djelovanja, zajedno sa svim ostalim informacijama koje se od njega traže, a koji je u skladu sa Statutom i Strateškim planom.

7.13 Ravnatelj je odgovoran osigurati da se svi tekstovi moralnog i doktrinalnog sadržaja ili obilježja, bilo koje vrste, razine ili kretanja (internog ili eksternog), a koje Caritas BiH predloži za izdavanje, trebaju dostaviti na prethodno odobrenje predsjedniku.

7.14 U slučaju nesposobnosti, teških zapreka, ostavke ili smrti ravnatelja dužnost *ad interim* preuzima zamjenik ravnatelja do izbora i imenovanja novog ravnatelja.

Članak 8.: Zamjenik ravnatelja

8.1 Zamjenika ravnatelja predlaže Upravno vijeće, a imenuje predsjednik Biskupske konferencije BiH.

8.2 Zamjenik ravnatelja pomaže ravnatelju u radu i zamjenjuje ga u njegovoj nenazočnosti.

8.3 Ravnatelj može pismeno delegirati određene zadatke iz svoje nadležnosti zamjeniku ravnatelja, čime se ne umanjuje odgovornost ravnatelja za ispunjavanje tih zadataka.

Članak 9: *Povjerenstva, odbori i radne grupe*

9.1 Upravno vijeće u okviru svojih nadležnosti može uspostaviti ona povjerenstva i odbore koji bi bili korisni za dobro djelovanje Caritasa BiH, te trebaju odrediti njihov mandat i opis zadataka. Upravno vijeće donosi odluke o prijedlozima koje iznose ta povjerenstva ili odbori, te nadgledaju njihove aktivnosti.

9.2 Ravnatelj Caritasa može bez suglasnosti Upravnog vijeća uspostaviti privremene, kratkoročne radne ili savjetodavne skupine kako bi olakšao suradnju i razvoj aktivnosti.

9.3 Članovi svih povjerenstava, odbora i radnih skupina moraju se pridržavati najviših standarda povjerljivosti.

POGLAVLJE V. Vremenita dobra i financiranje

Članak 10.: *Upravljanje vremenitim dobrima*

10.1 Vremenita dobra Caritasa BiH jesu crkvena dobra (usp. kan. 1257).

10.2 Sva vremenita dobra moraju se koristiti i upravljati sukladno važećim zakonskim načelima, Zakoniku kanonskog prava i ciljevima Caritasa BiH.

10.3 Ravnatelj se treba pobrinuti da se poštuju sve odredbe Zakonika kanonskog prava, odredbe zakona u BiH i ostalih pravnih obveza vezanih za upravljanje vremenitim dobrima.

10.4 Odgovornost Osnivača je da odobrava prodaju, prijenos, raspolaganje i druge oblike otuđenja osnovne imovine Caritasa BiH, a sukladno Zakoniku kanonskog prava i važećim zakonima BiH.

10.5 Ravnatelj mora dobiti odobrenje Osnivača za sve vrste ulaganja.

10.6 Ravnatelj, prije nego započne pregovaranje s vanjskim samostalnim tvrtkama za računovodstvo za pružanje usluga Caritasu BiH, mora dobiti odobrenje Osnivača.

10.7 Osim godišnje vanjske revizije Osnivač može u svakom trenutku zatražiti dodatne informacije o upravljanju vremenitim dobrima Caritasa BiH.

10.8 Upravno vijeće, Nadzorno vijeće i Osnivač mogu odrediti granice i način redovnog upravljanja i utvrditi djelovanje koje premašuje spomenute granice i način upravljanja.

10.9 Upravno vijeće uspostavlja i podržava kodeks ponašanja, uključujući i stegovne mjere, za sve dužnosnike i djelatnike Caritasa BiH s obzirom na upravljanje vremenitim dobrima.

10.10 Svi ostali pojmovi o upravljanju vremenitim dobrima i financijskom poslovanju definirani su u Pravilniku o financijskom poslovanju Caritasa BiH.

Članak 11.: Financiranje

11.1 Caritas BiH stječe sredstva za poslovanje kako je definirano u članku 19.1 važećeg Statuta.

11.2 Upravno vijeće svake 4 (četiri) godine donosi odluku o visini članarine organizacija članica. Zadaća je predsjednika skrbiti se o poštivanju ove odluke.

11.3 U slučajevima kada Caritas BiH posreduje za projekte svojih članica, prema članku čl. 19.1 alineja d Statuta, međusobnim dogovorom se utvrđuje iznos kojeg članice trebaju staviti na raspolaganje Caritasu BiH. Ako se dogovor ne može postići, odluku donosi predsjednik.

11.4 Kod redovitih ili izvanrednih prikupljanja Upravno vijeće donosi odluku o modalitetima prikupljanja i raspodjeli sredstava.

11.5 Caritas BiH može primiti sredstva za svoje poslovanje od pojedinaca, poduzeća ili javnih institucija ukoliko je to u skladu sa Zakonikom kanonskog prava i važećim državnim zakonskim odredbama. Ne mogu se primati sredstva od političkih stranaka i organizacija ili zaklada koje rade u suprotnosti sa socijalnim naukom Katoličke Crkve.

POGLAVLJE VI.

Pravne i administrativne odredbe

Članak 12.: Službeni potpis i prepiska

12.1 Da bi zakonski obvezujući službeni dopisi javnog ili privatnog prava imali zakonsku snagu za Biskupsku konferenciju BiH, ostala crkvena tijela, državne vlasti, međunarodne ili nevladine organizacije ili druga javna tijela pri ugovaranju ili drugim sporazumima u koje ulazi Caritas BiH, mora ih potpisati ravnatelj.

12.2 Da bi odluka Upravnog vijeća bila valjana, mora je potpisati predsjednik Upravnog vijeća.

12.3 Odluke Nadzornog vijeća su valjane ukoliko ih je potpisao predsjednik Nadzornog odbora.

12.4 Prepisku Caritasa BiH obavlja Središnji ured pod vodstvom ravnatelja.

12.5 Caritas BiH koristi službene pečate za ovjeru dokumenata. Upravno vijeće, usvajanjem ovog Pravilnika, povjerava ravnatelju Caritasa BiH donošenje odluke o broju i načinu korištenja pečata.

12.6 Svi službeni dokumenti se čuvaju u pismohrani Caritasa BiH. Pismohrana se vodi sukladno važećim zakonskim odredbama, a ravnatelj zasebnom odlukom povjerava upravljanje pismohrane nekom od djelatniku Središnjeg ureda.

Članak 13.: Rješavanje sporova

13.1 Svaki spor, koji se pojavi između Caritasa BiH i jedne ili više organizacija članica, mora prvo biti predmet izravnog pregovaranja između uključenih stranaka. Ukoliko se pregovaranjem spor ne riješi, stranke se, uz izričito odobrenje svojih ordinarija, moraju uključiti u službeni posrednički proces s trećom nepristranom osobom oko koje se usuglase svi uključeni u spor. Ukoliko se posredničkim procesom spor ne riješi, uključene strane uz izričito odobrenje ordinarija moraju pribjeći sudskom crkvenom postupku.

13.2 Za svaki spor o radnim odnosima između Caritasa BiH i njegovih djelatnika nadležan je Općinski sud u Sarajevu.

Članak 14.: Interpretativne odredbe

14.1 U slučaju neslaganja oko tumačenja propisa, odluke ili postupovnog pitanja tijekom sjednice Upravnog vijeća, predsjednik je onaj tko odlučuje, nakon što se posavjetovao, ako je to moguće, sa stručnjacima iz pravnog područja. Predsjednikove odluke su konačne i ne može ih se razmatrati, pobijati ili se žaliti na njih.

14.2 U svim drugim okolnostima, Upravno vijeće ima nadležnost iznositi vjerodostojno tumačenje Statuta i Pravilnika. Na odluke koje su u suprotnosti s odgovarajućim kanonskim odredbama ili odredbama civilnih zakona, svaki član Upravnog vijeća se može žaliti Osnivaču.

14.3 U slučaju neslaganja propisa u Statutu i u Pravilniku mjerodavni su propisi doneseni u Statutu. U slučaju neslaganja propisa u Pravilniku i u drugim pravilnicima mjerodavni su propisi iz Pravilnika.

Članak 15.: Službeni prijevodi

15.1 Službeni prijevod Statuta i Pravilnika je prijevod na engleskom jeziku. Prijevodi na ostale jezike nisu službeni prijevodi Statuta i Pravilnika.

Članak 16.: Dopune i izmjene

16.1 Odluku o dopunama i izmjenama Pravilnika donosi Osnivač. Odluku može zatražiti Upravno vijeće ili Osnivač.

16.2 Upravno vijeće može formirati povjerenstvo za izradu teksta iz prethodnog stava. Zadaća povjerenstva je napraviti predložak teksta i dostaviti ga Upravnom vijeću.

16.3 Predložak teksta dopune i izmjene Pravilnika Upravno vijeće dostavlja na odobrenje Osnivaču sukladno članku 14. Statuta.

Članak 17.: Stupanje na snagu

17.1 Ovaj Pravilnik stupa na snagu 14. srpnja 2017. kada ga je odobrila Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine na svom 70. redovitom zasjedanju.

Odobrenje za tiskanje Litanija Majci Divnoj

Broj: 160/2017

Sarajevo, 30. kolovoza 2017.

Mnogopoštovana

S. M. Julijana Djaković, provincijalna glavarica

Družba sestara milosrdnica sv. Vinka P.

Provincia Majke Divne

Dobrinjska 103 (Stup)

BiH - 71000 Sarajevo

Mnogopoštovana provincijalna poglavarice s. M. Julijano!

Zahvaljujem za Vaš dopis broj:105/2017 od 8. srpnja 2017. kojim molite Biskupsku konferenciju Bosne i Hercegovine da odobri tiskanje Litanija Majci Divnoj. U dopisu napominjete da je Litanije sastavila s. M. Blanka Jeličić, a pregledao ih bibličar mons. Mato Zovkić.

Pošto su biskupi razmotrili Vaš dopis na svom 70. redovitom zasjedanju održanom 13. i 14. srpnja 2017. u Banjoj Luci, i nakon što je Komisija za nauk vjere BK BiH unijela manje popravke, ovim dajem Provinciji Majke Divne – Sarajevo odobrenje (imprimatur) za tiskanje litanija Majci Divnoj. U prilogu šaljem odobreni tekst litanija.

U želji da moljenje Litanija Majci Divnoj donese Vašoj Provinciji obilje duhovnih dobara, na Vas i na cijelu Vašu zajednicu zazivam obilje Božjeg blagoslova i najiskrenije Vas pozdravljam!

Vinko kardinal Puljić
nadbiskup metropolit vrhbosanski
predsjednik BK BiH

Mons. Ivo Tomašević
generalni tajnik BK BiH

Litanije Majci Divnoj

Gospodine, smiluj se!
Kriste, smiluj se!
Gospodine, smiluj se!
Kriste, čuj nas!
Kriste, usliši nas!
Oče, nebeski Bože,
Sine, Otkupitelju svijeta Bože,
Duše Sveti, Bože,
Sveto Trojstvo, jedan Bože,
Sveta Marijo,
Sveta Bogorodice,
Sveta Djevo Djevica,
Majko Kristova,
Majko Crkve,
Majko kršćana,
Majko utjehe,
Majko Divna, suradnice Duha Svetoga,
Majko Divna, učenice Kristova,
Majko Divna u odgovoru anđelu: Neka mi bude po tvojoj riječi!
Majko Divna, s Kristom uvijek poslušna
Majko Divna, u duhu siromašna s Kristom,
Majko Divna, najčistija od svih,
Majko Divna, ustrajna u veličanju Boga,
Majko Divna, osjetljiva za sve naše potrebe,
Majko Divna, od dobroga savjeta,
Majko Divna, od stalnoga promatranja Boga,
Majko Divna, od duboke vjere,
Majko Divna, od čvrste nade,
Majko Divna, od savršene ljubavi,
Majko Divna, pomoćnice na putu blaženstava,
Majko Divna, uzore našega potpunog predanja Kristu,
Majko Divna, uzore ljubavi Božje,
Majko Divna, uzore našega svjedočenja za Krista,
Majko Divna, uzore svete odanosti,
Majko Divna, uzore evanđeoske radosti,
Majko Divna, uzore svete iskrenosti,
Majko Divna, uzore svete istinoljubivosti,
Majko Divna, uzore svete jednostavnosti,
Majko Divna, uzore svete poniznosti,
Majko Divna, uzore svete krotkosti,
Majko Divna, uzore svete blagosti,
Majko Divna, uzore u spašavanju duša,

Majko Divna, uzore svake svete žrtve i krjeposti,
Majko Divna, uzore milosrdne ljubavi,

Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehe svijeta, oprosti nam, Gospodine!
Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehe svijeta, usliši nas, Gospodine!
Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehe svijeta, smiluj nam se!

- Moli za nas, Majko Divna.
- Da dostojni postanemo obećanja Kristovih.

Pomolimo se:

Svemogući vječni Bože, Ti si Blaženu Djevicu Mariju uresio tako divnim krjepostima da je zavrijedila roditi nam Tvoga Sina, Gospodina našega Isusa Krista. Daj da i mi, koji se utječemo njezinu zagovoru, zavrijedimo postići radosti vječnog života. Po Kristu Gospodinu našem. Amen!

Odluka BK BiH o obilježavanju 1. Svjetskog dana siromašnih i o doprinosu Caritasu BiH

Prot. broj:206/2017

Sarajevo, 9. studenog 2017.

Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine na svom 71. redovitom zasjedanju, održanom 3. i 4. studenog 2017. u Sarajevu, donijela je odluku da, u skladu s Porukom pape Franje za 1. Svjetski dan siromašnih od 13. lipnja 2017., sve biskupijske zajednice u Bosni i Hercegovini odgovore na želju Svetoga Oca te „u tjednu koji prethodi Svjetskom danu siromašnih, koji ove godine pada na 19. studenoga, to jest Trideset i treću nedjelju kroz godinu, ulože napore kako bi omogućili trenutke susreta i prijateljstva, solidarnosti i konkretne pomoći“. Budući da se Nedjelja Caritasu već godinama u biskupijskim zajednicama obilježava na Treću nedjelju Došašća, biskupi su odlučili da se te nedjelje u predbožićnom vremenu darivanja nastave organizirati i provoditi konkretne karitativne akcije pomoći siromašnima i potrebnima. Tako će se i cijela Crkva u Bosni i Hercegovini molitveno i na druge načine uključiti u Papinu inicijativu za Svjetski dan siromašnih, a na Nedjelju Caritasu u Treću nedjelju Došašća nastaviti organizirati konkretne akcije pomoći siromašnim i potrebnima.

Biskupi su također odlučili da se svi dosadašnji dugovi prema Caritasu BiH od prikupljene kolekte na Nedjelju Caritasu otpisuju te da, počevši od ovogodišnje Nedjelje Caritasu, bude davano 5% od prikupljene kolekte te nedjelje Caritasu Bosne i Hercegovine.

Na sve zazivam obilje Božjeg blagoslova i najiskrenije pozdravljam!

*Vinko kardinal Puljić
nadbiskup metropolit vrhbosanski
predsjednik BK BiH*

*Mons. Ivo Tomašević
generalni tajnik BK BiH*

Dostavlja se:

1. Nad/biskupskim ordinarijatima u Sarajevu, Banjoj Luci i Mostaru;
2. Caritasu BiH;
3. Dijecezanskim Caritasima u Sarajevu, Banjoj Luci i Mostaru;

Katehetski ured Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine

Prot. broj:163/2017

Sarajevo, 30. kolovoza 2017.

Velečasni gospodin

Dr. Tomislav Mlakić, ravnatelj
Katehetski ured BK BiH

Kaptol 32

BiH - 71000 Sarajevo

Velečasni ravnatelju Mlakiću!

U skladu s odlukom biskupa Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, donesenom na 70. redovitom zasjedanju 13. i 14. srpnja 2017. u Banjoj Luci, izmijenjen je naziv „Nacionalni katehetski ured Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine“ u „Katehetski ured Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine“.

U tom duhu Vi ćete ubuduće nositi naziv ravnatelja Katehetskog ureda BK BiH, a ne nacionalnog ravnatelja kako ste imenovani dekretom prot. broj:116/2016 od 26. svibnja 2016.

U prilogu dostavljam i Pravilnik Katehetskog ureda BK BiH s izmijenjenim nazivom Ureda i ravnatelja, u skladu sa spomenutom odlukom BK BiH.

Na spomenutom zasjedanju u Banjoj Luci odobren je i logo sa zaglavljem Katehetskog ureda Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine.

Na Vas i na Vaš život i rad zazivam obilje Božjeg blagoslova i najiskrenije Vas pozdravljam!

*Vinko kardinal Puljić
nadbiskup metropolit vrhbosanski
predsjednik BK BiH*

*Mons. Ivo Tomašević
generalni tajnik BK BiH*

Dostavlja se:

1. Naslovu;
2. Nadbiskupskom ordinarijatu vrhbosanskom – Sarajevo;
3. Pročelnicima Katehetskih ureda u Banjoj Luci i Mostaru;
4. Arhivu.

KATEHETSKI URED BISKUPSKE KONFERENCIJE
BOSNE I HERCEGOVINE

P R A V I L N I K

Članak 1.

Katehetski ured Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine (dalje: KU BK BiH) radno je tijelo iste Konferencije.

Članak 2.

Sjedište KU BK BiH nalazi se u prostorijama BK BiH u Sarajevu, ulica Kaptol 32. KU BK BiH ima svoj pečat i zaglavlje.

Članak 3.

Na prijedlog predsjednika Vijeća za katehezu i novu evangelizaciju BK BiH i predstojnikâ biskupijskih Katehetskih ureda, Biskupska konferencija BiH izabire ravnatelja KU BK BiH između predstojnika biskupijskih Katehetskih ureda, a imenuje ga predsjednik BK BiH na mandat od pet godina ili do prestanka obnašanja službe predstojnika biskupijskog Katehetskog ureda. Mandat se može ponoviti više puta.

Članak 4.

Ravnatelj KU BK BiH djeluje prema smjernicama predsjednika Vijeća za katehezu i novu evangelizaciju BK BiH te u dogovoru s predstojnicima biskupijskih Katehetskih ureda i Tajništvom BK BiH.

Članak 5.

KU BK BiH obavlja sljedeće zadaće:

- poštujući ovlasti dijecezanskih predstojnika, održava kontakte sa svim mjerodavnim ministarstvima u Bosni i Hercegovini s ciljem provođenja vjerskog odgoja u predškolskim ustanovama i vjeronauka u osnovnim i srednjim školama u skladu s Temeljnim ugovorom Svete Stolice i BiH te državnim zakonodavstvom;
- brine se za vjeronaučne udžbenike, njihovo tiskanje i distribuciju;
- predstavlja KU BK BiH na raznim međunarodnim i domaćim susretima;
- brine se za organiziranje domaćih i međunarodnih susreta na razini BK BiH;
- surađuje s drugim nacionalnim katehetskima uredima, a na osobit način s Nacionalnim katehetskim uredom HBK;
- prikuplja potrebnu katehetsku i novoevangelizacijsku građu, vodi urudžbeni zapisnik i arhiv u skladu s crkvenim odredbama;
- podnosi godišnje izvješće predsjedniku Vijeća za katehezu i novu evangelizaciju BK BiH za proljetno zasjedanje BK.

Članak 6.

Troškovi Ureda namiruju se iz blagajne BK BiH u dogovoru s Tajništvom BK BiH.

Članak 7.

Pravilnik KU BK BiH važi od dana odobrenja BK BiH i ne može se mijenjati bez njezina pristanka.

Članak 8.

Pravilnik KU BK BiH potvrdila je BK BiH na 70. redovitom zasjedanju u Banjoj Luci, 14. srpnja 2017. i istoga dana je stupio na snagu.

VIJEĆA I KOMISIJE BISKUPSKE KONFERENCIJE BOSNE I HERCEGOVINE

SASTAV

Stalno vijeće BK BiH

Kardinal Vinko Puljić, predsjednik

Članovi:

Biskup Tomo Vukšić, dopredsjednik

Biskup Pero Sudar, član

Komisija za nauk vjere BK BiH

Biskup Tomo Vukšić, predsjednik

Članovi:

Biskup Ratko Perić, Mostar

Biskup Marko Semren, Banja Luka

Vijeće za bogoslovna sjemeništa BK BiH

Kardinal Vinko Puljić, predsjednik

Članovi:

Preč. Josip Knežević, Sarajevo

Vlč. Goran Kosić, Sarajevo

Vlč. Marko Mikić, Sarajevo

Vlč. Jakov Kajinić, Sarajevo

Don Ivo Šutalo, Mostar

Fra Danijel Nikolić, Sarajevo

Fra Šimo Ivelj, Sarajevo

Fra Miro Relota, Sarajevo

Preč. Michele Capasso, Sarajevo

Vlč. Žarko Vladislav Ošap, Banja Luka

Vlč. Jošt Mezeg, Sarajevo

Vijeće za mala sjemeništa BK BiH

Kardinal Vinko Puljić, predsjednik

Članovi:

Vlč. Željko Marić, Sarajevo
Vlč. Predrag Ivandić, Banja Luka
Vlč. Žarko Vladislav Ošap, Banja Luka
Don Ivan Zovko, Mostar
Fra Josip Mrnjavac, Sarajevo
Fra Josip Ikić, Sarajevo
Fra Danijel Rajić, Sarajevo
Vlč. Đuro Arlović, Sarajevo
Vlč. Damjan Soldo, Sarajevo

Vijeće za ekumenizam i dijalog među religijama i kulturama

Kardinal Vinko Puljić, predsjednik

Članovi:

Mons. Mato Zovkić, Sarajevo
Fra Marijan Karaula, Sarajevo
Mons. Niko Ikić, Sarajevo
Vlč. Marijan Stojanović, Banja Luka
Don Ivan Bebek, Mostar
Fra Iko Skoko, Mostar

Vijeće za liturgiju BK BiH

Biskup Franjo Komarica, predsjednik

Članovi:

Fra Slavko Topić, Sarajevo
Mons. Tomo Knežević, Sarajevo
Vlč. Marko Stanušić, Sarajevo
Don Niko Luburić, Mostar
Gospodin Mario Glibić, Mostar
Fra Anthony Burnside, Mostar
Fra Danimir Pezer, Sarajevo
Vlč. Željko Marić, Sarajevo

Vijeće za katehezu BK BiH

Biskup Ratko Perić, predsjednik

Članovi:

Don Ante Pavlović, Mostar

Vlč. Tomislav Mlakić, Sarajevo

Vlč. Marko Vidović, Banja Luka

Fra Stipe Biško, Mostar

Don Marko Šutalo, Mostar

S. Mirjam Ramljak, Sarajevo

Gospođa Zorica Miloš, Mostar

Vijeće za kler BK BiH

Biskup Ratko Perić, predsjednik

Članovi:

Mons. Anto Orlovac, Banja Luka

Fra Stipan Klarić, Mostar

Mons. Luka Tunjić, Sarajevo

Don Ivan Štironja, Mostar

Fra Danimir Pezer, Sarajevo

Don Tomislav Ljuban, Mostar

Vijeće za obitelj BK BiH

Biskup Marko Semren, predsjednik

Članovi:

Mons. Vlado Lukenda, Banja Luka

Don Ivan Štironja, Mostar

Vlč. Josip Lebo, Sarajevo

Gospođa Ana Huml Žontar, Sarajevo

Gospođa Verica Mišanović, Sarajevo

Vlč. Tomislav Mlakić, Sarajevo

Gospođa Sanda Smoljo, Sarajevo

Gospođa Blaženka Lukenda, Banja Luka

Vijeće za laike BK BiH

Biskup Marko Semren, predsjednik

Članovi:

Vlč. dr. Šimo Maršić, Sarajevo
Vlč. Boris Ljevak, Banja Luka
G. Dragana Mišanović, Sarajevo
G. Marija Jurković, Banja Luka
Fra Ljubo Kurtović, Mostar
G. Ivana Vidović, Sarajevo
Dr. Siniša Skočibušić, Mostar
G. Dinko Periša, Banja Luka
Mr. don Mladen Šutalo, Mostar

Vijeće za laike - Odbor za mlade BK BiH

Biskup Marko Semren, predsjednik

Članovi:

Vlč. dr. Šimo Maršić, Sarajevo
Vlč. Boris Ljevak, Banja Luka
Mr. don Mladen Šutalo, Mostar
Fra Domagoj Šimić, Banja Luka
Fra Antonio Šakota, Mostar
Don Branko Bender, Sarajevo
S. M. Kristina Adžamić, Sarajevo

Vijeće za sredstva društvenoga priopćavanja

Biskup Tomo Vukšić, predsjednik

Članovi:

Mons. Ivo Tomašević, Sarajevo
G. Brane Vrbić, Sarajevo
Fra Gabrijel Mioč, Mostar
Dr. fra Iko Skoko, Mostar
Vlč. Josip Vajdner, Sarajevo
Vlč. Žarko Vladislav Ošap, Banja Luka

Stručno tijelo za prijenos liturgijskih slavlja

Biskup Tomo Vukšić, predsjednik

Članovi:

Mons. Ivica Božinović, Banja Luka

Fra Damir Pavić, Sarajevo

P. Siniša Štambuk, Sarajevo

Vlč. Josip Vajdner, Sarajevo

Gospodin Mario Glibić, Mostar

Gospođica Marina Knežević, Sarajevo

Nadzorno vijeće Caritasa BiH

Biskup Tomo Vukšić, predsjednik

Članovi:

Gospodin Anton Martinović, Sarajevo

Gospodin Stiepo Andrijić, Sarajevo

Vlč. Nikola Lovrić, Turbe

Preč. Pero Ivan Grgić, Banja Luka

Don Ivan Štironja, Sarajevo

Pedagoško vijeće katoličkih “Škola za Europu”

Biskup Pero Sudar, predsjednik

Članovi:

Mons. mr. Ivica Božinović, Banja Luka

Don Milan Ivančević, Žepče

S. Terezija Antunović, Sarajevo

Dr. Mirjana Mavrak, Sarajevo

Mr. Sandra Bjelan - Guska, Sarajevo

Mr. Jelena Brkić Šmigoc, Sarajevo

Prof. Žana Altumbabić, Tuzla

Prof. Dragana Livančić, Zenica

Mr. Svjetlana Pregernik, Sarajevo

Prof. Anto Rajić, Travnik

Dipl. ekon. Matea Sović, Žepče

Komisija *Justitia et pax*

Biskup Franjo Komarica, predsjednik

Članovi:

Preč. dr. Darko Tomašević, Sarajevo

G. Mira Bagarić, Sarajevo

G. Josip Mijatović, Sarajevo

G. Tomo Lucić, Sarajevo

G. Frano Piplović, Banja Luka

G. Pavle Mijović, Sarajevo

Nadzor nad upravljanjem jedinstvenom blagajnom BK BiH

Biskup Pero Sudar

Vijeće HBK i BK BiH za hrvatsku inozemnu pastvu

Biskup Pero Sudar, predsjednik

Ravnateljstvo dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu

Vlč. dr. Tomislav Markić, ravnatelj

Biskupska komisija HBK i BK BiH za Papinski hrvatski zavod sv. Jeronima u Rimu

Članovi:

Biskup Tomo Vukšić

Mons. Marin Srakić, nadbiskup đakovačko-osječki

Mons. Dražen Kutleša, biskup porečko-pulski

Mons. Ivan Šaško, pomoćni biskup zagrebački

Mons. Ante Ivas, biskup šibenski

Caritas BiH

Kardinal Vinko Puljić, predsjednik Caritasa BiH

Mons. Tomo Knežević, ravnatelj

Djelatnici:

Gđa Kristina Bičvić, financijska asistentica

Gđa Tatjana Grujo, regionalna koordinatorica

Gđa Sanja Horvat, voditeljica projekta

Gdin Kristijan Hrgić, financijski referent

Gđa Adela Kolorici, računovođa

Gdin Slaven Lovrić, projektni asistent

Gdin Zlatko Malić, voditelj projekta

Gđa Jelena Marković, voditeljica projekta

Gđa Dijana Muzička, voditeljica projekta

Gdin Siniša Sajević, voditelj projekta

Gdin Miroslav Valenta, voditelj projekta

Gdin Hrvoje Vranješ, voditelj projekta

Gđa Ivona Zurovac, voditeljica projekta

Katolička tiskovna agencija BK BiH

Mons. Ivo Tomašević, glavni urednik

Djelatnici:

Gospodin Dražen Oberan

Gospodin Marin Oberan

Gospodin Davor Herceg

Tajništvo BK BiH

Mons. Ivo Tomašević, generalni tajnik

S. Emanuela Škarica, djelatnica

Katehetski ured

Vlč. dr. Tomislav Mlakić, ravnatelj

VIJESTI O SJEDNICAMA I AKTIVNOSTIMA VIJEĆA I KOMISIJA BK BiH

Održana XV. sjednica Stalnog vijeća BK BiH

Stalno vijeće Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine održalo je, 20. veljače 2017. u prostorijama Nadbiskupskog ordinarijata vrhbosanskog u Sarajevu svoju petnaestu sjednicu. Predsjedao je nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić, predsjednik BK BiH, a sudjelovali su dopredsjednik BK BiH mons. Tomo Vukšić, vojni biskup u BiH, i član Vijeća mons. Pero Sudar, pomoćni biskup vrhbosanski, te generalni tajnik BK BiH mons. Ivo Tomašević.

Stalno Vijeće razmotrilo je provedbu zaključaka sa 68. redovitog zasjedanja Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine održanog, 3. i 4. studenog 2016. u Sarajevu. Tajništvu su u tom duhu dane potrebne smjernice.

Također su razmotreni važniji dopisi koji su pristigli od posljednjeg zasjedanja te dane smjernice Tajništvu za njihovo rješavanje.

Napravljen je i prijedlog dnevnog reda za 69. redovito zasjedanje Biskupske konferencije BiH koje će se održati 21. i 22. ožujka 2017. u Mostaru.

Održana XVI. sjednica Stalnog vijeća BK BiH

Stalno vijeće Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine održalo je, 12. lipnja 2017. u prostorijama Nadbiskupskog ordinarijata vrhbosanskog u Sarajevu svoju šesnaestu sjednicu. Predsjedao je nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić, predsjednik BK BiH, a sudjelovali su dopredsjednik BK BiH mons. Tomo Vukšić, vojni biskup u BiH, i član Vijeća mons. Pero Sudar, pomoćni biskup vrhbosanski, te generalni tajnik BK BiH mons. Ivo Tomašević.

Članovi Stalnog vijeća razmotrili su provedbu zaključaka sa 69. redovitog zasjedanja BK BiH održanog 21. i 22. ožujka 2017. u Mostaru kao i zaključke s XII. susreta biskupa BK BiH s članovima Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica BiH održanog 28. travnja 2017. u Sarajevu te zaključke sa susreta biskupa s franjevačkim provincijalima u BiH održanog istog dana u Sarajevu.

Članovi Vijeća razmotrili su i važnije dopise koji su pristigli u vremenu nakon zasjedanja u Mostaru te dali potrebne smjernice Tajništvu BK BiH.

Članovi Vijeća dogovorili su i dnevni red 70. redovitog zasjedanja BK BiH koje će se održati, 13. i 14. srpnja 2017. u Banjoj Luci.

Održana XVII. sjednica Stalnog vijeća BK BiH

Stalno vijeće Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine održalo je, 18. listopada 2017. u prostorijama Nadbiskupskog ordinarijata vrhbosanskog u Sarajevu svoju sedamnaestu sjednicu. Predsjedao je nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić, predsjednik BK BiH, a sudjelovali su dopredsjednik BK BiH mons. Tomo Vukšić, vojni biskup u BiH, i član Vijeća mons. Pero Sudar, pomoćni biskup vrhbosanski, te generalni tajnik BK BiH mons. Ivo Tomašević.

Biskupi su, između ostalog, razmotrili provedbu zaključaka sa 70. redovitog zasjedanja BK BiH održanog, 13. i 14. srpnja 2017. u Banjoj Luci. Upoznati su da je većina zaključaka provedena te dali potrebne smjernice za provedbu preostalih zaključaka.

Razmotreni su važniji dopisi koji su zaprimljeni nakon posljednjeg zasjedanja BK BiH te dane potrebne smjernice za slanje odgovora ili razmatranje na predstojećem zasjedanju BK BiH.

Članovi Stalnog vijeća napravili su prijedlog dnevnog reda za 71. redovito zasjedanje BK BiH koje će se održati, 3. i 4. studenog 2017. u Sarajevu. Također su predloženi termini za predstojeća zasjedanja i susrete BK BiH u 2018. godini o čemu će biti donesena konačna odluka na predstojećem redovitom zasjedanju BK BiH.

VI. studijski dan za odgojitelje u bogoslovnim i malim sjemeništima u Bosni i Hercegovini

Ovogodišnja tema bila je „Trajna formacija formatora prema smjernicama novog Ratio Fundamentalisi Institutionis Sacerdotalis“

U organizaciji Vijeća za bogoslovna i Vijeća za mala sjemeništa Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine te u suradnji s Centrom za savjetovanje Vrhbosanske nadbiskupije, 11. studenoga 2017. godine, u prostorijama Nadbiskupskog ordinarijata u Sarajevu, održan je šesti Studijski dan za odgojitelje u velikim i malim sjemeništima U Bosni i Hercegovini. Susretom

---

je predsjedao nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić, predsjednik spomenutih vijeća. Na susretu su sudjelovali odgojitelji iz: Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa, Franjevačke teologije u Sarajevu, Nadbiskupskog misijskog međunarodnog sjemeništa „Redemptoris Mater“ iz Vogošće, odgojitelji iz Franjevačkog sjemeništa u Visokom i Nadbiskupskog sjemeništa „Petar Brbarić“ u Travniku, te biskupijski delegati za sjemeništa.

U uvodnoj riječi kardinal Puljić obrazložio je izbor ovogodišnje teme koja glasi: „Trajna formacija formatora prema smjernicama novog Ratio Fundamentalis Institutionis Sacerdotalis“, te je istaknuo da je ovaj studijski dan nastavak radnog susreta koji je započeo na Međunarodnom simpoziju za odgojitelje održanom od 4. do 7. listopada 2017. u Castel Gandolfu. U uvodnom govoru kardinal Puljić, između ostalog, naglasio je važnost trajne formacije samih odgojitelja koji, kako bi odgajali kandidate u duhu i po modelu Krista sami moraju raditi na svojoj nutrini i trajno se oblikovati u Kristovu duhu. Da bi to uspješno činili odgojitelji trebaju njegovati stav i raspoloživost kontinuiranog učenja, te pored naravnih kvaliteta živjeti Božju riječ na način da ju svakodnevno usvajaju, ostvaruju u svom životu, te osobnim primjerom prenose na povjerene im kandidate.

Na spomenutu temu predavanja su održali: dr. sc. Sanda D. Smoljo (teologinja, psihologinja, psihoterapeutkinja) voditeljica Centra za savjetovanje Vrhbosanske nadbiskupije i vlč. mr. sc. Đuliano Trdić, (liječnik, psiholog), voditelj Centra za savjetovanje Riječke nadbiskupije. Na temelju zaključakâ i preporukâ Međunarodnog simpozija za odgojitelje, koji se odnose na važnost formacije odgojitelja, obrađene su sljedeće tematske jedinice: „Psihodinamika odnosa odgojitelj-odgajanik, Strukturalna i nestrukturalna homoseksualnost (Ratio Fundamentalis br. 199, 200)“. Nakon upriličenih predavanja uslijedila je radionica te interaktivna diskusija. U evaluaciji studijskog dana razgovaralo se o važnosti nastavka formacijsko-edukacijskih seminara, te o potrebi češćeg i sustavnijeg praćenja. (kta)

Održana sjednica Vijeća za obitelj BK BiH

Redovita sjednica Vijeća za obitelj Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine održana je, 18. veljače 2017. u prostorijama BK BiH u Sarajevu. Pomoćni biskup banjolučki mons. Marko Semren, predsjednik Vijeća, upoznao je vijećnike da će središnja tema sjednice biti trenutno stanje obiteljskog pastorala u BiH.

U uvodnoj riječi biskup Semren naveo je primjere dobre prakse i podsjetio na nastojanje da tečajevi pripreme za brak budu što temeljitiji kao i da budu organizirana predavanja za obitelj s posebnim naglaskom na pastoralno

---

praćenje mladih obitelji. Podsjetio je da je i ove godine proslavljen Dan života, 5. veljače i da je za tu prigodu kao predsjednik Vijeća za obitelj uputio prigodnu poruku o važnosti zaštite života od samoga začeca. U uvodnom dijelu istaknuta je važnost sljedećih aktivnosti koje provodi Ured za brak i obitelj Vrhbosanske nadbiskupije uz podršku Centra za savjetovanje Vrhbosanske nadbiskupije: tečajevi priprave za brak, seminari za mlade bračne parove, seminari za roditelje djece do 18 godina, seminari za studente/srednjoškolce, duhovne obnove za bračne parove svakog drugog mjeseca i duhovne vježbe dva puta godišnje. Konstatirano je da su neki od ovih projekata već realizirani te da će ostali biti ostvareni prema utvrđenim datumima.

U nastavku je ravnatelj Nacionalnog katehetskog ureda Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine vlč. Tomislav Mlakić govorio o trenutnom stanju i perspektivi pastoralne obitelji u BiH. Spomenuo je da situacija na tom planu nije jednaka u svim biskupijama te istaknuto da je pastoral obitelji snažno pokrenut u Vrhbosanskoj nadbiskupiji čemu je doprinijelo formiranje Ureda za brak i obitelj u listopadu 2016. pod ravnanjem don Dubravka Turalije, profesora Svetog Pisma na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Sarajevu. Podsjetio je i da Ured u suradnji s Centrom za savjetovanje Vrhbosanske nadbiskupije, koji vodi dr. Sanda Smoljo, ima u planu realizirati nekoliko projekata. Smatra da bi bilo dobro ove pozitivne inicijative prenijeti i na razinu cijele Biskupske konferencije. Iznesena su i pozitivna iskustva i aktivnosti iz Republike Hrvatske koje mogu biti uzor dobre prakse.

Nakon duge plodne diskusije istaknuta je potreba što aktivnijeg pastoralne obitelji na svim razinama u vremenu kada i čitave obitelji nepovratno napuštaju domovinu. Zaključeno je da je potrebno sve vjerničke obitelji što aktivnije uključivati u život Crkve koja okuplja vjernike i daje smisao ostanku i opstanku na ovim prostorima.

Održana sjednica Komisije „Iustitia et pax“ BK BiH

Pod predsjedanjem biskupa banjolučkog Franje Komarice, održana je u Sarajevu, 13. ožujka 2017., u prostorijama generalnog tajništva BK BiH redovna sjednica Komisije „Iustitia et pax“ – „Pravda i mir“ BK BiH.

Zajednički su razmotrene aktualne zadaće, koje je Komisija dobila od plenuma BK BiH.

Bilo je riječi o aktualnom društvenopolitičkom stanju u našoj zemlji, o planiranoj zajedničkoj sjednici Komisija BK BiH i HBK, o pohodu kardinala

---

Turksona iz Vatikana, te o ustanovljenju Dana molitve i pokore za maloljetne žrtve nasilja, u petak prije Cvjetnice (7. travnja 2017.).

Članovi Komisije su, nakon plodne diskusije, dogovorili konkretne zadaće i odredili osobe i vrijeme za njihovo obavljanje.

Održana sjednica Vijeća za sredstva društvenog priopćivanja BK BiH

U prostorijama Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, 18. kolovoza 2017., pod predsjedanjem vojnog biskupa u BiH mons. Tome Vukšića, predsjednika Vijeća, održana je redovita sjednica Vijeća za sredstva društvenoga priopćivanja Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine.

Vijećnici su saslušali kraće izvješće o prošlogodišnjem središnjem obilježavanju jubilarnog 50. Svjetskog dana sredstava društvenih komunikacija upriličenom u BiH u nedjelju, 25. rujna 2016. u župnoj crkvi Pohoda Blažene Djevice Marije u Banjoj Luci.

Imajući u vidu odredbu biskupa BK BiH da se Dan sredstava društvenih komunikacija u BiH obilježava u posljednju nedjelju u mjesecu rujnu, na sjednici je dogovoreno da za nedjelju, 24. rujna 2017. bude pripremljena uobičajena knjižica s Porukom pape Franje za 51. Svjetski dan sredstava društvene komunikacije, 2017., i drugim poticajnim sadržajima koji će biti pomoć svećenicima i katehetama za taj dan. Također je dogovoreno da biskup Vukšić toga dana predvodi središnje Misno slavlje u župnoj i samostanskoj crkvi u Tomislavgradu.

Na sjednici je bilo riječi i o sastavu stručnog tijela koje bi trebalo, u skladu s "Temeljnim odredbama BK BiH za televizijski, radijski i internetski prijenos liturgijskih slavlja BK BiH" (Sarajevo, 2010.), „u suradnji s pojedinim predstavnicima biskupija i provincija te s vodstvom programa religijske kulture javnih televizija i radija na razini BiH, odnosno mjerodavnih tijela medijskih kuća, izraditi godišnji raspored prijenosa liturgijskih slavlja, pazeći na zastupljenost svih krajeva BiH te vodeći brigu o posebnim slavljinama i prigodama“.

Održana sjednica Vijeća za obitelj BK BiH

U prostorijama generalnog tajništva BK BiH u Sarajevu održana je u ponedjeljak, 13. ožujka 2017., sjednica liturgijskog vijeća BK BiH pod predsjedanjem banjolučkog biskupa Franje Komarice.

Članovi vijeća su razmotrili više aktualnih zadataka koje su dobili od plenuma BK te od Stalnog vijeća BK.

Između ostalog su razmatrali mogućnosti što skorijeg tiskanja prijeko potrebnog kantuala za mnoge župne i liturgijske zajednice koje traže kantual, a on je odavno gotov za tiskanje zahvaljujući velikom zalaganju i nekih od članova Vijeća.

Saslušali su izvješće s nedavnog obilježavanja u Rimu 50-obljetnice izdanja instrukcije „Musicam sacram“ o glazbi u liturgijskim slavljinama, te donijeli odluku da će o najnovijim nuputcima pape Franje razgovarati zajedno s voditeljima liturgijskog pjevanja po župama.

Razmatrali su i aktualne poteškoće vezane za najnoviji prijevod misala te za usklađivanje nacionalnih kalendara BK BiH i HBK. Dogovorili su i pripremu molitava za Dan molitve i pokore za maloljetne žrtve zlostavljanja, koji će se u našim biskupijama održati u petak prije Cvjetnice, 7. travnja ove godine.

Održana sjednica Vijeća za liturgiju BK BiH

U prostorijama Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, 31. listopada 2017. održana je sjednica Vijeća za liturgiju BK BiH pod predsjedanjem biskupa banjolučkog mons. Franje Komarice.

Raspravljano je o nekoliko aktualnih tema. Središnja tema je bio najnoviji motuproprij pape Franje „Magnum principium“ u vezi s prevođenjem i prilagodbom liturgijskih knjiga s originalnog jezika Crkve - latinskoga na jezike pojedinih naroda.

Svestrano je sagledana cjelokupna problematika koja je obuhvaćena ovim Papinim najnovijim obvezujućim dokumentom, a koja se tiče ne samo načelnih odredbi, nego i specifične konkretne situacije Crkve u BiH imajući na umu da se i na području Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije BiH koristi hrvatski jezik u liturgijskim knjigama.

Biskup Komarica predstaviti će zaključke rada Vijeća na skorašnjem jesenskom zasjedanju Biskupske konferencije BiH. Također će izvijestiti

---

biskupe o zaključcima i sugestijama Vijeća s obzirom na neka druga otvorena pitanja liturgijsko-pastoralne naravi, među kojima je i pitanje nepotrebne opstrukcije tiskanja prijeko potrebnoga Kantuala za službenu crkveno-liturgijsku pjesmaricu iako je on već odavno spreman za tisak.

Održana sjednica Vijeća za laike BK BiH

Pod predsjedanjem pomoćnog biskupa banjolučkog mons. Marka Semrena, 8. ožujka 2017. u prostorijama Biskupske konferencije BiH održana je redovita sjednica Vijeća za laike BK BiH.

Središnja tema sjednice bila je: Trenutno stanje i perspektive laičkih udruga u BiH. Uočena je potreba da se pokrenu brojne inicijative na polju laičkog apostolata u biskupijskim zajednicama u Bosni i Hercegovini te da u crkvenom duhu bude teološki ispravno shvaćano mjesto i zadaća vjernika laika. Razmišljano je o iznalaženju najboljih načina za ostvarenje kršćanskog identiteta vjernika laika i njihovog što aktivnijeg uključivanja na brojnim razinama krajevne Crkve u Bosni i Hercegovini.

Tijekom zasjedanja ukazano je na nužnost snažnijeg uključivanja katoličkih laika u javni život. Spomenuto je i da je nadbiskup vrhbosanski kardinal Vinko Puljić, u želji da u Vrhbosanskoj Crkvi probudi svijest, odgovornost i zauzetost svih hrabrih i vjernih laika da se svesrdno uključe u „vinograd Gospodnji“ kako bi obnova u Kristu bila potpuna, proglasio 2017. godinu kao pastoralno-liturgijsku godinu posvećenu vjernicima laicima pod nazivom: „Put vrhbosanske Crkve s laicima“. Rečeno je da je u tom duhu kardinal Puljić, 24. studenog 2016. uputio svoju okružnicu za spomenutu godinu s ciljem snažnijeg uključivanja laika u poslanje i aktivnosti koje Crkva stavlja pred njih, i osnaživanju svjedočkog življenja evanđeoskih odgovora na izazove koje moderni svijet sa sobom nosi. Tijekom diskusije istaknuto je da i pastiri i vjernici, neće moći ostvariti postavljene zadaće bez stalnog učenja i usavršavanja, kao ni bez prikladnog duhovno-molitvenog života i nastojanja oko vlastitog obraćenja.

Održana sjednica Odbora za mlade BK BiH

U srijedu, 22. studenog 2017. u prostorijama Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine (BK BiH) u Sarajevu, održana je sjednica Odbora za mlade BK BiH koji djeluje pri Vijeću za laike. Predsjedao je pomoćni biskup banjolučki mons. Marko Semren, predsjednik Odbora, a sudjelovali su biskupijski povjerenici za mlade u BiH na čelu s voditeljem Ureda za mlade BK BiH, zatim provincijski duhovni asistenti Franjevačke mladeži, provincijska

---

pročelnica Prijatelja Maloga Isusa te povjerenik za pastoral salezijanske mladeži u BiH.

Nakon pojedinačnih izvješća povjerenika o aktivnostima mladih na razini biskupija te pojedinih provincija i na drugim razinama u Bosni i Hercegovini, bilo je riječi o sudjelovanju predstavnika mladih na predsinodalnom susretu mladih koja će se održati od 19. do 24. ožujka 2018. u Rimu na temu "Mladi, vjera i razlučivanje zvanja" u Rimu. Bit će to pripremni susret za XV. Opću skupštinu redovite Biskupske Sinode u listopadu 2018..

Također je dogovoreno da III. Nacionalna konferencija o pastoralu mladih u Bosni i Hercegovini bude održana 2018. godine u Banjoj Luci. Formiran je i organizacijski odbor za pripremu spomenute konferencije u kojem će, osim voditelja Ureda za mlade BK BiH vlč. Šime Maršića, biti povjerenik za mlade Banjolučke biskupije vlč. Boris Ljevak i duhovni asistent Frame provincije Bosne Srebrene fra Domagoj Šimić.

ČETVRTI MEĐUDEKANSKI SUSRET U BIH

Četvrti Međudekanski susret održan je, 27. travnja 2017. u prostorijama Nadbiskupijskog sjemeništa „Petar Barbarić“ u Travniku. Budući da se nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić u vrijeme susreta nalazio na plenarnom zasjedanju Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu kao delegat Biskupske konferencije BiH, sastanku je predsjedao mons. Tomo Vukšić, dopredsjednik BK BiH i vojni biskup u BiH. Sudjelovali su i drugi biskupi osim jednog člana BK BiH koji je bio spriječen. Također su sudjelovali: franjevački provincijal iz Sarajeva, vikar Hercegovačke franjevačke provincije iz Mostara, generalni vikari iz Sarajeva i Mostara te biskupski vikar iz Banje Luke kao i 26 od 28 dekana koliko ih ukupno ima u sve četiri biskupije u Bosni i Hercegovini: Banjolučkoj, Mostarskoj-duvanjskoj, Trebinjsko-mrkanskoj i Vrhbosanskoj nadbiskupiji.

Sudionici susreta upoznati su da sredstva, koja su prikupljena u Nedjelju solidarnosti u BiH prošle 2016. godine, dostavljena na 80 župa koje imaju manje od po 200 vjernika u svim biskupijama u Bosni Hercegovini. Također su upoznati s visinom sredstava prikupljenih u Nedjelju solidarnosti, 19. ožujka 2017., koja iznosi 135.000,00 KM. Izražena je zahvalnost svim vjernicima koji su svojim darom pokazali spremnost pomoći onima koji su u stvarnim potrebama. Osim ove materijalne potpore, biskupi osobito potiču na međusobnu duhovnu povezanost kroz molitvu i sveto življenje. Također zahvaljuju svim župnicima koji su animiranjem župne zajednice, ali i osobnim doprinosom, pomogli da zajednice s malim brojem osjete potporu onih s većim brojem vjernika.

Sudionici susreta saslušali su i izlaganje fra Jozе Marinčićа pod naslovom: „Apostolski nauk, zajedništvo, lomljenje kruha i molitve, s primjenom na domaću situaciju kakva je i kakva bi mogla biti“. Na temelju odlomka iz Djela apostolskih istaknuto je da je Isusov Duh velika snaga ljubavi koja poput ognja otvara i pročišćuje ljude da se mogu razumjeti i jedan s drugim živjeti te činiti zdravu životnu zajednicu odnosno stvarati pretpostavke za drukčiji, ljudskiji i božanskiji svijet i život u njemu. Istaknuo je da bi posebno svećenici u pastoralu trebali graditi Isusovo zajedništvo odnosno biti otvoreni prema svim ljudima osobito prema onima koji žive u bijedi, siromaštvu, egzistencijalnim nevoljama starosti i bolesti te priskočiti u pomoć i svojim kolegama u službi.

Tijekom diskusije izneseni su pojedini konkretni prijedlozi te zajednički razmišljano o iznalaženju najboljih načina ostvarenja istinskog crkvenog zajedništva krajevine Crkve u Bosni i Hercegovini.

Susret je završen svečanim Euharistijskim slavljem u sjemenišnoj crkvi sv. Alojzija Gonzage uza sudjelovanje brojnih hodočasnika koji su molili pokraj groba časnog sluga Božjega Petra Barbarića. Euharistijsko slavlje prevodio je i prigodnu propovijed izrekao biskup Vukšić.

Uprava i cijela sjemenišna zajednica s rektorom vlč. Željkom Marićem bila je ponovno gostoljubiv domaćin susreta, a dijecezanski biskupi susreli su se i razgovarali su sa sjemeništarcima svojih biskupija.

Tajništvo BK BiH

Euharistijsko slavlje u okviru IV. međudekanskog susreta u Bosni i Hercegovini

U okviru IV. Međudekanskog susreta, koji je održan, 27. travnja 2017. u prostorijama Nadbiskupijskog sjemeništa „Petar Barbarić“ u Travniku, članovi Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, franjevački provincijal, generalni vikari i dekani iz cijele Bosne i Hercegovine slavili su Svetu misu u sjemenišnoj crkvi sv. Alojzija Gonzage.

Predsjedao je dopredsjednik Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine mons. Tomo Vukšić, vojni biskup u BiH u zajedništvu s biskupom banjolučkim mons. Franjom Komaricom, biskupom mostarsko-duvanjskim i apostolskim upraviteljem trebinjsko-mrkanskim mons. Ratkom Perićem i pomoćnim biskupom vrhbosanskim mons. Perom Sudarom, a koncelebrirali su: provincijal Franjevačke provincije Bosne Srebrene fra Jozo Marinčić, vikar Hercegovačke franjevačke provincije fra Ivan Ševo, generalni vikari iz Sarajeva i Mostara mons. Luka Tunjić i don Željko Majić, biskupski vikar iz Banje Luke mons. Anto Orlovac te 26 dekana iz svih dijelova BiH kao i sjemenišni poglavari. Nadbiskup metropolit vrhbosanski nije mogao sudjelovati na ovom susretu jer se nalazi na plenarnom zasjedanju Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu kao delegat BK BiH.

Sjemenišnu crkvu ispunili su brojni štovatelji časnog sluga Božjega Petra Barbarića koji su prije i nakon Svete mise molili na njegovu grobu u crkvi, a mnogi su pristupili i sakramentu pomirenja.

Dobrodošlicu biskupima i svima okupljenima uputio je rektor Sjemeništa i ravnatelj Katoličkog školskog centra don Željko Marić. „Radost vjere kao snaga ali i potrebna popudbina za naš život dar je mira uskrslog Krista. Danas doživljavamo osobito zajedništvo u ovoj godini kada se sjećamo 120 godina od preminuća časnog sluga Božjega Petra Barbarića“, kazao je rektor Marić izražavajući radost zbog održavanja Međudekanskog susreta kojim se

---

potvrđuje „lijepo i potrebno zajedništvo naše Crkve“. „Dragi hodočasnici, danas na ovaj zavjetni Petrov četvrtak želim da doživimo ljepotu naše vjere i zajedništva, a najpotrebnije je da to svjedočimo u ovom vremenu“, kazao je rektor Marić.

Na početku prigodne propovijedi biskup Vukšić je podsjetio da su u svetopisamskim odlomcima misnih čitanja u proteklim danima, koji su uslijedili neposredno nakon Uskrsa, slušali izvještaje o trijumfalnom događaju Isusova uskrsnuća te o Isusovim višekratnim ukazanjima apostolima i drugim osobama, kojima je ohrabrivao njihovu vjeru u uskrsnuće. Misna čitanja u ovom tjednu, podsjetio je biskup Vukšić, preuzeta najčešće iz Djela apostolskih, sve više nam nude opis muka apostola, koje su bile plod otpora ondašnjih moćnika svijeta njihovu hrabrom naviještanju, što su ga oni vršili usprkos zabranama, koje su im bile izrečene. Osvrćući se na pročitani misni odlomak, koji opisuje čudesni izlazak iz tamnice apostola koji su bili zatvoreni samo zato što su propovijedali, te njihovo ponovno privođenje i suđenje, podsjetio je da je u njima, iako su bili trostruko okrivljeni, umro svaki strah pred smrću, jer su već tada znali da im „je živjeti Krist, a umrijeti dobitak“ (Fil 1,21).

Podsjetio je da, zahvaljujući Duhu Svetomu, kojega im je Bog dao, jer su mu se pokoravali (usp. Dj 5,32), apostoli odbijaju posluš zemaljskoj vlasti, zato što je ona ustala protiv Boga samoga i njegovih prava na zemlji, te pred tim sudom izriču poznatu pouku, koju bi, kako je posvijestio biskup Vukšić, Isusovi učenici svih generacija trebali primjenjivati pred svakom vlašću, koja se ponaša na jednak način: „Treba se većma pokoravati Bogu negoli ljudima!“ (Dj 5,29). Naglasio je potom da svako vrijeme donosi svoje izazove za Isusove sljedbenike i njegov nauk, ali da su izazovi samo u drugim oblicima te da je iskustvo partikularne Crkve u Bosni i Hercegovini i njezinih apostola u tom je smislu, nažalost, vrlo dugo.

"Prečesto su im zabranjivali da govore i da pune ovu zemlju i njezina naselja Isusovim naukom. I ponosni smo što je našim precima tako često stvarna životna vodilja bila Petrova rečenica: 'Treba se većma pokoravati Bogu negoli ljudima!', kazao je biskup Vukšić koji je podsjetio da nije mali broj onih koji su, vođeni tim pravilom, čak životom stradali, jer su bili duboko svjesni, da postoji i odgovornost za šutnju. Istaknuo je da je dugo iskustvo odgovornoga govora ime Evanđelja i Crkve, proizašloga također iz pobijedene napasti da se, "ne daj Bože, propusti šutnjom, svima nama i poticaj i pouka, ohrabrenje i škola".

"Posebice u ove dane, kada jednomu našem bratu ovozemaljska vlast kaže, da mu ne prizna legitimaciju samo zato što je govorio. I zato što stalno ponavlja: 'Treba se većma pokoravati Bogu negoli ljudima!'. U svemu onomu

---

što je obrana Božje časti, čovjekova dostojanstva, jednakoga prava katolika i svih drugih vjernika, kao i onih koji to nisu, njemu, koji ima legitimaciju Crkve da ne šuti i da ne miruje i nitko mu drugi tu ovlast ne može osporiti i oduzeti, njegovoj Biskupiji, svećenicima, redovnicima, redovnicama i vjernicima, ali i svima ostalima koji bilo gdje nepravredno pate, izražavamo svoju solidarnost, blizinu i molitvu", kazao je biskup Vukšić aludirajući na biskupa Komaricu kojemu se nedavno otvorenim pismom na vrlo neprimjeren način obratio predsjednik Republike Srpske gosp. Milorad Dodik.

Sjemeništarci su čitali misna čitanja i asistirali tijekom Mise, a pjevao je Mješoviti zbor Katoličkog školskog centra pod ravnanjem profesorice Vlatke Čabro.

Propovijed biskupa Vukšića na IV. Međudekanskom susretu u Bosni i Hercegovini

„Trebalo se većma pokoravati Bogu nego ljudima“

U okviru IV. Međudekanskog susreta, koji se održava, 27. travnja 2017. u prostorijama Nadbiskupijskog sjemeništa Petar Barbarić u Travniku, članovi Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, franjevački provincijali u BiH, članovi Vijeća za kler BK BiH i dekani iz cijele Bosne i Hercegovine slavili su Svetu misu u sjemenišnoj crkvi sv. Alojzija Gonzage. Prigodnu propovijed izrekao je dopredsjednik BK BiH mons. Tomo Vukšić, vojni biskup u BiH, na temu: Trebalo se većma pokoravati Bogu nego ljudima (Dj 5,27-33), a prenosimo je u cijelosti:

Draga braćo biskupi i svećenici!
Draga braćo i sestre!

U svetopisamskim odlomcima misnih čitanja u proteklim danima, koji su uslijedili neposredno nakon Uskrsa, slušali smo izvještaje o trijumfalnom događaju Isusova uskrsnuća. Njegovi učenici, vidno zatečeni, bili su u nedoumici zbog svega što se dogodilo, pa su u početku čak odbijali povjerovati. K tomu, još uvijek su bili također u veliku strahu zbog stvarne opasnosti, da im se dogodi tragedija, slična Isusovoj.

Slušali smo također izvještaje o Isusovim višekratnim ukazanjima apostolima i drugim osobama, kojima je ohrabrivao njihovu vjeru u uskrsnuće, liječio njihove strahove i sumnje, osnaživao njihovu ljudsku hrabrost pred opasnostima i potaknuo ih za početak svjedočkoga propovijedanja.

Nakon slušanja tih opisa Isusova uskrsnuća i njegovih ukazanja, misna čitanja u ovom tjednu, preuzeta najčešće iz Djela apostolskih, sve više nam nude opis muka apostola, koje su bile plod otpora ondašnjih moćnika svijeta njihovu hrabrom naviještanju, što su ga oni vršili usprkos zabranama, koje su im bile izrečene.

Današnji odlomak iz Djela apostolskih opisuje upravo jedan od takvih događaja. Naime, nakon što su apostoli čudesnom Božjom intervencijom izašli iz tamnice, u koju su bili zatvoreni samo zato što su propovijedali, odmah su otišli čak u Hram i započeli ponovno propovijedati. Zbog toga vlasti su ih privede na ponovljeno suđenje. Veliko vijeće i njegov vrhovni svećenik, koji su imali vlast uhapsiti i zatvoriti apostole, kao predstavnici vlasti toliko nisu podnosili Isusa da niti ne izgovaraju njegovo ime. Time samo pokazuju koliko ga preziru. On je, prema ovom izvještaju, za njih samo „to ime“ i „taj čovjek“.

Kaže sveti pisac: „Dovedoše ih i privedoše pred Vijeće. Veliki ih svećenik zapita: 'Nismo li vam strogo zabranili učiti u to ime? A vi ste eto napunili Jeruzalem svojim naukom i hoćete na nas navući krv toga čovjeka'“ (Dj 5,27-28).

Apostoli su, dakle, bili trostruko okrivljeni: zato što su svjesno prekršili strogu zabranu da govore u Isusovo ime, zato što je Veliko vijeće bilo u strahu da bi se njihov nauk mogao pretvoriti u optužbu protiv predstavnika vlasti da su krivi za Isusov progon i smrt, a ponajviše su bili krivi zato što su svojim naukom napunili Jeruzalem. I svaka od tih optužaba nosila je sa sobom mogućnost vrlo teških kazna. No, ti predstavnici vlasti očito još uvijek nisu primjećivali, da su apostoli, u međuvremenu, iz stanja straha pred progonom i umiranjem, bili prešli u stanje u kojemu je u njima umro svaki strah pred smrću, jer su su već tada znali da im „je živjeti Krist, a umrijeti dobitak“ (Fil 1,21).

Na ponovljene zabrane, opomene i prijetnje Velikoga vijeća, kako nas izvješćuju Djela apostolska, Petar i apostoli nisu ustuknuli već ponosno priznaju da su širili Isusov nauk. Zahvaljujući Duhu Svetomu, kojega im je Bog dao, jer su mu se pokoravali (usp. Dj 5,32), oni odbijaju posluš zemaljskoj vlasti, zato što je ona ustala protiv Boga samoga i njegovih prava na zemlji. Pred tim sudom izriču poznatu pouku, koju bi Isusovi učenici svih generacija trebali primjenjivati pred svakom vlašću, koja se ponaša na jednak način. Zaista je vrlo hrabra vjera svakoga kršćanina, koja je u stanju voditi se tada izrečenim pravilom Petra i drugih apostola: „Treba se većma pokoravati Bogu negoli ljudima!“ (Dj 5,29). I, ne samo da su apostoli bili toliko hrabri! Nego riskirajući još više, govore istinu o nepravdnoj optužbi i osudi protiv Isusa, čime Petar i apostoli prelaze u čak u neku vrstu javne protu-

---

optužbe. No, ne zato da bi se možda otvorio sudski proces protiv progonitelja i ponizilo ih se, nego s nakanom da se evangelizira i neprijatelje Isusova imena. Kažu apostoli tim predstavnicima vlasti: „Bog otaca naših uskrisi Isusa kojega vi smakoste objesivši ga na drvo. Njega Bog desnicom svojom uzvisi za Začetnika i Spasitelja da obraćenjem podari Izraela i oproštenjem grijeha. I mi smo svjedoci tih događaja i Duh Sveti kojega daje Bog onima što mu se pokoravaju“ (Dj 5,29-32).

Mogli su tako govoriti jer ih je vodilo pravilo: „Trebalo se većma pokoravati Bogu negoli ljudima!“ To jest, i ljudima i njihovim zakonima se treba pokoravati, ali samo dok su u suglasju s Bogom i njegovim zakonima.

Svako vrijeme donosi svoje izazove za Isusove sljedbenike i njegov nauk! Samo u drugim oblicima, povremeno se pojavljuju nositelji vlasti koji bi, slično kao neko „veliko vijeće“ ili neki „veliki svećenik“, htjeli apostolima zabraniti, da govore i da šire Isusov nauk, da promiču dostojanstvo čovjeka i njegova prava. Iskustvo partikularne Crkve u Bosni i Hercegovini i njezinih apostola u tom je smislu, nažalost, vrlo dugo. Više negoli stoljetno! Prečesto su im zabranjivali da govore i da pune ovu zemlju i njezina naselja Isusovim naukom. I ponosni smo što je našim precima tako često stvarna životna vodilja bila Petrova rečenica: „Trebalo se većma pokoravati Bogu negoli ljudima!“ No pored njihovih slabosti za koje molimo Božje milosrđe, nije mali broj onih koji su, vođeni tim pravilom, čak životom stradali, jer su bili duboko svjesni, da postoji i odgovornost za šutnju. I u tim teškim časovima navješćivali su te, kao nekada prorok Izaija, ponavljali: „Sionu za ljubav neću šutjeti, Jeruzalema radi neću mirovati, dok pravda njegova ne zasine kao svjetlost, dok njegovo spasenje ne plane kao zublja“ (Iz 62,1).

Legitimiral ih je pred Bogom i pred ljudima samo poslanje Crkve te želja da Božja pravda zasine kao svjetlost i da njegovo spasenje plane kao zublja. Drugu legitimaciju niti su tražili niti su trebali. Zato su s Izaijom ponavljali: „neću šutjeti“ i „neću mirovati“. I mogla ih je u tomu nastojanju delegitimirati jedino Crkva zbog njihova eventualnog odustajanja od tih načela, a nikako neka ovozemaljska vlast. Važno je to ponoviti danas za vrijeme ovog Euharistijskog slavlja, kojega koncelebiraju brojni biskupi i svećenici u prisustvu velikoga broja vjernika. To prvenstveno zato, što je to dugo iskustvo odgovornoga govora ime Evandjelja i Crkve, proizašloga također iz pobijeđene napasti da se, ne daj Bože, propusti šutnjom, svima nama i poticaj i pouka, ohrabrenje i škola. Posebice u ove dane, kada jednomu našem bratu ovozemaljska vlast kaže, da mu ne prizna legitimaciju samo zato što je govorio. I zato što stalno ponavlja: „Trebalo se većma pokoravati Bogu negoli ljudima!“

U svemu onomu što je obrana Božje časti, čovjekova dostojanstva, jednakoga prava katolika i svih drugih vjernika, kao i onih koji to nisu, njemu, koji ima legitimaciju Crkve da ne šuti i da ne miruje i nitko mu drugi tu ovlast ne može osporiti i oduzeti, njegovoj Biskupiji, svećenicima, redovnicima, redovnicama i vjernicima, ali i svima ostalima koji bilo gdje nepravедno pate, izražavamo svoju solidarnost, blizinu i molitvu. Sa željom da se sve nepravde isprave, i u vjeri da svi dijelite ovo mišljenje, molimo Gospodina Boga, da nam svima dadne mudrosti, kako bismo „Duh Sveti i mi“ (Dj 15,28), slijedeći primjer Isusa i njegovih apostola, uvijek mogli ispravno odlučiti što je najkorisnije za Božju stvar, bilo da ne šutimo bilo da ne mirujemo. Odnosno, bilo da govorimo ili činimo.

RAZNO

Kardinal Turkson iz Rima stigao u Bosnu i Hercegovinu

Kardinal Peter Turkson, prefekt Dikasterija za promicanje cjelovitoga ljudskog razvoja, 6. svibnja 2017. Stigao je u Banju Luku gdje će do 8. svibnja biti gost Komisije „Justitia et pax“ (Pravda i mir) Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, kojom predsjedava biskup banjolučki mons. Franjo Komarica.

U zračnoj luci u Zagrebu kardinala Turksona dočekali su biskup Komarica i predsjednik Komsije „Justitia et pax“ Hrvatske biskupske konferencije mons. Vjekoslav Huzjak, zajedno s pojedinim članovima spomenute Komsije te generalnim tajnikom Biskupske konferencije BiH mons. Ivom Tomaševićem.

Putujući prema Banjoj Luci, kardinal Turkson i biskupi s pratnjom navratili su u Novoj Varoši nedaleko od granice između BiH i Republike Hrvatske na osvježenje u restoran „Složna braća“ gdje su ih radosno ugstili vlasnici obitelji Džolan podrijetlom iz ramskoga kraja. Domaćini su im također rado pokazali filijalnu crkvu posvećenu sv. Stjepanu prvomučeniku koji su, uz blagoslov požeškog biskupa mons. Antuna Škvorčevića i tadašnjeg župnika vlč. Ivana Mlikote, podigli na mjestu devastirane i srušene crkve.

Po prelasku u Bosnu i Hercegovinu kardinal Turkson, biskupi i pratnja pohodili su župu Nova Topola gdje su ih radosno dočekale sestre Klanjateljice Krvi Kristove te pokazale obnovljeni samostan i župnu crkvu sv. Josipa. Biskup Komarica upoznao je kardinala Turksona da je prije 25 godine, 16. lipnja 1992. tadašnji župnik u Novoj Topoli svećenik Ratko Grgić odveden od četvorice uniformiranih muškaraca te da posmrtno ostatke kidnapiranog a onda i ubijenog župnika vlč. Ratka predstavnici ovdašnje lokalne vlasti još uvijek nisu vratili da ih na kršćanski način sahrane. Spomenuo je i druge ubijene svećenike i časnu sestre te maltretiranje i progone brojnih vjernika banjolučkog kraja, ali i drugih krajeva u Bosni i Hercegovini.

Istoga dana, 6. svibnja u Biskupskom ordinarijatu u Banjoj Luci kardinal Turkson imao je duži susret s članovima Komisije „Justitia et Pax“ Biskupske konferencije BiH i istoimene Komisije Hrvatske biskupske konferencije na čelu s njihovim predsjednicima biskupima Komaricom i Huzjakom a u ime spomenute Komisije Slovenske biskupske konferencije sudjelovao je generalni tajnik SBK i tajnik spomenute Komsije fra Tadej Strahovec. Tijekom zasjedanja kardinal Turkson ukratko je upoznat s

---

teškima ratnim događanjima devedesetih godina nakon raspada bivše Jugoslavije s posebnim naglaskom na teške ratne i poratne posljedice u Bosni i Hercegovini i neriješeno unutarnje stanje zemlje. Dogovoreno je da bude upućena i zajednička Izjava.

U večernjim satima kardinal Turkson i biskup Komarica imali su u sjedištu župe Mahovljani pokraj Banje Luke ugodno duženje s učesnicima međunarodne biciklijade "Marija Zvijezda" koju po četvrti put organizira "Kristov Stol" - Misijska europska inicijativa u čast sv. Ivana Pavla II. Biciklisti su u Banju Luku stigli kroz sedam gradova i marijanskih svetišta koja je pohodio sv. Ivan Pavao II.: Aljmaš, Mariju Bisticu, Trsat, Zadar, Solin, Dubrovnik i Sarajevo, a sudjelovalo je pedesetak biciklista iz petnaestak biciklističkih klubova Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Ovim je obilježeno i nekoliko obljetnica: 100. godišnjica ukazanja Blažene Djevice Marije u Fatimi 1917., 35. godišnjica Papinog zahvalnog hodočašća u Fatimu 1982. i 20. godišnjica Papinog pastoralnog pohoda Sarajevu 1997. godine. Sudionicima su se obratili kardinal Turkson i biskup Komarica ističući važnost ove inicijative koja, prelazeći biciklima stotine kilometara, promiče mir i ljubav. Predstavili su se i klubovi koji su sudjelovali kao i oni koji su ih pratili na putu, a svi su istaknuli da su u svim gradovima i mjestima kao i u Banjoj Luci i okolici vrlo lijepo primljeni.

Kardinal Turkson slavio Misu u banjolučkoj katedrali

Kardinal Peter Turkson, u Nedjelju Dobrog Pastira, 7. svibnja 2017. slavio je svečano Euharistijsko slavlje u katedrali sv. Bonaventure u Banjoj Luci u zajedništvu s mjesnim biskupom mons. Franjom Komaricom i četvoricom svećenika.

Prije Svete mise pozdrav kardinalu Turksonu u ime cijele vjerničke zajednice uputio je biskup Komarica ističući da je dolazak prefekta Dikasterija za promicanje cjelovitoga ljudskog razvoja znak ne samo njegove osobne blizine Banjolučkoj biskupiji i krajevnoj Crkvi u Bosni i Hercegovini nego i izraz blizine Svetog Oca. Dodao je da je kardinala Turksona, dan prije polaska u Bosnu i Hercegovinu, primio papa Franjo i poručio da prenese i njegove pozdrave prisjećajući se svoga pohoda Bosni i Hercegovini i njezinom glavnom gradu Sarajevu prije dvije godine. Pojasnio je i da je kardinal Turkson bio nekoliko godina predsjednik Papinskog vijeća „Justitia et pax“ koje je nedavno objedinjeno s nekim drugim vijećima i novi Dikasterij kojemu je također kardinal Turkson na čelu. Istaknuo je da je dolazak kardinala Turksona još jedan znak ljubavi Svetog Oca i zajedništva cijele Crkve. Pozdravio je i još jednom zahvalio svim učesnicima međunarodne biciklijade "Marija Zvijezda" koju po četvrti oput organizira

---

"Kristov Stol" - Misijska europska inicijativa u čast sv. Ivana Pavla II., a koji su u Banju Luku stigli kroz sedam gradova i marijanskih svetišta koja je pohodio sv. Ivan Pavao II. Učesnici biciklijade čitali su misna čitanja i Molitvu vjernika, a liturgijsko pjevanje animirao je Katedralni zbor pod ravnanjem s. Damjane Kovačević. Na Svetoj misi sudjelovale su također sestre Misionarke ljubavi poznatije kao sestre Majke Terezije, sestre Klanjateljice Krvi Kristove i sestre Milosrdnice sv. Vinka Paulskog.

U prigodnoj propovijedi kardinal Turkson se ispričao što neće moći propovijedati na hrvatskom jeziku te kroz šalu upitao, ima li nekoga tko je spreman učiti ga hrvatski izražavajući uvjerenje da bi im prigodom sljedećeg dolaska mogao propovijedati na hrvatskom. Kazao je da slave Nedjelju Dobrog Pastira, Isusa Krista koji svoj život polaže svoj život za svoje ovce. Dodao je da upravo u Euharistiji slave ono o čemu trebaju posebno razmišljati u uskrsnom vremenu. „Ovo uskrsno vrijeme pokazuje nam da je Isus Krist umro i uskrsnuo za nas da bi nas otkupio i upravo o tome želimo razmišljati“, kazao je kardinal Turkson. Podsjetio je na Knjigu Postanka koja opisuje stvaranje svega i prvih ljudi koji nisu poslušali Božju zapovijed nego su jeli s drveta dobra i zla nakon čega im je Bog rekao da su prah i da će se u prah vratiti. Kazao je da se stekao dojam da je to sudbina čovjeka i čovječanstva - da su prah i da će se u prah vratiti.

Kardinal Turkson je potom istaknuo da je Bog smislio plan spasenja kada je poslao svoga Sina Isusa Krista koji je uzeo ljudski „prah“ u utrobi Blažene Djevice Marije i postao čovjeku u svemu jednak osim u grijehu. Dodao je da je Isus nosio ljudski „prah“ te da je umro i po smrti uzdigao taj „prah“ u uskrsnuće. „U smrti i uskrsnuću Isusa Krista naša ljudska sudbina je preobražena“, kazao je kardinal Turkson dodajući da zahvaljujući uskrsnuću čovjek nije samo prah nego će se po uskrsnuću taj prah uzdignuti u slavu nebeskog Oca. Pojasnio je da u Euharistiji svaki put slave to da ih je Bog otkupio po smrti i uskrsnuću i da ih poziva u nebesku slavu. Rekavši da upravo to naviještaju i sv. Petar i drugi apostoli te da su kršteni u ime Isusa Krista, pojasnio je što znači biti kršten u Isusu Kristu. Podsjećajući na prolazak izabranog naroda kroz Crveno mora, istaknuo je da je taj narod bio stiješnjen egipatskom vojskom s jedne strane i morem s druge strane. Dodao je da su bili spremni poslušati i krenuti kroz Crveno more dok su im vode stajale s lijeva i zdesna. Istaknuo je da i krštenici trebaju imati takvo povjerenje u Božju ljubav i blizinu te krenuti tamo kamo ih Bog poziva uvjereni da ih Bog vodi putem prema svojoj nebeskoj slavi. Ohrabrio je sve nazočne da u svim poteškoćama u životu idu putem koji im Isus Krist pokazuje te da se ne boje biti vjerni Gospodinu.

Kardinal Turskon posjetio župe Derventskog dekanata

Kardinal Peter Turkson, prefekt Dikasterija za promicanje cjelovitog ljudskog razvoja, iz Vatikana u pratnji banjolučkog biskupa mons. Franje Komarice, mons. Ive Tomaševića, tajnika BK BiH i mons. Miljenka Ančića, ravnatelja biskupijskog Caritasa Banjolučke Biskupije, pohodili su u nedjelju, 7. svibnja 2017. župe Derventskog dekanata, koji je u zadnjem ratu najstradaliji dekanat Bosanske Posavine.

U vodstvu derventskog dekana fra Ivana Marića pohodili su prvo župu sv. Ivana Krstitelja Bijelo Brdo. Tu ih je dočekaio župnik vlč. Vlado Vrebac koji je zaželio dobrodošlicu visokom gostu iz Rima, Pokazao je ponovno izgrađenu župnu crkvu na mjestu one koja je srušena u nedavnom ratu te progovorio o svom pastoralnom radu s malobrojnim župljanima kao i brojnim svojim vjernicima koji su prognani a koji povremeno pohode svoju župu.

Ispred župne crkve u Derventi kardinala Turksona dočekaio je, uz zvonjavu zvona, župnik vlč. Ivo Kopic sa sestrama Milosrdnicama sv. Vinka Paulskog koje djeluju u toj župi. Kardinal Turkson pogledao je i kriptu nekada minirane, a kasnije ponovno izgrađene župne crkve u kojoj je 23. travnja 1998. nekoliko sati bio zatočen nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić s grupom svećenika, redovnika, redovnica i vjernika. Kardinal Turkson pohodio je i kuću sestara Milosrdnica koje su mu pokazale svoju oduzetu zgradu u kojoj su nekada imale školu, a vlasti im je ne žele vratiti u posjed.

U večernjom satima pohodili su franjevačku župu i samostan sv. Marka na Plehanu, gdje su se susreli sa svećenicima redovnicima i redovnicama, koji žive i djeluju u župama Derventskog dekanata. Dočekali su ih domaćini plehanskim zvonima, potom se zajedno pomolili i zapjevali u kapelici sv. Ivana Krstitelja. Domaći gvardijan fra Anto Tomas pokazao im je prostorije privremenog samostana u kojem u teškim uvjetima žive trenutno šestorica franjevac.

Kao u vrijeme prvih kršćana uz zajedničku večeru nazočni su svećenici, redovnici i redovnice imali priliku predstaviti se osobno i kroz svoje djelovanje u Derventskom dekanatu, a sve u cilju da kardinalu Turksonu što zornije predstave stvarnu sliku stanja u pastoralu tog dijela Bosanske Posavine. Zaključili su da su najveći problemi što se mogućnosti održivog povratka sustavno opstruiraju u tim krajevima podupirući projekte neodrživog povratka, zanemarujući mali broj povratnika koji su već u poodmakloj životnoj dobi, a ne pružajući nikakvu egzistencijalnu sigurnost

---

mlađima koji bi možda i bili raspoloženi za povratak, ukoliko bi imali uvjete za to.

Između ostaloga, vlč. Josip - Jozo Batinić, župnik župe sv. Roka - Cer, kao problem je naveo medijsko nijekanje postojanja i bilo kakve mogućnosti povratka u ove krajeve, tako da ono malo ljudi koji bi se i odlučili na hrabri korak povratka, gube volju zbog medijske slike o bezvrijednosti i nemogućnosti života u tim krajevima.

Vlč. Rober Čabraja, trajni đakon iz župe Novo Selo, navodi problem nemogućnosti učešća u humanitarnim aplikacijama za pojedince, jer se u djelovanjima pojedinaca – ukoliko se ne udruže s već postojećim, a već ozlojeđenim zadružnim establišmentom – uopće ne prepoznaje nastojanje oko održivog povratka, iako su upravo to, u najviše slučajeva pravi primjeri borbe i provedbe održivog povratka.

Sestra Zorislava, predstojnica samostana Sestara Božjeg Milosrđa iz Dervente navela je prevelik broj socijalno ugroženih, starih i nemoćnih umirovljenika koji su prepušteni sami sebi kao alarmni poziv na buđenje kršćanske svijesti.

Fra Franjo Dalibor Stjepanović, vikar samostana i voditelj Terapijske zajednice Izvor na Plehanu naglasio je da svi ti problemi udaljavaju i sprečavaju pomoć iz katoličkih organizacija, jer se interesi akatoličkih i uopće amoralnih organizacija lažno predstavljaju kao dobrota, te svako djelovanje koje bi promicalo katoličke vrednote izvirgava ucjeni da se u borbi za nužna sredstva za preživljavanje moraju odricati i katoličkih nastojanja i vrednota.

Svi prisutni su prepoznali iste ili slične probleme te ih predstavljali kardinalu Turksonu.

Biskup Komarica je naglasio kako se povratak u Bosansku Posavinu i Republiku Srpsku uopće nije desio, a ne da je prestao. Pri tome je naglasio isto što je rekao i dekan fra Ivan Marić, u svom pozdravnom govoru kardinalu Turksonu, da se provedba Daytonskog sporazuma, u elementima koji se odnose na povratak prognanog stanovništva, u ovom dekanatu uopće nije dogodila, dok se istog sporazuma većinski prisutna etnička skupina drži u elementima koji njima jamče tzv. njihova prava.

Kardinal Turkson je pažljivo saslušao svako pojedinačno predstavljanje postojećeg stanja u Derventskom dekanatu, sve prijedloge kojim bi se omogućili i održivi povratak i egzistencijalni uvjeti za život. Naveo je kako Sveta Stolica drži do stanja katoličke crkve i povjerenog joj stada u ovoj

---

pokrajinskoj Crkvi. Pri tome je otvoreno naveo mogućnost osnivanja posebne fondacije poput fondacija u Latinskoj Americi i na Bliskom Istoku, koja bi bolje analizirala situaciju na ovom području, te ponudila svoju konkretnu pomoć, prema svojim mogućnostima.

Po povratku u Rim, kardinal Turkson će iznijeti predstavljeno mu stanje koje će biti sigurno tema rasprava unutar Dikasterija. Do tada, poput putnika u Emaus, poziva braću svećenike, redovnike i redovnice na kršćansku strpljivost i ustrajnost, usprkos svim brigama i nevoljama, jer je u temelju kršćanske vjere uskrsnuće, a ne patnja i bol koji su, iako neželjeni, skoro uvijek prisutni. Na kraju susreta, u ime svećenika, redovnika i redovnica, kardinalu Turksonu na posjeti se za zahvalio biskup Komarica, a prisutne je pozvao ne konkretiziranje i definiranje svojeg pogleda na održivi povratak vjernika čime se jedino može osigurati i održivi povratak svećenika, redovnika i redovnica u ove krajeve. (kta)

Susretom s biskupima, svećenicima, redovnicima i redovnicama kardinal Turkson završio svoj pohod Bosni i Hercegovini

Susretom u Banjoj Luci s pojedinim članovima Biskupske konferencije te sa svećenicima, redovnicima i redovnicama banjolučkog kraja te s kardinalom Puljićem u Zagrebu, kardinal Peter Turkson, prefekt Dikasterija za promicanje cjelovitoga ljudskog razvoja, 8. svibnja 2017. završio je svoj trodnevni pohod Bosni i Hercegovini gdje je boravio kao gost Komisije „Justitia et pax“ (Pravda i mir) Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, kojom predsjedava biskup banjolučki mons. Franjo Komarica. Kardinal Turkson susreo se u Banjoj Luci, 8. svibnja s članovima Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine: dopredsjednikom BK BiH mons. Tomom Vukšićem, vojnim biskupom u BiH, biskupom Komaricom, pomoćnim biskupom banjolučkim mons. Marko Semrenom i predsjednikom Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica u BiH fra Miljenkom Štekom, provincijalom Hercegovačke franjevačke provincije.

Istoga dana u popodnevnim satima pri povratku prema zagrebačkoj zračnoj luci, kardinal Turkson, u pratnji biskupa Komarice, susreo se u prostorijama župe bl. Alojzija Stepinca u Velikoj Gorici s nadbiskupom metropolitom vrhbosanskim kardinalom Vinkom Puljićem, predsjednikom BK BiH koji je tih dana boravio u Zagrebu. Tijekom ovih susreta kardinal Turkson upoznat je sa životom i djelovanjem Crkve u Bosni i Hercegovini na različitim razinama. Razmišljalo se i o konkretnim akcijama posebno kada je riječ o opstanku i povratku u pojedinim dijelovima BiH. Tijekom svog boravka u Banjoj Luci kardinal Turkson je, 6. svibnja sudjelovao na zasjedanju

---

Komsije *Justitia et Pax* (Pravda i mir) Biskupske konferencije BiH kojim je obilježena 20. obljetnice osnutka spomenute Komisije. Članovima Komisije „*Justitia et Pax*“ Biskupske konferencije BiH pridružili su članovi istoimene Komisije Hrvatske biskupske konferencije na čelu s njezinim predsjednikom mons. Vjekoslavom Huzjakom, biskupom bjelovarsko-križevačkim. U ime Komsije *Justitia et Pax* Slovenske biskupske konferencije i njezinog predsjednika nadbiskupa Stanislava Zorea sudjelovao je generalni tajnik fra Tadej Strahovec. Tijekom trosatnog zasjedanja kardinal Turkson upoznat je sa stradanjima i statističkim podacima Katoličke Crkve u BiH s posebnim naglaskom na pojedine dijelove u kojima je rat ostavio teške posljedice. Također je upoznat s ratnim poratnim posljedicama na raznim razinama i uzrocima trenutnog stanja, a razmišljalo se i o poduzimanju mogućih koraka u pravcu ispravljanja brojnih nepravdi i uspostavi mira utemeljenog na pravdi. Tijekom susreta bilo je riječi i o pojedinim događanjima u Hrvatskoj i Sloveniji poput otkrivanja grobišta s kraja Drugog svjetskog rata u kojima se nalaze posmrtni ostaci najvećim dijelom Hrvata iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

U nedjelju, 7. svibnja kardinal Turkson predvodio je Euharistijsko slavlje u banjolučkoj katedrali sv. Bonaventure u zajedništvu s biskupom Komaricom. Poslije Svete mise susreo se u neformalnom razgovoru s vjernicima, nazočnim časnim sestrama Klanjateljicama Krvi Kristove, Misionarkama ljubavi i Milosrdnicama sv. Vinka Paulskog te s članovima Nadbiskupijskog misijskog međunarodnog sjemeništa „*Redemptoris Mater*“ (Majka Otkupiteljeva) koji su za ovu prigodu došli u Banju Luku iz sarajevskog prigradskog naselja Vogošća. Ponovno se susreo i sa sudionicima Četvrte međunarodne biciklijade posvećene podsjećanju na pohode pape Ivana Pavla II. marijanskim svetištima u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Kardinal Turkson, u pratnji biskupa Komarice, ravnatelja Caritasa Banjolučke biskupije mons. Miljenka Aničića i generalnog tajnika mons. Ive Tomaševića, 7. svibnja pohodio je tri župe na sjeveru Vrhbosanske nadbiskupije: Bijelo Brdo, Derventu i Plehan gdje imao duži susret i druženje s franjevačkim i dijecezanskim svećenicima derventskog dekanata kojima su se pridružile i sestre Milosrdnice iz Dervente.

Po prelasku u Bosnu i Hercegovinu, 6. svibnja kardinal Turkson te biskupi Komarica i Huzjak i pratnja pohodili su župu Nova Topola gdje su ih radosno dočekale sestre Klanjateljice Krvi Kristove te pokazale obnovljeni samostan i župnu crkvu sv. Josipa. Biskup Komarica upoznao je kardinala Turksona da je prije 25 godine, 16. lipnja 1992. tadašnji župnik u Novoj Topoli svećenik Ratko Grgić odveden od četvorice uniformiranih muškaraca te da posmrtni ostatke kidnapiranog a onda i ubijenog župnika vlč. Ratka predstavnici ovdašnje lokalne vlasti još uvijek nisu vratili da ih na kršćanski

---

način sahrane. Progovorio je o torturama kroz koje su prošle sestre Klanjateljice u tom vremenu.

Održana konferencija za novinstvo na kraju posjeta kardinala Turksona BiH

U ponedjeljak, 8. svibnja 2017. u prostorijama Biskupskog ordinarijata u Banjoj Luci upriličena je konferencija za novinstvo na kojoj je o svom pohodu Bosni i Hercegovini govorio kardinal Peter Turkson, prefekt Dikasterija za promicanje cjelovitoga ljudskog razvoja koji je u BiH boravio od 6. do 8. svibnja u Bosni i Hercegovini kao gost Komisije „Justitia et pax“ (Pravda i mir) Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, kojom predsjedava biskup Komarica.

Medijskim djelatnicima su se, osim kardinala Turksona, obratili dopredsjednik Biskupske konferencije BiH mons. Tomo Vukšić, vojni biskup u BiH, i biskup domaćin mons. Franjo Komarica.

Kardinal Turkson se na početku zahvalio biskupu Komarici za poziv koji mu je, kako je kazao, omogućio da bolje upozna ovaj dio europskog kontinenta, osobito Crkvu, ali i situaciju u ovome dijelu svijeta. "Budući da smo svi dijelovi jedne univerzalne Crkve, povezani smo jedni s drugima usprkos daljinama, različitim kulturama i svemu drugome što nas razdvaja. Svako malo treba tu našu univerzalnost kroz solidarnost vršiti tako da se to osjeti među nama, naročito u ovome dijelu svijetu", kazao je kardinal Turkson te dodao da je potrebno iznova sagledavati aktualnost situacije na ovim prostorima usprkos tomu što su u svijetu aktualne druge teme poput migracije kako bi se moglo sudjelovati u brizi u ime opće Crkve kao i u ime samoga pape Franje. Podsjetio je da je Sveti Otac nedavno želio osnovati novi Dikasterij u Rimskoj Kuriji pod nazivom "Služenje integralnom ljudskom razvitku" čija bi zadaća bila brinuti se za takva nastojanja u cijeloj Crkvi. "Dolazeći ovdje da upoznam Crkvu, donio sam i ovo iskustvo svoga Dikasterija o brizi za cijelu Crkvu. To je naša zadaća", kazao je kardinal Turkson koji je potom novinarima kratko progovorio o sebi, između ostaloga zahvaljujući Svetom Ocu na ukazanom povjerenju pri imenovanju prefektom. Također je kazao da je porijeklom iz Gane, gdje je kao biskup tijekom 17 godina doživio iskustvo brige za mjesnu Crkvu, nakon čega je pozvan u Rim te radi u Rimskoj kuriji. "Osjećam se pozvanim da ono prethodno iskustvo proširim u služenju općoj Crkvi", naglasio je kardinal Turkson. Kazavši da je odrastao u međureligijskom ekumenskom ambijentu, budući da mu je otac katolik, majka metodistica a jedan ujak musliman, izrazio je uvjerenje da se u takvoj obitelji ostvareni "mir u kući", može promovirati i primijeniti na

---

nacionalnu i univerzalnu razinu te da se u različitosti religija uvijek može raditi za mir, za dobro i za razvitak osobe.

Govoreći o svom boravku u BiH, kazao je da su ovdašnji biskupi, svećenici i redovnice pastiri koji rade za i s osobama te da je tijekom posjete različitim dijelovima ovoga kraja, u razgovoru s ljudima, stekao dojam da se može još mnogo učiniti na izgradnji društvene suradnje, mira u narodu, razvitku i slogu. "Postoji ljudi koji su pomalo ogorčeni, koji su još žalosni, koji su izgubili teren, kuću, poneko tko je morao pobjeći. To je situacija o kojoj sam stekao uvid ovdje. Pred svim tim osjećam potrebnim ohrabriti i donijeti poruku sloge, mira, življenja zajedno i zajedničkog razvitka", riječi su kardinala Turksona koji je istaknuo da je "ljudska obitelj" stvorena radi bratstva i u bratstvu, budući da smo "iz iste utrobe" te da svi imamo isto dostojanstvo i vrijednost pred Bogom i pred ljudima.

Potom se okupljenima obratio biskup Vukšić koji je zahvalio kardinalu Turksonu za dolazak i zanimanje za Katoličku Crkvu na ovim prostorima, za njezinu prošlost te osobito sadašnje stanje i budućnost. Također mu je zahvalio za iskazanu solidarnost vjernicima konkretno Banjolučke biskupije koja je, kako je podsjetio, pogotovo u proteklom ratu i poratnom razdoblju, "zaista stradala vjerojatno više nego li ijedan drugi dio Katoličke Crkve" na ovim prostorima. Također mu je unaprijed zahvalio i za sve što će kao prefekt Dikasterija za cjeloviti ljudski razvoj učiniti u svom djelovanju vodeći taj Ured Svete Stolice, kako za ovaj dio Katoličke Crkve tako isto i za ostale dijelove Crkve u svijetu. "Hvala mu isto tako i za ovu drugu dimenziju njegova interventa gdje je kazao da je poslanje Crkve i njegovo osobno poslanje i poslanje Dikasterija kojeg vodi društvena sloga, razvitak, obrana ljudskoga dostojanstva, što su sve vrijednote vrlo komplementarne, dapače i sadržane u poruci Evanđelja i u kršćanstvu kao takvome", kazao je biskup Vukšić poželjevši mu tom prigodom "veliki uspjeh u služenju Crkvu, Evanđelju i Isusu Kristu".

Progovorio je zatim i biskup Komarica koji je izrazio radost i zahvalnost da su biskupi, zajedno s kardinalom Turksonom, i s članovima Komisija Justitia et pax Biskupskih konferencija Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije, mogli razmotriti aktualnu situaciju u BiH "gdje se BK BiH trudi raditi u duhu crkvenih smjernica koje vrijede cijelu Crkvu". Ukratko je progovorio i o Zajedničkoj Izjavi članova Komisija Justitia et pax Biskupskih konferencija Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije. Podsjetio je da Sveta Stolica i osobito pape u proteklih 25 godina s pozornošću prate događanja i situaciju Katoličke Crkve, kao i opću situaciju u BiH, što je potkrijepio činjenicom da su dosad dvojica papa tri puta u dvadeset posljednjih pohodili zemlju, kao i različiti Papini izaslanici. "Vi, koji pratite ono što mi biskupi radimo ovdje u BiH, ako uspoređujete što je kardinal Turkson maloprije rekao, što je stav

---

Svete Stolice, onda vidite da je to isti stav, isti pravac, istinsko zauzimanje za dostojanstvo čovjeka, pa tako i katolika, i pravo svakog čovjeka, i katolika i nekatolika, na temeljna ljudska prava, i osobna i kolektivna. Dakle, ta prava, nažalost, nisu osigurana ovdje u ovoj zemlji, za mnoge naše sugrađane. Osobito je dramatično što ta prava nisu osigurana katoličkoj populaciji, koja je dobila najmanje podrške od političara, i domaćih i međunarodnih, za ostvarenje svojih prava, osobito prava na svoje rodno mjesto, pravo na vlastitu imovinu, na povratak prognanih...", kazao je biskup Komarica podsjetivši da skoro polovica katoličke populacije danas nije u svom rodnom kraju jer im nije omogućeno da se vrate. Pojasnio je da je stoga veliki značaj sudjelovanje kardinala Turksona i predstavnika Hrvatske i Slovenske biskupske konferencije na jubilarnoj sjednici prigodom 20. obljetnice Komisije "Justitia et Pax" BK BiH kao i njihove zajednička Izjave, koju su tom prigodom pripremili i usuglasili pred predstavnikom Svete Stolice. "Ja sam doista od srca zahvalan, dakako Bogu, a isto i našem dragom kardinalu Turksonu, koji je došao među nas, osvjedočio se kakva je naša situacija, i pokazao veliku spremnost da upozna širu crkvenu javnost, ali i društvenu javnost osobito u europskim centrima, ali i izvan Europe o aktualnoj situaciji u ovoj zemlji, posebno o situaciji katolika", kazao je na kraju biskup Komarica. (kta)

Na svečan način obilježena 25. obljetnica uvođenja vjeronauka u škole u Bosni i Hercegovini

Svečanim Euharistijskim slavljem u crkvi Kraljice svete krunice na Banjskom Brijegu i prigodnim programom u Katoličkom školskom centru sv. Josipa u Sarajevu, 21. lipnja 2017. obilježena je 25. obljetnice ponovnog uvođenja vjeronauka u škole. Organizator ovog obilježavanja bio je Nacionalni katehetski ured Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine (NKU BK BiH).

Svetu misu u samostanskoj crkvi sestara Kćeri Božje ljubavi posvećenoj Kraljici svete krunice, koja je i svetište blaženih Drinskih mučenica, predvodio je nadbiskup đakovačko-osječki mons. Đuro Hranić, predsjednik Vijeća za katehizaciju i novu evangelizaciju Hrvatske biskupske konferencije i predsjednik Komisije za katehizaciju Vijeća europskih biskupskih konferencija, u zajedništvu s nadbiskupom metropolitom vrhbosanskim i predsjednikom Biskupske konferencije BiH kardinalom Vinkom Puljićem, biskupom mostarsko-duvanjskim i apostolskim upraviteljem trebinjsko-mrkanskim mons. Ratkom Perićem, predsjednikom Vijeća za katehezu i novu evangelizaciju BK BiH, te mons. Markom Semrenom, pomoćnim biskupom banjolučkim. Koncelebriralo je 16 svećenika među kojima provincijal Franjevačke provincije Bosne Srebrene fra Jozo Marinčić,

---

ravnatelj NKU BK BiH i predstojnik Katehetskog ureda Vrhbosanske nadbiskupije vlč. Tomislav Mlakić te pročelnik Katehetskog biskupijskog ureda iz Mostara Luke don Ante Pavlović i predstojnik Katehetskog ureda iz Banje Luke don Marko Vidović kao i predstojnik Nacionalnoga katehetskog ureda Hrvatske biskupske konferencije vlč. Ivica Pažin. Na Euharistijskom slavlju sudjelovali su brojni katehete i katehistice iz svih biskupija u Bosni i Hercegovini, a pridružile su im se i redovnice raznih družbi među kojima provincijska predstojnica Školskih sestara franjevki Bosansko-hrvatske provincije i dopredsjednika Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica BiH s. Kata Karadža i provincijalna poglavarica sestara milosrdnica Provincije Majke Divne s. Julijana Djaković te predstojnica Ureda za vjeronauk u školi Zagrebačke nadbiskupije s. Blaženka Valentina Mandarić.

U svom pozdravu nadbiskup Hranić zahvalio je Gospodinu za milost koju im je udijelio da i kroz vjeronauk u školi mogu „kroz posljednjih 25 godina biti korisni u djelu evangelizacije naše drage djece i mladeži, u humanizaciji i evangelizaciji odgojno-obrazovnog sustava ove drage zemlje i naše bosansko-hercegovačke javnosti“. „Krist je svoje apostole poslao da naviještaju evanđelje svim narodima na zemlji. Crkva se ne smije i ne može odreći toga navjestiteljskog poslanja te je u njegovu ostvarenju pozvana koristiti sve mogućnosti koje joj se nude. Hvala Gospodinu što je, osim nas svećenika i časnih sestara, u evangelizacijsko poslanje i službu naviještanja uključio i vas brojne vjernike laike. Uzoriti gospodine Kardinale, osjećamo se počašćenima što ste biskupa Ratka i mene pozvali da u ovoj prigodi predsjedamo ovim Euharistijskim slavljem i uputimo riječ homilije“, kazao je nadbiskup Hranić.

„Božja je providnost htjela da 25. obljetnicu vjeronauka u školi obilježavamo na spomendan sv. Alojzija Gonzage, zaštitnika mladeži. Njegova majka Marta usađivala je od malena u njegovo srce iskustvo voljenosti od Boga, ljubav prema molitvi, prema trajnom obraćenju i prema svjedočkom životu kao odgovoru na dar njegove ljubavi i zajedništva. Sv. Alojzije živio je u iskustvu i uvjerenju da nema ništa ljepše od iskustva dodirnutosti Isusom Kristom. Ali zbog toga nije prestao poštovati načine izražavanja pobožnosti i odnos s Bogom kod drugih ljudi, što je bilo veoma značajno u vrijeme neposredno nakon crkvenog raskola i tridentske obnove Crkve! Ovu obljetnicu i druge jubileje ne obilježavamo da bismo se u njih povlačili, nego da bismo iz njih rasli u budućnost“, rekao je nadbiskup Hranić uvodeći u Misno slavlje.

U prigodnoj propovijedi biskup Perić je pojasnio zašto je Majka Crkva izabrala blagoslovnu formulu molitvenog zaziva koji na svršetku sv. Mise, u kojoj se dijeli sakrament sv. krizme, biskup s mitrom na glavi, raširenih ruku

---

izgovara nad krizmanicima, a u kojem ih se potiče da se „ne stide pred svijetom ispovijedati Krista rassetoga“ i to u svečanu trenutku kada su razdragani pomazanici primili sedmoliki pečat Duhovih darova kao što su: strah Božji, jakost, savjet, razbor, koji su dani upravo protiv takva stida. „Stid se javlja kada nismo autentični i identični, kada neistinu govorimo, kada smo falsifikati, farizeji, licemjeri; kada smo bezočnici; kada nas netko uhvati u grijehu“, kazao je biskup Perić te podsjetio da se i Petar, prvak apostolski, ključar Crkve i namjesnik Isusova na zemlji, pred sluškinjama uprljanih haljina i čizama stidio Isusa Krista u Kajfinoj sudnici.

„Koliko maturanata uzima, gdje je moguće, izbornu maturalnu radnju iz vjeronauka? Ili vjeronauk kao jedan od četiri maturalna predmeta? Možda bi on i uzeo takvu radnju, ali se možda stidi religiozne teme, stidi se osobe Isusa Krista, koji je za njega, za mene i za tebe izišao na drvo križa da rekne dotad nečuvane riječi: 'Oče oprostí im jer ne znaju što čine!'“, kazao je biskup Perić. Istaknuo je da je Crkva uzela "Krista rassetoga u njegovoj najtragičnijoj sceni i najsramotnijoj pozi ovoga svijeta - na križu, rasseto između neba i zemlje, među dvojicom razbojnika, gol i bos, crv a ne čovjek, i stavila ga na sve crkve i crkvene zidove; vjernici toga Krista rassetoga stavili na raskrižja i brda da se pred njim klanjamo i križni put obavljamo; a ti takvu svoju sliku ne bi nikada poslao ni u kakve novine uza svoj intervju da se objavi. A, eto, mi toga Krista rassetoga uzeli da se njime dičimo, a ne stidimo!“, riječi su biskupa Perića

Vjeroučitelje i vjeroučiteljice na kraju je potaknuo: "Ako želiš Božji blagoslov, ne stidi se pred svijetom Krista rassetoga nego odanom ljubavlju vrši njegove zapovijedi! Sretno ti bilo! Crkva te treba i moli za tebe!"

Liturgijsko pjevanje tijekom Svete mise animirali su Pivači sv. Jakova iz Šibenika i Skupina DominikS iz Žepča pod ravnanjem sestre milosrdnice M. Blanke Iličić.

Nakon Euharistijskog slavlja uslijedio je prigodni program u dvorani Katoličkog školskog centra „Sv. Josip“, a sve je završeno zajedničkim druženjem na prigodnom domjenku.

Svečana akademija u povodu 25. obljetnice biskupskog ređenja mons. Ratka Perića

U prigodi 25. obljetnice biskupskog ređenja mons. Ratka Perića, biskupa mostarsko-duvanjskog i apostolskog upravitelja trebinjsko-mrkanskog, Biskupski ordinarijat u Mostaru organizirao je u večernjim satima, 13. rujna svečanu akademiju.

Dobrodošlicu svim uzvanicima uputio je u ime organizatora generalni vikar iz Mostara mons. Željko Majić. Najprije je poimence pozdravio sve biskupe Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine na čelu s predsjednikom kardinalom Vinkom Puljićem, nadbiskupom metropolitom vrhbosanskim, zatim veliki broj članova Hrvatske biskupske konferencije na čelu s predsjednikom mons. Želimirom Puljićem, nadbiskupom zadarskim te predstavnika Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda mons. Đuru Gašparovića koji je bio dugogodišnji suradnik biskupa Perića u vremenu dok je vodio Papinski hrvatski zavod sv. Jeronima u Rimu. Pozdravio je i brojne svećenike raznih družbi te velik broj redovnica među kojima su bile i tri provincijalne glavarice. Dobrodošlicu je poželio i brojnim predstavnicima društveno-političkog života na čelu s predsjedateljem predsjedništva BiH Draganom Čovićem. Dobrodošlicu je uputio i arhijerejskom zamjeniku episkopa Grigorija Radivoju Krulju, mostarskom parohu, i mostarskom muftiji Salemu ef. Dedoviću.

Potom je mons. Majić u svom izlaganju podsjetio na životni put biskupa Perića s posebnim naglaskom na njegovo imenovanje i biskupsko ređenje ratne 1992. godine. Osvrnuo se i na njegovo biskupsko djelovanje iznoseći ono što je učinio na pastoralnom planu zatim na karitativnu i spisateljsku djelatnost kao i na pojedina važna pitanja kojima se bavio kao što je fenomen Međugorja. Na kraju je u ime cijele Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske biskupije uputio čestitku biskupu Periću.

Potom je savjetnik Apostolske nuncijature na latinskom pročitao čestitku pape Franje biskupu Periću u povodu 25. obljetnice biskupskog ređenja. Prijevod čestitke na hrvatskom jeziku pročitao je kanonik Prvostolnog kaptola zagrebačkog mons. Stjepan Kožul koji je podrijetlom s prostora hercegovačkih biskupija. U svojoj čestitci Sveti Otac je, između ostaloga, napisao: "U obavljanju pastirske službe svim si se silama zalagao za vječno spasenje sebi povjerenih Kristovih vjernika, a bio si i brižljiv u obnavljanju crkvenih zgrada iz ratnih ruševina te si osobito, povezan s Učiteljstvom Crkve, očitovao ljubav i pratio kler kojemu si učvrstio ugled promičući njegov umni i duhovni život i crkvenu stegu." Papa Franjo poželio je da ga, po zagovoru Blažene Djevice Marije, providnosno i milostivo čuva Isus, Dobri Pastir duša, te obiljem višnjih darova osnažuje i obogaćuje. "A svemu tomu neka kao posrednik i svjedok Naše bratske ljubavi bude Apostolski blagoslov, koji, sjećajući te se pri Gospodinovu žrtveniku, rado udjeljujem tebi, svemu kleru i puku povjerenu tvojoj skrbi, moleći od svih vas da se molite za Nas i za Naše petrovsko služenje", stoji na kraju čestitke pape Franje biskupu Periću.

Čestitku u ime Biskupske konferencije BiH uputio je njezin dopredsjednik mons. Tomo Vukšić, vojni biskup u BiH, koji je nekada bio svećenik Mostarsko-duvanjske biskupije. Podsjećajući da je biskup Perić za svoje geslo uzeo misao iz Djela apostolskih: „Kroz mnoge nam je nevolje u Kraljevstvo Božje“ (Dj 14,22), istaknuo je da mu se, baš kao što je naslutio, više puta dogodilo, kao i Pavlu, da su se pojavljivali ovozemaljski križevi kušnja. "Često nepredvidivi. Ponekada preteški. A onaj najteži sastoji se od velikoga stradanja vjernika i drugih ljudi na području biskupije i dijeli ga zajedno s cijelom svojom generacijom biskupa iz BiH. Stoga svima njima želimo večeras najiskrenije zahvaliti na vrlo odgojnom primjeru hrabre biskupske vjernosti i otpora zlu", kazao je biskup Vukšić. Naglasio je da je način obnašanja službe biskupa Perića, "prisutnosti križa u njoj, jasnoće govora i plodnosti pisanja", često prožet elementima koji ga čine sličnim upravo Pavlovu stilu, te da je, slično poput Pavla, zbog toga doživio i trpio neutemeljene pogrde, ali je odvažno nastavio iznositi Evanđelje. "Zbog svega toga želio bih vas podsjetiti također na nastavak teksta svetoga Pavla iz već spomenutoga pisma vjernicima u Solun (1 Sol 2,1-12), jer su te riječi vrlo prikladne za ovu prigodu budući da, kako u davnom Pavlovu, tako u Ratkovu današnjem slučaju, sažimaju vrijeme koje apostol ili njegov nasljednik provede među vjernicima, prisutnost križa u tim danima, radost Evanđelja i nadu u spasenje, način i poteškoće apostolova svjedočenja, Božju utjehu i blizinu dobrih ljudi, obvezu da se ugađa Bogu a ne ljudima, da se ne služi laskavim riječima i pohlepom te potrebu da biskup istovremeno bude blag kao majka i zahtjevan kao otac", kazao je, između ostaloga, biskup Vukšić.

Čestitku je uputio i nadbiskup Želimir Puljić koji mu je u prvom redu zahvalio što je toliko puta kao delegat BK BiH sudjelovao na zasjedanjima HBK i aktivno raspravljao, kao i za predavanja, tribine i duhovne vježbe koje je držao biskupima, svećenicima, časnim sestrama i vjernicima laicima u svim biskupijama diljem Hrvatske i BiH. Podsjećajući da je svoje biskupsko služenje mons. Perić započeo u ratno vrijeme u kojem je bombardirana i razarana katedrala i biskupska rezidencija, njegovo "srebrno razdoblje" djelovanja usporedio je s onim iz prvih stoljeća Crkve kad je sloboda kršćanima donijela brojne poteškoće i probleme s kojima su se biskupi morali hrvati. Spomenuo je da se slavljenu se nije dao zbuniti ni unutarcrkvenim teškoćama s kojima se susreo na samom početku službe te da se nije umarao ponavljati ekleziološku istinu da je Crkva ustrojena na posluhu, kao i da je jasno dao do znanja kako ne bi volio „da Hrvati u BiH budu podjarmljeni ni od koga; a niti da oni druge podjarmljuju". Naglasio je i da je biskup Perić bio vrlo kritičan prema svakoj vrsti zastranjivanja, kako u Crkvi, tako i u društvu, ali i odvažan u susretima sa svjetskim moćnicima, te političkim i medijskim manipulatorima javnoga mnijenja, što mu je, kako je kazao, pribavilo brojne kritičare na više područja. "No, to nije umanjilo njegov apostolski žar u radu za odgoj vjernika i navještaj istine. Jer, samo

---

ljudi istine, vjere, molitve i požrtvorne dobrote mogu doprinijeti obnovi i preporodu naroda i svijeta", kazao je zadarski nadbiskup Želimir Puljić koji mu je ujedno zahvalio na jasnoći stavova, odvažnosti nastupa i principijelnosti u načelima.

Svoje čestitke uputio je i apostolski nuncij u Angoli i svetom Tomi i Principu mons. Petar Rajič, sarsenterski naslovni nadbiskup, koji je bio svećenik Trebinjsko-mrkanske biskupije. Također je predstavio novu knjigu biskupa Perića pod naslovom: „Sjeti me se kada u raj dođeš“. Mons. Rajič istaknuo je, između ostaloga, da je ova mjesna Crkva tijekom stoljeća bila obilježena znakom križa, a posebno u moderno vrijeme jer je pretrpjela "neviđeno nasilje i strašne ratove na svom teritoriju, s gubitkom tolikih života klerika i vjernika svjetovnjaka", te podsjetio i da je živjela pod diktatorskim režimima. Spomenuo je da katedralna crkva u Mostaru, posvećena Mariji Majci Crkve 14. rujna 1980., "svjedoči o stalnoj želji svih katolika Hercegovine da budu i ostanu dio jedne, svete, katoličke i apostolske Crkve Isusa Krista, sjedinjene među sobom i sa Svetim Ocem Papom", a da je trpljenje vjernika i njihovih pastira, osobito biskupa, pridonijelo "čišćenju i rastu vjere u Hercegovini tijekom godina". Naglasio da je da su mnoge i raznovrsne nevolje s kojima se biskup Perić susretao kroz svojih dvadeset i pet godina službe "i koje još uvijek strpljivo i vjerno podnosi", pomogle mnogim vjernicima da "dođu do dubljega poznavanja Krista, njegove Crkve, istinskoga štovanja Boga, protiv nevjerodostojne i opasne pobožnosti, te pravilna značenja služba u Crkvi i njezine uloge u suvremenom društvu". Kazao je da je stoga "dostojno i pravedno" da ova biskupova srebrna obljetnica te godišnjica posvećenja katedralne crkve budu označeni u svjetlu križa i predstavljanjem biskupove nove knjige: "Sjeti me se kada u raj dođeš!" za koju je naglasio da je "sadržajno i duhovno bogata". Istaknuo je da u svakom tekstu knjiga sadrži dionice o križu "koji po uskrsnuću vodi k spasenju i vječnomu životu"! "Naslovi privlače pozornost, a još više raznovrstan sadržaj. Tekstovi su popraćeni vrijednim sakralnim slikama iz biskupijske Galerije, koje obogaćuju djelo i svaka je slika izraz duboke meditacije o životu i djelu Isusa Krista, našega Otkupitelja i Spasitelja potičući na razmišljanje o vjeri Crkve u Kristovo božanstvo, o povijesti katoličke vjere na hercegovačkome tlu, i o nadi budućega života u vječnosti s Bogom", kazao je mons. Rajič koji mu je na kraju izrekao prigodnu čestitku "ponajprije za svjedočanstvo vjere u Trojedinoga Boga, za ispravno tumačenje vjere kao prezbiter, profesor, pisac i pastir, za odanost pravomu nauku Crkve i za obranu Istine i Pravde u trenucima kada je to bilo nepopularno i izazivalo oporbu kod drugih, kao i za ispravan nauk o štovanju Blažene Djevice Marije i svetaca!"

U ime svih redovnika i redovnica čestitku je uputio predsjednik Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica fra Miljenko Šteko, provincijal Hercegovačke franjevačke provincije. Biskupu Periću provincijal fra

---

Miljenko je, u ime čitavoga redovništva u BiH, zahvalio "u zajedničkom izvoristu zova i poziva, u zajedničkome dijeljenju tegoba prenošenja, navještaja i življenja Radosne vijesti" što je "na više načina i mnogo puta, osobito svojim teološkim promišljanjem, bio poticaj redovništvu da ide Kristovim putem" te za "najljepši i najveći dar - podijeljene redove svećeništva i đakonata članovima naše franjevačke provincije u Hercegovini". Podsjećajući da u "hercegovačkoj crkvenoj zbilji nije uvijek sve išlo lako i glatko", kazao je pak da nam je Pavao dao uputu "što je uvjet da i s različitim mišljenjima idemo prema Kristu, čak urastamo u Krista, a to je: djelotvorna ljubav u istini (usp. Ef 4,15). Dao nam Gospodin milost da Njegovu ljubav istinski odjelotvorimo!"

U ime vjernika laika čestitku je izrekao gospodin Mario Glibić, dugogodišnji djelatnik u Biskupskom ordinarijatu u Mostaru. U ime vjernika laika čestitku je izrekao gospodin Mario Glibić, dugogodišnji djelatnik u Biskupskom ordinarijatu u Mostaru, koji je, govoreći o "svijetlim točkama" u dosadašnjem djelovanju biskupa Perića, istaknuo njegovo biskupsko i pastoralno djelovanje, pisanu riječ, zalaganje za pravdu i mir te privrženost istini. "Zahvalni smo Providnosti i sv. Ivanu Pavlu II. što nam je u Vama poslala ne samo teologa i biskupa, nego i pisca i govornika, povjesničara i rodoljuba, znanstvenika i erudita, čovjeka nazbilj i suradnika istine. Neka Vas ista Providnost prati i dalje u služenju ovom narodu i kraju", kazao je g. Glibić.

Na kraju akademije zahvalnu i završnu riječ uputio je biskup Perić. Najprije je sebe nazvao Božjim nevrijednim slugom citirajući riječi iz Euharistijske molitve u Misnom slavlju kada biskup moli: „zajedno sa slugom tvojim papom našim I. i sa mnom, tvojim nevrijednim slugom“. Podsjetio je i na riječi apostola Pavla kada za sebe govori „...ni u čemu nisam manji od 'nadapostola', premda nisam ništa“. Istaknuo je da je, poput sv. Pavla, zahvalan Bogu na njegovoj neizmjerljivoj ljubavi koji ga je poslao propovijedati, dijeliti Kristova sakramente i upravljati povjerenim biskupijama. Prisjetio se i vremena kada ga je papa Ivan Pavao odlučio imenovati biskupom te kazao kako ga je i ratno vrijeme i sve drugo odvrćalo od toga da prihvati tu odgovornu službu te dodao da ju je prihvatio jer „hodati svijetom ako ne bi imao Papin blagoslov“ odnosno ako mu ne bi bio poslušan. Pojasnio je i razloge radi kojih je uzeo za svoj biskupski moto riječi: „Kroz mnoge nam je nevolje ući u Kraljevstvo Božje“. Progovorio je i o poteškoćama u provedbi dekretu Romanis Pontificibus te o fenomenu Međugorja o čemu je uvijek izvještavao i dogovarao se sa Svetom Stolicom. Uputio je riječi zahvalnosti svima nazočnima kao i svima koji su uputili pisane čestitke na čelu s nadbiskupom metropolitom zagrebačkim kardinalom Josipom Bozanićem.

Tijekom akademije nastupio je katedralni zbor „Marija“ pod ravnanjem don Nike Luburića.

Čestitka pape Franje biskupu Periću

U prigodi 25. obljetnice biskupskog ređenja mons. Ratka Perića, biskupa mostarsko-duvanjskog i apostolskog upravitelja trebinjsko-mrkanskog, Biskupski ordinarijat u Mostaru organizirao je u večernjim satima, 13. rujna 2017. svečanu akademiju. Savjetnik Apostolske nuncijature na latinskom je pročitao čestitku pape Franje biskupu Periću u povodu 25. obljetnice biskupskog ređenja. Prijevod čestitke na hrvatskom jeziku pročitao je kanonik Prvostolnog kaptola zagrebačkog mons. Stjepan Kožul koji je podrijetlom s prostora hercegovačkih biskupija. Čestitku pape Franje prenosimo u cijelosti:

Časnomu bratu

Ratku Periću

mostarsko-duvanjskomu biskupu

trajnomu trebinjsko-mrkanskomu

apostolskom upravitelju

S ove Stolice blaženoga Petra, evo Nas radosno k tebi, časni brate. Potaknuti Kristovom ljubavlju svoj duh usmjeravamo na te u sretnu događaju tvoga života: sljedećega ćeš naime mjeseca rujna, darom predarežljivoga Boga, navršiti dvadeset i petu obljetnicu kako si primio biskupski red. A budući da Nam je znano kako si u obnašanju i svećeničke i biskupske službe djelovao spremnom marljivošću, ovom prigodom želimo s tobom kao brat s bratom porazgovoriti.

Još kao mladić, osjećajući se pozvanim slijediti Božanskoga Učitelja, nakon što si pohađao Bogoslovni fakultet u Zagrebu, a potom Papinsko sveučilište Urbanijanu, gdje si postigao magisterij i doktorat iz teologije, godine 1969. primio si svećeništvo za Trebinjsku Crkvu. Bio si župnik, nastavnik u Dječaćkom sjemeništu u Dubrovniku, profesor u Vrhbosanskoj središnjoj međubiskupijskoj bogosloviji u Sarajevu, rektor Papinskoga hrvatskoga zavoda sv. Jeronima u Rimu i profesor Ekumenske teologije na Papinskom sveučilištu Gregorijani.

Godine 1992. Vrhovni svećenik sveti Ivan Pavao II., uzimajući u obzir tvoje jasne darove duha i uma kao i stručnost u crkvenim stvarima, imenovao te mostarsko-duvanjskim biskupom koadjutorom te si, nakon godinu dana, preuzeo vodstvo iste biskupije, kojoj je od prije trajno pripojena Trebinjsko-mrkanska apostolska uprava.

Venerabili Fratři

U obavljaju pastirske službe svim si se silama zalagao za vječno spasenje sebi povjerenih Kristovih vjernika, a bio si i brižljiv u obnavljanju crkvenih zgrada iz ratnih ruševina te si osobito, povezan s Učiteljstvom Crkve, očitovao ljubav i pratio kler kojemu si učvrstio ugled promičući njegov umni i duhovni život i crkvenu stegu. Znano Nam je, osim toga, da si poznat voditelj duhovnih vježbi i da si napisao nemalen broj knjiga. I u Rimskoj si kuriji surađivao kao konzul tor Kongregacije za kler i Kongregacije za evangelizaciju naroda te kao član Papinskoga vijeća „Cor Unum“ [Jedno srce].

Primi, na kraju, časni brate, cjelov ljubavi i mira i Naše dobre želje povezane s ovim molitvama: Isus, Dobri Pastir duša, po zagovoru Blažene Djevice Marije, neka te providnosno i milostivo čuva te obiljem višnjih darova osnažuje i obogaćuje. A svemu tomu neka kao posrednik i svjedok Naše bratske ljubavi bude Apostolski blagoslov, koji, sjećajući te se pri Gospodinovu žrtveniku, rado udjeljujem tebi, svemu kleru i puku povjerenu tvojoj skrbi, moleći od svih vas da se molite za Nas i za Naše petrovske službenje.

Iz Vatikanskih dvora, dvanaestoga dana mjeseca kolovoza godine 2017., pete Naše velikosvećeničke službe.

Papa Franjo

Propovijed kardinala Puljića o 25. obljetnici biskupskog ređenja mons. Perića

U prigodi 25. obljetnice biskupskog ređenja mons. Ratka Perića, biskupa mostarsko-duvanjskog i apostolskog upravitelja trebinjsko-mrkanskog, Biskupski ordinarijat u Mostaru organizirao je u četvrtak, 14. rujna 2017. zahvalno Misno slavlje u mostarskoj u katedrali Marije Majke Crkve i Kraljice neba i zemlje. Prigodnu propovijed na Svetoj misi uputio je kardinal Vinko Puljić, nadbiskup metropolit vrhbosanski, a koju prenosimo u cijelosti:

Dragi brate slavljeniče mons. Ratko,
draga braćo nadbiskupi i biskupi,
draga braćo misnici, redovnici i redovnice, bogoslovi, redovnički kandidati i kandidatice,
draga rodbino našeg slavljenika,
draga braćo i sestre!

Ovim zahvalnim Misnim slavljem prisjećamo se tako lijepog obreda biskupskog posvećenja koje se dogodilo upravo na današnji dan prije 25 godina, na blagdan Uzvišenja svetoga Križa 14. rujna 1992. Zbog teškog ratnog stanja, mons. Ratko Perić nije zaređen za biskupa ovdje u katedrali posvećenoj Mariji Majci Crkve nego na obali Jadrana u gradu Neumu, u novoizgrađenoj i tada još nedovršenoj župnoj crkvi koja je također posvećena Blaženoj Djevici Mariji, Gospi od zdravlja. Danas se okupljamo sjećajući se proteklih dvadeset pet ljeta biskupskog služenja mons. Perića u ovim dvjema hercegovačkim biskupijama. Ovo Euharistijsko slavlje čin je zahvale za sve milosti koje je Bog udijelio po biskupu Ratku kroz njegovo biskupsko služenje. Čin je to i iskrene molitve za potrebni blagoslov slavljeniku da bi „trku dovršio, vjeru sačuvao“ (usp. 2 Tim 4,7). Ovakve obljetnice prigoda su i svima nama da ispitamo vlastitu savjest: jesmo li u povjerenoj nam službi bili otvoreni Duhu Svetom da se Bog proslavi kroz naš život i naše djelovanje?

Dragi brate u biskupstvu!

Primi moje iskrene čestitke upućene Tebi i mjesnoj Crkvi mostarsko-duvanjskoj, kojoj predsjedáš, kao i Tvojim zavičajnoj biskupiji trebinjsko-mrkanskoj kojom trajno upravljáš. Božji je dar da si uspio prebroditi burno ratno i poratno vrijeme kormilareći ovom lađom na putu spasenja.

Neka mi bude slobodno iskoristiti ovu prigodu da progovorim o biskupskom služenju u skladu s naukom Crkve. Najprije donosim riječi blaženog pape Pavla VI., upućene 6. prosinca 1965. kardinalima, nadbiskupima i biskupima Italije: „Čini mi se da biskupski autoritet izlazi iz Sabora utvrđen u svom božanskom ustanovljenju, potvrđen u svojoj nezamjenjivoj zadaći, ojačan u svojim pastirskim vlastima naučavanja, posvećivanja i upravljanja, štován u svom proširenju na opću Crkvu putem kolegijalnog zajedništva, preciziran u svom hijerarhijskom položaju, osnažen u bratskoj suodgovornosti s drugim biskupima spram općih i posebnih potreba Crkve i u većoj mjeri združen u duhu hijerarhijskog jedinstva i zajedničke suradnje s glavom Crkve, konstitutivnim središtem biskupskog kolegija“.

Također želim podsjetiti na zajedničko proučavanje i razmatranje naš biskupa o postsinodalnoj apostolskoj pobudnici svetog pape Ivana Pavla II. o biskupu služitelju evanđelja Isusa Krista za nadu svijeta pod naslovom Pastores gregis - Pastiri stada od 16. listopada 2003. U tom dokumentu posebno se gleda na biskupsku službu u svjetlu teologalne nade. Ta nada je utemeljena na Kristu. Biskup je poslan naviještati svijetu nadu, biti prorok, svjedok i sluga nade. Tamo gdje nedostaje nade, vjera dolazi u pitanje. Kaže taj dokument da je biskup usred svoje Crkve budni stražar, hrabri prorok, pouzdani svjedok i vjerni sluga Krista koji je „nada slave“ (Kol 1,27). Tvoj

---

predšasnik na biskupskoj stolici mons. Pavao Žanić, kome je posvećena cijela ova godina, stavio je ovu katedralu pod zaštitu Marije Majke Crkve. Djevica Marija je Mater spei – Majka nade jer povjerova da će se ispuniti što joj je rečeno od Gospodina (usp. Lk 1,45).

Dragi biskupe Ratko, za biskupa si zaređen u vremenu kada je izgledalo da su nade pokopane, budućnost zamagljena, laž je imala veći prostor od istine, smrt prisutnija od života koji je nerijetko ljudima bez duha i duše bio najjeftiniji. U tim godinama bio si, kao i svatko od nas biskupa, na osobit način pozvan dizati glas i osuditi svako nasilje, svaku nepravdu, te paliti svjetlo nade i hrabro ustrajavati na putu križa. U toj stvarnosti jedina sigurna nada bio je Krist uskršli koji je, u svom proslavljenom čovještvu, otvorao obzorje svakom čovjeku koji, u hodu kroz ovaj vremeniti život, upire pogled prema vječnosti.

Krist uskršli bio je istinska nada i nama biskupima u hrvatskom narodu u teškim vremenima pa tako i nama biskupima Vrhbosanske metropolije, kasnije Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, iz Banje Luke, Mostara i Sarajeva kada smo, s tolikim nedužnim ljudima, stavljeni pred teške ratne kušnje. Nakon Tvoga biskupskog posvećenja, pastirska odgovornost prelazila je polako s biskupa Pavla na Tvoja pleća. Zanimljivo je da Božja providnost Tebe, biskupa Franju i mene po rođenju smjestila godinu za godinom: rođen si 1944. godine, ja 1945., a biskup Franjo 1946. godine. Pripadamo generacijama koje su rođene u ratu i poraću. Za biskupe smo zaređeni pred rat ili u ratnom vremenu. Mi, koji smo još u majčinoj utrobi osjetili svu težinu i gorčinu rata i poraća, pozvani smo i poslani biti nositelji mira koji daruje Krist, Knez mira. Usred ratnih stradanja papa Ivan Pavao II. pridružio nam je biskupa Peru te kasnije u godinama poraća biskupe Marka i Tomu. S nama i uz nas i u ratu i u poraću bili su i ostali i svi biskupi u hrvatskom narodu od kojih su neki rođeni i rasli na ovim prostorima.

Sjećam se dobro jedne prigode u ratnim danima kada smo sjedili za stolom i svatko od nas osobno iznosio je svoje iskustvo u biskupskoj službi. U danima teološkog studija nisu nas učili kako se postaviti u ratnom vremenu, kako tada donositi odluke, što govoriti, činiti? Tada smo osjećali kako je prevažno da budemo oslonjeni na Krista koji nas je pozvao i poslao. Tješila nas je evanđeoska riječ da je Isus dozvao k sebi učenike te između njih izabrao dvanaesticu koje je prozvao apostolima (usp. Lk 6,13). „I ustanovi dvanaesticu da budu s njime i da ih šalje propovijedati“ (Mk 3, 14). Htio je Isus, hodočasteći ovom zemljom, imati uza se one koji će nastaviti njegovo djelo i kojima On daje identitet. Spomenuti dokument ističe da to poslanje treba trajati dok god Crkva hodočasti ovom zemljom - do kraja vjekova (usp. 28,20) – u vremenu rata i u vremenu mira.

Taj duhovni dar Crkvi s početaka dospio je sve do nas polaganjem ruku tj. biskupskim posvećenjem. Na današnji dan prije 25 godina taj slijed apostolskog poslanja i posvećenja dogodio se i u Neumu kada su položili ruke na glavu misnika Ratka trojica vrlih biskupa: blage uspomene kardinal Franjo Kuharić, mjesni biskup Pavao Žanić i nadbiskup Josip Uhač koji će kasnije biti imenovan kardinalom. Podsjećam na riječi svetog pape Ivana Pavla da se svaki biskup dar Duha udijeljen Crkvi. Biskup je, prije svega, kršćanin, sin i član Crkve kao i svaki drugi kršćanin. Od te svete Majke Crkve primio je dar božanskog života u krštenju i pouku u vjeri. Primanjem punine svetoga reda biskup je poslan biti vjernicima učitelj, posvetitelj i pastir zadužen da djeluje u Kristovo ime.

Nije li i u nama biskupima gorjelo srce (usp. Lk, 24, 32) dok smo razmatrali spomenutu apostolsku pobudnicu o našoj biskupskoj službi. Sjećam se dobro kada smo raspravljali o ovom dokumentu pa ću podsjetiti samo na neke naglaske:

- Duc in altum! - Izvezi na pučinu (Lk 5,4), zaveslaj na dublje – to je poruka upućena danas i nama, njegovim učenicima: izvezi tamo gdje je dublje, osloni se na mene, a ne na zemaljsku sigurnost i ne boj se jer ja te šaljem i ja sam s tobom!

- Duc in docendo! – predvodi u naučavanju, kako kaže apostol Pavao: „propovijedaj Riječ, uporan budi - bilo to zgodno ili nezgodno - uvjeravaj, prijeti, zapovijedaj sa svom strpljivošću i poukom (2 Tim 4,2). Kao biskup propovijedao si i propovijedaš „britkom riječju“ koja izaziva pozornost slušatelja i nikoga ne ostavlja indiferentnim. Pisao si i pišeš perom vješta pisca vadeći misli iz svoga bogatog rudnika znanja i promišljanja. One koje nije stigla izgovorena riječ, stići će ih Tvoja pisana riječ.

- Duc in santificando! – predvodi u posvećivanju! Mreže posvećivanja koje trebamo baciti su ponajprije sakramenti kojih smo prvi služitelji, ali i upravitelji, čuvari i promicatelji. To je ta spasenjska mreža koja oslobađa od zla i uvodi u puninu života. Kao svećenik i kao biskup već 48 godina slaviš Euharistiju i dijeliš sakramente.

- Duc in regendo! – predvodi u upravljanju! Imamo zadaću okupljati i izgrađivati zajedništvo, kao pastiri zajedno sa svojim suradnicima svećenicima. To je posebno mukotrpan posao, ali ne smijemo klonuti duhom. Zato s Petrom ponavljamo u iskrenom ispovijedanju vjere: „Na Tvoju riječ bacit ću mreže“ (Lk 5,5). Susreo si se s brojnim nevoljama u izgradnji zajedništva i upornog bacanja mreže pri okupljanju ove mjesne Crkve kao pastir koji nosi odgovornost za svoje stado.

Dragi brate u biskupstvu, dragi slavljениče! Prije dvadeset pet godina uzeo si geslo „Kroz mnoge nam je nevolje ući u Kraljevstvo Božje“(Dj 14,22). Budući da si imenovan biskupom u ratnom vremenu, bio si itekako svjestan kakva zadaća čeka tebe i sve nas koji smo s Tobom izdržavali žegu u tom vremenu svakovrsnih nevolja. Danas, osvrćući se na prijedeno vrijeme i izgaranje u njemu, živimo od te nade koju smo naviještali i koju si stavio u svoje biskupsko geslo: „Kroz mnoge nam je nevolje ući u Kraljevstvo Božje“. Nanizali smo brojne godine i preživjeli puno toga pa postajemo sve više svjesni da nam treba preko rijeke vremenitosti zakoračiti na drugu obalu, na obalu vječnosti. Na to nas iz dana u dan podsjeća sve češće krhko i sve bolesnije tijelo koje baštinimo iz sredine prošlog stoljeća. Poslužit ću se rječnikom mladih pa reći da „godina proizvodnje“ nosi svoje posljedice.

Ipak, u ovom uzburkanom vremenu, kada su urušene brojne vrijednote i kada se u javnosti nameću, u najmanju ruku čudni stavovi pa čak i oni koji se nerijetko protive Božjem i naravnom zakonu, nama valja hrabro stati uz istinu, pravdu i ljubav. Podsjećam na riječi braće biskupa s prostora bivše države iz njihove poruke upućene 10. ožujka 1971.: „Mi biskupi u svojoj poniznosti svjesni da smo slabi i nesavršeni. Ipak, jer nas je Duh Sveti bez naše zasluge postavio da vodimo Crkvu Božju, moramo, vjerni Duhu Svetom, voditi Božji narod očinskom dobrotom, ali i odlučnom rukom. Ne smijemo dopustiti da se omalovažuje i prezire naša služba, ili da se od Crkve silom traži ono što nije u Kristovu duhu.“ Uvjeran sam da to što su oni rekli tada, možemo punim ustima ponoviti i mi danas.

Neka ovo zajedništvo u Euharistiji, kojim ujedno slavimo 25. godina Tvoga biskupstva i služenja ovom puku te vođenja povjerene mjesne Crkve, utvrdi i Tvoju vjeru i vjeru svih nas da, puni zahvalnosti Bogu, novim snagama kročimo naprijed navješćujući i svjedočeći nadu utemeljenu na uskrsnom Kristu. Amen

---

SADRŽAJ

DOKUMENTI SVETE STOLICE

Poruka Svetoga Oca Franje u prigodi proslave 50. Svjetskog dana mira, 1. siječnja 2017.....	3
Poruka pape Franje za Svjetski dan selilaca i izbjeglica 2017.....	9
Poruka pape Franje za 25. svjetski dan bolesnika, 2017.	13
Poruka pape Franje za korizmu 2017.	16
Poruka pape Franje za 54. svjetski dan molitve za duhovna zvanja.	19
Poruka pape Franje za 51. svjetski dan sredstava društvene komunikacije, 2017.	22
Papina poruka za 32. Svjetski dan mladih, 2017.....	25
Magnum principium	31
Poruka pape Franje za Svjetski misijski dan 2017.....	34
Papina poruka za 1. Svjetski dan siromašnih.	38
Zajednička poruka pape Franje i ekumenskog patrijarha Bartolomeja prigodom proslave III. svjetskog dana molitve za skrb o stvorenom svijetu, 1. rujna 2017.	43
Dekret Kongregacije za katolički odgoj o kanonskom ustanovljenju Teološko-katehetskog instituta u Mostaru	45
Okružno pismo biskupima o kruhu i vinu za euharistiju	49

BISKUPSKA KONFERENCIJA BOSNE I HERCEGOVINE

APELI, IZJAVE I PORUKE

Proglas ustanovljenja Dana molitve i pokore za žrtve nasilja i zlorabljenja.....	52
Priopćenje za javnost Biskupske konferencije BiH u povodu presude u Den Haagu	56
Zajednička Izjava članova Komisijā „Justitia et pax“ Biskupskih konferencija Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije	57
Izjava komisije Justitia et pax BK BiH s obzirom na društveno-političku situaciju u BiH.....	63
Poruka predsjednika Caritasu BiH kardinala Vinka Puljića uz Nedjelju Caritasu u BiH	67
Poruka biskupa Semrena za Dan života 2017.....	69

PRIOPĆENJA

XIX. redovno godišnje zajedničko zasjedanje HBK i BK BiH	73
Priopćenje sa 69. redovitog zasjedanja BK BiH	74
Priopćenje sa 70. redovitog zasjedanja BK BiH	77
Priopćenje sa 71. redovitog zasjedanja BK BiH	79
XII. susret biskupa BK BiH s članovima Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica BiH.....	81
Sedmi susret biskupa BK BiH s franjevačkim provincijalima u BiH ...	82

SUSRETI UZ SUDJELOVANJE

DELEGATA BISKUPSKE KONFERENCIJE BIH

Plenarno zasjedanje	
Vijeća Europskih biskupskih konferencija u Minsku.....	84
Završna poruka s plenarnog zasjedanja	
Vijeća Europskih biskupskih konferencija u Minsku.....	86
Delegacija BK BiH sudjelovala u radu Simpozija o mladima Europe u Barceloni.....	88
Priopćenje na završetku susreta osoba zaduženih za medije i glasnogovornika europskih biskupskih konferencija i Izjava sofijskog Apostolskog egzarha	89
U Bukureštu održan susret generalnih tajnika europskih biskupskih konferencija	92
Završen međunarodni simpozij u Castel Gandolfu	94

IMENOVANJA, RAZRJEŠENJA I ODOBRENJA

Osnutak i imenovanje Stručnog tijela za prijenos liturgijskih slavlja	96
Odobrenje Općeg pravilnika Caritasu BiH	97
Odobrenje za tiskanje Litanija Majci Divnoj.....	107
Odluka BK BiH o obilježavanju 1. Svjetskog dana siromašnih i o doprinosu Caritasu BiH.....	109
Katehetski ured Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine	110

VIJEĆA I KOMISIJE BISKUPSKE KONFERENCIJE BOSNE I HERCEGOVINE

SASTAV

Stalno vijeće BK BiH	113
Komisija za nauk vjere BK BiH.....	113
Vijeće za bogoslovna sjemeništa BK BiH	113
Vijeće za mala sjemeništa BK BiH	114
Vijeće za ekumenizam i dijalog među religijama i kulturama.....	114
Vijeće za liturgiju BK BiH.....	114
Vijeće za katehezu BK BiH	115
Vijeće za kler BK BiH.....	115
Vijeće za obitelj BK BiH	115
Vijeće za laike BK BiH.....	116
Vijeće za laike - Odbor za mlade BK BiH.....	116
Vijeće za sredstva društvenoga priopćavanja.....	116
Stručno tijelo za prijenos liturgijskih slavlja.....	117
Nadzorno vijeće Caritasu BiH.....	117
Pedagoško vijeće katoličkih “Škola za Europu”	117
Komisija <i>Justitia et pax</i>	118
Nadzor nad upravljanjem jedinstvenom blagajnom BK BiH	118

Vijeće HBK i BK BiH za hrvatsku inozemnu pastvu	118
Biskupska komisija HBK i BK BiH za Papinski hrvatski zavod sv. Jeronima u Rimu.....	118
Caritas BiH.....	119
Katolička tiskovna agencija BK BiH.....	119
Tajništvo BK BiH.....	119
Katehetski ured.....	119

VIJESTI O SJEDNICAMA

I AKTIVNOSTIMA VIJEĆA I KOMISIJA BK BIH

Održana XV. sjednica Stalnog vijeća BK BiH	120
Održana XVI. sjednica Stalnog vijeća BK BiH	120
Održana XVII. sjednica Stalnog vijeća BK BiH.....	121
VI. studijski dan za odgojitelje u bogoslovnim i malim sjemeništima u Bosni i Hercegovini	121
Održana sjednica Vijeća za obitelj BK BiH.....	122
Održana sjednica Komisije „Iustitia et pax“ BK BiH	123
Održana sjednica Vijeća za sredstva društvenog priopćivanja BK BiH	124
Održana sjednica Vijeća za obitelj BK BiH.....	125
Održana sjednica Vijeća za liturgiju BK BiH	125
Održana sjednica Vijeća za laike BK BiH.....	126
Održana sjednica Odbora za mlade BK BiH.....	126

ČETVRTI MEĐUDEKANSKI SUSRET U BIH

Euharistijsko slavlje u okviru IV. međudekanskog susreta u Bosni i Hercegovini	129
Propovijed biskupa Vukšića na IV. Međudekanskom susretu u Bosni i Hercegovini	131

RAZNO

Kardinal Turkson iz Rima stigao u Bosnu i Hercegovinu	135
Kardinal Turkson slavio Misu u banjolučkoj katedrali	136
Kardinal Turkson posjetio župe Derventskog dekanata	138
Susretom s biskupima, svećenicima, redovnicima i redovnicama kardinal Turkson završio svoj pohod Bosni i Hercegovini.....	140
Održana konferencija za novinstvo na kraju posjeta kardinala Turksona BiH.....	142
Na svečan način obilježena 25. obljetnica uvođenja vjeronauka u škole u Bosni i Hercegovini	144
Svečana akademija u povodu 25. obljetnice biskupskog ređenja mons. Ratka Perića	146
Čestitka pape Franje biskupu Periću	151
Propovijed kardinala Puljića o 25. obljetnici biskupskog ređenja mons. Perića	152